

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей
Національна секція ІВВУ

Українська асоціація працівників бібліотек для дітей

*Всеукраїнський дитячий
літературний конкурс*

2025

Київ — 2025

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей
Національна секція ІВВУ
Українська асоціація працівників бібліотек для дітей

«ТВОРЧІ КАНІКУЛИ»

Всеукраїнський
дитячий літературний конкурс

Київ – 2025

УДК 027.625(477):[021.4:82-053.2

Т 28

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.

Укладач Н.А. Хльобас.

Літературний редактор В.В. Зеленська.

«Творчі канікули» : Всеукр. дит. літ. конкурс / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Н. А. Хльобас. — Київ : НБУ для дітей, 2025. — 293 с.

Збірник містить кращі роботи учасників Всеукраїнського дитячого літературного конкурсу «Творчі канікули — 2025», організованого та проведеного Національною бібліотекою України для дітей у червні-листопаді 2025 року.

© Національна бібліотека України для дітей

*Алла ГОРДІЄНКО,
голова журі,
генеральний директор
Національної бібліотеки України для дітей,
президент Української секції IBBY,
президент Української асоціації працівників
бібліотек для дітей,
заслужений працівник культури України,
кандидат культурології*

Щороку, отримуючи нові роботи на конкурс «Творчі канікули», ми ніби відкриваємо двері у безмежний світ дитячих мрій, роздумів і переживань. Як голова журі я маю за честь бачити, як формується нове покоління молодих українських авторів – сміливих, чесних, талановитих, здатних перетворити власні емоції та життєвий досвід на слова, що торкають душу.

Кожен ваш твір – це не просто сторінка тексту, це відбиток часу, у якому ви живете, і тієї мужності, з якою ви дивитеся на світ. Ви пишете про війну, втрати, дорогу додому, віру в Перемогу. Ви вмієте знаходити красу там, де здавалось би, її немає, творити радість попри труднощі, бачити майбутнє, яке ви ж і збудуєте.

Сьогодні, коли світ стрімко змінюється під впливом нових технологій, зокрема штучного інтелекту, важливо пам'ятати, що сучасні інструменти можуть допомагати, але вони не можуть прожити ваше життя та ваші почуття замість вас. І це є однією з головних проблем ШІ, відсутність внутрішнього переживання, того емоційного ядра, яким наповнений кожен ваш твір. Тому ваша творчість сьогодні має особливу цінність – вона справжня, жива, людська.

Цьогорічна збірка – це не лише літературний підсумок, а й духовне свідчення стійкості нашої молоді. Кожен, хто подав свою роботу, – уже переможець, бо вмів знайти час, силу та натхнення, аби сказати світові: ми живемо, мріємо і творимо.

Щиро дякую партнерам конкурсу за незмінну підтримку, а членам журі – за уважну, професійну і натхненну роботу. Але найбільша вдячність – вам, діти. Ви – наші голоси майбутнього, наша надія і наша гордість. Бажаю всім вам невичерпної творчої енергії, сміливості у слові та віри у власний талант. Не зупиняйтеся: пишіть, творіть, шукайте, відкривайте нові горизонти. І завжди вірте – у себе, у силу слова, у світ, що вас чекає, і, безперечно, в нашу Україну.

Світлана ГРЕСЬ

ГРЕСЬ Світлана (псевдонім — **ШТАТСЬКА**) — українська письменниця, громадська діячка, член Національної спілки письменників України. Очолює Житомирську обласну організацію НСП України.

У власному доробку письменниця має 11 книг, з яких 9 – твори для дітей. Книга віршів для дітей «Ква-сонет» визнана кращою книгою 2013 року в обласному щорічному конкурсі «Краща книга року» (Житомир) у номінації «Світ дитинства», в 2014 році – книга «Запитаєлик». Вірші Світлани Штатської покладені на музику, її твори виконує народна артистка України Ірина Шинкарук, гурт «Джерела».

Лауреатка літературно-мистецької премії ім. Лесі Українки Українського фонду культури, Всеукраїнського літературного конкурсу ім. Валентина Грабовського (2009), обласного літературного конкурсу «Гранослов» (2000), літературної премії «Дідусева Казка» (2015), літературної премії ім. Василя Земляка (2019), переможниця інших літературних конкурсів та фестивалів. Лауреатка премії Кабінету Міністрів України «За особливі досягнення молоді в розбудові України» в номінації «За творчі досягнення» (2009). Нагороджена державною відзнакою «Орден княгині Ольги» III ступеня (2019), медаллю «За сприяння Збройним силам України», міжнародною відзнакою «Культурна дипломатія» (2022).

Еліна ЗАРЖИЦЬКА

ЗАРЖИЦЬКА Еліна – українська письменниця, журналістка, громадська діячка, член Національної спілки письменників України, Національної спілки журналістів України. Член журі міжнародних та всеукраїнських літературних конкурсів.

Авторка та співавторка численних книжок. Пише казки, пригодницькі та історичні повісті для дітей дошкільного, молодшого та середнього шкільного віку. За мотивами творів Еліни Заржицької створено мультфільми, а казки перекладені декількома мовами.

Неодноразова переможниця численних конкурсів міжнародного, загальноукраїнського, обласного та міського рівнів – лауреатка Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Пантелеймона Куліша (2015), лауреатка премії ім. Валер'яна Підмогильного (2016), Міжнародної літературної премії ім. Григорія Сковороди «Сад божественних пісень» (2017), Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» (2018), Всеукраїнської літературної премії ім. Михайла Коцюбинського (2024) та ін. Має відзнаку «Золотий письменник України» (2021). Нагороджена міжнародною патріотичною медаллю Івана Мазепи (2017), міжнародною медаллю імені Олександра Довженка (2019), нагрудним знаком «За заслуги перед громадою» (2020, м. Дніпро).

Інна КОВАЛЬЧУК

КОВАЛЬЧУК Інна – українська поетеса, перекладач, літературний критик. Член Національної спілки письменників України. Автор збірок віршів для дітей: «Бе-ре-зень», «Відгадайки для малят», «Казки зимових вечорів»; прози для дітей «Даринка», «Казки навколо нас». Автор книг про Київ «Десять кроків Києвом» (2020), «Легенди Києва: міфи і реальність» (2025), збірки новел «(Не) бувальщини» (2020). Член журі літературної премії імені Максиміліана Кирієнка-Волошина та літературної премії імені Шолом-Алейхема Міністерства культури України.

Лауреат Міжнародного поетичного фестивалю «Зірка Різдва – 2014», Міжнародної літературної премії «Гілка золотого каштану – 2014» за поетичну збірку «Свобода самоти», Всеукраїнської літературної премії імені Василя Мисика (2018), літературної премії імені Павла Тичини (2020), літературної премії «Благовіст» (2022), Всеукраїнської літературної премії імені Михайла Коцюбинського (2023), літературної премії імені Михайла Чабанівського (2024), літературної премії імені Катерини Мандрик-Куйбіди (2025), переможець Міжнародного конкурсу малої прози «Бути людиною» тощо. Почесний член Спілки незалежних письменників Болгарії, Дружества письменників Македонії, Хорватії, Чорногорії.

Лариса НЕДІН

НЕДІН Лариса – голова Творчого об'єднання дитячих письменників Київської організації НСПУ (з 2024 р.), українська письменниця, актриса, театральний педагог, журналіст, громадська діячка. Заслужена артистка України, член Національної спілки письменників України, Національної спілки театральних діячів України, член правління ТС «Асоціація діячів естрадного мистецтва України»

Авторка 8 книжок для дітей, двох поетичних і прозової збірок.

Лауреатка літературної премії ім. Андрія Малишка (2003), літературно-мистецької премії ім. Михайла Старицького (2002), Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Семена Гулака-Артемовського (2002), Міжнародної літературної премії ім. Миколи Гоголя «Тріумф» (2003). Нагороджена медаллю Українського фонду культури «За високий професіоналізм» та дипломом «Обличчя України» за Всеукраїнською програмою «Золотий фонд нації». Володарка нагороди «Жінка року – 2020» у номінації «Жінка-мисткиня».

Леся ПРОНЬ

ПРОНЬ Леся – українська поетеса, прозаїк, член Національної спілки письменників України, член журі літературної премії імені Платона Воронька.

У доробку авторки 13 книг, з яких 9 – твори для дітей («День усміхається», «На крилах року», «Подарунок сонечка», «Країна бджіл», «Чарівна пір'їнка», «Чути дзвоники святкові», «Дивовижні цифри», «Сонечко в цяточку», «Окрилена мрія»).

З композитором Миколою Ведмедерею створила понад два десятки пісень для дошкільнят та учнів початкової школи. Має безліч книг у співавторстві.

Лауреатка Всеукраїнського літературного конкурсу імені Леся Мартовича (2014), літературної премії імені Платона Воронька (2019), літературної премії «Благовіст» (2019), Всеукраїнської літературної премії імені Михайла Чабанівського (2025).

Тетяна ЧЕРЕП-ПЕРОГАНИЧ

ЧЕРЕП-ПЕРОГАНИЧ Тетяна – українська поетеса, прозаїк і драматург, журналістка, перекладачка, громадська діячка. Член Національної спілки письменників України, Національної спілки красназців України та Національної спілки журналістів України. Член журі літературної премії імені Платона Воронька. Співзасновниця та головна редакторка мистецького вебпорталу «Жінка-українка» та новинного сайту «ЕЛІТА».

Авторка понад десяти книг, у т. ч. для дітей («Ідуть дощі», «Теплі мамині казки: вірші для дошкільного віку», «Назустріч сонечку», «Щасливі віршення», «Коли приходить любов, або Щастя після нещастя», «Мій янгол – Катерина Білокур») та двох збірок пісень на її вірші.

Лауреатка низки міжнародних та національних літературних премій і конкурсів – Міжнародної літературної премії імені Івана Кошелівця (2012), «Корнійчуковська премія» (2014), Всеукраїнського літературного конкурсу імені Леся Мартовича (2014), Міжнародної літературно-мистецької премії імені Пантелеймона Куліша (2016), Міжнародної літературної премії імені Миколи Гоголя «Тріумф» (2017), літературної премії імені Василя Юхимовича (2018). Нагороджена медаллю «За жертвовність і любов до України» (2024), Міжнародною патріотичною медаллю Івана Мазепи (2019), літературної премії імені Миколи Томенка (2025), літературної премії імені Михайла Чабанівського (2025).

Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА

ШВЕЦЬ-ВАСІНА Олена – українська поетеса і композитор, авторка і виконавиця пісень. Член Національної спілки письменників України, Конгресу літераторів України та Асоціації композиторів Дніпропетровської обласної організації Національної всеукраїнської музичної спілки. Член редколегії міжнародного літературного альманаху «Форум» і оргкомітету Міжнародного фестивалю літературних видань «Рідкісний птах» (2013, 2015, 2017, 2019, 2021), журі дитячих обласних літературних конкурсів «Собори наших душ» і «Розповідь про подвиг».

Авторка 7 книг поезії та книги смішинок синів «Спогадайлики Ігоря і Артема», співавторка колективних збірок для дітей та молоді. Авторка і виконавиця пісень. У її доробку десятки пісень на власні вірші, на вірші поетів України і української діаспори.

Лауреатка літературних премій ім. Олеся Гончара (2009), ім. Володимира Сосюри (2011), Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Пантелеймона Куліша (2019), I Міжнародного фестивалю «Рідкісний птах – 2013», Міжнародного літературно-музичного фестивалю «Зірка Різдва» (2016), літературного конкурсу ім. Михайла Селезньова (2022), іменної мистецької премії у галузі літератури ім. Павла Кононенка (Дніпро, 2023).

«ТВОРЧІ
КАНІКУЛИ»

Всеукраїнський дитячий
літературний конкурс

2025

Знайомтеся – це ми!

КАРПЕЦЬ Вікторія
12 років
Тернопільська область

Кожен день для мене це цікава і надихаюча пригода. Я намагаюсь нести добро та справедливість у цей світ. Я не ідеальна, іноді вперта, але я справжня.

КОВАЛЬ Софія
15 років
м. Черкаси

Можливо, і серед дорослих є «не такі, як усі», яким вдасться роздивитися поміж клішованої молоді тих, хто живе не в екрані телефона, а в сторінках книг, своїх фантазіях і майже забутих історіях.

Моя Україна. З вірою у Перемогу

КОЛОДІЙ Софія
11 років
Хмельницька область

І навіть тоді, коли здавалося, що світ зламався, я побачила найважливіше: ми не зламались. Ми стали міцніші. Ми стали разом.

АНЦИБОР Руслана
14 років
Волинська область

Тепер ми знаємо, що до Перемоги треба йти довго і Перемога не здобувається без сліз, втрат і горя.

Природа – джерело натхнення та краси

СМОЛІНСЬКА Ірина
11 років
м. Львів

Природа навчає мислити інакше. Не поспішати. Вслухатися. Бути чесною із собою.

КОВАЛЬОВА Єсенія
15 років
Чернігівська область

*Шурхотить під ногами листя,
І туман огортає поля.
Квітнуть айстри в саду барвисті.
Вже не дихає жаром земля.*

І в кожному із нас уже живе філософ

МАТЮХІНА Естер
12 років
Львівська область

... наш духовний світ дуже схожий на будинок. Міцний, надійний або ж навпаки, занедбаний і порожній. І кожен елемент цього будинку – це одна з тих цінностей, що формують нас.

ГАВРИЛОВА Альбіна
15 років
Харківська область

А світ такий...
безмежно тихий ззовні,
Та в голові — мільйони голосів.
Куди їду я? Хто я в цій безмові?
Чому в мені — вулкан з думок
й дощів?

Моя майбутня професія

ПУСТИЛЬНИК Марія
12 років
м. Київ

Хочу досліджувати таємниці природи, аби створювати нові матеріали, речовини, ліки, що зможуть покращувати життя людей і тварин і будуть безпечними для життя на Землі.

ІСАЄНКО Альона
14 років
Полтавська область

Робота повинна зробити мене щасливою, і тоді кожен день я буду прокидатися і ходити на роботу з усмішкою.

Безмежний світ моєї уяви

ПАРФЕНІЮК Олександра
12 років
Рівненська область

*Міняється колір
Космічних вулканів,
Летять астероїди
Биті і рвані,
Запахло весною...*

ВИННИК Арсеній
16 років
Київська область

*... я бачив сни, дивні й кольорові,
мовби видіння про майбутнє і ми-
нуле. Тоді вже прийшов спокій-
ний... сон.*

Далі буде? Ні, далі — вже є!

ХАРКЕВИЧ Соломія
11 років
Кіровоградська область

*Уві сні я подорожую казковими
країнами, дружу з тваринами,
розумію їхню мову.*

БЕРНАЦЬКА Вероніка
14 років
м. Херсон

*Якщо ти шукаєш любов — навчися
бачити. Не очима, що оцінюють. А
серцем, що визнає: інша істота — не
твоя мрія, а цілий особистий світ
із болем, гордістю й тишею, яку не
завжди зрозумієш з першого разу.*

ЗНАЙОМТЕСЯ – ЦЕ МИ!

Чого ми чекаємо від вас у цій номінації? А саме вас і чекаємо. Таких різних за характером, із різними уподобаннями, зі шкільними історіями. Ми хочемо подивитися на вас — сучасних дітей — очима ваших однолітків. Можливо, це допоможе дорослим краще зрозуміти ваші пріоритети, а можливо, читаючи ваші твори, ми згадаємо і своє дитинство?

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**
Карпець Вікторія
12 років
Тернопільська область
Кременецький район
м. Ланівці

Привіт! Мене звати Віка, мені 12 років, і я перейшла у 7 клас. Проживаю зі своєю мамою та сестричкою у заатишному містечку Ланівці, що в Тернопільській області.

Я — звичайна дівчина, але зі своїм характером та своїми мріями. У мене багато захоплень: люблю читати, грати на скрипці, малювати, спілкуватись з однолітками. Та найбільше я люблю читати і дивитись різні фільми та серіали. Мій улюблений жанр книг і фільмів — антиутопія. Цей жанр дозволяє читачеві зануритись у світ, де недоліки суспільства стають повсякденням та викривають правду про справжню людську сутність. З одного боку таке відображення світу лякає, але в той же час спонукає задуматись над тим, що переживає людство саме зараз та до чого це може призвести в подальшому. Мені подобається читати та уявляти, яким би був світ у майбутньому або ж дивитись, як це уявили інші (режисери фільмів).

Зараз моя улюблена книга — трилогія «Голодні ігри» про 17-річну дівчину Катніс Евердін та те, як вона бореться із труднощами на арені 74 Голодних ігор. Катніс разом зі своїм напарником одним невинним жестом почала бунт, який після 75 ігор переріс у революцію. Трилогія зацікавила мене тим, що охоплює багато надзвичайно важливих життєвих тем: виживання в тяжких умовах, збереження емоційної стійкості в будь-якій ситуації, соціальної справедливості, формування моральних якостей. А це, в свою чергу, спонукає критично думати про поведінку людей, суспільний устрій та державотворчі процеси взагалі.

Мій улюблений фільм — «Той, що біжить лабіринтом». У ньому підліток Томас потрапляє в лабіринт, з якого інші хлопці вже майже два роки шукають вихід. Аж тут до них відправляють дівчину з загадковою запискою в руці. «Вона остання. Більше не буде». І після того все змінилось...

Також я обожаю малювати і планую вести свій тікток-акаунт із малюнками й скетчами, а зараз веду ютуб-канал. Можливо, колись вдасться стати популярною, знайти багато однодумців та обмінюватись своїм досвідом, але якщо не вдасться, то не біда.

Ще я люблю слухати музику. Під час прослуховування улюблених пісень на душі стає легше і з'являється гарний настрій. Мій улюблений жанр музики — K-pop і K-rock. Мої улюблені гурти в цьому жанрі це Stray Kids, I-dle, Xlov, Itzy Xdinary Heroes. Крім цих гуртів і цього жанру я люблю слухати групу Katseye, в складі якої 6 дівчат із різних країн. Також я обожаю пісні Міко — співака з Канади. А ще після «Євробачення» я відкрила для себе кілька прекрасних виконавців, таких як Ziferblat, Katarsis та Kyle Alessandro. Останнім часом я почала цікавитись грецькою міфологією, а все через один мюзикл за сюжетом «Одіссеї». Називається цей мюзикл «Epic: the musical». Автор цього мюзиклу — Хорхе Рівера-Херранс — скоро анонсує мюзикл, сюжет якого засновується на «Іліаді».

Ще одне моє хобі — це гра на скрипці. Вже у вересні 6 років, як я навчаюсь у музичній школі. Для гри я шукаю ноти вподобаних творів і роздруковую, але не завжди саме ті ноти, які мені потрібні є в інтернеті, тому я розбираю пісні на слух (і у мене доволі добре виходить!) та завчаю ноти напам'ять. Наприкінці 5 класу на День Матері я грала на скрипці «Старі фотографії», а в кінці 6 класу на «Шоу талантів» я грала пісню I-dle «Нваа». Вийшло трішки фальшиво (для мене), але всім сподобалось. Цього липня я почала розбирати пісню Ziferblat «Bird of prey». Мені залишилось тільки попрактикуватись, щоб був чистий звук. А кілька днів тому я почала розбирати «Hold them down», пісню з Епіка. Але оскільки цю музику важко грати без нот, я вирішила розібрати на слух, а тоді переписати в нотний зошит.

Досить часто мої друзі кажуть мені, що без мене було б нудно. Думаю, це правда, адже майже завжди саме мені спадають на думку веселі ідеї, як провести час. Одного разу взимку я запропонувала своїй подрузі пройти всю долину, яка знаходиться неподалік від мого дому. Моя подруга Аніта погодилась і ми вирушили. Дійшовши до середини, нам довелось повернути назад, бо йти далі нам завадила річка. По дорозі ми добряче повеселились і нітрохи не засмутились, що не дійшли до кінця. Взагалі ми з друзями часто проводимо час разом — обговорюємо книги, музику, граємо в настільні ігри, знімаємо кумедні «серіали» про школу. Разом нам завжди цікаво і весело.

Найдороще, що у мене є — моя сім'я. Це люди, які сприймають мене такою, як я є, підтримують у всіх моїх починаннях, люблять мене. І я дуже люблю свою маму, сестричку і тата (п'ять років тому він трагічно загинув, але завжди в моєму серці). Разом ми ходимо гуляти в парк, граємо настільні ігри, дивимось фільми, готуємо смаколики та просто спілкуємось!

У майбутньому я хочу стати дизайнером — створювати красивий зручний та практичний одяг. Поки що я тільки змальовую різні деталі та моделі одягу, щоб покращити свої навички, але коли виросту, то буду придумувати дизайни сама.

Для мене дуже важливо постійно вдосконалювати набуті знання та здобувати нові, розвиватися, спілкуватися з цікавими людьми. Кожен день для мене це цікава і надихаюча пригода. Я намагаюсь нести добро та справедливість у цей світ. Я не ідеальна, іноді вперта, але я справжня.

Шуба Ксенія
12 років

Харківська область
Богодухівська ТГ
с. Івано-Шийчине

Привіт!

Давайте знайомитись) Мені дванадцять років і народилася я в 2013 році. Перші чотири роки мого дитинства минули в селі, а потім разом із батьками переїхали до Харкова — великого гучного міста, де все було нове та незвичне. В цьому місті я пішла до дитячого садочка, а згодом — до школи, де з'явилися нові друзі, захоплення та мрії.

Незважаючи на переїзд, моє село залишилося частиною мого життя. Кожні вихідні та канікули ми разом з сім'єю приїжджали туди. Саме в селі живуть мої найкращі друзі, з якими ми весело проводимо час не тільки в гаджетах, але ще й відвідуємо бібліотеку та читаємо книги.

Попри карантин та війну моє життя все одно залишається яскравим та насиченим. Під час війни ми повернулися до села. Тут спокійніше, менше небезпеки та більше природи. В школі я навчаюся дистанційно. Такий вид навчання мені зовсім не подобається, але маю

надію, що незабаром відкриють школи і я знову зможу навчатись офлайн та бачити своїх однокласників.

У вихідні або на канікулах ми з подружками вигадуємо щось цікаве. Найулюбленіше — знімати яскраві відеоролики. Якщо ми побачимо якусь кумедну та цікаву телепередачу, то неодмінно придумуємо свою версію. Обираємо ролі, знімаємо на камеру телефону, монтуємо, а потім завантажуюмо в телеграм у сімейну групу і разом дивимось та сміємось. Іноді залишаємось один у одного на ночівлю. Мені це так подобається, адже кожен з нас купує щось смачненьке, і ми їмо смаколики, читаємо книги, дивимось мультфільми, довго шепечемось, ділимося секретами.

У нас в городі є ставок. Влітку він перетворюється на справжню розвагу. Тато дівчат прилаштував на дерево тарзанку і зробив кладку. Ми ниряємо, купаємось, на березі річки влаштовуємо пікніки, ловимо пуголовків, жуків та бабок. Моя бабуся нам випікає смачні булочки та піцу. А ще влітку ми допомагаємо нашим батькам збирати ягоди, обробляти земельні ділянки, сушити сіно та складати дрова.

Коли на вулиці негода — граємо в Roblox, вигадуємо мему, знімаємо TikTok. Ми такі різні, але нам завжди цікаво.

Бувають дні, коли мені дуже моторошно та страшно від вибухів. І тоді я хочу втекти кудись далеко-далеко. Але мама мене заспокоює й говорить: «Все буде добре, не хвилюйся, ми з татком поряд». І я вірю. Усередині мене часто вирують емоції, з якими важко впоратись. Не завжди можу пояснити мамі чи татові, що зі мною коїться і, що мене турбує. Іноді це пов'язано з тим, що я хочу трендові іграшки, модний одяг, коротку зачіску та айфон. А іноді — просто хочу, щоб мене зрозуміли. Особливо мама чи тато.

Ми — покоління Альфа. Нас часто називають цифровими дітьми, бо ми народилися вже в світі техноло-

гій, гаджетів і соцмереж. Ми швидко вчимося, знаємо, як зняти відео, знайти інформацію чи створити презентацію, але водночас — ми не втрачаємо бажання бути справжніми. Ми вміємо дружити, підтримувати один одного, пережили пандемію та живемо у війну. І хоча ми ще діти, але вже багато розуміємо.

Світ, у якому ми ростемо, — непростий, швидкий, гучний. Ми хочемо добра, миру і маємо свої мрії. Ми не просто «ті, що з телефонами в руках» — ми ті, хто хоче бути потрібними та почутими.

Брунцвик Марина
12 років
Закарпатська область
Мукачівський район
Нижньоворітська ТГ
с. Верхні Ворота

Літні канікули тільки почались, а я вже відчула, що таке справжнє літо. Минуло лише два тижні, а вражень — море!

Найкраще в канікулах те, що можна відпочити від школи, вдосталь виспатися, щодня гуляти і просто насолоджуватись життям: грати у волейбол, кататись на велосипеді. Особливо мені подобаються вечори, коли сонечко вже не так пече, але навколо тепло й затишно. Ми з друзями довго не розходимось, бо кожен вечір здається особливим.

Звісно я допомагаю батькам, адже в селі це не обов'язок, а звична робота. Але пораючись по господарству, я нікуди не поспішаю. Поливаючи грядки після спекотного дня, знаю, що допомагаю городині зміцніти і вкоренитись, а капуста та помідори віддадуть нам свої вітаміни. Годуючи маленьких курчат, хочу побачити їх дорослими, які подарують смачні яйця. Пораюючи ді-

лянку з сіном, ми нашою дружною сім'єю готуємося зимувати нашу Зоряну, яка дає смачне та поживне молоко. Виконуючи таку роботу, можна помріяти чи просто пофантазувати.

А попереду ціле літо. Я хочу поїхати до бабусі, біля її будинку тиха заплава річки і недалеко ліс. Це справжній рай: щодня свіжі ягоди та купання у теплій воді. Літо тільки почалося, а я вже щаслива.

Також, можливо, ми з сім'єю поїдемо кудись на відпочинок. Але тут багато «але». У нас в країні йде війна. І наші канікули захищають воїни на східних рубежах України. Я дуже їм вдячна! Разом з сестричками та батьками ми молимося за нашу перемогу, просимо в Бога здоров'я та сил воїнам!

Я вірю, що Україна переможе і тоді ми обов'язково поїдемо в подорож. Мрію побачити багато нового і цікавого. Адже канікули — це час, коли ти відчуваєшся вільним і живим. Я впевнена, що попереду ще багато чудових днів, і дуже чекаю на веселі пригоди, які чекають на мене.

Христенко Ксенія
12 років
Харківська область
м. Лозова

ПРОСТО ПРО ДРУЖБУ

Все почалося у неділю.

Гуляли три друга. Одного звали Петрик, він був бідний, але добрий. Другого звали Василько, він був ані бідний, ані багатий. А третього звали Сергійко, він був багатий, але злий. Коли Сергійко покликав їх до себе у гості, то з того все і почалося.

— Приходьте до мене в гості, але з гостинцями, — сказав Сергійко.

— Добре, я прийду, — відповів Василько.

— Вибач, я не зможу прийти до тебе, бо не маю грошей на гостинець. — сказав сумним голосом Петрик.

— Зрозуміло, тоді приходь до мене тільки ти, Василько, — сказав Сергій.

Коли Василько прийшов до нього, Сергійко спитав:

— Навіщо ти дружиш з цим бідняком?

— Чому ти його так називаєш?

— Тому що він бідний і йому нічого не можуть купити батьки.

— І що? Це ж не привід його так називати.

— Добре, пішли вже до мене у кімнату.

Сергійко роздивлявся, що йому приніс Василько. Він побачив, що це лише цукерки і спитав:

— І це все? Це ж цукерки, вони коштують дешево!

— Ну, так, мені більше ні нащо не вистачило.

— Зрозуміло, — противним голосом відповів товариш.

— А тобі не подобається? — запитав Василько.

— Ні, звісно, це ж так дешево, — відповів Сергійко.

— Добре, поверни мені мої цукерки. Краще я піду до Петрика. З тобою я дружити не хочу, — сказав твердо Василь.

— Ну, йди, не дуже й хотілося.

Василько зібрався і пішов. А на останок сказав:

— Знаєш, Сергійко, друзів ніколи не купиш за гроші, запам'ятай це.

У дворі Василь побачив сумного Петрика на лавці. Він підійшов до нього з цукерками і сказав:

— Привіт, хочеш цукерку?

— Привіт. Так, хочу. Ти ж був у Сергія в гостях, чому ти так швидко повернувся?

— Та це вже не важливо, бери цукерку і ходімо грати у м'яча, — радісно сказав Василько.

Друзі широ усміхнулися один-одному і побігли на стадіон, де вже незабаром мав розпочатися футбольний матч між командами справжніх друзів.

Стрілець Юрій
11 років
Рівненська область
Березнівська ТГ
с. Яцьковичі

ВЕСНЯНИЙ ГОРОД
Сонце землю вже зігріло,
Розпустилася верба,
Ось й травичка зеленіє,
Грядки сіяти пора.
Ми з матусею удвох
Поспішаєм на город.
Висадимо цибулини,
Кріпчик, моркву, бурячки,
Не забудем про петрушку,
Будуть поруч кабачки.
Гарно будем доглядати,
І сапати, й поливати,
Доведем все до ладу,
Маму я не підведу.

Титаренко Катерина
13 років
м. Кропивницький

Є така штука: коли у вас своя компанія, ви живете ніби у двох світах одночасно. Один — звичайний: школа, домашка, контрольні, мами з їхнім «ну ти ж дівчинка, тримай кімнату в порядку». А другий — наш. Такий, у який чужі просто не потрапляють.

Ми — друзі, і це зовсім не просто дружба. Це — цілий маленький світ, який ми створили разом. У нашому світі нас четверо: я (головна по драматичних монологів і придумуванні планів на літо), Марта (майстер «а давай-

те ще ось це»), Денис (той, хто завжди або рятує ситуацію, або сам у ній опиняється) і Ліза (міс місцевий дзен і головна по мудрих фразах).

Ми різні до смішного. Марта вічно вигадує щось таке, від чого батьки тільки підозріло примружуються. Денис — це людина-енерджайзер: якщо він сидить спокійно більше п'яти хвилин, значить, він спить або грає в телефоні. Ліза завжди спокійна, наче йде по берегу моря в рекламі шоколаду. А я... ну, я вмію слухати і запам'ятовувати. Потім розповідати все так, що навіть невеликий похід у магазин звучить, як голлівудський блокбастер.

Ми зустрічаємось після школи, у вихідні, іноді просто «бо захотілося». Місце зустрічі — наше «центральне управління» біля старої груші в Мартиному дворі. Чому груша? Бо там тінь, зручно сидіти, і ми переконані, що вона нас чує (ну, або принаймні не здає батькам).

Звідси починаються всі великі плани. Наприклад, операція «Омлет». Це коли ми вирішили приготувати сніданок на природі. Звучить мило, але врахуйте, що ми забули сковорідку. Результат? Омлет вийшов... ну, скажімо так, «дуже авангардний». Денис потім ще два дні намагався довести, що так і було задумано.

Або історія з «експедицією на дах». Уявіть: ми ліземо по старій драбині на сарай, щоб «звідти подивитися захід сонця». Захід сонця, звісно, був шикарний, але спуск із даху — це був трилер року. Марта сміялася, я майже плакала, Денис кричав: «Я нічого не боюся», а Ліза спокійно сказала: «Усім зосередитися, ми впораємось». Так і впоралися.

У нас є своя «таємна мова». Наприклад, якщо хтось каже «плюшевий єнот», це означає: треба швидко йти, тут підозрілі дорослі. А якщо «пінгвін на старті» — значить, план у дії. Не питайте, як ми це придумали. Просто працює.

Ще ми віримо в маленькі дива. Серйозно. Якщо перший сніг упав, коли ти з друзями на вулиці, то треба

загадати бажання — і воно здійсниться. Якщо знайти камінчик у формі сердечка, то це на щастя. А якщо дощ перетерпіти разом без парасольки — у вас буде класний рік.

У нашому світі можна все: стрибати по калюжах, сміятися до сліз, придумувати країни, яких немає на карті, і навіть сперечатися про те, хто б вижив у зомбі-апокаліпсисі. (Відповідь, до речі, очевидна: Ліза, бо вона надто спокійна, щоб панікувати).

Але найважливіше — це моменти, які залишаються. Не на фото, не в сторіс, а в голові й серці. Як той вечір, коли ми сиділи біля груші, їли печиво, і над нами раптом загорілися зірки так яскраво, що здавалося, їх можна зняти, як прикраси з ялинки. Або коли ми влітку купили морозиво й пішли до річки, а повернулися аж коли стемніло, і ніхто з нас не помітив, як швидко пролетів день.

А ще у нас є мрія, ми хочемо одного дня разом побачити океан. Не просто приїхати, а прокинутися рано-вранці, сісти на пісок і дивитися, як сонце виходить із води. І ще — відкрити свій маленький «клуб мандрівників», навіть якщо ці мандрівки будуть поки що лише в сусідній парк.

Я знаю, що колись ми виростемо. Будуть інші міста, інші друзі, інші турботи. Але я впевнена: наша груша залишиться. І навіть якщо нас розкидає по світу, цей маленький світ, який ми створили, залишиться з нами. Бо він — не про місце, а про те, що ми разом.

Знайомтеся — це ми. Чотири різні всесвіти, які якось примудрилися стати однією галактикою. І якщо це не магія, то я навіть не знаю, що тоді магія.

Квашук Каріна
11 років
Вінницька область
м. Липовець

Привіт, це я!

Привіт усім! Мене звати Каріна, мені 11 років, а рідні називають мене Каруся. Я перейшла до п'ятого класу. Живу у невеличкому, але дуже мальовничому містечку на Вінниччині — Липовці. Моя вулиця названа на честь видатного українського вченого-геолога Павла Тутковського, який вивчав нашу землю, її скарби та природу. У мене чудова сім'я: мама, тато і старший брат Максим. Ми дуже дружні і завжди підтримуємо один одного. Я дуже ціную добро в людях і прагну сама бути доброю.

Навчаюся у Липовецькому ліцеї № 1 імені Василя Липківського. До речі, цей видатний українець став першим митрополитом Української автокефальної православної церкви, він вчив людей не боятися, вірити в Бога та любити свою Батьківщину. Ось яка багата на знаменитих українців наша Липовеччина.

Мої перші шкільні роки були... ну, незвичайними! Пам'ятаю, як тільки я пішла до школи, почалася коронавірусна пандемія. Було дивно, адже навчалися то в класі, то вдома. Вивчати букви та цифри було важко, але мама завжди допомагала. А потім... почалася війна, це було дуже страшно, і досі під час тривоги ми ховаємося у підвалі. Навчатися — це дуже важливо, і навіть тут ми не втрачаємо жодної хвилини: вчителі продовжують урок, якщо це можливо, а дехто навіть встигає виконати домашнє завдання.

У школі ми часто організовуємо благодійні ярмарки на допомогу ЗСУ. Готуємо смаколики, а потім продаємо їх, щоб зібрати гроші для наших захисників. Війна на-

вчила нас бути корисними, бо навіть маленька допомога — це перемога!

Мій улюблений предмет — мистецтво. Я просто обожнюю, коли ми робимо цікаві поробки у різних техніках. У мене все досить добре виходить. Одного разу я виготовила для мами листівку в техніці «квілінг» — у кожную квіточку, кожен листочок я вклала любов до ма-тусі. Мама була у захваті, вона сказала: «Каріно, це просто неймовірно, дякую тобі!». Я люблю такі моменти, і кожна усмішка моєї мами мене радує. Завжди намагаю-ся спробувати створити щось новеньке, тому часто хо-джу до бібліотеки на всілякі майстер-класи.

Я людина творча. Навіть коли ми з мамою готуємо омлет чи якусь іншу страву, я люблю допомагати їй прикрашати страву смайликами... На мою думку, твор-чі люди роблять наш світ яскравішим і цікавішим.

Багато моїх ровесників хочуть стати блогерами, і я теж, тому вже навіть придумала, про що зніматиму свої відео. Я обожнюю займатися різними видами рукоді-лля, тож можу показувати різні майстер-класи. Також я люблю готувати з мамою, найбільше — смачні десерти; можна знімати, як ми це робимо. Це класна можливість показати свої таланти й ділитися тим, що любиш. Вірю, що коли дуже сильно чогось прагнеш і працюєш над цим, то все обов'язково вийде!

Є ще щось, що я дуже-дуже люблю — це тварини! Від маленьких хом'ячків до великих слонів. Прочитала про тварин багато книг. У мене є справжні друзі — моя со-бака Багіра, молода німецька вівчарка, вона дуже вірна і любить гратися, та котик Вухань, йому подобається спа-ти на моїх колінах і муркотіти. Минулого літа у мене було ручне курчатко — маленьке, пухнасте, яке бігало за мною і спало на моїй подушці. Не повірите? Але це правда. Тож із вибором професії я вже визначилася, у майбутньому я обов'язково стану ветеринаром, буду лі-кувати хвостатих.

Хоч я ще й не вивчаю історію України, але чудово усвідомлюю, як важливо знати своє коріння, своїх предків і минуле своєї країни, щоб розуміти, хто ти є. Я обов'язково вивчатиму її, коли прийде час.

Коли закінчиться війна, хочу побувати у різних куточках України, щоб краще пізнати свою рідну Батьківщину, особливо я хочу відвідати Львів — пройтися його старовинними вуличками, побачити таємничі замки та величні площі.

І на останок, я хочу розповісти вам один секрет: моя бабуся готує найсмачніші млинці у світі, а дідусь вміє розповідати кумедні історії із свого дитинства так, що ми всі тримаємося за животи від сміху. Він часто каже, що дитинство — найкраща пора, і я з ним згодна. Навіть у найскладніші часи діти залишаються дітьми, вони граються, створюють для матусь подарунки своїми руками, піклуються про тварин і будують плани на майбутнє.

Ось така я, Каріна. Дуже рада була розповісти про себе. Сподіваюся, що мрії кожної дитини обов'язково здійсняться. Щасливого майбутнього та миру нам усім!

**Переможець номінації
у віковій категорії 14–18 років
Коваль Софія
15 років
м. Черкаси**

ЗА ЧЕТВЕРТИМ СТОЛИКОМ БІЛЯ ВІКНА

Якщо зайти до кав'ярні пізнього вечора, деś між заходом сонця й легким присмерком, за четвертим (інколи другим, але ніколи не за третім, бо трійка — негарна цифра) столиком біля вікна можна помітити самотню постать. Власне, постать не така вже й самотня — радше усамітнена від загального гамору, від чоловіка з макбу-

ком, матчею й кумедними вусами, від галасливої компанії студенток медичної академії, навіть від улюбленої рудоволосої офіціантки, що приносить, здається, третю чашку чаю за вечір. Найчастіше юна персона з'являється там узимку або в туманні осінні вечори, деś між кінцем уроків у гімназії і театральною прем'єрою. Проте і влітку дівчина нерідко з'являється — замовляє холодну каву з вишневим соком і просиджує в кав'ярні на розі до присмерку. Заходить з усмішкою — чудово знайома з персоналом, а персонал чудово знайомий з її уподобаннями. Виходить здебільшого мовчки й швидко — в навушниках і з замисленим обличчям: обдумує щойно прочитане або ж фантазує про ще не написане.

Якщо ви простежите за цією особою, не дивуйтесь, що вона спинилась посеред вулиці, аби сфотографувати світло ліхтаря у листопадовій мрячці. І не дивуйтесь, навіть якщо вона, гріючи замерзлі руки в кишенях чорного пальта, поспішить до театру. Втамуйте здивування й тоді, коли дівчина піде на площу, де чекатиме знайому людину, зрідка витягаючи годинник на ланцюжку з кишені жилета; а коли все ж зустрінеється — старомодно торкнеться пальцями кашкета.

Іноді, якщо подивитись на в'юнке русяве волосся, ясно-блакитні очі, приховані за скельцями окулярів, і стиль, що підозріло нагадує спроби копіювати англійських джентльменів, може здатись, що дівчина застрягла деś у часі між епохою дендизму і простим юнацьким максималізмом. Коли ж заявити це їй персонально, юнка лише всміхнеться і, зробивши неквапливий ковток свого американо, згідливо кивне, взагалі не заперечуючи факту надмірної романтизації і підліткового тягіння до естетизму.

Якщо ж, зайшовши увечері до кав'ярні, ви помітите цю прояву і з цікавості вирішите познайомитись, вона не заперечуватиме. Спочатку збентежиться, але тоді, похапцем і незграбно, трохи невідповідно до своєї стро-

гої краватки, відкладе книгу вбік. Ви, ймовірно, поцікавитесь: «Що читаете?». Відповідей на це може бути кілька, враховуючи смаки юнки, а якщо взяти до уваги кількість наявних книг — то й незліченно. Та якщо ж обмежитись першим критерієм, розв'язка буде очевидною — класика. Ви візьмете до рук книжку, зацікавлено розглядаючи обкладинку. На ній найдостовірніше прочитаєте якесь зарубіжне прізвище — німецьке, англійське, рідше французьке. Але об'єднує цих людей те, що померли вони задовго до народження власниці паперового примірника. Розгорнувши книгу, ви або здивовано скажете, що читали її у школі, або що ніколи не чули. «Як? От прямо ніколи не читали Швейка? Багато втрачаєте!» — вигукне у відповідь особа і, не питаючи дозволу, з дитячою завзятістю й наївністю почне виславляти твір і його автора.

Зачувши відповідь на запитання про літературу, більшість співрозмовників дивується. Тож одразу ж слідує класичне: «А скільки Вам років?». Проте, не вдовольняючись відповіддю і на це, співбесідники починають перепитувати, неначе хронічно недочувають число п'ятнадцять. Щоправда, особу за четвертим столиком біля вікна це не надто дратує. Якщо ж ви таки перепитаєте щодо її віку, вона навіть зрадіє. Якщо ж почнете розпитувати ще більше про те, які книги читає, і здивуєтесь, коли зачуєте серед прочитаних нею авторів Стокера, Вайлда, Орвелла, Гемінґвея, Кафку і Гашека, — дівчина й зовсім засяє молоднечою втіхою.

Розмова між вами і любительською класики минатиме плавно й захоплено — щоправда, моментами ймовірні спотикання у найбезглуздіших місцях. «Ні, я практично не дивлюсь фільмів... Що дивилась востаннє? Якщо не помиляюсь, «Безславних виродків»... Улюблені шкільні предмети? Література, історія, подобається ще вивчати німецьку мову... Оцінки? Оцінки в школі хороші, так, не нижче за дев'ять. Як проводжу час? Читаю багато,

додатково вивчаю історію і мистецтво — особливо цікавить епоха модернізму, у мистецтві прихильна до декадансу. Пишу прозу...».

І от на цьому етапі найчастіше юного прозаїка безцеремонно перебивають здивовані вигуки, неначе письменники — це щось неймовірне, фантастичне, вмираючий вид, що міг би потребувати реконструкції. Неначе всі підлітки — вічні заручники соціальних мереж, і максимум, що можуть написати, — гнівні коментарі у стрічці. А єдина творчість, до якої здатне молоде покоління, — малюнки; бо чомусь до художників ставляться не так упереджено. Підліток, що малює і відвідує художню школу, — діло звичне, але молода особа, яка пише тексти, — рідкісний геній, напівбог і новий Шевченко. Тож особа за четвертим столиком тихо зітхне і зболено всміхнеться: це усмішка незаслуженої похвали і болю за деградацію письма серед однолітків.

І тут, імовірно, почнеться довгий шлях із питань — на всі юнка відповідатиме захоплено й гордо, як будь-яка дитина, в якій спитали щось про її фантазії. Тримавши в пам'яті вік своєї співрозмовниці, ви з кожною новою відповіддю дивуватиметесь дедалі дужче, а ваше уявлення про покоління сучасних підлітків щораз дужче братиметься тріщинами. На вас безпардонно поллється цунамі непотрібних і незрозумілих вам деталей. «А книга називається так і отак — тут є прихований зміст, читача ця назва відсилає до... А головний герой у цьому моменті робить так... І тут є прихована психологія вчинку...». І ви будете слухати про сюжет і персонажів, якщо письменниці пощастить із співбесідником, то не перебиваючи, а то й із вервечкою додаткових питань. І, можливо, усвідомите, що практично в кожному підлітку є власний світ фантазій, той залишок (так званий рудимент!) дитячої мрійливості — і він прагне бути почутим, навіть якщо скидається на юнацький максималізм.

І тоді, наслухавшись удосталь, подумки (а то й словесно) виявите подив щодо жанрової специфіки авторки: невже юні письменники зацікавлені не тільки у фентезі, детективах, трилерах чи підлітковій романтиці? І от, вислухавши таку «високу, як на ваш вік» тираду, ви розійдетесь. Можливо, назавжди, як це ставалось із особою за четвертим столиком: зайда приходив познайомитись і тікав, чи то знуджений історичними подробицями, чи то зляканий завзятістю.

Проте уявімо, що ви зустрілись знов. Перестріли дівчину на вулиці — гукнули знайому письменницю. Вона сполоханим рухом знімає навушники — з них грає марш Радецького (для тих, хто тямить у класичних композиціях), — і, знічено перебираючи пальцями лацкани, вітається з вами.

А тоді, неважливо яким чином (може, ви спілкуєтесь вже кілька місяців!) — хай навіть це трохи абсурдно й нереалістично! — втім, припустимо, ви потрапили до неї додому. Хтось може очікувати, що побуває в якомусь міфічному письменницькому лігві (щось на кшталт музеїв, присвячених класикам), а насправді опиниться у звичайній, на перший погляд, кімнаті підлітка. На ідеально прибраному робочому столі стоїть ноутбук — можливо, навіть ігровий, та єдина гра (окрім політичних стратегій), в яку на ньому грають, — Microsoft Word. У тому ж кутку — програвач вінілу (дещо несучасно й нетипово, але гарно) і невелика кількість платівок — Бівальді, Штраус, симфонічний оркестр, навіть якийсь сучасний український гурт... На стіні — коркова дошка. Ледь помітними кнопочками до неї причеплено кілька малюнків — персонажі, про яких не змовкає власниця кімнати, озвучуючи їхні імена, походження; автограф якогось актора, постер із музичним гуртом, наліпки... Усе, здавалося б, стереотипно підліткове, аби не три маленькі піни-прапорці (це Велика Британія, Німеччина і Німецька імперія!).

І тут ви помічаєте ще дві маленькі чорно-білі фотографії. Якщо ви — середньостатистичний дорослий, який цією темою не цікавиться, ви їх не впізнаєте. Задастесь питанням. Що ж, гаразд. На одній фотографії чоловік із собакою. Це письменник, ідол дівчини, її Бог і ментальний наставник — Ерїх Марія Ремарк. Ви озирнетесь через плече й помітите у книжковій шафі окрему полицю з книгами німця (серед них одна навіть мовою оригіналу!). Далі між вами, можливо, відбудеться невелика дискусія щодо творчості цього генія літератури, упродовж якої фанатично захоплена ним письменниця детально називатиме всі його переваги й цікаві факти, які знає.

Опісля мова перейде до другої чорно-білої фотографії. На ній — серйозний чоловік із еполетами, військовими орденами й кумедно закрученими вусами. Ще один німець? Так, це ще один німець — кайзер Вільгельм II. Гіпотетично ви мали б знати, хто це, а от, як ви до нього ставитесь, уже залежить від вашого рівня обізнаності. Багато хто може відгукнутись про імператора негативно — назвати його тираном, нерозважливим правителем і боягузом. І коли так, то... То радше вам присісти — наступна історична дискусія буде затяжною, з реальними фактами, аргументами, переказом Першої світової війни — і, звісно, без виправдань пангерманізму.

І якщо ж віра в романтичне переможе реалізм, можна буде сподіватись, що ви, а чи будь-який інший дорослий, зробить висновок: ця дівчина — не ексклюзив і не аномалія. Просто звичайна людина. Не схожа на стереотип? Можливо. Можливо, вона звичайний приклад намагань здаватися дорослішою, а може, й справді має талант. Яка різниця? Головне, що навіть, якщо це «фаза», дівчина однаково відрізняється від своїх однокласниць.

Можливо, якщо знайдеться той, хто захоче придивитись, він побачить, що ця «унікальність» — лише одна

з багатьох. Одна з загадкової спільноти тих, хто (теж використовуючи для цього соцмережі, між іншим) обговорює твори Ремарка, рекомендує однодумцям класичні композиції і дискутує про Веймарську республіку.

Можливо, і серед дорослих є «не такі, як усі», яким вдасться роздивитися поміж клішованої молоді тих, хто живе не в екрані телефона, а в сторінках книг, своїх фантазіях і майже забутих історіях.

Шевченко Анна
16 років
м. Луцьк

Зізнаюся, роздумів із цієї теми в мене надміру. Але я спробую все викласти максимально просто та ясно. Почну з одного випадку, який стався нещодавно. Якби не він, хтозна, можливо, я не почала б висловлювати свої думки.

Це трапилося на дні народження моєї однокласниці Соломії. Відразу маю згадати один важливий момент — починаючи з третього класу я пишу вірші. Ну, мабуть, «вірші» — надто голосно сказано. Це, швидше, віршики жартівливого змісту. Як правило, я вигадую їх з якогось приводу. Зазвичай мого поетичного дару вистачає на декілька рядків — не більше. Але, отримавши запрошення на свято, я, несподівано так захопилася процесом вигадування, що в результаті вийшла чи не ціла поема. Так, вийшов справжній витвір — про багаторічну з нею дружбу. Я пригадала усі наші колотнечі та шкільні пригоди, в які ми потрапляли.

З нетерпінням чекала цей пам'ятний день. Тренувалася читати перед великим дзеркалом. Заздалегідь, як професійна артистка, продумала міміку, інтонацію та жести, а також ті місця, де в тексті слід зробити паузу в очікуванні заслуженого сміху присутніх.

Потім я навіть влаштувала, як у театрі, щось на кшталт генерального прогону своєї вистави, де моїми глядачами були тато і мама. Їм виступ припав до душі.

Загалом, ніщо не віщувало неприємностей. Проте, події пішли зовсім не так, як я очікувала. У розпалі святкування, перед моїм читанням, раптом з місця піднявся однокласник Юрасик і важливо заявив, що хоче прочитати іменинниці гумористичний вірш, написаний на її честь.

Я (і, думаю, не одна я) цьому надзвичайно здивувалася. Юрасик такий кадр, який примудрявся робити помилки навіть у написанні власного прізвища. Про який вірш могла йти мова?!

Тим не менше, тримаючи перед носом екран свого айфона, Юрас почав читати. Робив він це, як і слід було очікувати, не блискуче: запинався, перекручував закінчення слів і плутав наголоси. Проте всі присутні голосно сміялися (можливо, сміялися не з самого вірша, а з його виконання?..). Проте у фіналі нагородою хлопцю були бурхливі оплески.

Не встигла я й рота розкрити, як несподівано піднявся інший однокласник — наш зразково-показовий відмінник Ростислав, який також висловив бажання дещо прочитати іменинниці. Слова були не гумористичними, а ліричними — не дарма, мабуть. Подейкували, що він «не рівно дихає» до дівчини. Втім, усе було справді гарно, нічого не можу сказати. Та й прочитав Ростик непогано.

Після бурхливих тривалих оплесків прочитати свої твори почервонілій Соломії зголосилося відразу двоє — Олексій та Настя — брат і сестра. Цього разу це була не поезія, а проза, щось на зразок гумористичної сценки — у ролях. І знову промовці мали великий успіх. Власне, на цьому творча частина свята добігла кінця, далі була довга низка розважальних конкурсів, солодкий стіл.

Напевно, у вас виникло питання: що я хотіла сказати, розповівши цю історію? Мабуть, здогадались, що позаздрила чужому успіху — хотіла бути єдиною і неповторною?

Мене і справді... яке б слово тут підібрати? — це «зачепило» і «неприємно вразило». Швидше, і те, й інше. Загалом, десь у душі кольнуло, коли хлопці зізналися, що автором усіх їхніх поетичних (і не поетичних) творів є штучний інтелект. Схоже, що таке не сподобалось тільки мені — інші присутні, включаючи іменинницю, поставилися до цього факту цілком спокійно. Ніхто не сприйняв це як шахрайство. Та й до чого тут це? Адже хлопці чесно у всьому зізналися. Ніхто не намагався вигадувати неправдоподібну історію про літературний талант, який раптово у них прокинувся. Тож усі були дуже задоволені. Усі. Окрім мене.

Свою поему я так і не прочитала. Власне, мене ніхто про це і не просив. У глибині душі, зізнаюсь чесно, я цього чекала. Адже я в присутності усіх у класі обіцяла написати вірш своїй подрузі. Вона про це чула теж. Але так і не поцікавилася: «А де ж обіцяний вірш? Я так чекала, що ж ти для мене вигадась?!».

Очевидно, усі вирішили, що мені нема чого сказати. А може, подумали, що маю творчу кризу і натхнення мене покинуло. Буває таке у поетів, зрештою.

Мені стало якось сумно і тужливо, хоч і намагалася триматись оптимістично.

Я, звісно чула про можливості штучного інтелекту. Сама не раз користувалась його послугами. Чудово знала — даєш завдання — і він, як слухняний раб, напише вірш, симфонію, картину... Усе відомо. Але цього разу — вперше виступила не в ролі замовника, а в ролі потерпілої від ШІ.

У кожної людини є свої таланти. Але у класі ніхто, крім мене, не дружить із поезією. Я мала таку особливість із самого дитинства. А тут — її втратила. Не потрібно зусиль

та безсонних ночей із зім'ятими сторінками чернеток. Лише кілька рухів пальців по екрані телефону.

Ще вчора всі зверталися за допомогою до мене. А сьогодні — таких послуг ніхто не потребує. І мій талант уже нікого не цікавить.

Пізніше, повертаючись зі святкування додому, у моїй голові раптом промайнула люта думка: «Штучному інтелекту не потрібні чернетки і натхнення — ну, так і я так зможу! Тільки імпровізація! «Я по вулиці йду ...».

А ось далі, на мій превеликий жаль, робота ніяк не просувалася. У голові лише настирливо крутився безглуздий набір слів. Загалом, змушена була визнати, що нічого в мене не виходить. Вдруге за вечір ШШ втер мені носа.

Батькам я нічого не розповіла. Навіщо їх засмучувати? Цілком переконливо поскаржилася, що ніхто з присутніх не здогадався зняти мій блискучий виступ на відео.

До речі, хочу наголосити на важливому моменті: ніколи не планувала і не планую заробляти на життя авторством. Вірші (віршики) для мене — лише хобі та захоплення. Плани щодо майбутньої професії зовсім інші. Мене дідусь колись вчив про свої плани: менше говорити вголос — тоді буде більше шансів, що вони втіляться у життя.

Просто під впливом невеселих думок та відповідного настрою у голові малювалася картина ймовірного майбутнього, де роботи повністю домінують над людиною у всіх сферах. І люди творчих професій, як мені здається, найбільш схильні до ризику бути викинутими на узбіччя.

А з іншого боку, я думаю, обов'язково з'являться шахраї та хитруни, які чудово адаптуються до нових умов і будуть видавати твори ШШ за свої власні, прагнучи слави нових Бетховенів і Моцартів. Не всі такі чесні, як мої однокласники. Тож спритники, які забажають погріти руки за рахунок діяльності штучного інтелекту — знайдуться.

Слово честі, я навіть списувати у інших не люблю. Іноді доводиться це робити, щоб уникнути малопримної розмови з батьками. І начебто ніякого злочину у цьому немає, проте визнаєш свою часткову розумову відсталість. При цьому, сама охоче даю списувати. Дружам. Ну, і не друзям (у виняткових випадках).

Але, хоч би як там було, це все — лише дрібні штрихи наших шкільних буднів, які ні на що не впливають. А ось можливі глобальні махінації та грандіозне обдурювання — це тема, яка мене справді хвилювала.

І тут у мене сяйнула думка! Треба запитати, що ІШ думає з приводу питань, які мене турбують! Можливо, він розвіє мої сумніви і тривоги? І ось!

«Кожна людина має право використовувати інтелектуальні плоди діяльності штучного інтелекту так, як їй завгодно», — пояснив робот. «ІШ в образі не залишиться, оскільки образа — це людська емоція, а роботу емоції не притаманні... Що ж до майбутнього деяких професій, у тому числі творчих, — продовжував віртуальний мудрець, — то справді стурбованість із цього приводу цілком обґрунтована. З іншого боку, занадто переживати з цього приводу теж не слід, бо все, що відбувається є невід'ємною частиною технічного прогресу, який йде своєю чергою і нікому це не зупинити».

На закінчення навів приклад якихось диваків — луддитів, які 200 років тому псували техніку, намагаючись таким чином зупинити навалу механізації і зберегти свої робочі місця. Зрозуміло, нічого із цього не вийшло. І ті із них, хто підлаштувався під віяння нового часу і освоїв нову техніку — без роботи не залишились.

Почула відповідь робота і замислилась. Багато в чому він мав рацію. Звісно, якщо людина має чудовий фотоапарат на айфоні, то камерою-обскура її вже не спокусити. Я теж не збираюсь відмовлятися від благ цивілізації. Мої роздуми про інше: технічний прогрес для людини чи людина для технічного прогресу? Де та межа, пере-

ступивши яку, людина і річ міняються між собою місцями? І чи не підійшли ми вже до цієї межі? Як у фільмі «Термінатор»? І що може статися у реальному житті, якщо всі ці надрозумні машини вирішать, що люди на планеті їм не дуже й потрібні? Шкода, немає з ким обговорити цю важливу тему.

З ким би я з радістю поговорила — так це із своїм дідусем. Взагалі, він був досить суворим і не дуже балакучим. Думаю, що навіть своєму сину (тобто, моєму тату) він мало розповідав про своє важке життя. А ось мене — любив. Хоча я дівчинка. Коли ми приїжджали до нього у гості — проводив зі мною весь свій вільний час. Шкода, що я мало що пам'ятаю з його оповідань. Мене більше цікавили ігри із однолітками, що жили по сусідству. А коли підросла — воліла переглядаючи кумедні відосики на телефоні. Тоді мені здавалось, що з татовим татом ще встигнемо наговоритись. Що життя триває вічно. І він ніколи мене не залишить! Проте, залишив... І разом із людиною пішов цілий світ. Світ, про який уже ніхто ніколи не розповість.

Знаю, до речі, що за допомогою нейромереж можна «оживляти» покійних рідних і розмовляти з ними, ніби вони відповідають нам із «того» світу. Я читала в мережі, що це дуже популярно в Південній Кореї та в інших країнах. Якщо говорити відверто, у мене по спині холодний піт від думки про подібне. Кому точно потрібен психолог — то це людям, які практикують подібне. Це моє тверде переконання.

Зовсім не хочеться, щоб мої міркування виглядали як скарги на життя депресивної дівчини перехідного віку. Хтось, прочитавши це, обов'язково усміхнеться, що я, мовляв, життя не знаю, щоб скаржитися на нього і вік у мене не той. По-перше, не у віці справа. І у першокласника знайдеться привід для невдоволення навколишнім світом. А по-друге, я людина життєрадісна, не люблю сліз (ані своїх, ані чужих). Просто під впливом обставин мене накрили невеселі думи. І нехай вони не оригіналь-

ні (напевне, я не перша в історії запитую: «Люди, куди ми котимосся?»). Але думки мої — власні, народжені у моїй голові і ні в кого не списані.

Якщо підсумувати такі філософські роздуми простими і зрозумілими словами, то скажу: не хотілося б мені, щоб хтось писав і читав замість мене, їв і пив замість мене, думав і говорив замість мене і кохав за мене. Навіть тоді, коли роботи зможуть усе це робити в тисячу разів краще за людину. Немає значення.

Між іншим, згадавши серед найважливіших для людини речей — читання, я це зробила зовсім не заради доброго слівця — справді люблю читати.

Хоча і відокремлюю читання з власної ініціативи від «читання — оцінки» за шкільною програмою. Інша річ, що мої книги-хобі засмучують маму. Такого ґатунку матеріал вона називає «макулатурою, а не літературою». Власне, це навіть не зовсім книжки, а японські комікси-манги. У нашій школі (та хіба тільки у нас?!) їх читають майже усі — і дівчата, і хлопці. Навіть вчителька зарубіжної літератури Алла Георгіївна якось взяла декілька випусків, щоб погортати на дозвіллі і зрозуміти смаки нашого покоління. А ось моя мама категорично відмовляється читати їх. Що, на мій погляд, є дуже дивним: адже вона сама не раз говорила, що не судять про книгу, не прочитавши її. Не читаючи жодної манги, вважає їх недолугим читивом. Я погоджусь, що це не шедеври світової літератури. Але читати їх цікаво. Та й не тільки манги я читаю! Наприклад, я обожаю книгу «Робінзон Крузо». Її перечитувала декілька разів. Ну, три рази — точно. Читаю гумористичні оповідання. Мені до вподоби американський письменник О. Генрі. Він якраз писав подібні речі. Якось узяла його однотомник у нашій бібліотеці і прочитала весь — повністю. Чесно скажу, сподобалося мені далеко не все, але те, що сподобалося — вище усіляких похвал! Особливо «Вождь червоношкірих», звісно. Навіть упіймала себе на думці, що, якби опинилася на

місці вкраденого хлопчика, мої викрадачі теж незабаром розкалялися б у своєму вчинку і повернули мене батькам.

Проте мамі продовжує вперто здаватися, що я нічого не читаю, а якщо і читаю, то зовсім не те, що потрібно. Тоді я вирішила здійснити справжній подвиг — знайти і прочитати серйозну, і, бажано, дуже товсту книгу, щоб довести всім (і собі теж), що мені під силу будь-який, навіть найбільший, твір.

І хоча книжкова шафа у кімнаті батьків ломиться від літератури, я вирішила знайти потрібну книгу сама: без будь-якої підказки з їхнього боку. Ну не зовсім сама. Я звернулася за допомогою у цій справі... так — до штучного інтелекту! Лише спробувати!

На мій запит він видав мені довгезелезний список книг «товстих, глибоких, які справляють враження і змушують задуматися про сенс життя».

Яких тільки книг не було у цьому списку! Про більшу частину з них я навіть не чула. Якщо чесно, не чула про жодну (можливо, хіба що про одну).

Загалом, кілька разів перечитала список, роздумуючи, з чого почати своє знайомство з серйозною літературою. У результаті зупинила свій вибір на австрійському письменнику Роберті Музілі та його знаменитому (знаменитому для інших — не для мене) романі «Людина без властивостей». Чому я вибрала саме цю книгу? По-перше, сподобалася її назва. Я відразу нафантазувала, що в ній мова про людину, яку всі вважали нічим не примітною. А вона виявилась зовсім іншою — унікальною, з багатим внутрішнім світом. По-друге, — припало до душі прізвище автора — Музіль — як чудове ім'я для кота, якщо колись він буде у мене. І, нарешті, по-третє, ця книга була однією з найтовстіших у переліку. У разі її успішного прочитання це виглядало б моєю безумовною перемогою. Хоча роман Марселя Пруста «У пошуках втраченого часу» виглядав ще більш солідним, оскільки складався з семи товстих книг — я не наважилася замахнутися на такий об'єм.

Загалом вибір був зроблений, про що я повідомила батьків. На свій подив — не приховую радості — виявилось, що цей роман їм відомий. Але прочитати його вони не наважились. Забрало часу. Хоча прочитали у своєму житті не один десяток книг. І, ось я — їхня дівчинка — берусь до книги автора, який на карті великих батьківських знань позначився білою плямою. Загалом, мені було від чого дерти ніс!

У найближчі вихідні, дивлячись на екран телефону, я почала читати цей роман. Змушена визнати, що ентузіазм згасав від сторінки до сторінки. Поки не згас назавжди через дві з половиною години. Роман Музіля здався малозрозумілим, і, як наслідок, дуже нудним. Мої фантазії щодо сюжетної лінії зовсім не знайшли підтвердження. А ось щодо прекрасного імені для кота — я думку не змінила.

Як підсумок, читання виявилось мені нецікавимим. Без жалю я розпрощалась з Робертом Музілем та його «Людиною без властивостей». Не бачу у цьому своєї вини. Просто складне написання. О. Генрі, наприклад, писав зрозуміліше. Або хоча б ті ж манги (мама би жажнулася від такого порівняння). Вся справа в тому, що книга має бути зрозумілою з перших сторінок. Коли починається тягуча жуйка невизначеності — відразу стає нудно, як на уроці алгебри. Мозок ніби покривається непроникною кіркою, що перешкоджає засвоєнню інформації.

Щоправда, я приймаю той факт, що критикувати завжди легше, ніж робити самій. Невідомо, яка би книга вийшла у мене, візьмись я за прозу (у поетичному сенсі деякий досвід у мене є, як ви пам'ятаєте). Можливо, одного разу я все ж таки спробую свої сили у цьому. Навіть, якщо мене про це не попросять. Книг написано безліч! А те, що ще не написано — додасть інтелект. Та мені байдуже. Захочу — напишу! Просити дозволу ні в кого не буду.

А що? Ідея з написанням власної книги мене захопила! Чому б не спробувати? Побажайте мені успіхів!

PS. Я вже майже закінчила готувати презентацію на урок інформатики, як у кімнату зайшов тато. Виявилось, що він, натхненний моїм прикладом, почав читати книгу «Людина без властивостей». Хоча читав не поспішаючи, по декілька сторінок на день — книга його захопила. Авжеж — за віком. Він радий із того, що я цікавлюсь розумними книгами. В татових очах це свідчить про правильний вибір моєї професії в майбутньому.

Що мені було йому відповісти? Батька я люблю і ціную його думку. Я просто ще маленька. Проте з хорошим смаком. Отож, не зовсім безнадійна!

На цьому ставлю крапку.

Тихонюк Катерина
14 років
Вінницька область
с-ще Літин

Я І КОНІ

Як у кожної людини, у мене є багато захоплень, але коні стали частиною моєї родини ще з дитинства, тоді коли моєму дідусеві подарували Долара. Саме тому я ніколи не сприймала цих тварин, просто як хобі, адже ми здавна з ними були справжніми друзями. А починалося все так...

Одного дня, зовсім випадково я натрапила на трансляцію змагань із конкуру по телевізору. Я не шукала цього, просто дивилася телевізор разом із дідусем. Я зупинилась на кадрі, де вершниця легко і впевнено долала високі бар'єри на своєму коневі. Це було щось чарівне — точні рухи, красиві стрибки, і ніби між людиною та твариною існував невидимий зв'язок. Я не могла відвести погляду. І в той момент у мені щось змінилося — я зрозуміла, чим саме хочу займатися.

З того моменту думка про верхову їзду не покидала мене. Я почала шукати інформацію, дізнаватись, де можна займатись, і за кілька тижнів уперше переступила поріг стайні. Так почалась моя подорож у світ, який став для мене джерелом натхнення і глибокого внутрішнього спокою.

Але справжнє диво трапилося тоді, коли в моєму житті з'явився Долар — чорний фриз із білою плямкою на лобі, ніби зоря впала з неба й залишила свій слід на його гладенькому чолі. Його довга шовковиста грива спадала йому на шию. Він був граціозним, сильним і водночас надзвичайно ніжним, розумним та чутливим.

Ми багато проводили часу разом. Найбільше мені запам'яталось, як ми ходили на прогулянки до осіннього лісу. Листя вже починало жовтіти, повітря було прохолодним і свіжим, а ми з Доларом рушали знайомими стежками, що вели між деревами, які були вкриті золотими листочками. Він йшов впевнено, м'яко ступаючи копитами по листю, і здавалось, що він справді слухає, як ліс шепоче свою осінню казку.

У такі моменти я відчувала повну гармонію — я, він і природа. Інколи ми просто зупинялись, щоб помилуватись краєвидом, а інколи я дозволяла йому пуститися в рись — і тоді земля ніби зникала з-під ніг. Це було відчуття абсолютної свободи.

Люблю не тільки кататися, а й годувати коня. Долар має одну маленьку слабкість — яблука. Щойно я приносила йому їх у долонях, очі в нього випромінювали щастя, і він жадібно, але акуратно, хрумтів, ніби це була найкраща нагорода. І я не могла не усміхатись. Кожне яблучко для нього було подарунком любові.

Хоч зараз я вже не так часто буваю в конюшні, пам'ять про ті моменти залишається зі мною назавжди. Бо як тільки я згадую Долара, серце стискається від приємних спогадів. Він є не просто конем, а справжнім другом. Він — моя мрія, яка ожила.

Дерманська Руслана
14 років
Одеська область
Роздільнянський район
с-ще Велика Михайлівка

Ось уже і добігають кінця канікули 2025 року. Спе-котне літо тримало нас у кімнатах із кондиціонерами та заштореними вікнами і лише пізно ввечері ми збирали-ся з друзями, щоб поспілкуватися, згадати якісь події з уже минулого навчального року, трішечки пофантазу-вати та помріяти.

Я навчаюся в 8-А класі Великомихайлівського опор-ного ліцею. В серпні мені виповнилось 14 років. У мене є мама, тато та маленька сестричка Анастасія. А ще — друзі, з якими цікаво, бо вони різні, кожен має свій ха-рактер, вподобання. Моя найкраща подруга Влада, з нею ми разом навчаємось у музичній школі, граємо дуе-ти на фортепіано, співаємо, допомагаємо одна одній у школі.

Але є щось, що нас об'єднує, хоча про це говориться мало, бо словами цих почуттів не передати. Це наші не-здійснені мрії.

Я росла хворобливою дитиною, з дитинства пам'ятаю лікарняні палати, болючі уколи, мамин сум і відчай. Але, попри все, раділа, що ми після процедур ходили в зоопарк на атракціони. Яка то радість була, побачити велике шумне місто! А прокататися на трамваї! То була просто мрія! Перед школою бабуса обіцяла поїхати зі мною в Київ, щоб я побачила столицю. Вона багато роз-повідала про місто і мені було цікаво побачити його. Ба-буса працювала вчителькою і була наставником дитя-чої громадської організації УДЮТ «Січ», де проходили вишколи в історичних місцях України, багато подоро-

жували, тому я мріяла про такі ж пригоди та подорожі. Пам'ятаю, навіть вчилася напинати намет у садку під яблунею пізно ввечері. Ми дивилися на зоряне серпневе небо, падали зірки, залишаючи сріблястий хвіст. Шукали очима сузір'я, роздивлялися яскравий Чумацький Шлях. Це був чудовий час. Під час навчання у початковій школі ми з бабусею їздили в Умань, милувалися красою Софіївки.

У своє шкільне життя, а воно відрізнялося від інших, бо були першим класом НУШ, ми поринули дуже активно, було справді і цікаво, і весело! Окрім традиційних знань і вмінь, ми долучалися до всіх можливих і неможливих справ: придумували танці, ходили з вертепом, навіть хотіли організувати свій театр... Та провчилися в школі лише півтора року, далі — карантин, онлайн-навчання і, найстрашніше — лютий 2022 року. Війна!

Ми всі стали трішки старшими. В ніч, коли бомбили Подільськ, було чутно вибухи і видно червону заграву з вікна моєї кімнати. Було страшно. Хотілося притулитися до мами.

А далі, як у всіх: намагання виїхати на час активних воєнних дій до рідні в Ужгород, повернення, навчання онлайн, перші прощання з загиблими на фронті. Ні про яку можливість поїхати до Києва уже не йшлося. Разом із класом ми робили окопні свічки, збирали кошти на ярмарках, робили і продавали іграшки, організовували вертеп і навіть, купили автомобіль на фронт.

Зараз продовжуємо долучатися до всіх волонтерських заходів, які організовуються, бо це дуже важливо. Ось що нас об'єднує, про що ми не говоримо багато. Це бажання перемоги і наближення мирного життя, без якого всі наші мрії залишаються лише мріями. Хоча ми живемо в тилловій частині, і війна нагадує про себе свистом пролітаючи над головами ракет, дзиччанням шахедів та сумним прощанням із загиблими, та чудово

розуміємо, що кожен має долучитися до спільної справи і допомагати фронту. І дуже вдячні тим, хто боронить наше життя від жахів, хто ціною власного життя, не пустив ворогів вглиб України.

Іноді можна почути від дорослих, що ми — покоління «Тік-току» і нічого нас не цікавить. Та це не зовсім так. Ми багато про що дізнаємось саме там, ми «подорожуємо», бачимо різні країни, слухаємо цікаві історії. Особисто я залюбки вирушила би в цікаву офлайн-подорож, як і більшість моїх друзів, адже, якщо в класі організовуються справді цікаві і захоплюючі заходи, то ми використовуємо телефони лише для фото. Адже ніщо не може замінити живого спілкування, коли бачиш когось не у віконці в ноутбучі, а поряд з собою.

Але мусимо рахуватися з обставинами, з тією загрозою, яка постала перед Україною. Ми маємо перемогти, бо віримо в те, що добро переможе зло. І не тільки в казках є мужні й сильні герої, які перемагають темні сили, в житті вони також є і їхні імена мають бути вписані в історію України назавжди!

Бо вони дають надію, що наші мрії стануть реальністю, що ми зможемо подорожувати Україною і світом, що не будемо боятися сирен, повітряних тривоги, а будемо дивитись на мирне небо і вишукувати там сузір'я, милуватись Чумацьким Шляхом і загадувати бажання при падаючій зірці. І бажання у нас будуть різні, бо зараз кожна зірка над Україною несе на собі лише одну мрію — перемогу, мир та сили захисникам, щоб кожен повернувся додому з прапором Перемоги!

Кива Владислав
14 років
Дніпропетровська область
Криворізький район
м. Апостолове

Усім привіт! Давайте знайомитись — обіцяю, буде не нудно! Я — Влад Кива, мені 14, і я щойно закінчив 8 клас. Трішки розкажу про себе. Живу в затишному містечку з поетичною назвою Апостолове, серед спокою Криворізького краю, що на Дніпропетровщині. Моя родина — це моє тепло й натхнення: працьовита мама Діна, надійний тато Вадим і старша сестра Аня, яка завжди поруч. Я щиро люблю їх і ціную кожну мить разом.

У мене легкий і веселий характер, я люблю сміятися, жартувати, намагаюся ставитися до життя з гумором і позитивом, образи довго не тримаю, максимум 5 хвилин, тож зі мною нудьгувати важко, а ще я обожаю пухнастих друзів! Люблю читати книги — часто відвідую міську бібліотеку. Захоплююся грою в шахи та шашки. Брав участь у змаганнях по шашках, де отримав почесне 3 місце. Цією грою я дуже захоплююся, адже вона робить тебе розумнішим. Також ходжу на гурток «Різьблення та випалювання по дереву» — адже це так цікаво, коли за допомогою твоєї праці з дерева виходить якийсь незвичайний виріб.

Навчання — моя суперсила! Особливо захоплююся математикою та іноземними мовами — там я як риба у воді. Олімпіади для мене — це виклик і натхнення. І я з радістю приношу перемоги своїй школі на обласному та всеукраїнському рівнях!

З раннього дитинства батьки прищеплювали мені любов до книги. Ми часто читали вголос, разом розглядали ілюстрації та обговорювали прочитане — це були наші особливі моменти, що залишили теплий слід у серці. Зі шкільною бібліотекою я познайомився

в 7 років — коли пішов до першого класу. Зайшовши в царство книги я просто завмер — мені це все видалося загадковим, незвідано-таємним, я відчув бажання сюди приходити ще і ще, кожен раз відчуюючи натхнення, захоплення, спокій та затишок, адже я розумів, що тут я можу зануритися в світ цікавого і не зрозумілого мені. Я часто був учасником бібліотечних заходів та інтелектуальних вікторин.

Усе почалося з легкого стуку... «Постукай у моє вікно» — саме ця книга Анатолія Костецького стала моїм першим бібліотечним відкриттям. Вона ніби тихенько постукала в мою уяву — і двері в світ літератури відчинилися назавжди. З того моменту читання стало моєю звичкою, натхненням і маленькою магією щодня.

Моя улюблена книга — «Велика втеча дідуса» Девіда Вольямса, в якій йдеться про хлопця Джека, який любить свого дідуса, незважаючи на його дивацтва: ходіння по супермаркету в капцях, забуваючи ім'я онука. Дідусь починає вірити, що він знову проживає життя часів Другої світової війни, коли був пілотом винищувача. Джек, бажаючи допомогти дідусеві, організовує втечу з дому пристарілих, вирушаючи у неймовірну пригоду на літаку над Лондоном. Мені дуже подобається, як майстерно автор переходить із комедії в трагедію, висвітлюючи серйозні теми, такі як цінування своїх близьких. Якось мені до рук потрапила книга «Гімназист і Чорна Рука» із серії книг Андрія Кокотюхи. Детектив, в якому розповідається про гімназиста та детектива, що разом протистоять злодіям, що підтримують російську пропаганду, та з легкістю їх викривають. Ця книга мені дуже сподобалась і я завжди чекав на наступну частину з цієї серії.

До нашої бібліотеки завітали особливі подарунки від підліткового комітету — книги, що відкривають нові світи: «Слобожанська Атлантида» Віктора Полянка та «Я не боюся сказати» Насті Мельниченко. Ці твори зачепили мене за душу — вони говорять про правду, силу

і сміливість бути собою. Читаючи їх, я відчув, як слова оживають і надихають.

Книга «Танок Чугайстра» Сашка Дерманського познайомила мене з пригодами трьох друзів Лілії, Василька та Іванка, та казкових героїв Нявка й Чугайстра. Діти почули страшну правду: дочка їхнього сусіда стала хижою дівчиною Нявкою, яка скидаючи людей у прірву, перетворює їх на нявок. Чи згадає Чугайстер свій танок, щоб перетворитися на людину? Чи буде Нявка звичайною дівчиною? Ви дізнаєтеся, коли прочитаєте пригоди до кінця. Книга читається легко та цікаво. Всім веселих читацьких пригод!

Останньою книгою, яку я прочитав була «Метелики у крижаних панцирах» Оксани Радушинської. В ній йдеться про 13-літню дівчину з обмеженими можливостями, що живе зі своїм дядьком та тіткою, вона дуже любить життя, але страждає через самотність, та все змінюється влітку, адже вона знаходить нових друзів.

Я мрію прочитати «Малий мільярдер» Девіда Вольямса — бо від його книг завжди віє пригодами, як свіжим вітром у відкрите вікно фантазії. Я впевнений: ця історія буде сповнена неочікуваних поворотів, веселих моментів і тонкої мудрості, захованої між рядками. Хочу зануритись у ще одну незвичайну подорож, яку дарує світ Вольямса — світ, де навіть мільярдер може бути звичайним хлопцем із великим серцем.

Я рекомендую вам читати книги, адже вони дуже допомагають у житті, дають змогу пізнати нове, розвинути гнучкість мислення та покращити пам'ять. Це наші друзі на все життя. Наостанок пропоную вам свій особистий книжковий список підліткової літератури, який я мрію прочитати і вам рекомендую: «Гаррі Поттер» — Дж. К. Ролінг; «13 причин чому» — Джей Ашер; «Винні зірки» — Джон Грін.

Дякую за увагу, був радий знайомству! «Той, хто читає, живе тисячу життів, перш ніж померти. Той, хто не читає, живе лише одне» — Джордж Р. Р. Мартін.

Базай Софія
16 років
Харківська область
м. Лозова

КОЛИ ЖИТТЯ ЗВЕЛО ЇХ РАЗОМ

Коли життя звело їх разом, вони навіть не уявляли, що з ними буде... Шкільні роки, карантин, війна, любов, друзі, непорозуміння. Цікавим залишається те, що частенько життя кидає такий вибрик, на який не очікуєш. Доля розшукує тих людей, з якими стаєш найріднішими. І нехай не завжди шлях до дружби легкий та безтурботний, зате частенько він буває міцним і «назавжди». Тож, слухайте...

Вересень 2019-го. Знайомство

Новий клас, нові обличчя, новий початок. Багато незнайомих обличч вчителів і ще більше — чужих кабінетів. Закінчилося дитяче життя, де всі уроки ми відсиджували в одному кабінеті з однією вчителькою. Доводиться розширювати свій кругозір. У клас заходить нова класна керівницка з трьома новенькими.

— Знайомтеся: Даня, Саша і Наташа. Покажіть їм школу, нові кабінети та будьте товариськими, — наказує вчителька.

— Гарзд, — мляво буркоче тодішній 5-В клас.

Січень 2020-го. Перший крок

— Наталіє, може сядемо разом? — наважилася запитати я.

— Ну можна, — трішки невпевнено погоджується.

Так почалася наша дружба. Повільно, обережно, як квітка, що проростає крізь асфальт.

Березень 2020-го. Карантин

— Не можу повірити, що школи закривають, — говорила я через відеодзвінок, ледве розібравшись в новітніх технологіях та незрозумілих гаджетах.

— Може, це ненадовго? — Моя нова подружка намагалася бути оптимістичною, але серце стискувалося від тривоги.

«Що якщо ми віддалимося? Що якщо ця дружба не витримає відстані?».

Але ми витримали. Щоденні дзвінки, спільне виконання домашніх завдань онлайн, книги, які читали одночасно, коментуючи в чаті. Карантин не розділив нас — він зробив нас ближчими.

— Знаєш, — сказала я одного вечора, коли ми говорили до півночі, — іноді думаю, що світ зупинився спеціально для того, щоб я зрозуміла, хто справді важливий у моєму житті.

— І хто? — Наталія усміхнулася, хоча знала відповідь.

— Ти, дурепо.

Серце Наталії наповнилося теплом. «Я також важлива для когось. Я маю справжню подругу».

Жовтень 2021-го. ЛИХО, БІДА, НЕВЖЕ ЦЕ КІНЕЦЬ?

Ми навіть пережили найстрашніше, що може бути в шкільній дружбі — спроби класного керівника розсадити нас, бо так потрібно. ЧОМУ потрібно, КОМУ потрібно? Досі пам'ятаю наші невдалі спроби переконати вчительку, що нас потрібно і взагалі життєво необхідно посадити разом. Дивно, але чомусь наші причини не вважали достатньо вагомими і намагалися й надалі роз'єднати. Принаймні поки Наталія сиділа з гарним та розумним хлопцем, мені не дуже пощастило — низький, мовчазний і зовсім невеселий. Ну і навіщо мені така компанія? З ким я тепер читатиму дівочі особисті щоденники і обговорюватиму шкільне кохання? Кажу вам, несправедливість та й годі... Наталіє, ДЯКУЮ ЗА НЕЗЛАМНІСТЬ!

Листопад 2021-го. Від любові до ненависті один крок (а може, і менше)

— Мій улюблений предмет біологія, однак я не дуже люблю англійську мову, — звітувала Наталія.

— А я люблю зарубіжну літературу, але не люблю всі інші предмети, — сміялася я.

Мою міцну любов до літератури треба було витримати. Стоячи під кабінетом і горлаючи: «Зарубіжна! Зарубіжна! Зараз буде література», я відчувала себе найщасливішою людиною світу. А Наталія кидала теплий погляд і все терпіла:

— Я сподіваюсь, мені не доведеться ревнувати тебе до літератури? — Жартувала вона.

— У жодному разі! — Впевнено відповідала я.
Наталіє, ДЯКУЮ ЗА ТЕРПІННЯ!

Грудень 2021-го. Крізь вогонь і воду...

Нарешті ми знову сиділи разом і насолоджувалися цим прекрасним життям, якби не нова пригода... У школі я відповідала за шкільний журнал, носилася з ним на всіх перервах, розносила вчителям по кабінетах і червоніла, коли відволікала їх від швидкого обіду бутербродом з чаєм.

Я завжди була обережною та відповідальною, та одного разу знехтувала уважністю до такої речі і журнал був пошкоджений. Наталія відразу побачила і перша реакція — сміх з моїх невдалих трюків, та коли помітила, що журнал розірваний — смішно не було нікому. Довелося відсидіти два уроки як на голках, бо класний керівник була зайнята і ось момент — потрібно все пояснити вчительці та відповісти, чому так сталося. Я вдячна, що Наталія пішла зі мною та відвоювала мою непричетність та невинність, журнал полагодили і ще добрих декілька місяців я здувала з нього пилінки. Наталіє, ДЯКУЮ ЗА ПІДТРИМКУ!

Лютий 2022-го. Солодкі 10 днів до...

Місяць ми просиділи на дистанційному навчанні, бо багато з нашого класу хворіли. І ось, 14 люто-

го ми вийшли на навчання, подарували одна одній подарунки на честь Святого Валентина і записували свої оцінки за контрольні. Хто ж знав, що залишилося лише 10 днів разом? Наталіє, ДЯКУЮ ЗА МІЦНУ ДРУЖБУ!

Лютий 2022-го. Гіркі дні після...

Наступні дні були хаосом. Збирання речей, телефонні дзвінки, новини, у які не хотілося вірити.

— Софіє! — Наталія набрала мій номер тремтячими пальцями.

— Наталіє! Де ти? У вас усе добре? — мій голос був переляканий.

— Ми ідемо на захід. А ти?

— Ми поки залишаємося на місці. Боже, я не знаю, що буде далі...

— Ми знайдемо одна одну, — сказала Наталія, намагаючись звучати впевнено. — Обіцяю.

Наталіє, ДЯКУЮ ЗА ОБІЦЯНКУ!

Грудень 2022-го. Я тебе БАЧУ і це не сон?

— Знаєш, — сказала я, помішуючи чай, — іноді думаю, що ми пройшли більше, ніж деякі люди за все життя.

— І що? — Наталія сиділа навпроти, обхопивши руками гарячу чашку.

— І те, що ми все ще тут. Поруч. Попри все.

Наталія усміхнулася:

— Пам'ятаєш, як ти підсіла до мене? А потім ми сиділи разом постійно.

— А я думала, ти мене проженеш. У мене тоді не було друзів.

— А тепер?

— Тепер є, — підморгнувши, з упевненістю промовила я. — У нас змінилися класні керівники, змінилися однокласники, змінилася ситуація в країні, а ми все ще поряд?

— Так, це незмінне. І ти все ще любиш літературу? — Ніби зовсім не знаючи, поцікавилася подруга.

— Люблю. Люблю Наталію, літературу і вчительку літератури. Отакий він «життєвий вибрик»...

Червень 2025-го. Останній дзвоник

— Не можу повірити, що закінчився ще один рік шкільного життя, — шепотіла моя найліпша подруга.

— Попереду ще є трохи часу, — відповідаю я, хоча самій сумно. — Наше справжнє життя тільки починається.

— Разом?

— Назавжди разом.

Епілог

Тепер, коли проходить час, і вони згадують свій шлях, обидві розуміють: життя справді кидає вибрики. Але найкращий вибрик — це коли серед мільйонів людей воно дарує тобі ту єдину, з якою ти готовий пройти всі бурі.

І нехай не завжди шлях до дружби легкий та безтурботний, зате частенько він буває міцним і «назавжди».

Саме такою стала їхня історія — історія про те, як доля підкидає тих людей, з якими стаєш найріднішими. І про те, що справжня дружба народжується не в спокої, а в буревії. І саме тому вона — «назавжди».

Ковальова Єсенія
15 років
Чернігівська область
м. Остер

ДІТИ ГЕРОЇВ

Діти Героїв! Хто вони? Знаєш?
Про них в інтернеті не прочитаєш.
Про них не напишуть статтю у журналі.
У них лише статус... і тата медалі.
Вони точно знають, що значить втрачати
І більше ніколи дзвінок не чекати.
Знають, що біль може бути нестерпним.
Знають, що мрії можуть померти.
І кожного дня посміхаючись плачуть
Ховаючи відчай... Вони не пробачать
Ніколи!
Тому що війна в них забрала
Дитинство! Надію! ТАТА!
Зухвало
В життя їх спокійне, як грім серед ночі,
Прокралась і знищила все так охоче!
А діти Героїв назавжди лишилися
Без права на те, щоб колись все змінилось!

МОЯ УКРАЇНА. З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ

Ніхто з нас не обирав війну. І тим паче сучасні діти — покоління, що зростає під звуки вибухів і серед безкінечних руйнувань. Руйнувань будинків, життів, історії цілого народу. Діти у час війни, здається, автоматично стають дорослими. Проте навіть дорослі діти вміють мріяти, любити, бути допитливими, дружити, піклуватися і вірити. Зокрема, вірити у Перемогу.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**
Колодій Софія
11 років
Хмельницька область
Деражнянська ТГ
с. Теперівка

КОЛИ МОВЧИТЬ НЕБО — ГОВОРИТЬ СЕРЦЕ...

Я не знаю, який вигляд має вітер. Я ніколи не бачила, як він торкається землі, але я точно знаю, як звучить Україна. Вона звучить у тиші ранкового поля, коли сонце ще тільки прокидається та золотить пшеницю. Вона звучить, коли мама заплітає мені волосся і тихенько співає. Коли бабуся пече хліб, і в хаті пахне житом і теплом. Звучить у шелесті беріз біля школи, де я вперше навчилася писати слово «мама». Звучить у серці, коли вчителька каже:

– Діти, сьогодні малюємо свою Батьківщину. І кожен малює те, що любить найбільше.

Хтось малює тризуб, хтось — волошки у траві. А я малюю очі — теплі, глибокі, живі. Мені здається, що саме такий вигляд мала б моя Україна, якби була людиною. Вона дивилася б на мене й мовчки усміхалась. І я б прошепотіла їй:

– Я знаю: тобі болить... Але ми з тобою. Ми віримо.

Колись Україна була схожа на пісню — спокійну, ніжну, лагідну. Ми гуляли вулицями, не думаючи, що

може статися щось страшне. Я не знала, що таке війна. Вона жила десь там — у книжках, у фільмах, у снах, що зникають зранку.

А потім вона прийшла... Без запрошення... Без жалю... Вибухи розбудили моє дитинство — і, замість казок, ми почали слухати новини. Замість сміху, лунали сирени. Замість «добраніч», мама тихо казала:

— Йдемо в укриття, доню...

І навіть тоді, коли здавалося, що світ зламався, я побачила найважливіше: ми не зламались. Ми стали міцніші. Ми — разом!

Мій народ, як калина в мороз: обпалений, але живий. Кожна жінка — мов берегиня. Кожен чоловік — мов воїн. Кожна дитина — мов промінчик, що тримає небо, аби воно не впало.

Ми плетемо маскувальні сітки, збираємо речі для переселенців, малюємо прапори й листівки для наших захисників. Це маленькі речі, але в них — величезна любов.

Я знаю: перемога не живе десь далеко. Вона — в кожному нашому дні. У кожному «дякую». У кожному «все буде добре». У кожному серці, що не зрадило. Коли мовчить небо — говорить серце. І моє серце каже мені:

— Не бійся. Ми сильні. Ми вистоїмо. Ми вже світимо, навіть у темряві.

Я мрію про день, коли закінчиться війна. Коли не буде слова «укриття». Коли вулиці знову наповняться дитячим сміхом. Коли всі, хто змушений був поїхати, почують: «Повернись. Тут знову мир».

Я бачу цю мрію. Я вірю в неї. Бо моя Україна — не просто країна.

Вона — душа.

Незламна.

Вільна.

Жива.

І поки в мені б'ється серце, у ньому звучить її пісня.

Пугачов Максим
13 років
Черкаська область
м. Кам'янка

СЕРЦЕ ВОЇНА

Ти завжди був незвичайним хлопцем. Жив зі мною по сусідству. Займався різними видами спорту. Ввічливий, усміхнений і балакучий. Дуже любив собак, охоче гуляв з ними, дресирував. А тварини розуміли тебе навіть без слів. Та в один момент, 24 лютого 2022 року, все змінилося.

Ти й далі дресирував чотирилапих друзів, але тепер уже далеко від дому. А навчити підопічних треба було одному базовому навичку — знаходити міни. Ти вже не належав собі, бо від твоєї праці залежало життя багатьох українців.

Згодом ти обходив зі своїми вірними друзями безліч замінованих полів, посадок, лісочків, вулиць і стежин. Завдяки твоїй невтомній команді ставали безпечними українські дороги й людське житло, дитячі майданчики і школи, площі та сквери.

А нещодавно ти приїздив у відпустку, вперше за три роки. Твої чотирилапі улюбленці, що чекали вдома, не знаходили собі місця. Всякчас металися й скавулили. Сусіди зрозуміли, що собаки відчули тебе. А коли побачили, як ти увійшов у двір, — звалили з ніг від радості.

Підлітки з усієї вулиці оточили тебе, щоб розпитати про війну. Але ти мало говорив, більше відмовчувався або розпитував про наші справи. Ми ніяк не могли зрозуміти, що ж у тобі змінилося, адже здавався зовсім іншим, не таким, як усі тебе пам'ятали.

Після розмови з тобою, напевно, довго ніхто не міг заснути. Не можливо було забути твої очі. Колись блакитні, як небо, а тепер — сірі й гострі, ніби в них потрапило бите скло. Боляче було дивитись.

Твоя балакучість кудись зникла. А руки! Поглянувши на них, важко було повірити, що це руки двадцятиоднорічної людини. Вони були потріскані й чорні, як у старенького дідуся, який все життя працював на землі.

На скронях десь взялися білі плями, наче ріденький сніжок притрусив голову.

Відпустка швидко пролетіла. Ми всі проводжали тебе на потяг: рідні, друзі, сусіди й собаки.

Ти завжди був незвичайним, але тепер це особливо відчувалося, бо ти — наш Герой! Воїн-захисник! Твоє серце б'ється для нас!

Ми всі щиро молимося за тебе і чекаємо з Перемогою!

Частакова Маргарита

12 років

м. Кропивницький

П'ЯТНАДЦЯТЬ ДНІВ МИРУ, П'ЯТНАДЦЯТЬ ДНІВ ЛІТА...

Коли почалася війна, мені було дев'ять, а братикові майже виповнилось чотири... Я пам'ятаю, як мама мовчки складала речі в тривожну валізу — не панічно, а дуже спокійно і виважено, з тією тишею, яка лякає ще більше за крики. Моя мама письменниця, яка до війни писала книжки і допомагала іншим творчим людям на цьому шляху. І тому до валізи, окрім документів і протейнових батончиків, павербанків, і кількох теплих одєжинок для братика, мама поклала книжки. На одній з них було написано «Все літо в один день». Тоді я ще не знала, якою місткою виявиться ця назва. А ще мама поклала нам із братиком у куртки складені вчетверо папірці — це були ксерокопії наших свідоцтв про народження, на звороті яких від руки її каліграфічним почерком була написана наша адреса, телефони батьків... Маленькі клаптики паперу навіювали неабияку тривогу... «На всяк випадок»,

— сказала вона, і я тоді не зовсім розуміла, що це за випадок, який змушує маму ховати сльози в чай і усміхатися. Перші дні в Кропивницькому були доволі тривожними, ніхто не знав, що робити і на який період часу буде потрібно іти в укриття. Я чітко пам'ятаю перші тижні повномасштабного вторгнення. Нічні тривоги... Мій сонний брат, на якого мама крізь його сльози натягує одяг, ніби на неслухняну ляльку, і веде нас в укриття... А наступного дня сусіди почали приносити до нас додому ключі від своїх квартир, а тітка Віра з восьмого поверху, подзвонивши у двері, простягнула мамі пухнастий згорток, що упивався кігтями в її груди, промовивши: «Ми в село, нема як залишити і забрати. Ти ж приглянеш? Ви ж залишаєтесь?». Так, ми залишалися, бо нам не було куди іти. Пригадую, як мій братик запитав: «А чому ми нікуди не їдемо?». Мама лагідно усміхнулася і дуже спокійно сказала: «Тому що ми вдома, синку. Тут наш дім». А потім ми дізналися, чому насправді ми залишилися. Ми дізналися, що наш дядько йде на фронт. Наш дядько — той, що завжди приносив нам яблука з ринку, вчив правильно дихати під час пробіжки, і сміявся так голосно, ніби був дитиною, сміявся так щиро, що навіть сусіди усміхались. Він був учителем фізкультури, тренером з боксу, і здавався непереможним, навіть коли просто варив борщ чи кидав м'яч у кільце. Ті перші місяці дядько був спершу в ТРО, а потім став до лав армії. Гарячі точки, які називають «нулем», тижні поза зоною досяжності, контузія, очікування «плюсиків» у повідомленні, епізодичні дзвінки з тим самим яскравим вибуховим сміхом у слухавці... Тепер він командир. Тренує молодих хлопців, керує групами, передає досвід, який, на мій погляд, ніхто не просив здобувати... Ми живемо у війні. Ми стоїмо там, де нас ламають і гнуть до землі. За кожним щасливим днем — життя і долі наших воїнів, серед яких і мій дядько. І ми пишаємося ним. Але найбільше — ми чекаємо. Чекаємо тих п'ятнадцяти днів, коли його відпускають

додому. П'ятнадцять днів миру — як маленьке життя, яке ми проживаємо разом. Цьогоріч було свято у липні — п'ятнадцять днів миру для нашої родини стали п'ятнадцятьма днями літа... Ми ці дні зазвичай рахуємо, як дітлашня рахує цукерки, ділячи їх між собою: повільно, з надією, щоб не закінчились. Іноді мені хочеться, щоб дядько був поруч частіше. Щоб ми знову бігали разом на стадіоні, щоб він показував, як правильно тримати удар, і щоб мама більше не нервувала, а головне — щоб їй ніколи більше знову не довелося писати жодні записки... Мій дядько відростив бороду, став кремезним і дуже постарів. Але він не перестав сміятися. А ще я мрію, що після війни він одружиться, знайде спокійну роботу, і ми зможемо бачити його не раз на рік, а щодня. А поки — ми чекаємо. І віримо. Бо навіть у найтемніші дні, коли новини лякають, а тиша стає гучною, ми знаємо: він там — сильний, добрий, наш. І ми тут — любимо, пишаємось, і мріємо про мир.

Луцюк Марія
11 років
м. Рівне

СВІТЛО СИЛЬНІШЕ ЗА ТЕМРЯВУ

Жила собі на світі чарівна країна — Україна. У неї були золоті поля, синє-синє небо, солов'їні пісні та найкращі у світі люди. Вона була ніжна, як мама, і сильна, як дуб. І всі в ній жили щасливо.

Та одного дня на землю України прийшла Темна Тінь Війни. Вона принесла сум, сльози й страх. Злякалися міста, затихли пісні і небо почорніло.

Україна заплакала. Але її сльози впали на землю — і з них виросла Зірочка Надії. Маленька, світла, але дуже відважна. Вона світила людям у найтемніші ночі, зігрівала серця і шепотіла:

– Не бійтеся. Світло сильніше за темряву.

Зірочка полетіла над будинками, лікарнями, школами і... фронтом. Вона торкалася кожного серця — і там народжувалась віра. Діти малювали сонце, мами співали колискові, а воїни посміхались навіть у холодних окопах.

І чим більше людей вірили в добро, тим слабшою ставала Темна Тінь. Вона злякалась єдності й любові. І одного дня вона просто зникла, як дим.

Україна знову засяяла. В небо злетіли пташки, знову заспівали солов'ї, а діти сміялись і гралися на вулицях. І Зірочка Надії засяяла ще яскравіше, бо знала — віра і любов перемагають усе.

А я знаю, що ця казка — не просто вигадка. Це — моя мрія. І вона збудеться. Бо я — українка. І я вірю в нашу Перемогу.

Герої в нашій пам'яті назавжди!

(Присвячується пам'яті Героя-захисника, мого земляка Куценка Костянтина).

Олещенко Зоряна
12 років
Полтавська область
Зіньківська ТГ
с. Велика Павлівка

КВІТИ І БЕЗСМЕРТЯ...

Безмежне море квітів... Поле і небо... Життя буяє. День розцвів і купається в сонячному роздоллі. Ця літня ідилія здається вічною...

Але ось інші квіти. Вони устеляють дорогу по її обидва боки. Ці квіти мовчать. Бо неживі. Та все ж вони — у сонячних променях. А ще вони в усмішці того, хто змусив своєю присутньою відсутністю вийти на головну вулицю села усенький люд: від малого до старого.

Костю — воїна з поля бою, привезли хоронити додому. В те місце, де народився, у той дім, де зробив перші кроки. У ту школу, де здобув знання і друзів. На ті дороги, де їздив і ходив, знаходив і втрачав, де жив на повну силу.

Той зловіщий кортеж завертає в село. Люди стоять навколішки у знак подяки за безмірний подвиг справжньої Людини. Вся дорога — суцільне море сліз. Навіть найкремезніші чоловіки плачуть від німого, занадто болючого болю та сьогоденної несправедливості: не мають гинути молоді хлопці, такі, як наш Костя, ті, яким по 22 роки. Як і ніхто не має права забирати життя інших — хай скільки років людині, хай якою за вдачею чи уподобаннями вона є...

Історія цього юнака — це реалія війни, яка здавалася неможливою, але запалала 2022 року. Яке жорстоке слово «війна»!.. Яке болюче і грізно-нестерпне! Скільки в ньому болю і розпачу, материних сліз і батькових ридань, людського стогону та біди!..

Ось і двір, де Костя жив: хата, чорнобрівці, спориш — і море людей. Тут і цивільні, і військові, і його побратими, і його рідні, і всі, хто його знав.

Труна закрита. Не побачиш, хто там, що там. Бо спочатку було тавроване «безвісти зниклий». Рік, півтора... Дні були незмірно довгими. Бо всім Костя подавав вісточки: то наснитися, то ввижається, то хтось з однокласників обізвається до батька-матері. Та всі — все село чекало: а раптом диво! А раптом — живий! А раптом — віддুকнеться!..

Та очікуваного дива не сталося.

Востаннє прямує воїн знайомими вулицями. Він ніби пливе над буденністю, над роками, над Всесвітом.

І цей повний хмарного суму, дощового неба, день прямує у вічність. Щоб зробити цього молодого хлопця безсмертним.

Бо хто своє життя поклав за мир на землі, за людей, що працею живуть на цій землі — той назавжди живий буде: у пам'яті, у справах, у селі, де жив, у світі, який любив.

Цей день — ще одна сходинка до перемоги. Як же багато цих «сходинок» по всій Україні-неньці! Скільки життів покладено заради мирних світанків та добрих днів! І хоч ця подія надзвичайно сумна і болюча, одночасно вона дуже наповнена оптимізмом і надихає на справедливість вселюдського розуму: всі війни, все горе має бути завершене.

Бо саме за це віддав своє життя і ствердив своєю світлою усмішкою воїна, солдата, бійця — наш односелець Костя.

Дьячков Даниїл
12 років
Черкаська область
м. Чигирин

Мені 12 років. Я з'явився на світ у м. Авдіївка. А з 2014 року моє життя пов'язане з прекрасним містом Чигирин, що на Черкащині. Це козацьке місто, славне своєю гетьманщиною та славетною історією.

У мене велика родина. Ми маємо свій власний дім. Тут я зростаю, тут народився мій менший братик. Я ходжу до школи, маю багато друзів. Тепер я живу в новому місті, яке стало для мене рідним і добрим, тут мені і моїй родині добре і спокійно.

Одного разу кілька років тому моя бабуса повезла мене до Авдіївки, коли там ще жили люди у своїх будинках, і я побачив розкішний дім, в якому ми жили. Будинок із великою територією, поряд річка. Я його не пам'ятав, адже був дуже малим, коли ми виїхали з міста. Ми були впевнені, що повернемося сюди жити, тому ми залишили там свої речі. З бабусею ми ходити в гості до її знайомих, просто прогулювалися вуличками і вона мені розповідала цікаві історії, пов'язані з цими місцями. Мені так там сподобалося!

Я часто згадую цю поїздку. Бабуса Світлана сумує і часто плаче, згадуючи свій рідний дім, який залишився

там, де зараз війна. Її дім зруйнувала війна, і вона вже не повернеться туди. Це дуже боляче.

Я мрію про мир і Перемогу! Я вірю в Збройні Сили України! Я знаю, що Україна вистійть, бо ми стійкі та мужні. Ми подолаємо всі труднощі і повернемо свої домівки. Я вірю, що після Перемоги ми все відбудуємо. І тоді моя рідна бабуся зможе пройтися знайомими вуличками та побувати у рідних краях. А що я для цього можу зробити? Думаю, що мушу добре навчатися і допомагати іншим, рости гідною людиною, щоб наближати цю Перемогу.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років
Анцибор Руслана
14 років
Волинська область
Луцький район
Горохівська ТГ
с. Вільхівка**

НАШ ТАТО ПОВЕРНУВСЯ ДОДОМУ АНГЕЛОМ

...Війна була для нас з меншим братом далекою історією з теленовин. Ми бачили страх та нерозуміння ситуації на початку повномасштабного вторгнення на обличчях дорослих. Чи було нам страшно? Можливо й було, але по-дитячому ми себе забавляли, та все це переживали кожен по-своєму. Старші готували їжу та різні смаколики, а ми, діти, — малювали патріотичні яскраві малюнки і докладали їх у коробки з продуктами. Це були чудові відчуття, коли ми знали, що наші малюнки будуть у руках військових там, далеко-далеко, де лютує жахлива війна.

Ця несправедлива війна підступала все ближче і ближче до нашого села, це було з першими звістками

про безвісти зниклих наших Захисників. І вже від цих розповідей, що стосувалися нашого села і наших односельчан, нам було страшно. І остаточно все змінилося у нашій сім'ї, коли наш тато приєднався до лав ЗСУ.

Ми лишилися з мамою. Нам бракувало його підтримки, допомоги, його погляду та доброго слова. Небайдужі сусіди допомагали нам усім, чим могли. Як добре, коли є така підтримка. Тато старався при першій можливості телефонувати до нас. Дні спочатку повзли так довго, а потім місяці вже пролітали, ми тата чули та бачили онлайн, коли це було можливо. А яке щастя нам випало, коли тато прийшов у відпустку перед Різдвяними святами додому. Які ми були неймовірно раді. Шкода, що це щастя тривало недовго.

Тато був вже не той, що раніше. Зовні він, а... Не хочеться й уявляти, що наші Захисники змушені переживати, будучи на лінії зіткнення. За кілька днів до закінчення своєї відпустки у тата були певно не дуже хороші передчуття. Наші родичі намагалися його підбадьорити і зміцнити бойовий дух, ми розрадити, але все було марно. Ми знімали відео, робили різні світлини на пам'ять, з надією, що будемо милуватися ними всі разом, але...

Тата односельчани відправляли назад на службу із великими пакунками різної смакоти та потрібних речей. Бажали швидкого повернення з Перемогою. Тепер ми знаємо, що до Перемоги треба йти довго і Перемога не здобувається без сліз, втрат і горя. Вона потребує не тільки здоров'я, сил та загартованості у боротьбі з ворогом, новітньої техніки та зброї, а й неймовірних зусиль навіть у боротьбі із самим собою та роботі над собою. Перемозі передуює молитва за кожного нашого воїна, яку вони відчувають там на передовій.

Наш тато повернувся до нас швидше, ніж Перемога, він повернувся додому Ангелом, щоб завжди бути поряд, обіймати та оберігати нас з неба. Французький письмен-

ник П'єр Буаст писав: «Нещасна країна, яка не має героїв». Цей вислів — це нагадування нам про те, що кожен із живих та полеглих відомих чи менш відомих військових, наших сучасних Захисників, так і історичних постатей минулого, заслуговують на те, щоб їхні здобутки та жертви ціною власного життя були немарні, вшановувалися нами та майбутніми поколіннями. Нехай пам'ять про наших полеглих Героїв живе у серці кожного з нас. А мужні подвиги та звитяга наших Захисників у боротьбі з окупантами буде взірцем для всіх українців.

Вічна пам'ять, тобі, наш Татку-Герою! Безмежно дякуємо тобі, любимо і сумуємо. Біль потроху вщухає, але тебе так...так, таточку, нам не вистачає і рана у серці назавжди у нас...

Волинець Данило
15 років
Київська область
м. Біла Церква

БУМЕРАНГ УЖЕ В ДОРОЗІ

День розпочався з неприємностей. Сусід дядько Петро старанно забивав усі дірки в огорожі, які Чак підготував собі, щоб безперешкодно гуляти на вулиці, де захоче і коли захоче. Із старенької огорожі він зробив решето.

Чак — молодий пес-метіс, свободолюбивий, неслухняний, навіть трішки капосний собака. Його господар — Сашко, ще на початку війни пішов на фронт добровольцем, менша сестра Таня виїхала за кордон, а їхня мама з Чаком залишилися удвох.

Старання дядька Петра були марними. І цього вечора собаку ніщо не зупинило. Чак довго гуляв на околицях Херсона, зустрічався з друзями, шукав пригод на свою голову. І вони не забарилися...

6 червня 2023 року майже о третій годині ночі російські військові підірвали греблю Каховської гідроелектростанції. А вже вранці з Білої Церкви на Херсонщину на власних катамаранах вирушив пошуково-рятувальний загін спортсменів-добровольців, які до війни займалися екстремальними видами туризму. Навики допомогли рятувальникам впоратися із сильною течією і розпочати евакуацію людей і тварин.

...Пес, відчувши небезпеку, кинувся додому. Та було вже пізно. Вода піднімалася дуже швидко. Першим, кого довелося рятувати Андрію, був Чак. Він не плив за течією, а з усіх сил намагався викарабкатися хоч на який горбочок. На такому маленькому островку і забрав його Андрій, передавши потім у руки одеських зооволонтерів. Історія, на жаль, на цьому не закінчилася. Чак, намагаючись повернутися додому, втік. Він забрався на найвищий виноградник і нікому не дозволяв навіть наблизитися до себе. Андрію відразу сподобався цей мужній сміливий пес, який декілька днів сидів у своїй фортеці, поки його, знесиленого, голодного і напівживого не зняли рятувальники і не передали вже знайомим волонтерам. Через тиждень на телефон Андрія прийшло повідомлення, що Чака ніхто не шукає, і якщо є бажання його забрати, то це можна зробити вже цього тижня. Не роздумуючи, Андрій разом із дружиною поїхали до Одеси. Чак зустрів їх недружелюбно, він злився, гавкав, метався у вольєрі, не брав смачні подарунки.

Засмученими поверталися до своєї машини Андрій із дружиною Зоєю. Але їх наздогнала молоденька дівчина-волонтерка, вигукуючи: «Поверніться, поверніться! Він передумав!». Коли відкрили вольєр, Чак, не звертаючи жодної уваги на Андрія, підійшов до Зої і якось приречено-безнадійно дозволив себе забрати...

Біда, як кажуть, не ходить одна. У цей час Сашко з побратимами перебував зовсім поруч, у районі Дніпровських плавнів. Його розвідгрупа просувалася обережно.

Гирло Дніпра широко розлилося між плавнями, порослими густими високими очеретами. «Тихі води, кажуть, найглибші, — промовив Сашко. — По всьому гирлу — спокій, гладінь»... Він торкнувся весла... Воно бухикнуло... Зненацька щось бахнуло в темноті, розляглося шаленим гуркотом і тріском, здіймаючи стовпом хвилі. Звідусіль доносився надсадний «кашель» градів. Сашко застогнав. «Не заплющуй очі, — кричав парамедик Віталій з позивним Харон, — нам залишилося ще трішки до берега». ...Мова лікаря хлюпає у криницю свідомості пораненого й ударається дзвінкою монетою об дно...

Уже в Дніпрі, у військовому шпиталі, Сашку сказали, що він залишився живим завдяки правильно наданій першій медичній допомозі парамедиком, який до війни працював в одній із Київських приватних клінік ветлікарем, а родом був з Білої Церкви.

Після тривалого лікування Сашка комісували. Він зібрав свої невеликі статки і поїхав додому. Ще в лікарні він мріяв, як спочатку відремонтує будинок і огорожу, а вже потім поїде в Білу Церкву, щоб забрати Чака. І заживуть вони дружньо і щасливо. Будуть волонтерити, їздити до побратимів на передову, допомагати їм завжди і у всьому, наближаючи перемогу. А потім приїде мама з сестрою...

Домівка зустріла Сашка пусткою, пахло сирістю і нежилым духом. Він довго ходив подвір'ям, брався за якусь роботу, але все валилося з рук. Намагання опанувати себе, зібратися, щось почати робити — не дало результатів. «Не мучся, — почув він голос дядька Петра, — збирайся і їдь по друга. Він зачекався.

Сашко не їхав, він летів на своєму бумерангу (так називали машину його побратими). Він хотів встигнути до комендантської години, зустрітися з Чаком, поспілкуватися з його новими господарями. Як це буде, він не уявляв, але точно знав, що забере собаку додому і разом із ним розпочне нове життя.

Олександр все знав про Чака. Одеські волонтери переповіли йому сумну історію його поневірянь, познайомили з добрими милосердними людьми з Білої Церкви, які дали свою адресу і телефони для спілкування. Сашко часто спілкувався з ними. Вони розповіли, як Чак сумував, як зі злості все громив на подвір'ї і в будинку, відмовлявся жити у вольєрі, як перехворів різними собачими «болячками» і як важко приходив до тями після всіх потрясінь.

Він все-таки запізнився. У Білій Церкві вже оселилася ніч. Сашко зупинився якраз навпроти будинку, де перебував Чак. На подвір'ї було тихо. «Мабуть, він живе у будинку» — здогадався Сашко. Прийдеться чекати до ранку». Він вирішив відпочити, постелив таку собі постіль і збирався заснути. Але думки і запахи липневої ночі не давали такої можливості. Забивала подих нічна королева — матіола вечорова, в сусідньому подвір'ї смачно пахло липовим медом, не давали спокою цвіркуни, а десь недалеко у водоймі перегукувалися сонні жаби. «Буває тільки в Україні така духмяна світла ніч» — згадав Сашко слова відомої пісні і готовий був під ранок заснути, як почалася тривога.

Першим із будинку вибіг Чак, такий знайомий, рідний. Він підпріс, змужнів. Потім вийшла молода красива жінка з довгим чорним розпущеним волоссям. Пес, немовби щось відчув, підбіг до воріт, передніми лапами повис на них і довго вдивлявся у ранковому тумані на вулицю. «Чак, у сховище!» — скомандувала жінка. Він побіг за нею, ще раз оглянувся і сховався в укритті. «Йому тут добре. Він знайшов собі нову сім'ю. Я не вчасно. Я запізнився. Сашко перечекав тривогу, завів машину і поїхав з міста. На околиці він зупинився, охопив голову руками і заплакав. Ні. Не заплакав. Заревів. Події останніх днів виснажили його нервову систему нанівець, емоції шукали виходу і він дав їм волю. «Чому? За що? Що робити? Як жити?». Ніби відчувши щось недобре, подзвонила се-

стра. «Братику, як ти? Як Чак? — запитала вона. «Я не забрав його. Не зміг. Я запізнився. Він там щасливий!». «А ти щасливий? Як же ти?». «Я щасливий, що він щасливий», — відповів Сашко, хотів стримати ридання і не зміг. Воно клекотіло в середині, рвало груди на шматки, виривалося назовні виттям пораненого загнаного звіра. На тому кінці плакала сестра. «Братику, що ж робити, що далі? Ти поїдеш додому?».

«Що далі? Далі буде. Додому не поїду. Поїду до хлопців на Сумщину. Ворога потрібно покарати за зруйновані міста і села, за понівечені людські долі, за вбитих військових і цивільних. Розплата буде неодмінно. Бумеранга ніхто не відміняв. Він уже в дорозі, — відповів Сашко і вдарив по педалях газу.

Машина різко рвонула вперед і поїхала на схід, назустріч новому дню, новим подіям.

Бумеранга ніхто не відміняв. Бумеранг уже в дорозі...

Глухова Єфросинія

16 років

Дніпропетровська область

м. Павлоград

НЕЗЛАМНА ВЕРБА

Історія незламної верби розпочалася ще у 2014 році. Але тоді вона ще була звичайним деревом. Під вікнами цієї багатоповерхівки її посадила дванадцятирічна Наталя. І дівчинка, і верба добре пам'ятали той весняний день. У відпустку до сім'ї приїхав Олександр Петрович, батько Наталі. Він захищав спокій та мир українців на сході нашої Батьківщини. Дівчинка була надзвичайно рада приїзду тата.

Був травень. Яскраво світило сонце, гукаючи всіх на двір. Батько та дочка теж вийшли на прогулянку. Неква-

пливо прогулялися парком та вирушили до річки. Річка Вовча була повноводою, на березі густо зростав очерет. У його заростях грався у піжмурки вітер, змушуючи молодий очерет хилитися то в один бік, то в інший та полохаючи диких качок. Наталя та Олександр Петрович зупинилися. Вони милувалися маленькими хвилями на річці, які кудись дуже поспішали, наздоганяли одна одну і зникали при березі. Злякавшись людей, скрикнула і попливла дика качка, шукаючи прихисток у молодому очереті. Раптом серед його заростей Наталя помітила невелике деревце, яке з усіх сил тягнулося до сонця, ледве визиравши із-за безкрайнього зеленого моря.

– Тату, дивись, деревце! — загукала Наталя, показуючи в бік густого очерету.

– Так це ж верба! — сказав Олександр Петрович. — Не дивно, що вона виросла саме тут, адже це дерево дуже любить воду.

– Давай відкопаємо його і посадимо біля нашого будинку, — Наталя благально подивилася на батька. — Його потрібно рятувати. Іще трішки й очерет стане вищим, зовсім закрие маленькому сонячне світло. А вода — це не проблема. Я буду часто-часто поливати деревце. Обіцяю!

– Ну добре! — погодився тато й почав шукати якусь гілку, щоб відкопати маленьку вербу.

Операція з порятунку деревця пройшла швидко й успішно. Батько й дочка вирішили посадити свою підопічну неподалік балкону. Олександр Петрович навіть обгородив деревце, щоб його було помітніше і ніхто не зломив.

Невдовзі коротенька відпустка військового закінчилася й Олександр Петрович повернувся на бойові позиції. Наталя доглядала за вербою, поливала та оберігала її. Як виявилось, ворогів у маленького деревця вистачало. Спочатку двірник ледве його не скопив разом із високою травою. Потім місцеві хлопчики організували

футбольне поле неподалік від верби. Наталя завжди з'являлася вчасно і рятувала свого зеленого друга. Деревце ніби відчувало доброту та турботу дівчинки і росло дуже швидко.

Восени у сім'ю Наталки прилетіла сумна звістка — загинув тато. Дівчинка плакала і ніхто не міг зарадити її горю. Наталя все частіше стала приходити до верби. За літо це маленьке деревце виросло і було такого ж зросту, як і дівчинка. Вербка нагадувала Наталі ті щасливі моменти, коли тато ще був живий.

— Наталю, йди збирай речі! — гукнула з вікна Тетяна Григорівна, мама дівчинки.

— Зараз мамо, вже йду! — відповіла Наталя і підійшла ближче до верби.

З кишені вона дістала жовто-блакитну стрічку і пов'язала її на одну з гілочок. Очі Наталки наповнювалися слізьми.

— Прощай! — сказала вона вербі. — Ми з мамою переїжджаємо до іншого міста, тут все нагадує про тата. Рости й не сумуй!

Вербка, ніби розуміючи слова дівчинки, зашелестіла своєю маленькою кроною і пара жовтих листочків полетіла на землю. Наталя ж поверталася до квартири. Вона ще раз обернулася і кинула прощальний погляд на деревце.

Минали роки. Вербу було не впізнати: висока, досягала майже до третього поверху, а своєю широкою кроною закривала майже весь під'їзд і дарувала влітку мешканцям таку бажану прохолоду. Не впізнати було і Наталю. Тендітна дівчинка стала справжньою красунею.

— Наталю Олександрівно, швидше! — гукав Анатолій Сергійович, хірург Дніпропетровської лікарні. — Ще поранених привезли!

Жінка поспішила до операційної, щоб все підготувати. У лютому 2022 війна знову увірвалася у життя Наталі. Після втрати батька вона твердо вирішила, що буде

допомагати людям. Вибір професії для неї був нескладним. У лікарні Наталя працює старшою операційною сестрою. Вона декілька разів збиралася на фронт, але Тетяна Григорівна відмовляла дочку, боячись втратити так само, як і чоловіка. Після довгих роздумів Наталя все ж погодилася з мамою, що тут, у тилу, вона приносить не менше користі, рятуючи життя пораненим бійцям.

Щодня у лікарні відбувалися десятки операцій. Наталя працювала не покладаючи рук. Вона готувала операційні, асистувала на операціях, робила перев'язки. Її щастю не було меж, коли після операції стан пораненого бійця покращувався і тепер він мав усі шанси одужати.

Додому Наталя приходила дуже втомленою. Новин вона майже не читала. Та й навіщо? Переповнені відділення лікарні, десятки операцій щодня самі говорили за себе. Але одного разу публікація в Телеграм-каналі привернула її увагу. На фото вона впізнала свій будинок, де вона жила до переїзду. Перед будинком лежала понівечена верба. У ній Наталя впізнала те маленьке деревце, яке вони колись посадили з татом. У статті розповідалося, що верба врятувала мешканців будинку. Могутнє дерево прийняло на себе наслідки падіння ракети. Смертоносне залізо посікло стовбур та крону верби. А вибухова хвиля вирвала з корінням бідолашне дерево. Верба врятувала життя людей, але сама, на жаль, не врятувалася.

Наталя схопила телефон і почала поспіхом збиратися. Тетяна Григорівна здивовано поглянула на доньку.

– Наталю, куди ти збираєшся? — занепокоєно запитала жінка.

– До верби... до моєї верби, мамо... — прошепотіла дочка і показала фото.

Тетяна Григорівна пробігла очима статтю і рішуче сказала:

– Доню, поїдемо разом!

Коли дві жінки підійшли до будинку, його мешканці

ще наводили лад: прибирати гілки, скло, уламки пластику, дерева, заліза. На боці, з вивернутим корінням, ніби кит на березі, лежала верба. Наталя доторкнулася до гілочки. Листя на ній нітрохи не зів'яло. Верба не здавалася, вона ще трималася за землю своїми тоненькими ниточками-корінцями, які й приносили їй силу від землі. Наталя нахилилася до верби, притулилася обличчям до гілочки. Двоє старих друзів нарешті зустрілися. Ця зустріч була теплою і довгоочікуваною. В очах Наталки промайнуло безліч дитячих спогадів. Наталя нахилилася і зібрала гілочки верби.

– Навіщо? — запитала Тетяна Григорівна.

– Це ж верба. Я поставлю гілочки у воду і якась із них пустить корінці, а потім я посаджу біля балкону, це буде оберіг нашого дому, — тихо відповіла Наталя, поглянувши на маму, а Тетяна Григорівна вже передавала дочці знайдену гілочку верби.

Шабанов Любомир
14 років
Кіровоградська область
Кропивницький район
Олександрівська ТГ
с. Голикове

Кожен світанок у моїй Україні — це не просто новий день. Це ще один виклик, ще одна надія, ще один крок до Перемоги. Мені 14, і я живу в країні, де над моїм будинком щоночі літають «шахеда», а потім чуєш вибухи і знаєш — знову загинули люди. Це моя реальність, реальність кожного українця.

Моя пам'ять вже давно переповнена картинами, які не мають бачити діти. Я пам'ятаю, як вперше побачив у небі ракету — вона летіла так низько, що здавалося, можна було доторкнутися до неї. А потім — страшний гуркіт, який змусив здригнутися землю під ногами.

Пам'ятаю, як одного разу вночі, коли вили сирени, і ми з батьками сиділи в коридорі, я визирнув у вікно і побачив у небі яскравий спалах. Це був наш вертоліт, який збивав черговий «шахед». Тоді, вперше за довгий час, я відчув не страх, а гордість. Гордість за наших захисників, за їхню мужність, за те, що вони ризикують своїм життям, щоб ми могли жити.

Іноді я чую розмови дорослих про тих, хто загинув. Про дітей, які втратили своїх батьків, про батьків, які втратили своїх дітей. Ці історії крають душу, але вони також вчать нас цінувати кожен момент, кожную усмішку, кожен обійми. Вони нагадують нам, що життя — безцінне, а мир — це найбільше благо.

Війна змінила всіх. Вона змусила нас по-іншому дивитися на світ, на себе, на оточуючих. Я бачу, як люди стали ближчими, як вони підтримують одне одного, допомагають усім, чим можуть. Навіть найменша допомога — це вже внесок у нашу спільну Перемогу. У нашому ліцеї проводяться благодійні ярмарки, як мабуть і в інших ліцеях нашої країні, де ми продаємо вироби, солодощі. Усі зібрані кошти ми передаємо на потреби ЗСУ. Це все маленькі кроки, але разом вони творять велику справу. Я вірю в незламну силу духу нашого народу. Ми пройшли через багато випробувань, але ніколи не здавалися. Ми — українці, і це означає, що ми вміємо боротися, вміємо стояти за своє, вміємо перемагати.

Моя найбільша мрія — це Перемога. Я мрію про той день, коли над моєю Україною запанує мир, коли ми більше не будемо чути сирен, коли діти зможуть безтурботно гратися на вулицях, а дорослі — спокійно працювати і будувати своє майбутнє. Я мрію про те, як ми будемо відбудовувати наші міста, як будемо розвивати нашу країну, як будемо жити в єдиній вільній і незалежній Україні.

Кожен вечір, перед сном, я молюся за наших захисників. За тих, хто зараз на передовій, хто в окопах, хто

під кулями. Я молюся за їхнє життя, за їхнє здоров'я, за їхню мужність. Я знаю, що вони борються за нас, за наше майбутнє, за нашу свободу. І я вірю, що Бог чує наші молитви і допомагає їм.

Ось моя молитва, яку я несу в серці:

Молитва за Україну

Господи, Боже, наш Отче єдиний,
Зглянься на Україну, край мій рідний.
Збережи від ворожих нас куль,
Хай настане спокій, минеться біль.
Дай сил захисникам, мужнім синам,
Що стоять за волю і віру.
Хай кулі минають, і мир настане,
І сонце свободи над нами засяє!

Вірю, що Перемога буде за нами. Вірю в Україну, вірю в наш народ, вірю в наших захисників. Ми обов'язково переможемо. І тоді настане справжній світанок — світанок миру і свободи для моєї України.

Іващенко Ксенія
16 років
Харківська область
Богодухівська ТГ
с. Балабанівка

ЛИСТ ІЗ 3025 РОКУ ДО ВАС, НАШІ ПОЛЕГЛІ ГЕРОЇ

*«Війна закінчується не тоді, коли стихає зброя,
а тоді, коли останнє ім'я більше не забуде»
(напис на стіні Храму Пам'яті, Земля, 3025 рік)*

Віталію Миколайовичу...

Валерію Володимировичу...

Я знаю, ви не дочекаєтесь цієї звістки. У вас уже інші

дороги. Можливо, ви дивитесь на нас згори. А можливо, живете в кожному мирному ранку, якого нам не вистачало, бо вас уже нема.

Мене звуть Ксенія, я з майбутнього. З того самого, за яке ви боролися. З того самого, яке вам не судилося побачити.

Земля, 3025 рік. Світ уже інший. Більше немає фронтів, немає окопів. Ми не знаємо, що таке повітряна тривога. Але ми щодня згадуємо, кому дякуємо за тишу.

Мої ровесники вже не чують вибухів. Але ми пам'ятаємо ваші імена. Ми бачимо їх у Скляній Залі Світла, де викарбувані тисячі імен. Ми бачимо їх у наших уроках, не тільки у підручниках. У нас є такі, як я Хранителі Імен.

І я — з вашого села, з нашої рідної Петропавлівки. Я знаю, де вас поховано. Я бачила, як мама тримала лампадку біля вашого портрета. Я пам'ятаю той день, коли чула тільки одне: «Знову.... Один з наших...». Це був серпень... А за ним листопад...

Іноді я думаю: а ким би ви стали в мирний час? Можливо, будували б дім. Водили б діточок до школи. Рибалили б на Денчик-озері... Сміялися... Пили каву... А замість цього ви стали камінням під нашими ногами, щоб ми не провалились у прірву...

Я не знаю, як правильно дякувати тим, хто вже не відповість. Але знаю точно: пам'ять — це єдине, що робить смерть не даремною.

Я пишу вам із майбутнього, звідти, де не звучать постріли. Це — Ваша Перемога. Я живу у вільній країні. І це — Ваша Перемога. Я можу мріяти, любити, творити. І це — Ваша Перемога.

Віталію...

Валерію...

Дякую. За кожен мить, яку ви віддали заради Миру. За кожне «вперед», коли могли втекти. За те, що обрали нас.

Вічна пам'ять — це не просто слова. Це дія. І я — та, хто діє, пам'ятаючи. Зі сльозою і вдячністю — Ваша односельчанка Ксенія. Земля, 3025 рік, вільна Україна.

Післяслово

Мені лише 15. Але я вже розумію, що таке ціна миру. Її сплатили ті, кого вже нема серед нас. І якщо я зможу щось зробити для них, то це буде — пам'ятати і не забувати. Не мовчати. І жити гідно.

Каланча Ксенія
16 років
Чернівецька область
Острицька ТГ
с. Банчени

СОН НА ЯВУ

Вечір. Зима. На небі світять зорі — так яскраво, що здається, ніби вони шепочуть свої таємниці. А сніжинки світяться, мов маленькі феї, і тихенько кружляють у повітрі, ніби танцюють свій зимовий вальс.

Усе навколо сповнене тиші й казкової магії. Хрумтить сніг під ногами, а мороз малює візерунки на вікнах — справжні картини зі світу фантазій.

Я дивлюсь на небо і відчуваю: ось він — мій безмежний світ уяви. У ньому оживають зорі, розмовляють дерева, і кожна сніжинка має свою історію...

Біля каміна сидить моя бабуса. Вона читає книжку. У неї дуже сумні очі. Я бачу, як сльози повільно скочуються на обкладинку книги. Я підходжу до неї й тихо питаю. Бабусю, чому ти така сумна?

Вона зітхає і, дивлячись на мене з болем у погляді, відповідає:

— Дитино моя... Сьогодні почалася війна.

— Що таке війна? — питаю я. Бабуса задумливо глянула у вогонь і почала розповідати, як у молодості війна

забрала в неї чоловіка, братів, родину... Тоді її майбутнє зникло, мов дим.

Ми довго сиділи разом, поки не заснули. Але вночі мені наснився дивний страшний сон.

Ніби я опинилася на небі. Там було багато людей у білих одягах, з білими пір'їнами на головах. Їхні обличчя були спокійні, але мені було страшно.

Я прокинулася зі страхом. Бабуся була поруч. Але прокинулася я не лише від сну — небо розірвав гучний гуркіт, і завила сирена. В ту мить я вперше насправді зустрілася з війною. Багато людей загинуло. Багато дітей...

Одного разу ракета влучила в наш дім. Ми дивом залишилися живими, але опинилися в лікарні. Там я знову заснула, тримаючи бабусю за руку.

І знову мені наснився сон. Я була на небі. Велика. У мене вирости великі білі крила. Я розправила їх над усією країною, ніби хотіла захистити кожного. Але в них влучила ракета, і крила стали червоні.

Я прокинулася в сльозах і розповіла бабусі. Вона поглянула на мене з тихим сумом і сказала:

— Дитино моя... Багато людей ще загине. Бо війна не знає жалю...

З того дня я почала бачити дивні сни. Але один із них запам'ятався мені найбільше — сон, у якому я... померла.

Я піднялася в небо. Там було надзвичайно гарно й спокійно. Небо — світле, прозоре, наповнене тишею і добром. Я зустріла там багато людей, дітей, своїх друзів. І — мого пса, який давно помер, але якого я досі пам'ятала з ніжністю.

А ще — мого тата. Він теж загинув на війні. Ми обійнялися. Тато поглянув мені в очі й сказав:

— Дитино моя, відтепер у тобі велика сила. Ти сильна. Ти зможеш подолати свої страхи. Ти зможеш перемогти цю страшну війну.

У ту мить я перетворилася на величезного білого сокола. Я кружляла над Україною, розправивши крила. Коли ракета летіла в небо — я ставала щитом, закривала собою будинки, захищала дітей, людей, кожне серце, яке б'ється з любов'ю.

Це був не просто сон. Насправді я вже давно на небі. Біля тата. Біля тих, кого забрала війна. Але ми всі — янголи, птахи, душі — дивимося згори і віримо: наші воїни переможуть. Прийде мир. І тоді Україна розквітне. Небо стане світлим. Сонце знову буде гріти — і більше ніхто не загине.

Астахова Марія
16 років
Житомирська область
Черняхівська ТГ
с. Дівочки

МОЯ УКРАЇНА

Моя Україна — це подих землі.
Це небо віночка з волошок.
Поля, що бурхливо шепочуть в росі,
Вкраїни — сини ми і дочки.
На землю ступила ворожа нога,
Щоб стерти з Землі — Україну.
В звірячому стійлі нема каяття,
Їхні душі пророщені з гнилі.
Стоять на сторожі титани земні,
Боронять життя наше й спокій.
Ми просимо Бога в молитвах святих —
живі поверніться додому.
Хай знов запанує в нас мир на землі,
щоб діти сміялись навколо.
Поля хай колоссям жовтіють ясним,
і небо сія волошково.

ПРИРОДА – ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ ТА КРАСИ

Тут відкриваємо безмежний простір для ліриків, яких надихає природа рідного краю (і не тільки рідного), для тих, хто вміє розрізняти тихенький голос листя у шелесті вітру. Малювати пейзажі без пензля та олівця... Отже, ви зрозуміли — природа і ще раз природа.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років
Смолінська Ірина
11 років
м. Львів**

ПРИРОДА В МОЇХ ДОЛОНЯХ

Тиша. Вона не пуста. Вона сповнена звуків, яких не чує той, хто не вміє слухати. Десь здалеку долинає шелест — не мовчазний, а довірливий, ніби старий друг ліс шепоче мені на вушко свої таємниці. Сонце ллє золото на вершечки дерев, мов художник, що розливає фарби не з палітри, а з серця. І кожна травинка тремтить від цієї краси, кожен листочок вигинається у танці — не для когось, а просто тому, що живе.

Я йду стежкою, що давно стала мені рідною. Вона веде не просто між деревами — вона веде крізь думки. Природа тут не фон. Вона жива, відчуває, дихає разом зі мною. І саме вона навчає мене бачити: не просто очима, а серцем. Адже лише той, хто здатен помітити крихку павутинку, що грає на сонці, здатен відчути справжню красу. І, можливо, навіть створити з неї слово. Іноді мені здається, що дерева знають більше, ніж люди. Вони не говорять голосно, не сперечаються, не кричать, але їхнє мовчання промовисте. Ось ця стара липа, що стоїть край поля, завжди трішки нахилиється в один бік, ніби кланяється комусь невидимому. Її кора потріска-

на, як зморшки на обличчі бабусі, яка бачила багато. Я торкаюся стовбура долонею і ніби відчуваю пульс. Живий, спокійний, мовчазний. Там, де стежка різко звертає праворуч, відкривається краєвид, що захоплює мене у самісіньке серденько. Поле. Безкрає, м'яке, як хмара, залите сонцем. Воно дихає не повітрям, а життям. Я сідаю на землю і слухаю. Пшениця шепоче голосом предків, голосом природи. Час зупиняється. Тут не існує метушні, не чути шуму міста. Є тільки я і цей нескінченний подих довкілля, ніби сама Земля довіряє мені свою таємницю. Небо — окрема історія. У місті воно заклеєне дахами, розрізане дротами, втоплене в диму. А тут — воно живе. Блакитне, мов глибини океану, з рідкими білими вітрилами-хмарами. Погляд злітає вгору і зникає десь у безмежності. І хочеться вірити, що думки теж піднімаються — легкі, прозорі, справжні.

Природа навчає мислити інакше. Не поспішати. Вслухатися. Бути чесною із собою. На краю лісу — ставок. Вода в ньому темна, як чорнило, але прозора, як дзеркало. Якщо довго дивитися, можна побачити не тільки своє відображення, а й щось глибше — частинку душі. Тут панує спокій. Не порожнеча, а насиченість. Навіть жаба, що раптом плюхнеться у воду, звучить, ніби музична нота в тиші симфонії. Я слухаю і відчуваю, як народжуються слова. Невимушено, як дихання.

Час розповісти про гори... Вони не просто пейзаж — вони молитва. Стоять у мовчазній величі, занурені в небо, ніби слухають щось, чого ми не чуємо. Їхні вершини — це пальці Землі, простягнуті до сонця. Я дивлюсь на них і мені хочеться мовчати, бо слова здаються зайвими. Тут навіть безмовність інша: вона повна таємниць. Кожен камінь, кожна стежка, кожна хвилина серед цих скель, як зустріч із собою. У горах не потрібно грати ролей. Тут дихаєш і стаєш вільною. Смарагдове намисто смerek тягнеться вгору, здіймається стрімко, а десь угорі розчиняється в тумані. Я йду стежкою, вузькою й тихою,

що в'ється між деревами, як думка серед серця. Повітря пахне смолою, хвоєю, мокрим камінням. Кожен крок, як дотик до давнини. Під ногами лісова підстилка, що утворює лісовий килим, а зверху — шепіт вітру, лагідний і ніжний. Він торкається щокі, ніби гора дихає мені в обличчя. Я зупиняюсь і слухаю. Світ дихає в унісон зі мною. А десь далеко, на схилі, пасеться невеличка отара. Дзвоники на шиях овець відлунюють у просторі, як ніжні нотки арфи розтягнуті вітром. Пастух сидить під деревом і щось співає. Його голос — не пісня, а частина цієї землі. Може, це стара колискова горам? Слухаючи, раптом ловлю себе на думці: усе навколо таке рідне, хоча я тут уперше. Природа не питає, хто ти, звідки, чи маєш право бути тут. Вона просто приймає — мов мати, мов вічність. Нарешті — вершина. Вона не така, як у книжках. Не гостра, не холодна. Вона — тиха. Стоїш і не бачиш кінця світу, але відчуваєш його. Хмари під ногами, вітер у волоссі, десь унизу — села, як краплі кольору на полотні. Тут не хочеться кричати «Я на вершині!», а хочеться просто мовчки подякувати. За шлях. За небо. За себе. Бо саме в горах я розумію: краса не в тому, що я бачу, а в тому, як відчуваю.

Ніч опустилася на гори не раптово — вона зійшла, мов шовкова хустка з плечей неба. Повільно. Ніжно. Я сиділа біля свого маленького намету, загорнута в плед, а довкола — тільки простір і зірки. Вони були не на небі — вони були скрізь: у моєму подиху, в спокої, в повітрі. Місяць, ніби ліхтар для душі, світив не світлом — гармонією. Тут не страшно бути самій. Бо ніч у горах, як добра казка, яку розповідає Всесвіт. Десь далеко, глибоко в лісі, пролунало завивання вітру, але воно було не зле, а навпаки: наче спів забутого лісового духа. Я дивилася в небо і уявляла, що кожна зоря — це чиясь мрія, яка не боїться висоти. Тут усе інакше. Час розчиняється, тривоги забуваються. Лягла на спину просто в траву й закрила очі. Тіло дихало землею, душа — небом. Це не

сон, це — глибокий безмежний світ. І десь на межі між дрімотою й спокоєм почула голос: старечий лагідний теплий голос скелі...

«Я — останній рядок зниклої цивілізації. Мої слова — це вапнякові сльози, мої паузи — це прірви, де спить Бог. Ти чуєш? Це не вітер виє в ущелинах — це мій вільний вірш, який ніхто так і не завершив».

Вона говорила не словами, а тишею між камінням. Її голос був покірним шелестом моху, що повзе вгору, хрипким дзюрчанням води, яке пробивається крізь її підвалини. Тепер я почула і ще один голос... Це говорило джерело, яке так затято хлюпотіло.

«Я — дзеркало, в якому місяць купає свої рани. Мої води — це сповідь землі, яка ніколи не дійде до неба. Але коли ти торкаєшся мене — ми стаємо однією поемою. Бо серце — це те єдине джерело, яке може втримати відблиск зірки не розбивши її».

Голоси відлунювалися і тут заговорив і ще хтось. Мене обвив туман. Здається, я знаю, хто захотів вкласти слово у ці перегукування гірських постатей.

«Я — тато всіх поетів. Я чу їх бачити те, що ховається за видимим. Мій перший урок любові — це розуміння, що моя поезія пишеться без чорнила, тому завжди вічна. Після цього, ти зрозумієш: гори ніколи не були далекими. Вони завжди були твоїми».

Розплющивши очі, відчула легкий подих вітру, аромат трав і квітів. Наді мною плвли ранкові хмари, сонце лоскотало повіки своїм теплим промінням. Підвелася повільно, ніби боячись зруйнувати той тонкий міст між сном і дійсністю. Але сон залишив глибокий слід. Зібравши намет, озирнулася — навколо все було знайоме, але інше. Наче я побачила цей світ по-новому, після сну, що був більше схожий на розмову з природою.

Ступаю на стежку — ще сонна, ще наповнена тими нічними голосами. Кожен мій крок це як новий рядок у вірші, який я не вигадую, а просто дозволяю звучати.

Дерева вітаються тихими поклонами, квіти розплющують свої очі і я розумію: тут усе говорить, усе наповнене добротою.

Я йшла і думала. Про все, що почула, хоч ніби й спала, про те, як природа говорить не словами, а серцем і як важливо просто відчувати. Серце моє тепер вже точно вміє бачити красу.

Поки іду цією стежкою, поки слухаю вітер і торкаюся дерев, знаю, що природа зі мною назавжди. Моя натхненниця. Мій спокій. Всі слова народжуються там, де живе любов, і, здається, я знайшла це місце.

Шлях ще довгий. Десь там далеко, щось чекає. Природа... Вона, як завжди — поруч.

Мартинюк Вікторія
11 років
Вінницька область
Немирівська ТГ
с. Байраківка

Природа завжди була невичерпним джерелом натхнення для митців, поетів, філософів і звичайних людей. Її велич, гармонія та неперевершена краса здатні розбудити найтонші струни душі, подарувати спокій і наповнити життя глибоким змістом.

І де, як не в селі, ця єдність людини з природою відчувається найповніше? Особливо це стосується такого місця, як Байраківка — невеличкого села, що причаїлося серед мальовничих краєвидів, де кожен куточок дихає історією та несе в собі відбиток справжньої непорушної краси.

Байраківка — це не просто географічна точка на карті, це осередок життя, що вирує в ритмі природи. Тут кожен світанок — це нова картина, написана світлом і тінями на полотні безкрайнього неба. Сонячні проме-

ні, що ковзають по росяній траві, виблискуючи мільйонами діамантів, ранковий туман, що клубочиться над ставком, створюючи загадкові образи, — все це викликає захоплення і бажання перенести цю мить на полотно чи поетичні рядки. Безкраї поля, що стеляться полотнами фарб, шовкові стрічки доріг, синє бездонне небо.

Літо в Байраківці — це справжнє буяння кольорів і запахів. Золоті поля пшениці, що хвилюються від легкого вітерцю, наче безмежне море, зачаровують своєю величчю. Тут можна побачити волошки, що синіють серед колосків, і червоні маки, що яскравими плямами вибиваються із загальної зелені. Аромат скошеної трави, що змішується з пахощами польових квітів, створює неповторну атмосферу спокою та єднання з землею. Цей аромат, здається, проникає в кожную клітинку тіла, наповнюючи його життєвою енергією та легкістю.

Байраківка восени неймовірно красива — це час, коли природа перевтілюється в художника, розфарбовуючи навколишній світ найяскравішими фарбами. Золоті, багряні, бронзові відтінки листя створюють неймовірні пейзажі, що викликають відчуття величі та водночас смутку за минулим літом. Шелест опалого листя під ногами, свіже прохолодне повітря, що пахне опалим листям і грибами — це все створює особливу атмосферу, яка сприяє творчості та спогляданню.

Зима, оповита сніговою ковдрою, перетворює Байраківку на казковий край. Сріблясті дерева, що стоять під білим покривалом, мерехтіння сніжинок у повітрі, тиша, що огортає все навколо — це ідеальний час для роздумів, для відчуття гармонії з самим собою. Кожен крок по незайманому снігу здається особливим, наповненим магією моментом.

Мешканці Байраківки, що живуть у тісному зв'язку з цією прекрасною природою, є її невід'ємною частиною. Їхня праця на землі, їхня любов до рідного краю, їхнє вміння бачити красу в простих речах — все це є відо-

браженням того, як природа надихає і формує людину. Сільська архітектура, прості хати, що гармонійно вписуються в ландшафт, здається, дихають історією і зберігають у собі дух минулих поколінь, що жили в єдності з цією землею.

Природа Байраківки — це не просто набір красивих краєвидів, це живий організм, що постійно змінюється, дихає і дарує натхнення. Вона вчить нас бути уважними до деталей, бачити красу в простоті, відчувати гармонію світу. Вона є невичерпним джерелом ідей для тих, хто прагне творити, і осередком спокою для тих, хто шукає відпочинку від метушні великого міста. Село Байраківка — це яскравий приклад того, як природа може стати справжнім джерелом натхнення та краси, перетворюючи звичайне місце на особливий куточок душі.

Особливо хочеться розповісти про байраківські ставки, що стали серцем села. Вони не лише окраса для її мешканців, а й дзеркало, що відбиває мінливість неба, золоті промені сонця і пишні крони дерев. Їх тихий шепіт, плескіт хвиль об берег і спів птахів у прибережних заростях — це своєрідна симфонія природи, що заспокоює душу і надихає на роздуми. Тут можна годинами спостерігати за мінливими хвилями, за тим, як сонце відбивається у їхніх водах, змінюючи кольори від смагдавого до сріблястого. Так було завжди... Але з часом джерела пересихають, і нині тиха пристань стомлених душ — «Духанич» обмілів, тепер його наповнюють лише небесні води, що скоріше за все нагадує велику калюжу посеред вирви. Сумно спостерігати за такими змінами, де пройшло дитинство багатьох поколінь моїх односельчан.

Я обожаю наш ставок «Оренда», адже там пройшло не одне моє літо. Ми з друзями ходимо туди постійно, тепле літо нас туди кличе плавати у теплій, як пряжене молоко, воді, осінь там пахне грибами, весна квітами,

а взимку ми катаємося на ковзанах та санчатах. Там є душа нашого безтурботного дитинства, там ми залишимося назавжди такими веселими та щирими. Поки живуть ті місця, живемо ми.

Заїка Вікторія

12 років

Кіровоградська область

Кропивницький район

Кетрисанівська ТГ

с. Веселівка

ТАЄМНИЦЯ ЗАСОХЛОЇ РІЧКИ

У маленькому й мальовничому селі Веселівка тече річка Громоклія. Вона така чиста й прозора, що можна розгледіти кожен камінчик на дні. У ній живе багато рибок — великих і маленьких, кольорових та золотистих. Місцеві жителі дуже любили Громоклію: влітку тут купалося багато дітей, засмагали та рибалили дорослі, а взимку люди родинами виходили на лід, пограти в сніжки, зліпити снігову бабу та веселитися.

Та з часом річка почала міліти й пересихати, а згодом і зовсім перетворилася на маленьку калюжу. Люди нервували, бідкалися і ніхто не знав, що з цим робити.

У селі жила дівчинка Вікторія. Її будинок стояв просто навпроти річки і щодня вона з болем у серці спостерігала, як Громоклія втрачає життя. Колись річка дарувала прохолоду й радість усім мешканцям села, а тепер ставала дедалі меншою.

Одного вечора, коли дівчинка зі сльозами на очах заснула, їй приснився дивний сон. На місці пересохлої Громоклії стояв старенький будинок. Зайшовши всередину, Вікторія побачила стіл, на якому лежали карта та записка:

«У підземеллі під лісом зачинена душа річки. Щоб її врятувати, треба знайти ключ. Якщо цього не зробити, річка зникне назавжди».

Дівчинка хотіла детальніше розгледіти карту та її розбудив дзвінок телефону — друзі Марійка й Сашко кликали її погратися. Застилаючи ліжко, вона знайшла під ковдрою ту саму карту, яку не встигла роздивитися у сні. Вікторія зрозуміла, що мусить врятувати душу річки. Вона розповіла про все друзям, і ті з радістю погодилися допомогти.

Діти вирушили до невеличкого світлого лісу, що ріс неподалік села. Та цього дня він був не таким, як завжди: навколо стояли страшні чагарники з гострими колючками, над головою кружляли великі чорні птахи, а з усіх боків тягнуло холодом. Друзі довго блукали лісом, поки не натрапили на величезний камінь, біля якого лежала плита з такими самими знаками, як на карті. Під нею вони знайшли стару дерев'яну скриню, а в ній — ключ у вигляді хвиль.

Пробравшись крізь павутину і мох до підземелля, діти побачили клітку, а в ній — гарну, але втомлену й змарнілу дівчинку.

— Я — душа Громоклії, — прошепотіла вона. — Мене замкнули, бо люди забули про мене й не піклувалися. Тільки добрі та дбайливі серця зможуть урятувати мене від смерті.

Діти відімкнули темницю й випустили дівчину, пообіцявши зробити все можливе, щоб повернути їй силу. Повернувшись у Веселівку, вони згуртували жителів: насадили дерев, прибрали берег річки, почистили джерела, виготовили та встановили на березі таблички «Громоклія — жива річка! Не сміти!».

Минуло кілька тижнів, і сталося справжнє диво. Одного ранку Вікторія почула тихеньке «бульк» — це повернулася перша маленька срібляста рибка. За нею пропливла ціла зграйка різнобарвних рибок, що радісно кружляли навколо відродженого джерела, ніби дякували дітям за порятунок.

Невдовзі з очеретів пролунало гучне квакання зелених жабок. Вони стрибали з латаття на латаття, змагалися у найгучнішому «ква» й, бризкаючись водою, влаштовували справжнє свято.

Щоранку мешканці Веселівки бачили, як лелеки велично кружляють у небі, а ввечері — як вони повертаються додому, приносячи в дзьобах гілочки та свіжу рибку.

Коли вода наповнила все русло, Громоклія знову стала дзеркалом, у якому відбивалися хмари й веселий сміх.

У спекотні дні до річки збігалися діти. Вікторія, Марійка та Сашко з друзями будували піщані замки, пускали човники й змагалися, хто зробить найдовший «ляп» на воді пласким камінцем. Старші хлопці облаштували дерев'яний пірс і стрибали у воду «бомбочкою», піднімаючи фонтани бризок. А ввечері вся громада влаштовувала біля Громоклії сімейні пікніки: сміялися, співали пісень, слухали тихе плюскотіння хвиль.

Річкова дівчина-душа часто виходила з води тихими сутінками — уже не втомлена й бліда, а сповнена сил, з волоссям-водоспадом і очима-озерцями. Одного разу вона підійшла до Вікторії, Марійки та Сашка, які сиділи біля води після купання, і тихо мовила:

– Я пам'ятаю, як ви знайшли карту, як не злякалися темного лісу, як визволили мене з темниці... Саме ви дали мені нове життя. Дякую вам, Вікторіє, Марійко, Сашко. Ваші серця наповнені світлом і добром. Поки у вашому селі живе любов до річки — Громоклія ніколи не згасне.

Відтоді щовесни у Веселівці святкують День Громоклії. Діти висаджують нові дерева, дорослі прибирають береги, а всі разом пускають у воду вінки з квітів — символ вдячності річці за її живу, співучу душу.

Так Громоклія знову стала серцем Веселівки, а люди навчилися простій істині: природа повертає добро тим, хто піклується про неї з любов'ю.

Смоквін Богдан
12 років
Одеська область
Роздільнянський район
с-ще Затишшя

ЛАСТІВОЧКИ

Кожної весни до нашої хати прилітала пара жвавих і дуже крикливих ластівок.

Чому крикливих? Та тому, що вранці у мене найсонливіший сон, а ці двоє починають літати ще тільки-тільки жевріє світанок. Але спостерігати за ними було дуже цікаво.

Ось і цієї весни, вже вечоріло, день був спекотний і наморившись вся сім'я пішла в будинок відпочивати, щоб завтра з новими силами знову братись до роботи. В селі роботи завжди вистачає і я з молодшими сестричками допомагаю батькам у всьому: і на городі, і у дворі, і по господарству.

Ще не встигли ми приготуватися до сну, як з вулиці почувся такий пташиний галас, такий стрекіт, що всі миттєво вибігли на подвір'я. І скільки було у нас радості, коли побачили, що це прилетіла наша парочка ластівочок. З радості ми і сміялися, і стрибали, і в долоні плескали. А ластівки літали над подвір'ям і стрекотіли що було сили. Також показуючи свою радість, що вони вже дома.

Наступні дні вже були спокійні. Наша парочка уподобала собі місце для свого гніздечка під стріхою, прямо над вікном моєї кімнати. Цілими днями, починаючи з ранку, вони ліпили собі свою хатинку. Це також було дуже цікаво дивитися. Вони так старанно приносили у своїх дзьобиках маленькі, але акуратні кульки землі та соломинки, чи стебельця сухої трави і викладали це все півколом, рядочок за рядочком, приліпивши все до сті-

ни будинку. Коли гніздечко було збудовано, ластівочки почали приносити пір'ячко і утеплювати його. Працювали, здавалося, без відпочинку, з самого ранку і до пізнього вечора. Вся наша родина вважала їх членами сім'ї і ми всі так і говорили: «Наші ластів'ята», або «Наша парочка». На подвір'ї завжди для них стояла водичка і якісь смачненькі крихти або зернятка. Та вони все одно цілими днями кудись літали. А ввечері заморившись, як і ми, відпочивали. Ми за столом під яблунею, а ластівочки на проводі, що був натягнутий між будинком і кухнею. Це були найкращі сімейні вечори, в спокої, тиші і гармонії. Пахло бузком, маминими пирогами і було тепло-тепло. Трохи згодом, батько сказав, що у наших ластівочок скоро буде поповнення, бо самочка часто прилітає сама і сидить собі у гніздечку. І незабаром я проснувся від такого вереску над вікном, що здавалося на наше подвір'я залетіла ціла зграя ластівок. Вийшовши на ганок, я підняв голову до гніздечка і побачив п'ять жовтих, відкритих голосно галасуючих, ротиків. Це і було наше поповнення. На подвір'ї стало ще веселіше і голосніше, особливо вранці. Цілий день дорослі ластівки носили своїм маляткам комахок і черв'ячків, але ті все одно кричали без зупину і були завжди голодні. А одного дня ранок розпочався з тиші. Я вийшов на ганок і побачив таку картину: з гніздечка виглядали п'ятеро незвично тихеньких жовторотиків, а на землі «тато з мамою» ділили на рівні частини величезного черв'яка. Це було, мабуть, важкою роботою, вони не видавали жодного звуку. А згори за ними спостерігали десять допитливих оченят, чекаючи свого сніданку. І нарешті «порції» були розділені і знову розпочався звичний галас. Батьки раз по раз брали шматочки їжі і несли в маленькі дзьобики. Ті це все швиденько ковтали і знову щосили галасували.

На серці стало так тепло-тепло...

Це моя Україна, це мій дім, це моя родина...

Крячюнас Оксана
9 років
Дніпропетровська область
м. Самар

ШОВКОВИЦЯ ТА ОЛЕНКА

У садку жила маленька шовковиця. Якось прийшла господиня, обрізала її гілочки, викопала деревце й продала дівчинці Оленці.

Оленка принесла шовковицю додому та посадила її на галявині біля свого будиночка. Деревце випустило нові бруньки, і незабаром з'явилися листочки.

Це була рання весна. Сонечко вже пригрівало, даруючи перші теплі промені. Природа прокидалася. В повітрі витав легкий аромат оновлення. Але одного похмурого вечора вдарив сильний мороз, який привів за собою пронизливий вітер. Такі зміни в природі принесли із собою холод, змусивши деревце гойдатися, наче воно боролось зі стихією. Небо раптово затягнуло важкими сірими хмарами, і почався пронизливий льодяний дощ, змішуючи залишки снігу з землею. Оленка, яка ще кілька годин тому раділа весняному теплу, поспішила сховатися в будинок, спостерігаючи за негодою через вікно.

Зранку усе виглядало інакше. Небо очистилося, і перші промені сонця пробивалися крізь залишки туману, що ще тримався над землею. Птахи знову заспівали, вітаючи новий день. У повітрі витав запах весняної сирості, змішаний із легким ароматом розквітлих первоцвітів. Дівчинка вийшла зі своєї будівки та поспішила подивитися на маленьку шовковицю..

На жаль, її чекало розчарування — всі листочки змерзли й опали. Оленка дуже засмутилася, адже її праця здавалася марною. Проте дівчинка не втрачала надії: щодня вона підходила до деревця, розмовляла з ним і доглядала його.

Якою ж була її радість, коли на гілочках з'явилися нові бруньки!

Настали спекотні літні дні. Сонце палило невпинно, змушуючи землю тріскатися, а повітря ставало густим і важким. Друзі Оленки почали скаржитися, що їхні деревця сохнуть. Але дівчинка не здавалася: вона продовжувала і боролася за своє деревце. Вона доглядала за шовковицею, попри засуху. Та спека зробила свою справу, і листочки деревця пожовкли й закрутилися.

Якось до Оленки прийшла подружка, батьки якої були садівниками. Вона порадила підживити деревце добривами. І трапилося справжнє диво: шовковиця почала рости з новою силою!

Минуло п'ять років. Оленка виросла в чарівну дівчину, а з маленького деревця виросла велика, красива шовковиця. Її друзі з радістю приходили поласувати смачними ягодами. А улюбленим заняттям Оленки стало читання книги в затінку свого дерева.

Шовковиця стала символом її терпіння, турботи й наполегливості.

Лазаренко Катерина
11 років
Житомирська область
м. Коростень

ЛІТНІ КАНІКУЛИ СЕРЕД ПРИРОДИ

Літні канікули — це час, коли світ навколо стає особливо красивим. Після шкільних клопотів так приємно прокидатися від співу пташок, а не від дзвону будильника. Сонце лагідно торкається обличчя, а свіже повітря наповнене ароматами квітів. У ці миті я відчуваю, що природа — це найбільший скарб.

*Сонце світить у росі,
грає в травах і красі.*

*День новий несе дива,
літо щедре, мов казка жива.*

Найперше, що мене заворожує влітку, — це поле. Воно простягається безкраїм золотим морем, і здається, що хвилі колосся говорять із вітром. У полі панує тиша, але водночас чути мільйони дрібних мелодій: шурхіт трави, свист коників, дзижчання бджіл.

*Колоски шумлять довкола,
ніби хвиля, ніби море.
Хліб росте, життя дзвенить,
щастя в серці знов бринить.*

Не менш чарівні — луки. Тут земля укрита строкатим килимом із квітів: ромашки, волошки, маки і безліч інших барв. Повітря пахне медом і свіжістю, а метелики літають, немов іскри. Кожен крок луками — це наче подорож у казку.

*Ромашки ніжні, маки червоні,
волошки сяють на пшеничній долоні.
Метелик крильцями тріпоче,
а серце щастя відчувати хоче.*

Ще одне місце, де я люблю проводити час улітку, — це річка. Її хвилі прозорі, а дно видно навіть здалеку. Річка завжди інша: вдень вона весела й гомінка, а ввечері спокійна й дзеркальна. Купання в річці — це справжня насолода, адже вода дарує прохолоду і силу.

*Річка сріблом виграє,
сонце в хвилях вигойдає.
Вода сміється і дзвенить,
душа радіє й хоче жить.*

А ще мене приваблює ліс. Улітку він повен життя: дерева шумлять від вітру, пташки заливаються співом, а в траві чути тихе шурхотіння комах. У лісі завжди є про-

холода, навіть коли сонце розжарює землю. Тут можна знайти справжній спокій і гармонію.

*Ліс високий, ліс зелений,
він таємний і священний.
Шепіт листя, спів пташок —
це природи добрий крок.*

Я люблю й літнє небо. Вдень воно блакитне й чисте, немов океан, де плавають білі хмарки. Коли дивишся на це небо, здається, що воно безкрає, як саме життя. А ввечері воно загоряється рожевими й золотими барвами.

*Небо сяє голубе,
наче море вдалині.
Хмари в ньому, мов вітрила,
літо в серці знов ожило.*

А вечір улітку — це особлива пора. Сонце сідає повільно здаля, забарвлюючи небо в червоні й фіолетові відтінки. Повітря стає тихим і свіжим, чути цвіркунів. Це час для мрій і спокою думок.

*Сонце котиться за гай,
небо вмиє стає, мов рай.
Тиша лагідна бринить,
день прощатися спішиє.*

Ніч улітку також має свою чарівність. Зорі світяться так яскраво, що здається — можна доторкнутися руками. Місяць висить над землею, мов великий ліхтар, і дарує казкове світло. Нічні звуки — це особлива музика: тріскіт коників, шурхіт трави, далекий крик сови.

*Рясно-ясно зорі сяють,
Чорне небо прикрашають.
Місяць казку нам дарує,
нічку чарівну малює.*

Літні канікули серед природи — це не лише відпочинок. Це школа для серця й душі. Природа вчить мене бачити прекрасне у простому, цінувати спокій, берегти довкілля. Кожен день літа — це маленьке диво, яке залишиться у пам'яті назавжди.

Пугачов Максим
13 років
Черкаська область
м. Кам'янка

ЗОЛОТИЙ ШЕПІТ

Осінь. Це слово саме по собі вже мелодія: шепіт опалого листя під ногами, легкий подих вітру, що розносить запах дощу і вогкої землі, прощальний погляд-зітхання птахів перед далекою дорогою. Немає в осінньому темпераменті буйної зелені літа чи морозної тиші зими, але саме в цьому спокої і стриманості криється її особлива привабливість.

Після стрімкого променистого літа, в якому кожен світанок прокидався під розливи пташиних пісень, осінь дарує всьому живому інше пробудження — під особливий таємничий шурхіт яскраво-жовтого листя.

Вона приходить неспішно, спочатку ледь торкаючись кінчиків листочків на деревах золотими пензлями. Потім ці відтінки стають глибшими, насиченішими: багрянець, мідь, бронза, яскрава охра, бурштин. Кожен крок по осінньому лісі перетворюється на симфонію: хрускіт сухих гілок, делікатне поскрипування стовбурів дерев, тонке цвірінькання пташок, що ще не відлетіли у вирій. Повітря стає чистим і прозорим, наче вимите холодним дощем, і в ньому відчувається легка гірчинка зів'ялої трави.

Осінь — це час роздумів. Коли вечори стають довгими й хочеться загорнутися в теплий плед із чашкою

ароматного чаю і просто дивитися у вікно, спостерігаючи, як щодня змінюються барви за вікном, як дрібний дощик малює візерунки на склі, як вітер грається сухим листяним гобеленом. Це час, коли природа ніби сповільнює свій ритм, готуючись до зимового сну. І ця підготовка сповнена особливої тихої величі.

Навіть осінній дощ, який часто вважають сумним, має свою чарівність. Він змиває пил літа, очищає повітря і надає кольорам ще більшої яскравості, роблячи їх глибокими та насиченими. Восени природа виглядає оновленою, свіжою, де кожен камінь, кожна гілка виблискують міріадами крапель.

Осінь велична. Але вона не вимагає гучних святкувань чи бурхливих емоцій. Вона просто є — негучна, спокійна, мудра. Вона навчає нас приймати зміни, відпускати старе і готуватися до нового. І в цьому її невимовна, зворушлива і щира принада.

Вдивіться у багатство осіннього різнобарв'я, насолодіться безгомінним затишком, почуйте золотий шепіт — то Осінь творить гармонію світу для нас.

ПРОБУДЖЕННЯ ВЕСНЯНИХ БАРВ

Весна — це вибух життя після зими. Вона вривається стрімко, з таненням снігу та прудконогими струмками. Після зимової сплячки природа отримує нове довгоочікуване пробудження.

Для мене весна особлива, бо саме в цей час, коли все оживає, я святкую свій день народження. Природа ніби робить мені свій власний подарунок.

На відміну від яскравих осінніх кольорів та біло-сірих зимових, весна починається з ніжних непоказних відтінків. Перші несміливі проліски, салатова зелень трави. Повітря наповнюється ароматом квітів і землі, а не гірчинкою опалого листя, хоча в тому ароматі теж є своя родзинка.

Весна — час активності. Дні стають довшими, хочеться більше часу проводити на вулиці, на повні легені вдихати весняну свіжість.

Птахи, що повернулися в рідні домівки, вітають весну гучно, радісно. А може, не тільки весну, а й нас — людей! Це не скромний, делікатний спів, а справжній багатоголосий хор, що сповіщає про перемогу життя.

Полховська Анастасія
13 років
Рівненська область
м. Здолбунів

Природа України різноманітна, різнобарвна, неповторна та чарівна. Ліси з величними деревами, луки з квітучим різнотрав'ям, степи з вітрами, що поволі колишуть ковилу, блакитні озера з квітучим лататтям, річки зі стрімкою течією, зоряне небо і яскравий місяць... Хоч би куди мандрувала людина, хоч би куди вона пішла, всюди побачить всю велич та красу природи.

Змінюються пори року — і природа відкривається по-новому. Кожна пора наповнена особливою магією, навіть складно визначити, що я люблю найбільше: весняне цвітіння, літню зелень, осінні вогники в чудовому танці чи біле зимове мерехтіння. Луки та полонини вкриваються навесні різнобарвним килимом із чудових квітів, безліч метеликів пурхають над ними, і часом здається, що це вітер грається тендітними пелюстками. Птахи співають веселих пісень, радіють сонцю та теплу.

Найбільше я люблю природу Рівненської області та Полісся, бо тут я народилась, живу і зростаю. Обожаю ліс у кожному пору року. Навесні ніжні зелені листочки вкривають дерева, сосни та ялини прикрашають-

ся м'якенькими світлими хвоїнками. Ліс наповнюється терпким ароматом квітучого багуна болотяного та дзижчанням бронзівок. Влітку люблю ліс за безліч ягід. У бабусі на Дубровиччині збираю чорниці та ожину, а вдома в Здолбунові — лісову суницю. Я готова фотографувати кожен кущик і кожную квітку, кожную комашку і кожного птаха.

А чи бачили ви посадку молодих сосен? Моя хрещена садить ліс. Коли мені був рік, я перший раз була на такій ділянці. Звісно, я не пам'ятаю цього, але залишилась фотографія — я і тоненькі стебельця, що тягнуться до сонця. Минуло тринадцять років — і стебельця перетворилися на чудові пухнасті сосонки заввишки з мене. А на інших ділянках кожного року з'являються нові саджанці... Восени зацвітає верес та іван-чай, а в опалій хвої та м'якому моху люблю збирати гриби. Не стільки збираю, скільки милуюся і фотографую. Хоч і розумію, що фотографії ніколи не замінять реальність, але через деякий час знову подарують прекрасні відчуття та емоції. А яке задоволення я отримую, збираючи зелениці! Ці гриби ростуть у піску, щоб знайти їх, потрібні увага та кмітливість.

Унікальне творіння природи, де я люблю бувати — Базальтові стовпи. Вони мають особливо мальовничий вигляд і не дарма занесені до 7 чудес України. Чарівні кам'яні велетні, що вражають своєю геометричною досконалістю, водоспади з прохолодною, рудою від вмісту заліза, водою, смарагдові озера, що утворилися на місці кар'єра... Це надихає мене малювати і допомагає підбирати кольори.

Люблю спостерігати за птахами. Ось дві ворони намагаються поділити горіх: вони сваряться, нападають одна на одну, кумедно підстрибують і... горіх дістається третій. А ось гніздо лелек біля будинку бабусі. Про цих птахів знаю, здається, все. Безліч часу я провела, спостерігаючи за ними. Перед дощем вони збирають

сіно та носять у гніздо, сплять, стоячи на одній лапі, відлякують інших птахів дзвінким клекотом, приносять у дзьобі вужів та жаб своїм пташеняткам. Промокши під дощем, птахи сушать пір'я, вмостившись на димарі. І звідки тільки знають, що бабуса вже витопила піч? У кінці літа вони збираються великими зграями та поволі кружляють над селом, ніби прощаючись перед далекою дорогою.

Те, що оточує мене, кожного разу відкривається, як щось нове, невідоме. Я люблю спостерігати за танцем сонячних променів крізь гілки дерев, за рухом хмаринок у небі, за коливанням трави, за прудкими рудими білками, що збирають горіхи біля мого будинку. Вони не бояться, ніби знають, що ніхто не буде їх проганяти. Не бояться і горобці, синиці та припутні. Всі дружно прилітають до годівниці, а синиці навіть беруть з рук насіння. Я люблю слухати дзюрчання струмка, шелест листя, спів пташок — це справжній бальзам для душі. Спілкуючись із природою, я відчуваю справжнє життя, відчуваю себе частиною чогось величного та незбагненого.

Я, як маленьке зернятко, у великому світі. Саме тут я усвідомлюю, що людина не цар природи, а лише її частина. Переконана, що важливо берегти довкілля, дбати про нього, адже це спільний дім людей, тварин та рослин, це джерело життя, натхнення та краси. Це живий, дихаючий організм. Це втіха, вихователь, муза...

Природа — це саме те місце, де можна забути про проблеми, відволіктись від буденності, відчути гармонію, розслабитись, поміркувати та привести до ладу думки. Поспілкувавшись з природою, я сприймаю світ із радістю та позитивом.

Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років
Ковальова Єсенія
15 років
Чернігівська область
м. Остер

ШУРХОТИТЬ ПІД НОГАМИ ЛИСТЯ

Шурхотить під ногами листя,
І туман огортає поля.
Квітнуть айстри в саду барвисті.
Вже не дихає жаром земля.
Десь за хмарами клин журавлиний
Нам співає прощальні пісні.
Зорепадами ночі осінні
Обіцяють ще теплі нам дні.
Пофарбовані в жовте й червоне
Опадають листочки з дерев.
Ще купаються в променях сонця
Гірські схили в полоні смерек.
Осінь тихо гуляє лісами
І готує нас всіх до зими,
Щоб зимовими довгими днями
Ми згадати прекрасне могли.

Сичик Марія
14 років
м. Рівне

Є книга, писана барвами неба й землі, — книга, що не має ні початку, ні завершення. Її сторінки оживають з кожним світанковим подихом й лагідно стихають під величним покривом зоряного неба. Та книга — природа.

Вона — найвеличніша поетеса, найтонша музикантка, наймудріша учителька, і її велич торкається найглибших струн серця...

Світання постає, мов дівоча усмішка, що розквітає над перлинним обрієм. Сонце, немов золотий обруч небес, підіймається з темних хвиль ночі й розсипає довкола мільйони іскор, кожна з яких промовляє: живи, твори, відчувай! У ті кришталеві миті пробудження світу душа торкається найчистішої криниці краси — того невичерпного джерела, з якого виростають і пісня, і думка, і найсвітліша мрія.

Природа — дивовижна мисткиня. Її палітра невичерпна: блакить весняних небес і ніжність пролісків, багрява осінніх кленів і бурштин стиглого жита, срібло зимових завіс і смарагд літніх трав. Кожен день вона малює нове полотно буття, де кольори переплітаються в незбагненну гармонію.

А ще вона — музика. Дзюркіт джерел — то ніжний передзвін кришталю, спів жайворонка — срібний шепіт неба, грім — урочистий литавровий удар... І в усьому цьому — велика симфонія світу, де кожен звук не випадковий, а вплетений у вічну мелодію.

У вечірній серпанковій тиші, коли зорі спалахують на небесному склепінні, відчуваю: я — піщинка, і водночас — окрасна часточка Всесвіту. Адже саме здатність бачити красу, слухати музику світу й торкатися його таїни робить людину окриленою серед безбарвного світу буденності.

Натхнення, дароване природою, породжує шедеври: у поезії — тонкі, медові пахощі липового цвіту й витончена гіркота полину, у малярстві — безсмертні, величні краєвиди, у мелодіях — шурхіт золотоволосого листа і лагідний м'який подих вітру. Навіть найпростіше слово лине дзвінкістю й світлом, коли його живить краса землі і небес...

Природа — то ще й мудра наставниця. Вона навчас терпінню, демонструючи, як з крихітного зерня виро-

стає могутній колос. Провідниця гармонії дарує надію, бо після найтемнішої грози завжди сходить сонце. Вона відкриває таємницю любові, бо кожна квітка тягнеться до світла, як серце до добра.

Та найбільше диво полягає в тому, що цей невичерпний світ краси — не безладдя, а досконала симфонія. У кожній росинці, у кожній барві, у кожному подиху вітру бринить невидима, проте відчутна рука Творця. Природа — це дзеркало Божої любові, в якому відбивається велич Його задуму.

Вона — дар Божий, даний людині, аби та відчувала небесну красу в земних барвах.

Тож шануймо цей неоціненний скарб, бережімо його чистоту, слухаймо його мелодії серцем. Бо, шануючи природу, ми шануємо самого Творця, а зберігаючи її красу — зберігаємо красу власної душі!

Гарасим Ліля
16 років
Закарпатська область
Хустський район
Іршавська ТГ
с. Климовиця

Природа — це найкращий художник, який створює красу без пензлів і фарб. Вона надихає, заспокоює і щоразу нагадує: світ прекрасний, поки ми його бережемо.

Варто лише вийти за межі міської метушні — і перед тобою відкривається чарівний світ: зелені ліси, що тягнуться аж до небокряю, річки, які співають свою давню мелодію, гори, що гордо тримають небо, і луки, усипані барвистими квітами, наче живий килим. Тут повітря наповнене ароматом трав і свіжості, а вітер ніжно торкається шкіри, ніби шепоче казки, які колись забули люди.

Ця краса вчить нас бачити світ серцем. Природа не поспішає, не квапить — вона живе в гармонії й терпляче

чекає, коли ми нарешті зупинимось і почуємо її. Вона здатна вилікувати втому, наповнити душу спокоєм і нагадати, що справжнє щастя — у простих речах: у співі птахів на світанку, у запаху після дощу, у теплі сонячного променя на обличчі.

Але ця краса — тендітна, як пелюстка квітки. І якщо ми не навчимося берегти її, світ збідніє не тільки фарбами, а й відчуттями. Бо разом із природою ми втрачаємо частинку себе.

Для мене природа — це джерело мрій, натхнення і справжньої радості. І поки вона поруч, поки ми вміємо слухати її голос — ми живемо не просто на Землі, а у справжній казці, яку варто берегти.

Іноді мені здається, що природа — це жива казка, в якій кожен листок має свою історію, кожен вітерець — свій настрій. Вона ніби чарівниця, що розфарбовує світ у найтепліші барви, загортає нас у ніжний аромат квітів і вчить дивитися глибше. У тиші лісу, у блиску роси на світанку, у спокійному дзюрчанні струмка — там заховане щось більше, ніж просто краса. Там — душа самої Землі, яка шепоче нам берегти цей світ, щоб він завжди залишався таким — справжнім, живим і неповторним.

Буває, що природа, наче сон, який не хочеться розгадувати — тільки відчувати. Пелюстки квітів нагадують крила метеликів, що затишно сплять на вітрі. Ранкове небо — мов розлите молоко з рожевим відтінком, а дерева тихо перемовляються між собою шелестом, зрозумілим тільки тим, хто вміє слухати серцем. Тут кожен колір — не просто фарба, а емоція: зелений — спокій, блакитний — віра, золотий — надія. І здається, ніби десь за горизонтом природа тримає пензель і продовжує малювати нас у своєму світі.

*Бо природа — як молитва,
Тиха, світла та жива.
Берегти її — це битва
За серця й за майбуття.*

Миронова Марія
15 років
Кіровоградська область
Кропивницький район
Устинівська ТГ
с. Доучаєве

ГОЛОС ЗЕМЛІ

Коли місто прокидалося у поспіху — вона виходила у тишу. Ледь зачинивши двері квартири, де ще лунав звук будильника та киплячого чайника, Наталка повертала у вуличку, що вела до старого парку. Це була її особлива стежка — вузька, майже непомітна серед асфальту і бетонних коробок. Її шлях у світ, де все справжнє.

Наталя не поспішала. Її кроки були легкими, мов подих весняного вітру. Повітря пахло сирію землею, а дерева вкривались ніжним серпанком зелені — весна вже торкнулася кожної гілки. У цьому мовчанні, серед співу пташок, вона наче ставала іншою. Тихою, спокійною, з відкритим серцем.

— Привіт, світло моє, — прошепотіла Наталя, торкаючись листка.

З кожним днем вона відчувала, як щось у ній змінюється. Щось нове народжується. Влітку ж вона розквітала разом із квітами. Небо ставало її полотном, сонце — натхненням, а захід — найкращим з віршів. Вона сідала біля старої лавки, діставала блокнот і записувала: фарби, почуття, пориви.

— Не треба бути генієм, щоб бачити красу, — казала Наталя сама собі, — достатньо просто... бути.

А восени її душа ставала схожою на листя, що повільно опускається до землі. Теплий вітер кружляв волосся, а в душі народжувались вірші. Сльози дощу на вікні звучали як музика. Саме восени її рядки ставали найглибшими.

Вона знала: природа — це не просто фон для життя.

Це її учитель. Вона жива, чутлива, тиха. Вона мовчить, але як багато в цьому мовчанні. І коли слова закінчуються, вона просто йде у парк... і слухає, як говорить земля.

Богданова Дарина
17 років
Вінницька область
Жмеринський район
Барська ТГ
с. Журавлівка

Ти сходиш з дороги й опиняєшся перед полем. Бачиш його краєвид, дивишся в далечінь — на тополі, які звідси здаються зовсім маленькими. А потім ти заплюєш очі й поринаєш у світ відчуттів.

Спочатку ти сприймаєш найяскравіше: цвірінкання птахів. Воно здається настільки голосним, що ти мимоволі трохи кривишся. Далі тебе відволікає від пташиного співу дзижчання якоїсь комахи, що пролітає, здається, просто біля тебе. Ніби джміль... але ти не відкриваєш очей. У цей час ти навіть не помічаєш, як легкий вітерець розвіває твоє волосся і злегка охолоджує тіло. Через потоки вітру починають гойдатися й лоскотати твої ноги трави. Вони торкаються тебе — і ти звертаєш на це увагу.

Раптом твій нюх уловлює солодкі пахощі. Тобі стає так приємно, що ти відкриваєш очі й озираєшся навколо, шукаючи джерело аромату. І знаходиш. Це акація зацвіла — і наразі її медові пахощі розливаються навкруги, ваблячи до себе не лише комах. Солодкість підхоплюється плавними потоками вітру й стелиться над землею, немов килим.

Ти помічаєш зелену «шапку», прикрашену білими гронами квітів, і тобі вже чомусь не хочеться зривати нектарний букет, щоб прикрасити ним оселю. Ти з ніжністю спостерігаєш за рослиною.

Вітер посилюється, і шелест листя якогось дерева відволікає тебе. Ти, не опускаючи голови, повертаєшся — й від неочікуваності робиш крок назад. Перед тобою крислата, темно-зелена, крона дуба. Листя тріпочеться й, здається, лоскоче одне одного. Ти повільно оглядаєш усе дерево: спершу намагаєшся охопити все верховіття, але не можеш — воно величезне. Потім — гілки, які вже не сховані за листям, і нарешті — могутній стовбур.

— Як я міг не помітити його? — питаєш себе.

Підходиш ближче й розглядаєш: кожну тріщинку, кору, схожу на панцир, виїмки на стовбурі. Не усвідомлюючи, ти заплющуєш очі, підходиш до дуба та обіймаєш його... не докладаєш зусиль, не намагаєшся обійняти всю округність. Ніжно, лагідно, як рідну людину, з душею.

На твоєму обличчі з'являється легка усмішка. Невідомо, скільки часу ти стоїш так, що не одразу чуєш спів пташок. Їхні голоси різні — і ти розумієш: вони всюди. Ти вже розрізняєш, яка з якого боку співає. Хор розбавляє відлуння стукоту дятла. Постукування додає ритму та оживляє мелодію. Дятел замовкає — і замість нього починає кувати зозуля. Ти раптово розплющуєш очі, усміхаєшся і відходиш від дерева. До тебе хлинуть спогади:

— Тату! — гукаєш ти й смикаєш його за руку. Твоя крихітна долонька в його великій, наче лапка курчати в лапі ведмедя.

— А що це за звуки?

— Ти про що?

— Ну от ці: «Ку-ку, ку-ку». Чуєш?

Тато дивиться кудись уперед, а ти з щирою цікавістю заглядаєш йому у вічі.

— Чую, — спокійно відповідає дорослий. — Це зозулька.

— Зозулька? — перепитуєш.

— Пташка така.

— І навіщо вона кукукає?

— Не «кукукає», а «кує».

— Як коваль молотком? — допитуєшся.

— Майже, — усміхається батько. Ви зупиняєтесь, і тато присідає навпроти тебе. Ти — малий білявий хлопчик із синіми очима — слухаєш його, затамувавши подих. Твій тато для всіх суворий чоловік, а для тебе — любий татусь. Зараз він спокійний, і ти ще не розумієш, що саме так на нього впливає. Чому він відповідає так лагідно.

— Прислухайся, каже він. — Добре її чуєш?

— Так, добре.

— В неї можна запитати, скільки людині залишилось жити. Треба рахувати, скільки разів вона куватиме. Пішли, а дорогою рахуватимеш.

Хлопчик рахує доти, доки не перестає чути птаха...

Ти вже знову йдеш — і дорогою тобі в очі кидаються малинові плямки. Мальви. Улюблені квіти твоєї матусі. Пригадується, як мама сидить на лавці біля хати. Вона й оселя навколо неї — завітчані мальвами. Квіти височіють по всьому периметру хатинки, тягнуться вздовж тину. За вухом у мами й у косах — квіточки. Ти на кухні наливаєш пряжене молоко в склянку й через відчинене вікно чуєш тихий спів з подвір'я. Тобі стає любо — і ти виходиш надвір. Босоніж перебігаєш від сонця в тінь під ясен і бачиш таку картину: мама сидить, трохи згорбившись. Її рожеві уста ледь розмикаються. На ній — червона в дрібні білі квіточки сукня з білим фартухом. На колінах стелиться білий рушник. Ти не бачиш, що вона саме вишиває, але бачиш край рушника, що звисає додолу. На ньому пишються червоні та малинові мальви. Зелене листя різних відтінків гармонійно розбавляє насичені плями.

— Коли я була малою, — каже мама, — і дорослі сідали вечеряти в саду, мене клали недалеко від столу в колиску. Над нею хилилися мальви. Я завжди сміялася, коли їх бачила. Того року у липні була неймовірна спека — і вони посохли. А я почала часто плакати. Ніхто не розумів чому. Думали, що мене зурочили. Але засоби

проти пристріту не допомагали. Всі втрачали надію. Та якось до моєї бабусі прийшла її подруга — з мальвою за вухом. Я побачила квітку й почала сміятися. Відтоді біля нашої хати завжди ростуть мальви. А взимку я дивлюсь на рушники — і знаю: навесні вони знову зацвітуть. І це гріє мою душу.

Ти повертаєшся до реальності й розумієш, що і для тебе природа багато значить. З дитинства тобі привили любов до природи, навчили бачити її тонкощі, таємниці. Навчили правильно жити в природі. Навіть зараз твоя енергія злилась з природою. Вона нагадала тобі найприємніші спогади, заспокоїла та надихнула.

Йдеш по дорозі та виходиш на інше поле. Всюди смарагдова трава, вона так і манить тебе і ти, як маленький, плюхаєшся в зелене різнотрав'я. Тобі так добре. Ти лежиш на вогкій землі, трохи вологій траві, якась колеться, а деяка лоскотиться. Витріщившись на прозоре небо, ти поглядаєш на хмари. Твоє уявлення робить з них чудернацьких істот. Шкода, що зараз ти не можеш нікому показати їх, ткнувши пальцем в небо. Ти заплющуєш очі й перед тобою продовжують скакати слоники та літати морозива в ріжках, а ти солодко усміхаєшся та засинаєш в обіймах природи, розкинувши руки, як крила.

Рибка Олег
16 років
Сумська область
Роменський район
с. Рогинці

ГАРМОНІЯ З ПРИРОДОЮ

Природа завжди поруч. Вона зустрічає нас кожного дня, тільки треба вміти її відчути. Вийдеш уранці з дому — і вже чуєш спів пташок, бачиш, як сонце піднімається

над горизонтом, а роса блищить на траві. Ніби сам світ усміхається тобі на початку нового дня.

Мене завжди вражає поле після дощу. Воно знаходиться зовсім поруч із моєю домівкою, і я часто виходжу туди після зливи. Краплини на колосках сяють, мов діаманти, а земля пахне свіжістю. У такі хвилини розумієш: краса може бути зовсім простою, але від неї на душі стає легко й радісно.

Не менш чарівні вечори. Коли сонце сідає за обрій, небо розфарбовується у рожеві, золоті й сині відтінки. А ставок у цей час схожий на дзеркало, у якому відбивається казка. Сидиш і думаєш: чому ми, люди, так часто поспішаємо, коли поряд є стільки краси, яка дарує спокій і силу?

А ще я люблю дивитися на зоряне небо. У селі, де немає яскравих вогнів, зорі видно набагато краще. Вони такі яскраві, ніби хтось розсипав дорогоцінне каміння по чорній тканині. І тоді мимоволі замислюєшся про мрії, які хочеться здійснити. А моя найбільша мрія — безхмарне, блакитне небо, без війни.

Природа надихає не тільки тишею. Вона може бути і сильною, навіть грізною. Коли гримить гроза, коли блискавка розтинає темне небо, відчуваєш її велич. А яка ж прекрасна після дощу різнокольорова веселка. Стоїш і милуєшся її неповторною красою, а на серці стає так радісно, легко і спокійно.

Після холодної зими приходиться тепла весна. Ще одне моє улюблене видовище — весняний ліс. Земля прокидається, паростки пробиваються крізь сухе листя, з'являються перші весняні квіти, дерева вкриваються молодими бруньками, чути дзвінкі голоси птахів. Це справжнє диво! Кожна гілочка ніби нагадує — природа оживає.

А восени все інакше. Листя падає на землю, утворюючи різнобарвний килим. Птахи збираються відлітати в теплі краї, тварини готуються до зимівлі. Дехто сумує в цю пору, а для мене осінь — це пора роздумів. Вона

показує, що все має свій час: щось завершується, щось народжується нове.

Природа — це найкращий учитель. Вона вчить терпінню, коли ми спостерігаємо, як росте дерево. Вона вчить мужності, коли бачимо, як маленька квітка проривається крізь асфальт. Вона вчить мріяти, коли дивимося на безкрайне небо.

Я переконаний: без природи людина не зможе відчувати справжньої краси світу. Вона надихає нас на добрі справи, на творчість, на віру у власні сили. І тому я щасливий, що живу там, де можу щодня бачити поле, річку, ліс і небо, що відкривається над моїм селом.

Природа — це не просто фон для нашого життя. Вона — джерело натхнення, сили й краси, яке ніколи не вичерпується. Головне — вміти дивитися й слухати її голос.

Лисенко Станіслав
14 років
м. Київ

МЕЛОДІЯ ПРИРОДИ

Природа шепче. Слухай тихий голос
У шелесті листви, в блакиті дня,
Де вітерець гойдає стиглий колос
І лине в небо пісня солов'я.
В долонях неба — зорі і натхнення.
В краплинах рос — мелодія краси.
Вона дарує світле одкровення
І строфи линуть швидше від ріки.

В прозорій тиші пісня ллється ніжно,
Тут кожен звук — то витвір вищих муз.
І там, де цвіт впадає дивовижно,
Розквітне серце вільне від спокус.

У квітці дикій — витончена сила.
У співі пташки — волі стрімкий зліт.
Природа — це душа, що не зачерствіла.
В віршах її оспівує поет.

Торкнись трави, відчуй, як серце б'ється!
У кожній гілці подихи землі.
Вона жива! Вона в тобі озветься,
У сяйві зір, розсипаних в імлі.

Гришутін Данііл
15 років
Миколаївська область
Вознесенський район
Новомар'ївська ТГ
с. Григорівка

МОЯ МАЛЕНЬКА БАТЬКІВЩИНА

Свіже повітря, прохолодна джерельна водиця, п'яний аромат цвіту, запавні мальви та ромашки, спів пташок — все це асоціюється лише з одним словом — село.

Я народився у прекрасному, мальовничому селі Григорівка. Кажуть, що назва його пішла від того, що у нашій місцевості жив колись пан Григорій, який був заможним хазяїном, і село було його власністю. У нашому селі довгі вулиці, які переділені ставком, на одній із яких стоїть мій будинок, у якому я живу зі своєю сім'єю. Наше село багате на лісосмуги та поля. Особливо надзвичайний краєвид весною. Коли все потопає у буйному цвітінні, а будинки виглядають із зелені і квітів.

Люди у нас добрі і працьовиті, які прагнуть зробити своє село, свою маленьку батьківщину гарною, зручною для життя та впорядкованою. Кожен житель дбає про порядок не тільки на подвір'ї, а й поза його межами. Прикрасою нашого села є ставок, що проходить через

усе село. Завдяки вербам, які ростуть по обидва боки, ставок служить місцем відпочинку для всіх жителів села і не тільки нашого. Сюди приїзять рибалки, навіть з району, щоб посидіти з вудкою та насолодитися процесом ловлі, послухати спів польових пташок та поспостерігати за дітлахами, які в спекотні літні дні, майже весь день на ставку купаються.

Нашими вербами я пишаюся по особливому. У далекому 1985 році сім'я моєї мами переїхала із Кіровоградщини на Миколаївщину. Мого діда, Філімонова Олександра Павловича, призначили інженером у колгоспі «Маяк». Разом із товаришем, Веремєєвим Олександром Дем'яновичем, який на той час обіймав посаду заступника голови колгоспу, вирішили окультурити береги молодой сільської річки та посадити там верби. Саджанці, для майбутнього озеленення взяли у Новоукраїнському розпліднику, що на Кіровоградщині. Чому саме верба? Верба, окрім того, що вона була і залишається окрасою сіл та міст нашої країни, дарує людям багато корисного.

Найбільше прислужилася верба для річок, ставків, криниць. Саме завдяки цим незрадливим сторожам береги річок не виходять з ладу. Міцно уп'явшись корінням у землю, верби стримували своїм тілом зсуви, не дозволяючи передчасно підточувати водою ґрунт. Недарма кажуть: там, де росте верба, житиме й річка.

Погляньмо на наші річки, — там, де ростуть верби, вони тримаються своїх сталих кордонів і, навпаки, оголені береги поступово руйнуються, підмиваються водою, рихліють, од чого русло міліє, замулюються природні джерельця, без яких будь-яка річка занепадає і поступово вмирає.

Мудрість народна зафіксувала ще одну характерну здатність верби — очищувати воду річок та озер від всіляких шкідливих домішок. Де срібліє вербиця, там здорова водиця, — говорить народне прислів'я. Ось чому

люди брали (й сьогодні беруть) воду для пиття у річці під вербою. Саме в таких місцях водиться й риба. Це відомо усім рибалкам — риба теж любить чисту воду.

Життя дитини в селі набагато краще як у місті, недарма ж це дітлахи з міста їдуть на канікули в село. Де ж можна побігати широкими полями, ловити рибу у ставку, збирати ягоди і гриби у лісі. Коли я виросту, то, напевно, декілька років поживу в місті, вивчуся, але потім повернуся у своє рідне село. Обов'язково!

І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ

Може, правда, ще зовсім маленький і несміливий, але він так прагне розповісти про власне відчуття світу, про розуміння сенсу та мети життя, поділитися своїми думками вголос. Ласкаво просимо і чекаємо від вас твір (поезію), роздум (можна у віршах) про... А про все, що вас турбує, про все, що не дає вам зоряними ночами спати.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11-13 років
Матюхіна Естер
12 років
Львівська область
м. Кам'янка-Бузька**

А ви впевнені, що знаєте, хто такий філософ у нас? Я розповім.

Філософ у нас — не обов'язково той, хто читає Платона та Аристотеля. Це той хто:

— ставить питання, навіть якщо відповіді на них немає;

— розмірковує над життям, смертю, щастям, горем, дружною, любов'ю...

— шукає сенсу всьому навколо і всередині нас.

Варто знати, що філософ — це не дідусь-мудрець з довгою бородою, палицею та книгою у руках. Це людина, яка думає. Не завжди намагається знайти відповідь. У неї в голові з'являється питання. Воно проходить довгу обробку, безсонні ночі, понурі погляди і тоді розповідається ближнім.

Деякі з цих питань вам задають діти, а якісь з них ви задаєте собі. Чому сходить сонце? Чому ніч настає після дня, а не день після ночі? Яка причина війни? Що таке любов? Звідки почуття провини? Надія вмирає ос-

танняю справді? Чи це просто вислів, щоб заспокоїти тьотю Надю?

Звісно на кожне з них ви можете відповісти зі строгим поглядом, а на останнє лише глумливо посмієтесь або вважатимете мене малою дитиною, в якій в голові сто тисяч «чому?», якій варто менше жартувати і стати серйознішою. Мені взагалі-то дванадцять років і я абсолютно серйозно поставила це запитання.

Годі балакати, щоб потім не сісти і не заплакати. Тому я із серйозним лицем, серйозними намірами хочу поділитись з вами своїми думками щодо ситуації навколо нас, щодо людських цінностей, духовного світу.

Ми часто говоримо про «внутрішній світ» людини, про її «душу». Але, що це таке? Як на мене наш духовний світ дуже схожий на будинок. Міцний, надійний або ж навпаки, занедбаний і порожній. І кожен елемент цього будинку — це одна з тих цінностей, що формують нас.

Будинок — це фундамент, стіни та дах. Хоча ні... якщо згадати письменницю Елеонор Портер і її книгу «Поліанна», ми чуємо слова містера Чілтона «Будинок — це там, де є рука та серце жінки або гучний дитячий сміх, а без цього це лише купа цеглин». Ми самостійно обираємо, як маємо бути побудовані «ми» усередині. Чи лежатимемо на горі з помаранчевого каменю, чи сидітимемо у затишному кріслі перед каміном і чутимемо сміх. Себе будуєш лише ТИ. Так, тобі можуть дати креслення, провести інструктаж, дати багато порад, збудувати каркас, але ТИ сам обереш матеріал, навіть не зважаючи на основу, ТИ можеш змінити побудову. І архітектори вкажуть тобі на помилку, застережуть, але ТИ продовжуватимеш будувати і він упаде. Твій духовний світ зруйнується. Буде, як в тій притчі. Твій дім збудований на піску. Дощ впаде і все. ТИ можеш говорити, що це не так, але подивись на нього. Він ось-ось завалиться. Зупинись, поки не пізно. Додай зміни у свій план.

Так, розпочнімо будування. Одягнімо каски і почнімо. Залиймо фундамент людської гідності та любові.

Любов — це не просто сила, що об'єднує закоханих. Це дивна речовина. Гадаю, феномен чистої води. Вона може ранили або заставити радіти. Мабуть, у вас виникало запитання. Що за рани можуть бути через любов? Я говорю про розтавання, розлучення, про різний навігатор, шлях. Хоча ви засмієтесь, що я бачила це лише у фільмах або чула у плітках між подругами. Далєбі на щастя на своєму досвіді цього я не відчувала.

У мене три сестри. Двоє старших і одна молодша. Отже найстарша, нехай її звати Марія, вийшла заміж. І все ж нічого. Але вона живе за кордоном. Добиратись туди п'ятнадцять годин. І я як рідна сестра сильно сумую, намагаюсь не згадувати про це. Щодня розмовляю по телефону, але хіба сім нікчемних пікселів замінять живе спілкування? Замінять теплі обійми? Щирі розмови? Тихі вечори? Звісно, можна звикнути. Минув день — я плачу. Місяць, п'ять місяців, рік, півтора і ось.... майже два, а я досі плачу.

Людська гідність — це невід'ємна частина нашого кришталевого «я». Вона не дається в оренду та не продається, а набувається тяжкою працею.

Коли хтось хоче образити гідність, він намагається зламати те кришталеве «я». Це немов зірвати квітку з коренем і говорити, що вона ніколи не цвіла.

Припинжування — це мороз, що сковує душу і збиває з пантелику. Воно вкриває її інєєм, печалю. Воно висушує джерело самоповаги і людина почувається, немов птах з підрізаними крилами, який не може злетіти до своїх мрій.

Компанія, де панує приниження, збудована на піску і під час будь-якої сварки розбивається на уламки.

Тому не принижувати — це не просто правило етикету, це неписаний закон єдності та любові. Це фундамент цивілізації. Це визнання того, що у кожному з нас

є всесвіт і цей всесвіт заслуговує на повагу світла, а не на тінь зневаги.

Гадаю стінами слугуватимуть наші емоції. Сум та сміх. Беріть цеглу і гайда. Лише обережно.

Сміх — це також сила та могутність. Це влада. Людина з хорошим почуттям гумору — душа компанії. Її сміх не є сатирою, це анекдот. Уміти жартувати це дар, яким варто користуватись. Адже у вас точно є друзі «сірі мишки». Коли з ними спілкуватись ближче, сміятись ви будете надто часто. «Мишки» просто не вміють використовувати свій дар. Простягніть їм руку, зрозумійте, що жартувати вміє не лише Микола та Артур, а й Маша і Катя. Про сміх багато не скажеш. Це веселощі, без яких художники придумали б безліч відтінків сірого. Деколи сміх може здаватись образливим для когось. Я часто кажу молодшій сестрі, що ми її купили в циганів, навіть футболку подарувала «Мені десять і я знаю, що мене купили в циганів». Спочатку вона страх, як ображалась, а тепер навіть дає відсіч. Нещодавно вона сказала: «Мене батьки обрали між багатьма, а з тобою приходитьсь возитись з тим, з чим мають», а сьогодні: «Як добре, що ти не моя сестра». Уявіть собі!

Сум. А що тут говорити? Поганий настрій, нудно, хочеться плакати. Як говорить молодша сестра, «холод і апатія». Стіна суму, хоч і може бути вкрита інеш апатії, але саме вона дозволяє нам відчутти глибину чужого болю. Коли ми сумуємо, ми вчимося бачити переживання інших, навіть коли вони хочуть їх приховати. Це стіна, яка розширює наше серце, робить його більш чутливим до світу, до несправедливості, до горя інших людей. Сум — це не депресія, а глибока задумливість, що веде до нових висновків і до зміцнення інших «стіл» нашого будинку. Парадоксально, але на її фоні сміх виглядає ще яскравішим і ціннішим. Знайте, після ночі завжди приходить день, а не день після ночі. Місяць заховається, і вийде сонце, як і має бути.

Вікна. На мою думку, вони відкривають нам таємниці навколишнього світу. Через них можна і пошпигувати за кимось, і зрозуміти, що одягнути сукню чи лосини. Для мене вікна асоціюються з надією та оптимізмом. З надією, тому що після довгих дощів я з вірою виглядаю у вікно, а чи не вийшло сонце?

Оптимізм — це не сміх, це позитивне налаштування на день. Це бажання знаходити радість у дрібницях, вважати, що не все втрачено, чекати дня після ночі. А це варто знову згадати Е. Портер і її книгу, про яку я вказувала раніше. Важливо стати Поліанною. Грати в її гру. Я думаю, авторка була оптимістом. Звісно, українцям сьогодні дуже важко усміхатися. Але ми можемо бути вдячні, що прокинулись, що побачили сонце чи хмару... ми відкрили очі, ми вдихнули повітря. Зараз важливо радіти.

Надія — це віра. Віра — це підстава сподіваного, доказ небаченого. Надіючись, ми сподіваємось. Доказ небаченого — після довгих дощів мало хто одразу сподівається на сонце. Надія це очікування, а віра це опора. Тож фраза «Надія вмирає останньою» зовсім не зв'язана з тіткою Надією. Це останнє, що втрачає людина в тяжких обставинах. Навіть, коли здається, що усе втрачено, вона залишається, як останній промінь світла, що дає силу боротись далі.

Так, що ж, тепер дах.

Мабуть, це почуття провини. Це ознака людяності. Кожен будинок має покриття. У когось воно протікає. У когось продуває. В когось взагалі тримається на волосині. По даху зрозумієш, що за господарі проживають у будинку. Провина — це вина. Провинитись — це бути винним. Я гадаю, що слово «почуття», неправильно сказано. Варто запримітити, що потрібно саме усвідомити, зрозуміти провину. Бути винним — це неприємно. Вибачитись, попросити пробачення — це важко. Особливо, коли розумієш, що ти невинний. Інколи потрібно приду-

шити гордість, страх, егоїзм... і сказати «вибач». Можливо, я помиляюсь, але ображатись не можна. Образа руйнує будинок. Вона хоче зупинити будування. Я гадаю, що все потрібно відпускати. Образа, до речі, впливає на емоційний стан та самооцінку. Тому дивіться. Значить так. Зараз сезон дощів, вітрів, катаклізмів. Отож, будь ласка, змініть покриття, полагодьте і не бійтесь.

Тепер, коли будинок збудований, потрібно подбати про інтер'єр, меблі...

Варто постелити килим. Це у нас досвід. Візерунки на ньому це наші уроки, помилки, злети, падіння, рішення, кроки у невідомість. Либонь хата без габи — це нова. Досвід — це невід'ємна частина нашого формування. Це відповіді «так» або «ні». Це слова «люблю» або «прощай». Це вибір зупинитися або йти далі. Бо «раз опечешся, другий — остережешся», «не питай старого, а питай бувалого», «хто по морю плавав, тому калюжа не страшна», «хто молока опікся, на воду дує», «старий вовк знає толк». Ці всі прислів'я є дуже важливими у нашому житті. Використовуйте їх, повторюйте, пам'ятайте.

Ще сюди не вистачає м'якого крісла. Це затишок. У духовному плані — це не просто м'яке крісло, а здатність знаходити внутрішній спокій, гармонію, місце, де ти можеш відновитися після життєвих викликів. Це місце, де філософ може спокійно подумати. Думка — найшвидша річ у нашому житті. Людина ще тобі нічого не скаже, а ти вже можеш надумати про неї багато чого, недарма кажуть, що не суди книгу по обкладинці. Хтось, колись мені сказав, що затишок можна відчутти, опинившись у ліжку, але, як на мене це не зовсім так. Особисто мені стає дуже добре, коли я готую або читаю книжку.

Гадаю по середині можна поставити стіл. Це, мабуть, жага до чогось нового. Бажання навчитись, стати кращою версією себе. Не знаю, як так виходить, але домашнє завдання, я все одно роблю у ліжку. А ще, стіл

може бути історичною пам'яткою. Тихі сімейні вечори, переконання, що ти вмієш готувати. На ньому ти могла вперше прочитати текст або написати слово «мама». Тут ти спробувала мамин борщ після довгої розлуки, написала шпаргалку, яку не спалили, написала курсову. Це все твоя історія, це все були маленькі кроки до ідеалу, це була жага не зупинятись на казці «Колобок» або на слові «мама». Тут розгорілося бажання повертатись додому частіше і покладатись на свої сили. Стіл це не просто інтер'єр — це пам'ятка!

Біля нього стоїть стілець. Він є символом розуміння, що потрібно вийти із зони комфорту, встати з м'якого крісла і почати працювати. Писати, читати, любити, не забувати, розуміти. Життя прожити, не поле перейти. А зараз ввімкніть свою уяву на максимум і фантазуйте. Бачите, ви сидите у м'якому кріслі, у вас багато хвостів (боргів), ви розумієте, що вам потрібно виконати завдання, сісти на стілець і взятися до виконання, але через лінь ви не можете, не хочете... як каже мій друг, з яким я вже не дружу «немає бажання», але й для нього є оправдання, він тяжко працює, на хліб заробляє, ну фактично, я так вважаю. А що? Яка причина його небажання? Лінь і крапка. Думаю, вже тепер він пожалів, що так сказав...

Ліжко — це не просто матрац та подушки, це повноцінне відновлення. Це народження справжніх філософських думок, котрі не дають спати. Відпочивати необхідно, так само як і думати. Інколи відпочинок не йде нам на користь. Можливо замість того, щоб робити домашнє завдання, ми відпочиваємо. Замість роботи переглядаємо тік-токи. Різне може бути. Палка має два кінці. З однієї сторони, якщо не відпочивати, може трапитись нервовий зрив, вигорання чи виникнуть захворювання. А якщо тільки те й робити, що відпочивати... це до добра не доведе. А якщо подивитись на дитячий лад, тоді коли весь день валятись у ліжку, вночі не зможеш заснути. І

до того ж, хіба не нудно весь день сидіти удома? Особисто я гуляю, що найменше 3 години вдень. Частенько, я приходила додому о 10 вечора, і не через те, що хочу додому, а тому, що комарі кусають, а на засоби захисту від комах у мене алергія, тому на вулиці ніхто цим не користується, нема чого, лише від запаху в мене все свербить. Але ми винахідливі, що ви думали? Діти Газопроводу (мікрорайон), найкрутіші. Ми натираємось м'ятою і хвилин двадцять-тридцять тебе ніхто не рухає. Правда, коли приходиш додому, шкіра має зеленкуватий відтінок і до повного щастя, під час гри у «чака, чака» ніхто не зверне уваги на те, що ти натираєшся м'ятою, тому інколи терпимо. І ще, ми ходимо не простими дорогами, ми ходимо такими стежками, що навіть м'ята не допомагає, надто вже там висока трава. І якщо раптом у вас виникне питання, що можна так довго робити на вулиці окрім того, що гасати, і на це питання, я дам вам відповідь. Ми можемо співати пісні, Еліна винесе гітару і всі будинки будуть чути наш спів. І знаєте, ми так нічогенько співаємо, моя мама диригент дитячого та загального хору у церкві, тому я всіх вчу партії. Поки що ми удосконалюємося і співаємо першим, другим голосом і тенором. Так, так, у нас є кілька пісень, які усі знають на відмінно. Звісно, ми не співаємо лише попсу. Ми знаємо табірні пісні такі як: «Надія Ти моя», «Крок за кроком», «На скелі мудрий свій дім збудував» і народні: «При долині, кущ калини», «Ой у лузі...», а також «Попелом», «Лелеки», «Зв'язок». І свої пісні ми теж складали, щоправда у нас не виходило. Але якщо згадати цю мелодію і перший рядок авторської пісні, усі підхоплять, запевняю вас... Я почала з ліжка, закінчила піснями. Так, я справді творча натура. Гадаю, ви зрозуміли, до чого я веду? Краще вийти на вулицю, а ніж пустувати дома... і ще — ми вчимось, одного разу, я пів мікрорайону заставила вчити польську. Том, на вулиці ми не просто відпочиваємо, а й навчаємось. Ясененько? Ясененько.

Далі, гадаю, було б чудово повісити дзеркало. Таке велике — велике. Люстерко символізує чесність перед собою. Обманути себе — неможливо. Ти можеш нанести макіяж, сказати, що все гаразд, але правди не приховаш. Бути чесним перед собою, дуже і дуже важливо. Це основа основ. Це фундамент. Це наші реалії. Правда, вона, можливо, й болюча, але набагато краща, ніж солодка брехня. Обман — це зло. Отже, сформулюємо так: бути чесним із собою — це не просто закон. Це крапки над «і». Це наше життя. На жаль, дзеркало з фільтрами та усілякими чудасіями ще не придумали. У телефоні, я можу повністю змінити свої очі, голос, колір волосся, замалювати веснянки. Хоча у реальності я теж на це здатна.

Ось тут хочу поставити книжкову шафу. Вона є світоглядом. Різним уявленням щодо релігії, переконань, думок, сторін... В минулому світогляд у кожного був різним та й зараз теж. Хтось вважав (вважає), що світ з'явився з яйця, хтось, що з Великого вибуху, хтось подивився у дзеркало і знає правду. Світогляд — це не просто погляд на світ, це бажання зрозуміти його, полюбити, прийняти, можливо щось заперечити чи просто бути вченим. У цьому немає нічого складного, абсолютно. Цікавість — це правильно, добре. Беззаперечно дослідники, археологи, єгиптологи дуже любили у дитинстві усе дослідити, знати все й про всіх. Можливо, це вони зараз ходять по майданчику з відерцем та лопаткою? Розкажу ще вам одну коротеньку історію. У другому чи третьому класі нам дали завдання виставити свої гіпотези та припущення, як саме археологи знайшли кістки динозаврів і як динозаври опинились під землею. Мій друг був (і є зараз) чудовий гуморист і пояснив усе докладно. Поки всі щось говорили про метеорити однокласник урочиство сказав «Насправді, усе легко. Собака зловила кабана, закопала кістки на потім і ось приходять ті археологи і починають копати. Знаходять Барсикову заначку і рипанять «Динозаври, динозаври!», а собака їсти хотіла.

Тому усі ваші слова — це повноцінна маячня, однозначно». Після цього висувати свої гіпотези нам не дозволяли, ми вчили суто матеріал.

Поруч з дзеркалом, думаю повісити годинник. Так, саме годинник. Він у мене асоціюється зі спогадами. І до того ж дзигар (годинник) завжди нагадає мені, що я верчуся навколо дзеркала надто довго. Стрілки суворо нагадують про втрачений час. Про поспішні рішення, сказані зі злості слова, слово «ні» не в той момент. Гадаю, це все несе за собою жажливі наслідки. Спогади можуть бути нашим гальмами. Озирайся на минуле лише для того, щоб збудувати майбутнє. Не озирайся назад у неправильний момент.

Ось цю стіну я хочу прикрасити картиною. Такою гарною, світлою, з яскравими кольорами та, здається, на ній намальоване щось, на перший погляд абсолютно неможливе. Це мрія. Така велика, дивна, взагалі незбагненна людям навколо, для тебе наразі, вона здається неосяжною, але все приходить з часом... Хіба ні? Альберт Ейнштейн теж не одразу математиком став. Потрібно запримитити, будучи малою, я завжди спостерігала за старшою сестрою. За тим, як вона випікала тістечка. Тоді бути схожою на неї була моя мрія. Тепер я можу спекти багато чого, але наразі, для мене це не є чимось складним. Також моя старша сестра була відмінницею. Я хотіла буди схожою на неї. Сьогодні мені здається, що я мало працюю. Думаю, що можу більше. Ще, я завжди хотіла знати напам'ять довжелезні вірші, тепер це простіше простішого. Я не докладаю до цього багато зусиль. Хвилин за п'ять, вірш вже відскакує від зубів. Крім цього у мене є багато мрій. Я намагаюся їх записувати. Через те, коли досягаєш цілі, тобі здається, що це вже й не так круто, як ти собі уявляла в дитинстві. У такі моменти я згадую, що поруч зі мною завжди йтиме маленька копія мене, котра мріє про те, що у мене є зараз. Про це потрібно знати, не забувати. Ось і все. Будівництво завершене!

Камінська Вікторія
13 років
Рівненська область
м. Острог

ARE YOU SURE WE'RE ON THE SAME PAGE? (ТИ ВПЕВНЕНИЙ, ЩО МИ НА ОДНІЙ ХВИЛІ?)

Знаєте, що таке зона комфорту? Це таке місце, де людина почувається захищеною. Там не потрібно переживати, що станеться щось погане, адже всі події, які трапляються у тій зоні, можна передбачити. Та й нічого нового не стається там. Ось тому деякі люди залишаються у цій зоні, адже це безпечно. А вийти звідти — це свого роду азартна гра. Може, пощастить, а може, й ні. Ця історія саме про це. Все можна змінити, треба тільки захотіти.

Жили собі дві кішки. Здається, що їх може розділити? Адже мають стільки спільного. Ну, наприклад, належать до імперії клітинних, домену еукаріотів, царства тварин, типу хордових, класу ссавців, ряду хижих, родини котячих, роду котів. Ну і як мінімум живуть у Всесвіті, у галактиці Чумацький Шлях, у Сонячній системі, на третій планеті від Сонця — Земля, на материку Євразія, на частині світу — Європа, у найбільшій країні Європи — Україні, у Рівненській області, у Рівненському районі, в Острозькій громаді, в Острозі, на вулиці Древлянській, 23, у квартирі 3. Я думаю, ви зрозуміли, що я маю на увазі? Та все ж, вони мають багато відмінностей, не зважаючи на те, скільки спорідненого є між ними.

Котики живуть у типових людей маленького, але гучного міста. Часто власники жартують, кажучи, що маленькі друзі наче Інь і Янь. Воно й справді так, адже це повні протилежності як і за характером, так і за зовнішнім виглядом. Тому й назвали їх Мунні і Санні, себто Місяць і Сонце.

Санні дуже енергійна. Її постійно тягне у вир пригод, навіть туди, де їх складно знайти. Вона наче випромінює енергію і тепло, в принципі так і є: вона ніжитья під гарячими промінчиками грайливого сонця. Можливо, ви вже здогадалися: вона руда. Але, як на мене, Санні скоріше чималенький шматок золота. Часом ляже на помаранчевий м'який плед хазяїв, і її там майже не видно! Навіть, якщо вона розплющить очі. Це тому, що замість очей має бурштинові кульки, в яких застрягли маленькі комахки. Та коли Санні збуджена, її очі вмить стають чорними-чорними дірками, які готові поглинути всю матерію, що трапляється. І врешті Санні дуже запальна, як вогонь, якого не стримують вогнегасники.

А тепер все про Мунні. Вона повна протилежність Санні. По-перше, її шерсть густа, чорна, як смола, блискує на сонці. Кажуть, що чорні коти — це недобрий знак, але це не стосується Мунні. Мати таку улюбленицю — це велике щастя, адже вона спокійна, врівноважена, дуже любить людські руки і може спати цілий день. Мунні, на відміну від Санні, не полюбляє пригоди. Киця вважає, що відпочинок у теплому домі кращий, ніж небезпечні пригоди, які навряд чи можуть закінчитися добре. Серед ночі її важко помітити, можна сказати, що вона і є дитина темряви. Очі у неї завжди спокійні, наче дрімотний ліс. Вони такі ж зелені. Але, якщо киця засмучена, то її очі скоріше нагадують ліс під час грози — вони темніють і синіють, та все одно не втрачають свого мерехтливого блиску.

Отже, кішки — Інь і Янь, сонце і місяць, чорне і біле, любов і ненависть, світло і темінь — це все протилежності, але вони притягують одне одного, як плюс і мінус. Здавалося б, вони друзі-нерозливовода. Та рано чи пізно відмінності зруйнують їхнє життя. З одного боку, це дуже класно мати щось відмінне, адже це означає пізнавати щось нове, вивчати різні риси характеру лю-

дини. Та все ж відмінності принесуть для наших героїв багато непорозумінь.

Коли Мунні й Санні були ще кошенятами, все було добре. Вони були прекрасними друзями, розуміли одне одного, веселилися і не відчували ніякої напруги між собою. Але коли кошенята підросли, стали більш свідомими, їхні інтереси ніби розійшлися. Спочатку це не сильно турбувало їх. Та згодом...

– Нумо, втечемо! — пронявкала Санні, голоском, наче мед. — Я вже кілька разів так робила і ніхто навіть не помітив! Там так весело! Свобода, сонце...

– Ти знаєш... я не проти, але мені сьогодні... — Мунні придумує відмовку, невпевнено, дивлячись куди-небудь, лише не в очі Санні, — мм... голова болить. Я краще залишуся вдома, посплю.

Санні зітхнула:

– Ти кожен день так говориш! Чому ти постійно відмовляєшся від цього? Я знаю, що ти не дуже любиш пригоди, але хоча б разочок! Заради мене.

– Я не відмовляюся! Мені справді сьогодні погано, — Мунні знову невдало бреше, щоб приховати свій страх чогось нового, аби не образити подругу і зберегти хороші стосунки.

– Обманюєш і навіть не червонієш! От скажи мені, хіба ми коли-небудь потрапляли з тобою у неприємності?

– Ну... — хотіла почати Мунні, але Санні швидко її зупинила.

– Це не важливо! Головне те, як я тебе витягала з тих проблем, в які тебе завела, правда ж? — Санні зупинилася на хвилику, а тоді продовжила, — то ж ти лишаєшся вдома? Знову?

– Так. Та наступного разу я піду з тобою! Обіцяю! — Мунні знову дала обіцянку, яку навряд чи колись виконає. — Санні, будь обережна там. І обіцяй, що вернешся раніше, ніж настане ніч.

– Нудна ти. Добре, постараюся повернутися раніше. Потім розкажу, як було весело, і ти будеш заздрити мені! На прощання Санні потерлася своєю мордочкою об Мунні й пішла.

Господарі не випускають котиків з дому, адже переживають за них. Та як ви вже знаєте, Санні дуже ризикована і любить пригоди, тому часто втікає з дому через горище, де завжди відчинене вікно, до якого простягається гілка могутнього дуба. Через деякий час вона вертається тим самим шляхом і годинами розкажує Мунні, як весело надворі, пропонує піти з нею. А Мунні боїться сказати, що не зацікавлена в такому дозвіллі, адже знає, що Санні дуже запальна і може образитися. Тому Мунні постійно придумує відмовки. Та насправді, вогняна киця не образилася б на гірку правду, адже це краще, ніж солодка брехня.

Кішечки віддалилися трішки, Санні все частіше тікала з дому, навіть не пропонуючи зробити теж саме Мунні, якій боляче від такої довгої розлуки і напруги у стосунках між найкращими подругами.

Нічого не змінилося з часом. Та одного дня... У Мунні було погане передчуття. Вона лежала на своєму улюбленому кріслі, вкритому теплим пледом господарів, і дивилася у вікно, де яскраво-яскраво сяяли далекі зорі. У кімнаті було дуже затишно, та чорненьку кицю не покидала тривога. У цю мить прибігла Санні. Її хвіст стояв трубою, очі палали вогнем, а вухка час від часу тремтіла.

– Подруго, надворі така тиха і красива ніч! Я хотіла б побігати трішки в холодному нічному тумані, — вогник у її очах на мить згас, — та ти, напевно, не підеш зі мною.

– Вибач, люба. Я вже вместилися у цьому теплому кріслі, не хочу нікуди йти. І... — Мунні завагалася, не знаючи, чи варто ділитися своїми страхами.

– Що «і»? Сказала «а» — кажи й «б».

– У мене якесь погане передчуття. Може, тобі варто лишитися вдома? Ти ж знаєш, я переживаю за тебе, — голос спокійної кішки трохи затремтів.

— Та не придумуй! Все буде добре! Я ж туди і назад, лише пробіжуся і все!

— Будь ласка, послухай мене. Ти ж знаєш, що моя інтуїція дуже точна, ще ні разу не підводила. Залишся сьогодні вдома зі мною.

— Слухай, я мушу прогулятися перед сном. Ти сиди тут, я через кілька хвилин буду.

Санні навіть не хотіла дослухати Мунні і вже прямувала до горища. Вона майже вилізла на гілку, коли почувла тихий голос Мунні:

— Обіцяй, що будеш обережною.

— Обіцяю, — Санні підійшла і потерлася об подругу. Вона вийшла через відчинене віконечко, ніжно глянула на свою найріднішу істоту у світі і зникла у нічній темряві. Прогулянка була тиха і спокійна. Санні вже збиралася повертатися додому, та раптом у її тіло вп'ялося щось дуже гостре. І через кілька секунд вона втратила свідомість.

— Знову ці безхатченки розгулюють містом! — басом прогарчав великий чоловік.

— Так ще й потім тягають всяку їжу зі смітників по вулицях. І розмножуються як скажені! — сказав інший, трохи нижчий і худіший, кладучи клітку в машину, де стояло таких самих з десяток.

Чула Санні крізь сон тихий гул машини і голосні розмови людей. Через кілька хвилин машина зупинилася. Прокинулася Санні вже у вольєрі, де було ще кілька котів. Навпроти були ще такі самі вольєри, де сиділи не тільки коти, а й собаки.

— Де я? Мені треба додому! Мене чекає моя подруга! — Санні почала панікувати.

— Та не кричи ти так, а то ще присплять тебе, — сказав хтось за спиною. Санні повернула голову і побачила спокійного сірого кота, хвіст якого час від часу то піднімався, то падав.

— Ти знаєш, де ми? Благаю, поясни мені, що відбувається!

— Це — притулок для тварин. Сюди кожную ніч привозять нових котів і собак, яких знайшли на вулиці. Та ти так не переймайся! Такі гарненькі, як ти, довго тут не затримуються. Прийде якась сім'я і забере тебе.

— Але я ж не безхатько! У мене є моя сім'я й іншої мені не треба! Як мені звідси вийти? Я не можу тут довго сидіти... — Санні одразу ж постала перед очима сумна і втомлена мордочка Мунні, яка сидить там у кріслі і не знає, де її подруга.

— Ніхто не любить поганих новин, але боюсь звідси ніяк не втекти. Якби була така можливість, я б давно це зробила.

— Ні... ні ні ні ні! Це неправда! Випустіть мене! Я хочу додому! — Санні почала шкребти ґрати, намагаючись вийти.

— Марно витрачаєш сили. Краще будь спокійна, як я. Таким котам і їжі більше перепадає. До речі, я Фог, а ти, хто у нас?

— Я... я Санні.

— Типу сонце? Здається моє ім'я означає туман. Тож розкажи мені свою історію. Легше стане.

Санні розповіла все про своє життя. Але найтепліше вона говорила про Мунні, її очі навіть сяяли, коли вона описувала свою подругу, адже вона стала майже сестрою для неї.

...Вже пройшло кілька годин, а запальна киця так і не повернулася. Мунні місця собі не знаходила від тривоги. Вона навіть не могла спати. Раніше вона була спокійна, а зараз все ходила-бродила по хаті і жалібно нявкала. Господарі вже помітили, що Санні пропала і пішли на пошуки. Всю ніч вони освітлювали темні і страшні вулиці блідими ліхтариками в надії, що побачать той золотавий блиск улюблениці. Та їм не судилося знайти її. Місто маленьке, поряд ліс. Господарі вирішили, що вона вже втекла до лісу, а там її шукати — це те ж саме, що голку в сіні.

Мунні вже змирилася з тим, що ніколи не побачить подругу, так само як і Санні. В кожного своє життя, свій шлях і свої мрії. Мунні хоче змін, та дуже їх боїться. Вона постійно згадує, як сильно Санні хотіла гуляти. Можливо, якби тої ночі вони пішли разом, то нічого не сталося б. Але зараз, коли Мунні нарешті захотіла вийти у світ, вже занадто пізно, вона не наважиться зробити це сама. Тим часом, як Санні чекає на сім'ю, яка б забрала її до себе. Вона почала ненавидіти себе за свою легковажність та емоційність. Адже саме ці риси характеру позбавили найдорожчої кішки в її житті.

Все ж таки у притулок прийшла сім'я фермерів, яким треба був кіт, який зміг би ловити мишей і непотрібних комашок. Санні постаралася на славу, аби показати себе енергійною і працьовитою. Це спрацювало. І нарешті вона має життя, про яке мріяла. Свобода, ферма, природа, ліс, худоба, миші — це все повернуло сенс життя для Санні. А Мунні так і сидить у маленькій квартирці, не знаючи, яке те життя за межами стін.

Конаєв Владислав
13 років
Кіровоградська область
Кропивницький район
Компаніївська ТГ
с. Виноградівка

Іноді мені здається, що філософи — це якісь дуже серйозні дорослі, які весь час тільки й роблять, що думають про життя. Але чим більше я розмірковую, тим більше розумію: філософами можуть бути всі! І дорослі, і діти. Бо філософ — це не просто професія, це спосіб думати та бачити світ по-особливому.

Ми всі щодня ставимо собі важливі запитання. Наприклад: «Що таке щастя?», «Чому існує добро і зло?», «Навіщо ми живемо?». Навіть, якщо відповіді не завжди

прості, ми все одно шукаємо їх. А це і є філософія — роздуми про найважливіше.

Я сам часто думаю про різні речі. Наприклад, чому люди іноді сваряться, хоча могли б просто поговорити? Чому деякі люди допомагають іншим, навіть якщо самі мають труднощі? Я не завжди знаю точну відповідь, але намагаюся зрозуміти. І в такі моменти я відчуваю себе справжнім філософом.

У школі ми з друзями іноді дискутуємо, що таке справжня дружба, чи завжди потрібно казати правду, як бути добрим. Ми не просто говоримо, а слухаємо одне одного і намагаємось зрозуміти іншу думку. Це теж філософія — не тільки думати, а й чути інших.

Навіть у мультфільмах є філософські думки. Мій улюблений герой — Вінні-Пух. Він здається звичайним ведмедиком, але каже дуже розумні речі. Наприклад: «Іноді найменші речі займають найбільше місця в нашому серці». Це говорить про те, що навіть прості речі мають велике значення, якщо вони важливі для нас.

Маленькі діти, які ще навіть не вміють читати, вже теж філософи. Вони постійно запитують: «Чому?», «Навіщо?», «Як?». Їхній розум відкритий, вони хочуть дізнатись усе на світі. І в цьому вони справжні мислителі.

Я вважаю, що філософом може бути кожен. Не обов'язково мати спеціальні книжки чи великий вік. Достатньо просто мати цікавість до життя, бажання думати й шукати відповіді. І якщо ти ставиш важливі запитання — значить, ти вже філософ. Тому я з впевненістю можу сказати: усі ми філософи!

Бойко Марія
12 років
Дніпропетровська область
м. Кривий Ріг

СОЛОДКЕ СЛОВО «КАНІКУЛИ»

Канікули — це чарівне слово, яке з нетерпінням чекає кожен учень, від першачка до десятикласника. Відчуття, коли на цілих три місяці можна забути про будильник, контрольні роботи та домашні завдання — окриляють та надихають на дні, сповнені пригод та веселощів, що бувають яскравими фарбами безтурботного життя.

«А зараз літо... Дивовижна казка!

Усе для щастя у природі є.

І ягідки і фрукти, сонце й ласка,

На що не глянеш — то усе твоє...».

Так про літо написала поетеса Надія Красоткіна

Немає нічого кращого, ніж прокинутися пізно і знати, що попереду ще купа часу для розваг. Хтось вирушить до бабусі в село, де можна їсти стиглі яблука просто з дерева, а хтось може тестувати нові ігри на комп'ютері, або пірнати у морі та засмагати на пляжі. А поряд завжди будуть друзі.

Канікули — це час, коли можна спробувати щось нове: навчитися кататися на велосипеді, прочитати цікаву книгу англійською мовою або навіть почати малювати комікси... Це час, коли кожен день особливий і може стати маленькою пригодою. Але зі свого гіркого досвіду скажу, що з пригодами треба бути обережними, інакше вони легко перетворюються на халепу: коли сердитий дідусь поверне вас у найцікавіший момент гри «козаки-розбійники» з витоптаного городу, бабуся «зрадіє» букету з квітів моркви, яку вона вирощувала на

насіння, а сусідська коза буде бігти безвісти, бо ви намагалися її дресировати.

Канікули можуть бути кумедні, креативні, кмітливі, компанійські, кольорові, навіть казна-які. Приємно, коли вони мають свою родзинку — мрію, на яку ти довго сподівався і вона несподівано здійснилася. Хотілося б, щоб у кожного з нас були хоча б одні незабутні канікули, які залишать прекрасні спогади, поєднують чарівну погоду, вірних друзів і чудові справи!

Але канікули завжди такі короткі! Пам'ятаєте, що говорив один із героїв книги Енід Блайтон «Фантастична п'ятірка»: «Здається, що канікули триватимуть цілу вічність. Спершу вони так добре і довго проходять, а потім починають бігти». Канікули-спогад...

Канікули під мирним небом, без наддривних звуків повітряних тривог та без вибухів ракет і шахедів здаються зараз недосяжною мрією.

Війна — це страшно. Війна — це важко. Війна — це боляче... Для України, для кожного міста, для рідного Кривого Рогу, для кожної людини і особисто для мене. Тривоги, обстріли, обстріли, тривоги... Це виклик, який Україна тримає вже майже 500 днів і ночей. Кожен українець тримає цей виклик та усвідомлює свою відповідальність за майбутнє держави. Мій тато захищає Україну. Із самого початку він боронив Чернігів. І зараз теж там — тримає північний кордон нашої держави. Україна бореться... Наші мужні захисники нещадно нищать російських загарбників та техніку, а лідери провідних країн світу об'єднують свої зусилля за для допомоги Україні. Щиро вірю в те, що настане мить, коли ми будемо жалкувати лиш за тим, що канікули такі короткі та завжди так швидко добігають кінця.

Канікулам під мирним небом бути!

Талайло Яна
12 років
м. Львів

ЯКБИ

Якби я сонцем теплим, ясним стала,
Весь світ теплом своїм я б обігріла.
Промінчики б на землю вмить упали,
І сонячних зайчат люстерко би пустило.

Якби дощем рясним я раптом стала,
Я б квіти поливала, як з відра.
На парасольку мої краплі — сльози б впали,
Й чекали б всі від мене не лише добра.

Якби трояндою червоною я стала,
Я б у бабусі на городі розцвіла.
Мене би зрізали й комусь подарували,
Я б довго в світі цім не прожила.

Якби я стала місяцем у небі,
Я б з зорями ночами розмовляла.
Я б бачила чужі потреби,
Й ні болю, ні туги б не знала.

Отих пустих «якби» не можу полічити,
Я можу в них, як в темнім лісі загубитись.
Потрібно всім нам зрозуміти,
Собою краще бути, а ніж кимось!

Переможець номінації
у віковій категорії 14-18 років
Гаврилова Альбіна
15 років
Харківська область
Ізюмський район
м. Барвінкове

ПРО ТЕ, ЩО НЕ ДАЄ ЗАСНУТИ

А світ такий... безмежно тихий ззовні,
Та в голові — мільйони голосів.
Куди іду я? Хто я в цій безмові?
Чому в мені — вулкан з думок й дощів?

Чому комусь дарують небо зорі,
А інший — спить під гуркіт ворожби?
Чому одні зростають у любові,
А іншим — біль дається, мов хрести?

Чому ми втрати згадуєм щонічно,
І плачем в тиші, ніби неживі?
Чому життя летить так непримітно,
А сенс — як пил, лишається в траві?

Та, може, в цьому є якась дорога:
Шукати світло там, де темно всім...
Шукати істину — через тривоги,
І вірить, навіть під тягарем зим.

Я думаю про вічність і про Бога,
Про душу, що без тіла не мовчить.
І в тиші розмовляю з ним я знову.
Бо істина у серці тихо спить.

Бо в кожному із нас — росте філософ:
Несмілий, ще невпевнений на вид.
Та він шепоче істини крізь сльози,
Й веде нас крізь цей тимчасовий світ...

Болобан Марія
14 років
Харківська область
Богодухівська ТГ
с-ще Гути

Мене звати Марія, мені 14 років. Я живу в мальовничому селищі Гути, де літо пахне свіжоскошеним сіном, а зима приносить тишу й спокій. Тут усе мені рідне — і земля під ногами, і старі дерева у дворі, і ставок, що вже стільки разів бачив мої дитячі радощі та сумні роздуми. Моє життя — звичайне, як і в багатьох інших дітей: я навчаюсь, маю друзів, ходжу на онлайн-уроки, займаюсь танцями, допомагаю вдома. Але останнім часом я все частіше думаю про речі, які не вимірюються оцінками чи матеріальними речами. І розумію: філософ — це не хтось далекий і незрозумілий. Він — усередині кожного з нас.

Вже третій рік ми не ходимо до школи, бо триває війна. Наші уроки проходять онлайн. Інколи це зручно, інколи — важко. Але найскладніше — це те, що ми не можемо бачити одне одного наживо, як раніше. Немає живого спілкування, обіймів, сміху в коридорах... Та ми тримаємось. Віримо, що все мине. Саме в такі моменти я починаю задумуватись: чому життя раптом змінюється так сильно? Чому діти мають дорослішати швидше, ніж потрібно? Чому ми не можемо бути просто щасливими?

Мій тато зараз на фронті. Він боронить Україну, і я дуже пишаюся ним. Ми не бачились уже давно. Мама хвилюється, але намагається триматися. А я... я вчуся бути сильною. Часто згадую, як тато говорив мені «Будь

доброю і сильною, Марійко, бо світ потребує таких людей». Його слова стали для мене дороговказом. І щоразу, коли я думаю про нього — такого мужнього, сміливого, справжнього — в мені знову прокидаються запитання. Чому одні захищають, а інші руйнують? Що змушує людину бути героєм? І звідки береться в серці така любов до рідної землі, що за неї готовий покласти життя?

Моя бабуся — теж мій приклад. Вона все життя працювала вчителькою початкових класів. Зараз на пенсії, але й дотепер її часто згадують учні — з вдячністю й теплом. Бабуся навчила мене читати, коли я ще й до школи не ходила. Вона любить говорити «Справжній учитель не просто дає знання, а формує душу дитини». І я думаю — вона має рацію. Часто ми з нею сидимо вечорами й говоримо про життя, про людей, про добро і зло. І ці розмови дають мені набагато більше, ніж просто поради — вони навчають мислити, відчувати, бути небайдужою.

Мені здається, що саме в ці миті я найбільше відчуваю в собі філософа. Не книжкового, не академічного, а живого — такого, що народжується з болю, з любові, зі спостереження. Я питаю себе: чому добро іноді так беззахисне? Чому краса — така скороминуща? Чому ми часто не цінуємо те, що маємо, поки не втратимо?

Я люблю танцювати. Танці — це моя розрада. Навіть коли йдуть онлайн-заняття, я інколи вмикаю музику й забуваю про все. В танці я — справжня.

Через рух, через музику я висловлюю те, що не вмію сказати словами. Танці — теж моя філософія. Там я вчуся бути гармонійною, слухати своє тіло, поважати інших, працювати в команді. І навіть на сцені я завжди думала: як донести людям емоцію? Як передати почуття так, щоб вони відчули серцем?

У мене є друзі. Ми підтримуємо одне одного, жартуємо, мріємо, ділимося думками. І я помічаю: ми всі дуже різні, але в кожному — свій маленький філософ. Хтось

мріє про мир і повернення батька, хтось — про нове життя в іншій країні, а хтось просто хоче знову піти до школи й обійняти вчительку. І кожен із нас щось переосмислює, аналізує, шукає сенс. Навіть діти.

Я часто думаю про майбутнє. Яким воно буде? Чи повернеться мій тато? Чи вийду я ще колись на сцену перед глядачами? Чи буде в нас знову мирне світле українське небо? Я не знаю. Але знаю точно: щоб це майбутнє було, ми всі маємо залишитись людьми: чесними, добрими, уважними. Мати в серці світло. І слухати свого внутрішнього філософа — того, хто вчить нас не просто жити, а розуміти життя.

Тому, я впевнена: філософ живе в кожному з нас. У комусь — тихо, майже непомітно, у комусь — гучно й рішуче. Але він є. Бо кожен, хто хоч раз задумувався над тим, як зробити світ кращим — вже мислитель. І не важливо, скільки тобі років, де ти живеш чи яку маєш освіту. Важливо — мати серце, яке відчуває, і розум, який шукає. І якщо ми не зрадимо цих якостей, у нас буде майбутнє — мирне, сильне й справедливе.

Лисенко Станіслав
14 років
м. Київ

ФІЛОСОФ У КОЖНОМУ ЖИВЕ

У тиші думок, серед буднів і мрій,
Шукаєш ти сенс у будові подій.
Світ ніби шумить, але десь в глибині
Відлунюють вічні питання одні.

Чому ми йдемо? Для чого живем?
Чому не втікаєм від втрат і проблем?
Бо в кожній поразці є шанс на зростання,
Бо біль — не кінець, а початок пізнання.

Бо серце сильніше, ніж здається на мить,
Воно ще болить, але далі біжить.
Ми творимо сенс із буденних речей —
У погляді, слові, мовчанні людей.

Філософ — це той, хто уміє спинитись,
Задуматись вчасно, не бігти дарма.
Хто бачить у звичному іскру буття —
У цьому і є філософія дня.

У погляді зорянім — книга без слів,
В щоденному русі — прихований спів.
І навіть у чашці ранкової кави
Є думки про вічне, що в серце запали.
Тож, може, не треба шукати в книжках —
Філософ живе в наших діях, в думках.
Бо справжня наука — не тільки у слові,
А в тих, хто живе в добрі та любові.

Пензенник Анастасія
14 років
Закарпатська область
Хустський район
м. Іршава

У маленькому місті великі думки народжуються так само часто, як і в столиці. Просто тут вони стишені, обережні, як вранішній туман, що ховається поміж пагорбів над рідною Іршавою... Ранок... Щоразу, прокидаючись, я схоплююся з ліжка, швидко збираюся і виходжу на подвір'я, щоб спіймати своє сонне місто саме таким, яким воно є в цю мить. Сьогодні місто особливе: привабливе і загадкове. Яскраво-зелений лист прикрашає кожне деревце, кущик у міському парку. Вранішній туман розсіювся просторими вулицями, якими так люблю гуляти у вихідні чи свята.

Іршава (моє рідне місто) прокидається неквапно. М'який серпанок туману стелиться понад річкою, а золотисті промені сонця обережно торкаються дахів будинків, наче хтось лагідно гладить знайоме обличчя. Тут усе знайоме до болю: старі тополі біля рідного ліцею, галасливий ринок, люди, які з приємною посмішкою щоранку вітаються зі мною.

Думаю, що ніхто не образиться на мене, якщо освідчусь у любові до свого рідного міста, котре люблю любов'ю моїх забутих історією предків, імена яких вичитую на сторінках старих, пожовтілих від часу газет, які можна знайти в архівах нашої бібліотеки. Але, якщо зупинитися й прислухатися — не лише до міста, а до себе — почуєш дещо більше. Ніби глибоко всередині тебе живе голос, що шепоче: «Чому цей світ такий мінливий? Чому ті, кого ми любимо, йдуть? І навіщо ми щодня прокидаємося, шукаємо, на що сподіваємося?».

І я ловлю себе на думці: скільки ж філософів ходить цими затишними вулицями... Хтось мовчки розглядає захід сонця, хтось п'є каву в маленькій кав'ярні й думає, чому люди не цінують простих речей. А хтось — просто стоїть на балконі багатоповерхівки й дивиться в небо, шукаючи відповіді.

Я часто блукаю вуличками рідної Іршави, ніби шукаю в них заховані відповіді на багато питань... Ось, подвір'я мого дитинства — розмальоване крейдою й сміхом. Ось — міст, через який щодня повертаюся з прогулянки, говорячи про перше кохання і великі мрії. А ось і лавка, де я вперше задумалася: ким я хочу бути в майбутньому?

Неймовірно люблю неквапливо блукати знайомими вуличками свого міста. Неодноразово замислювалася, які ж відомі люди також проходили ними, який слід залишили в історії краю? Бо місто — це не просто будинки чи споруди, а люди, які творять його історію.

Місто не дає відповідей прямо — воно лише ставить запитання. У шелесті листя, у тиші храмів, у сумних очах старого знайомого — скрізь натяки. І раптом ти розумієш: ти не просто мешканець цього містечка. Ти — його маленька, але свідомо частина. І його філософія живе в тобі.

Бо Іршава — не тільки місце на карті. Це стан душі! Це місто, де в кожному погляді перехожого, в кожній старовинній кам'яній бруківці, в кожній будівлі — роздуми. Про сенс життя... Про людське щастя... Про взаємну любов... І саме тут уперше усвідомлюєш: філософ — це не хтось далекий і книжковий. Це, можливо, я. А може, це ти. Це ми всі — іршавчани, які думають, відчуювають, пам'ятають...

Сиджу на лавці біля річки Іршавки, слухаю, як вода шепоче щось своє, вічне. Вітерець гойдає гілки старої верби, а сонце падає крізь листя, малюючи світло на землі. Повз мене минає хлопчик на електросамокаті — певно, з іншої школи (напевно, завітав до бабусі на канікули). Його обличчя — серйозне, зосереджене. Може, він щойно посварився з другом. А може, задумався над тим, чому дорослі ніколи не поспішають радіти?

Підростає молоде покоління, народжене у вільній, незалежній Україні, йому писати вікову історію свого рідного міста. Іршава вчить питати. Тут світ не кричить, а шепоче. Тут не треба поспішати — достатньо бути. І, можливо, саме в таких місцях народжується справжня філософія — та, що виростає з любові до життя, до спогадів, до коріння.

Місто живе в мені. У моїх думках, у моїх виборах, у моїй тиші. І поки я думаю, мрію, шукаю — живе той філософ, що з'явився ще тоді, коли я вперше самотньо йшла додому зі школи, задивляючись на блакитне небо. І в кожному з нас живе філософ. Тихий, уважний, з душею, повною запитань. Просто варто зупинитися й дати йому слово.

Бо філософ — це не професія. Це стан душі. А Іршава — її колиска.

Мазурець Надія
17 років
Рівненська область
м. Здолбунів

СРІБНІ НИТКИ НАТХНЕННЯ У ТКАНИНІ БУТТЯ

Літо. Це слово для мене завжди було не просто назвою пори року, а вібрацією душі, відлунням дитячого сміху та обіцянкою нескінченних пригод. Воно розкриває в мені ту саму «творчу дівчинку», як мене лагідно називають, дозволяючи моїй уяві ширяти безмежними просторами. Писати, грати на гітарі, творити щось власними руками — це не просто заняття, це дихання мого внутрішнього світу, мій спосіб перетворювати буденність на мистецтво. Кожна мить літа — це нова сторінка у моїй особистій книзі безмежної уяви.

Пам'ять немов прокручує кадри кінострічки мого життя. Ось я, зовсім маленька, у садочку, де єдиною мрією було стати «великою» і піти до школи. Світ здавався безмежним, і кожен день обіцяв щось нове. У п'ятому класі горизонти розширилися ще більше — я вже мріяла про далекі подорожі, прагнула пізнати світ за межами мого маленького містечка. Старші класи... О, це був період змішаних почуттів. З одного боку, манила невідомість майбутнього, з іншого — серце щеміло від думки про розставання з рідним лицем, де кожен куточок, кожен гурток став частиною мене. Мені хотілося, щоб цей час тривав вічно.

У шостому класі я бачила себе дизайнеркою, навіть уявляла, як після школи поїду вчитися за кордон, створюватиму щось прекрасне. Але водночас мене лякала думка про розлуку зі школою, з друзями, з усім, що стало таким рідним і своїм. Це був внутрішній конфлікт між прагненням до нового і прив'язаністю до вже звичного світу.

Життя, як і належить справжній історії, внесло свої корективи, змінивши сценарій. Після того, як не стало тата, світ ніби зупинився на мить, а потім змусив рухатися далі, але вже з іншою швидкістю, з іншим розумінням цінностей. Я продовжила навчання в 10-11 класах ліцею, і саме в цей період, крізь біль і осмислення, моє справжнє покликання почало викристалізовуватися.

На випускному, коли навколо були сльози і прощальні обійми, моє серце співало дивну, але рішучу мелодію. Я не сумувала, бо за ці два роки я чітко усвідомила: я хочу стати вчителькою! Але не простою вчителькою, яка монотонно викладає предмет. Ні! Я хочу бути такою, якими були мої викладачі — справжніми наставниками, що давали опору, підтримку, що вміли розгледіти іскорку таланту і дарували крила. Я прагну вкладати всі свої знання, досвід, частинку своєї душі у кожную дитину. Моє завдання — відкривати їхні серця, запалювати вогники цікавості та нести їм радість пізнання. Я вірю, що можу стати вчителькою з великої літери, тією, кого діти поважатимуть і любитимуть не за суворість, а за мудрість, доброту і щирість. Це не просто професія — це моє покликання, що вже пульсує в моїх венах.

І це ще не все! Паралельно з цим, я відчуваю неймовірне бажання розвиватися як художниця. Не просто малювати для себе, а використовувати мистецтво для чогось більшого. Моя мрія — допомагати відновлювати нашу прекрасну Землю, нашу рідну Україну. Я бачу, як за допомогою фарб, ліній і форм можна зцілювати, надихати, будувати. Це дві мої пристрасті, дві великі мрії, що переплітаються, створюючи унікальний шлях мого дорослого життя.

Моє літо — це не просто канікули, це віддзеркалення моєї України: поєднання нестримної творчості та глибокої, непохитної віри у Перемогу. Кожне літо для мене починалося з особливих подій, і цей рік не став винятком. Традиційно, 1 червня — це були виступи: чи

то вокальні, чи то мої авторські виставки, чи благодійні ярмарки. Цього року все було ще більш насичено, ще більше сповнене драйву та глибокого сенсу.

Ми зібралися на благодійний ярмарок та Забіг Подяки у нашому рідному Здолбунові. Це був неймовірний день, сповнений єдності та рішучості. Саме там я записала свою першу авторську пісню. Кожен акорд, кожне слово лунало як данина моїй Україні, її незламності, її силі. Це був вибух емоцій, який пронизував до глибини душі!

Цього літа я вже не вперше подорожувала до Нетішина, до своєї хрещеної. Там було як і завжди так гарно, казково, ніби я потрапила в інший вимір, де панують мир і спокій. Ці моменти були ковтком свіжого повітря, можливістю набратися сил.

Але справжній тест на міцність, на віру, на витримку був під час НМТ. Це була ніч, сповнена тривоги: вибухи, постріли, чути збиття, влучання. Було неймовірно страшно, але я вистояла. Здала іспит, хоч і не на 200 балів, але на мінімальний бал, який відкрив мені двері до майбутнього. І в той момент я відчула неймовірну вдячність за те, що жива, за те, що мої мрії продовжують здійснюватися. Це і є моя Україна: її боротьба, її віра, її незламний дух, який живе у кожному з нас. Це те, що дає мені сили творити, боротися і вірити в нашу Перемогу, у непереможну силу духу нашого народу!

Моє літо — це безмежний простір для ліриків. Моє серце відкрите для природи, яка стає невичерпним джерелом натхнення. Я вмію розрізняти той тихенький голос листя у шелесті вітру, що розповідає давні історії. Я можу «малювати» пейзажі без пензля та олівця, лише силою слова, перетворюючи кожную прогулянку на поезію.

Нещодавно, в межах чергової благодійної ініціативи, я допомагала на ярмарку для військових у Корнині. Там ми збирали кошти, а я розмальовувала обличчя

аквагримом і створювала блиск-тату, даруючи усмішки дітям та дорослим. А потім ми вирушили вглиб Кунинських лісів, до таємничих печер і заглибин. Ми знімали це все для конкурсу, розповідали історії, відкривали для себе нові таємниці природи. Це було фантастично, це було неймовірно круто! Кожен камінь, кожне дерево, кожна стежка там ніби дихала давниною і надихала на нові роздуми.

Саме там, серед цих віковічних лісів, у мене прокидається той самий, можливо, ще зовсім маленький і несміливий, але вже наполегливий філософ. Він так прагне розповісти про власне відчуття світу, про розуміння сенсу та мети життя. Він хоче поділитися своїми думками вголос, розкрити те, що турбує, що не дає мені заснути зоряними ночами.

Мої нові твори, новели, есе — це не просто слова, це відображення моїх внутрішніх діалогів, моїх пошуків істини. Я перестала зосереджуватися на одному, почала експериментувати з різними матеріалами, способами вираження. Я беру участь у конкурсах, адже кожен з них — це можливість спробувати себе, вийти за межі звичного. Мої роздуми тепер знаходять вихід не лише у віршах, а й у прозі, у спробах пояснити світ, яким я його бачу, і знайти своє місце у ньому.

Старик Віолетта
14 років
Полтавська область
м. Кременчук

Я – ФІЛОСОФ СВОЄЇ КНИГИ

Чи замислювались ви коли-небудь, скільки книг людина прочитує за все життя? Не одну сотню, як може здатися спершу. Аж від 1000 до 1500 книг — художніх і наукових, драматичних і комічних, захопливих і тих, які

хочеться забути. Ми гортаємо сторінки чужих історій, захоплюємося витонченими стилями, спостерігаємо за неочікуваними поворотами сюжетів, стежимо за виборами героїв, часом співпереживаємо, часом осуджуємо. Але ми рідко замислюємось, що найголовніша і найцікавіша книга — це та, яку ми пишемо самі. Історія нашого життя — не в бібліотеці, не в інтернеті, вона ось тут — у кожному вчинку, рішенні, слові, у кожній думці!

Моя книга — не почалась учора. Я читаю її і водночас пишу вже чотирнадцять років. У ній є різні сторінки: порожні — де я замислювалась, бездіяла, здавалась; з підкресленнями — там, де я переживала щось важливе і робила відкриття; є чорнильні плями — де я помилялась. Але є й інші — ті, що злеліяні любов'ю, вірою, тихими радощами. Ці сторінки гріють мене й досі. Часто, озираючись назад, я бачу: не кожен уривок моєї книги був легким для прочитання. Були абзаци, які хотілося перегорнути швидше. Але й були такі, що хотілося перечитувати знову і знову — бо саме вони формували мене.

Я навчилась: філософія — це не лише слова давньогрецьких мислителів у підручнику. Це тиха розмова із собою, коли світ втомлюється шуміти. Це запитання, які ранять, і відповіді, які заспокоюють, це вміння бачити глибше, чути, коли мовчать. Філософ, що живе в мені, не носить тоги і не сидить у мармуровому храмі. Він — у моїй звичці замислюватися над простим. У моєму «чому?» замість звичного «так є». У моєму бажанні не просто існувати — а відчувати, створювати, залишати.

Я — дівчина, якій чотирнадцять розділів. І хоча фінал мого сюжету ще попереду, я вже знаю: деякі рядки варті залишитись назавжди. Вірю, що колись, відкривши останній розділ книги, я з усмішкою скажу: «Я жила, я відчувала!».

І якщо кожна людина — книга, то я хочу, щоб моя була: відверта, жива, справжня. Така, в якій кожна сто-

рінка відчувається, а не просто читається. І хай я ще в процесі написання, — але вже сьогодні можу з упевненістю сказати: філософ у мені живий, і він пише разом зі мною!

P.S.: Моя книга не оминула війни. Вона має розділи болю, страху повітряних тривог, надії. Але я вірю... Ні, я ЗНАЮ! Знаю, що одного дня там з'явиться рядок, написаний великими літерами: «Україно, ми перемогли! Ми вистояли. Ми — вільні». Я пишу, щоб наблизити цю главу!

Дерев'янка Уляна
16 років
Вінницька область
Хмільницький район
Самгородоцька ТГ
с. Вівсяники

Філософ. Чомусь я одразу уявила літнього пана в окулярах та картатій сорочці. Але чи може бути таке, що цей «літній пан» живе у кожному з нас? Адже філософ це не про професію чи вік, а про стан душі.

У чому ж це проявляється? Що ж, ми часто не помічаємо, як ведемо діалог самі з собою. Саме в нашій голові розкриваються питання буття — питання, на які навіть найрозумніший не дасть повної відповіді. Ніхто в цьому світі не може судити про правильність чи неправильність будь-яких рішень.

Так, нас із самого дитинства навчають відрізнити добро від зла. Нам розповідали казки про злих мачух та відьом, і що, попри всі труднощі, добро завжди перемагало.

Але чомусь ніхто не казав, що реальне життя не таке кольорове. Що далеко не завжди все закінчується хепі-ендом. Що, насправді, найстрашніший злодій виявляється найсправедливішим героєм, і навпаки.

Ми знаємо, що позитивні персонажі переживали багато незгод, ставали сильнішими та мудрішими, інколи дуже дорогою ціною. Та чомусь ніхто не запитує, що пережив поганець, скільки він втратив та чому став таким.

І як би сильно ми не думали чия правда, а чия кривда, кожен з нас буде це інтерпретувати по-своєму, судячи з власного досвіду та змоги дивитись на ситуацію тверезо.

У певний момент кожен із нас переживає період глибокого нерозуміння. Ми починаємо замислюватися над сенсом власного життя: яку роль маємо зіграти і якою вона є насправді. Навіщо ми тут?

Кожен сам собі знаходить сенс: хтось живе заради кохання, хтось поставив собі ціль — мрію, хтось досі не може його знайти. Але якщо ми вже є у цьому світі, що серед усіх незвіданих галактик та планет є саме я, і саме тут! Хіба це не диво? Можливо, сенс у тому, щоб просто жити? Відчувати радість та смуток? Втілювати в життя навіть найбезглуздіші бажання? Не боятися впасти? І головне — піднятися.

Звісно, у кожного свої труднощі, речі, про які не хочеться згадувати, але які зробили нас іншими, сильнішими, кожного по-своєму.

Та проблема була в тому, що іноді людина не може зрозуміти себе, не кажучи вже про інших. І так іронічно звучить те, що маючи стільки мов, людство все ще не навчилося чути одне одного. Ми не хочемо розуміти філософію ближнього.

Не варто думати, що філософія — це лише щось глибоке. Ми можемо думати чому світить сонце і навіщо йде дощ. Мріяти і уявляти — це теж свого роду філософія. Філософ — це не лише людина з книжками, яка шукає справедливість та розуміння. Вона не кричить, ні. Вона мовчки думає, але ця тиша мовчання, глибша за будь-які слова. Це коли ти думаєш про почуття, про життя, про те, що не завжди можна пояснити.

Коли мені було п'ять, і тоді, коли п'ятнадцять, у мені вже жив філософ. У кожному з нас він живе. У комусь дорослий та мовчазний, у комусь наївний та іноді сумний. Та він завжди щирий, без фальші та масок.

Філософія — це бачити сенс у простому. Бачити самого себе.

Романова Діна

16 років

Кіровоградська область

Кропивницький район

Кетрисанівська ТГ

с. Верхньоінгульське

ЯКБИ СВІТ НЕ ЗНАВ, ЩО ТАКЕ ВІЙНА...

Я часто замислююся: а що було б, якби людство ніколи не знало, що таке війна? Якою б стала наша історія, якби сторінки підручників не були залиті кров'ю, а свідомість — отруєна ненавистю? Ці запитання — не просто фантазії. Це голос філософа в мені, в кожному з нас, хто мріє про інший світ.

Світ без війни — це не просто відсутність зброї. Це світ, у якому люди не шукають ворога, бо бачать у кожному — себе. Як писав Іммануїл Кант: «Поступовий розвиток людства можливий лише тоді, коли моральна культура стане вищою за політичну».

Якби людство ніколи не воювало, ми б не вчилися виживати — ми б навчилися жити. Не для того, щоб перемогти, а щоб зрозуміти. Ми би з дитинства плекали в собі емпатію, а не страх. Свобода не була б перемогою, її просто ніхто б не забирав.

«Мета війни — встановити такий стан, у якому більше не потрібно буде воювати», — говорив Арістотель. Але хіба не краще було б не починати її зовсім?

Без війни світ став би дзеркалом краси: міста не руйнувалися б, а розквітали; діти не ховалися б у підвалах,

а грали на майданчиках; серця не боліли б за втрати, а билися в ритмі надії.

Світ без війни — це не утопія. Це можливість, яку ми щодня або втрачаємо, або наближаємо.

«Світ — це не те, що нам дано, а те, що ми творимо», — казав Жан-Поль Сартр. І я вірю: в кожному з нас є частинка філософа, який прагне розуміння замість конфлікту, співпереживання замість агресії, діалогу замість бою. І саме ця частинка здатна змінити хід історії — якщо ми її почуємо.

Світ без війни — це світ, у якому філософ у кожному з нас не спить. Це світ, де ми всі обрали думати, а не знищувати. І, можливо, найбільша перемога людства — не у битвах, а у відмові від них.

Я уявляю світ, у якому мої однолітки не малюють танки, а квіти. Де кордони — лише на картах, а не у серцях. Де головна зброя — це знання, і найбільша перемога — це допомогти комусь, а не перемогти когось.

У такому світі я би не питала: «Чи не є найбільша жорстокість війни в тому, що вона забирає у дітей їхніх батьків і у батьків — дітей?».

Я питала би: «Чи не є найбільший дар миру в тому, що діти можуть рости поруч із батьками, а батьки — бачити, як дорослішають діти?» — і це була б найбільша моя проблема.

Я розумію, що війна завжди починається з думки. Спершу в голові, а вже потім — у дії. Тому філософ у кожному з нас повинен ставити прості, але важливі питання: навіщо, заради чого, чи можна інакше? Якщо ми навчимося ці питання ставити — можливо, ми навчимося жити без війни.

Мені здається, що ми, підлітки, вже інші. Ми втомилися від болю. Ми хочемо будувати, а не ламати. Ми хочемо просто жити. І якщо світ ще не знає, що таке повний мир — то, можливо, саме наше покоління зможе його створити.

Я не хочу бути військовою. Я хочу бути тою, хто зупинить війну — хоча б у чийсь голові. І я точно знаю: кожна велика зміна починається з думки. А кожна думка — з людини. І якщо в кожному з нас уже живе філософ — тоді є шанс, що в майбутньому війна залишиться тільки в підручниках з історії. Як помилка, яку ми більше ніколи не повторимо.

Гудименко Марія
15 років
Черкаська область
м. Кам'янка

ЗА ЧУЖИМ СЦЕНАРІЄМ...

Крізь прочинене вікно лікарні долинали віддалене сюрчання цвіркунів. Срібляне місячне сяєво розтигало нічні сутінки у палаті, пробивалося крізь листя дерева й кидало темні силуети на біло-зелені стіни з потрісканою фарбою. У ліжку в кутку лежала старенька бабуса. Її розтріпане сиве волосся здавалося ще сивішим у темних променях. Зморшчувата шкіра виглядала такою блідою, що видавалося, ніби це був привид. Із заплющених повік і розслаблених кутиків вуст зчитувався спокій, однак насправді ж то лише полегша, що біль її залишив і попереду чекав небесний путь. Важкий життєвий груз погорбив її спину, повикручував пальці рук і ніг, залишив осад десь у серці, який вона носитиме із собою й у наступному перевтіленні.

На пошарпане підвіконня упав білосніжний серпанок світла. Відчувши легке мерехтіння за повіками, старенька повільно розтулила їх. У затуманених зіницях відбивався образ янгола. Жінка не могла роздивитися його обличчя, однак знала, хто до неї завітав. Постать його, облямована зірчастими переливами, наблизилася до ліжка.

— Як ти прожила своє життя? — до жінки долинув ніжний п'яний голос, ніби мамин.

– Не думаю, що я його прожила. Скоріше віддала іншим людям. Працювала на ненависній роботі, молодість присвятила дітям і некоханому чоловікові, — скрушно мовила старенька. Жила чужими думками, успіхами й невдачами. А все своє відкладала «на потім». Забула про слово «ні». Ніколи ним не користувалася.

Янгол поклав свою місяцеграйну руку на її, вкриту мозолями і зморшками. Від тендітного дотику тілом бабусі розлилося тепло.

– А чому ж пішла на такі жертви?

– Ще з малечку я пам'ятаю, що перед своїм народженням мала розмову з Богом, — повіки стомлено опустилися, — Всевишній говорив, що маю я зустріти людину, якій подарую всю ту ласку й любов, на яку здатне моє серце. Що повинна я леліяти її, як своє рідне дитя.

На мить у палаті запала мовчанка.

– Я витратила на пошуки цієї людини все своє життя. У голові на вік закарбувалися слова Господа. Я так і не зрозуміла, кому ж повинна була подарувати тепло свого серця, тож дарувала його всім, кого знала, а взамін нічого не отримувала. Усі свої бажання розчиняла в інших «треба». Про що мріяла сама? Навіть боюся згадувати, бо мої мрії — це те, ким би я могла стати, але не стала. Ніби жила за чужим сценарієм... — Голос старенької перейшов у тихий шепіт, у якому янгол міг чути нотки жалю. — Чи це якийсь лихий жарт?

Янгол співчутливо похитав головою.

– Ти так і не зрозуміла, про кого Всевишній говорив?

Старенька повільно, з усіх сил, що в неї лишилися, розтулила тоненькі уста.

– Ні...

На мить у палаті знову запала мовчанка. Гілля дерева за вікном гойдалося туди-сюди, ніби у глухій молитві прощаючись із останнім живим вогником у палаті. Пізніше їхню молитву перервав голос янгола:

– Господь говорив про тебе...

Савчук Софія
17 років
Чернівецька область
Дністровський район
м. Сокиряни

Люди загинають сторінки у книжках,
Позначають фломастером гарні цитати.
Люди бачать свободу в птахів,
Вони вільні, але не крилаті.
І палають вогнем під дощем,
Вони мають цю лаву сховати.
Тому покриваються зверху плащем,
Під щитом їх вже важко зламати.
Люди бачать красу у очах,
І в устах, і в волоссі.
Фактично: люди — і є зорі в ночах,
Тільки світяться періодично.
Люди пишуть прелюдію снів,
Людям хочеться вірно кохати.
Люди гарні для деяких слів,
А для деяких — важко дібрати.
Люди — блискавка, грім і гроза.
Вони — сонце у сірім тумані.
Люди — справжня зловісна краса,
І просвітлення в теплім дурмані.

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Тут все досить серйозно. Ви вже замислювалися над тим, яку спеціальність оберете у майбутньому? Щоб дійсно вибрати потрібне саме вам? А може якраз у цей момент вирішуєте, що саме стане вашим основним заняттям у дорослому житті? Розкажіть, нам СПРАВДІ дуже цікаво!

Переможець номінації у віковій категорії 11 – 13 років

Пустильнік Марія
12 років
м. Київ

Мене звати Марійка Пустильнік. Мені 12 років. Я навчаюсь у сьомому «В» класі ліцею № 172 «Нивки» м. Києва.

Мене цікавить навколишній світ. Дуже люблю тварин. Маю справжнього друга, собаку породи хаскі на ім'я Пікассо. Мені дуже боляче, що безвідповідальна людська діяльність спричиняє зникнення багатьох видів рослин та тварин через зміни клімату й природних умов існування. Порушується баланс у природі. Жахлива війна приносить дуже велику шкоду природі в Україні.

Я читаю багато книжок, з яких дізнаюсь про таємниці і закони природи. Цього літа прочитала неймовірно цікаву книгу Ларрі Гоніка і Дейва Весснера «Біологія» із серії «Наука в коміксах». Саме ця книга заохотила мене читати більше про біологію, науку про життя.

До COVID-19 у парку ім. Тараса Шевченка проходили наукові пікніки та ярмарки професій. Всією родиною ми відвідували усі ці події, мені було дуже цікаво дізнатися про різні професії. В 2019 році на «Наукових пікніках» я познайомилась із дослідниками, які працювали в Антарктиді на науковій станції «Академік

Вернадський». Серед них був і Євген Дикий, директор Національного антарктичного наукового центру. Науковці з таким захопленням і так цікаво розповідали про свою роботу, відповідали на всі мої запитання, навіть подарували мені перо пінгвіна, що я стала мріяти про Антарктиду. Мама почала слідкувати у Facebook за сторінкою українського наукового центру в Антарктиді, тож я «відвідувала» віртуальні екскурсії по станції, слухала розповіді про наукові дослідження, зокрема, про спостереження за життям тюленів Ведделла.

Я так поллюбила тюленів, що намагаюся знайти багато інформації про них. Це неймовірно добрі, допитливі, беззахисні, кумедні та довірливі тварини. Вони із задоволенням ідуть на контакт з людьми. З книжки Бена Лервілла «Життя тварин» я дізналась, що у США жив тюлень Гувер, якого ще маленьким врятував рибалка на ім'я Джордж. Цей тюлень виявився справжнім дивом. Він вмів імітувати голос людини і навіть вимовляв деякі фрази. Виявляється, що голосові зв'язки тюленів подібні до людських. Оскільки цього тюленя врятували ще зовсім маленьким, він навчився імітувати голос свого рятівника. Скільки несподіванок ще приховує від нас природа! На жаль, деякі види тюленів, зокрема, найрідкісніші середземноморські та тюлені Росса, також знаходяться на межі зникнення, бо часто потрапляють у сіті рибалок. Я мрію вивчати життя тюленів та знайти спосіб врятувати їх від зникнення, саме тому хочу стати морським біологом.

У Національній бібліотеці України для дітей дуже часто відбуваються зустрічі з цікавими людьми: дитячими письменниками, науковцями, військовими, представниками різних професій. Цього літа гостем бібліотеки був Юрій Отруба, бейскомандер 29 експедиції на станції «Академік Вернадський» Національного антарктичного наукового центру. Він брав участь у 8 експедиціях! Я була просто у захваті від його розповідей про наукові дослідження в Антарктиді. Я вирішила, що стану мор-

ським біологом і буду брати участь у конкурсі науковців щодо участі та проведення досліджень в Антарктиці!

Ця зустріч спонукала мене з'ясувати, в яких українських університетах можна отримати біологічну освіту. Мабуть, я оберу факультет біотехнологій та біоінженерії Київського політехнічного інституту ім. Ігоря Сікорського. Хочу досліджувати таємниці природи, аби створювати нові матеріали, речовини, ліки, що зможуть покращувати життя людей і тварин і будуть безпечними для життя на Землі. Сподіваюсь, це допоможе зберегти і життя тюленів. Під час роботи приймальної комісії цього літа я спілкувалася з науковцями факультету. Мене дуже радо зустріли, розповіли про мою майбутню професію, порадили звернути особливу увагу на такі шкільні предмети, як мови, природничі науки і математику, а також порадили брати активну участь у роботі Малої академії наук. І пообіцяли запрошувати на наукові події для старшокласників.

На благодійних наукових вікендах школи «Dominion» я брала участь у проведенні наукових дослідів, навіть власноруч виділила ДНК помідора. Разом із родиною я неодноразово відвідувала Музей науки на ВДНГ і Експериментаніум.

Але Антарктида залишається моєю мрією. Я продовжую уважно слідкувати за роботою наукової станції «Академік Вернадський». З'ясувала вимоги до кандидатів, які бажають працювати на станції. І вже знаю, на що мені треба звернути увагу, бо мені є над чим працювати. Також ознайомилась із правилами перебування на станції. Мені дуже сподобалось одне з них, в якому йдеться про те, що полярники є гостями Антарктиди, тому мають лише спостерігати і досліджувати навколишнє середовище, а не втручатись у нього. Було б чудово, якби це правило стосувалося усіх людей.

Мені подарували цікаву книгу Маркіяна Прохасько «Мрія про Антарктиду». Я її уважно читаю. Сподіваюсь, вона допоможе мені з часом здійснити мою мрію.

У день свого народження на початку вересня ми всією родиною дивилися на великому екрані документальний фільм Антона Птушкіна «Антарктида» про 30 українську антарктичну експедицію, криголам «Ноосфера», станцію «Академік Вернадський» та неймовірну природу одного з найпрекрасніших місць на Землі. У мене від захвату подих перехоплювало.

Я точно вирішила стати морським біологом, проводити наукові дослідження на станції «Академік Вернадський». Природа завжди надихає людей на нові відкриття. Вона приховує багато таємниць, треба пильно слідкувати за природними явищами, берегти тварин, вивчати їх для покращення життя на Землі. Людям потрібно берегти природу, бо ми самі є її частинкою.

Прудка Аріна
11 років
Черкаська область
м. Кам'янка

ПРОФЕСІЯ, ЩО ПРИХОВУЄ ТАЄМНИЦЮ

Коли я уявляю своє майбутнє, завжди думками відлітаю до майбутньої професії. Ким би хотіла стати? Дизайнер, лікар, учитель, менеджер, художник, а може, архітектор? У останньому слові ніби прихована якась таємниця.

Професія архітектора — одна з найдавніших, відома ще з часів древніх цивілізацій.

Для мене архітектор — це не просто фахівець, що креслить плани й розраховує конструкції. Це справжній митець, який створює затишний простір, де живуть, працюють, навчаються і взаємодіють люди. Ця диво-

вижна професія поєднує в собі творчість, інженерну точність і глибоке розуміння людських потреб. І саме цим вона мене так приваблює.

З дитинства мій погляд завжди притягували різні будівлі та їхні форми. Було цікаво, як задум людини перетворюється на будинок, сквер чи внутрішній затишок оселі, як ідея втілюється у реальність.

У дитинстві я часто уявляла фантастичні міста, де споруди перевернуті догори дригом і кожна — зі своєю родзинкою. Одна — вміє літати, інша — зітхати або усміхатися. Було б цікаво, проходячи вулицею, милуватися спорудами, схожими на тварин чи птахів, квіти чи хмарини, сонце або зірки, не говорячи вже про те, щоб жити в них. Напевно б усім було зрозуміло, де можна зробити модну зачіску, якби існувала будівля у вигляді великої перуки. Саме там могла б знаходитися перукарня. Споруда у вигляді помади точно б привабила дівчат, які полюбляють мейкап. Бібліотеку можна було б зробити, як розгорнуту книжку, а школу, як обписаний зошит або щоденник з оцінками. Для продуктових магазинів поле фантазій безмежне: кавун, груша, морозиво, тістечко, йогурт, полуниця. А МакДональдз зустрічав би відвідувачів у вигляді бургера, кока-коли або картоплі фрі. Аптеку можна було б створити схожою на пігулку, банк — на банкноти, а лікарню — на шприц. Тож придумування образу будівлі, напевно, найцікавіше у професії архітектора.

Адже архітектор — не просто кресляр, а справжній творець майбутнього. Хотілося б, аби в ньому не було війни і люди щасливо жили у мирній країні. Шкода, що професія архітектора не може відвернути руйнівну силу війни — смерті та втрати.

Сьогодні архітектори поруч з військовими, лікарями, вчителями, будівельниками, фермерами та носіями багатьох інших професій — на передовій. На жаль, не всі повернуться додому. Тому нам, українським дітям вже

сьогодні потрібно думати, хто відновить післявоєнну Україну.

Адже після української Перемоги, професія архітектора буде особливо важливою. Треба відбудувати міста, селища, вулиці, аби зробити їх затишними для життя людей, комфортними для дітей і дорослих, доступними для ветеранів.

Сьогодні я можу створювати у своїх мріях і фантазіях міста, а завтра — вірю, що це стане реальністю. Україна обов'язково переможе у війні. А завдяки професії архітектора — знову відбудується, розквітне в мирному і щасливому житті.

Клюс Петро
12 років
Львівська область
Яворівський район
Новояворівська ТГ
с-ще Шкло

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ — ПЕРЕКЛАДАЧ

Я ще з дитинства цікавився іноземними мовами. Найбільше мені подобається англійська. Я часто дивлюся фільми, слухаю пісні й намагаюся зрозуміти, про що там йдеться. Мені цікаво перекладати слова й речення, і коли я бачу, що правильно переклав — це дуже приємно. Я пам'ятаю, як вперше почув англійське слово у пісні, і мені дуже хотілося дізнатися, що воно означає. Відтоді мене це захопило.

Зараз я вже можу трохи перекладати невеликі тексти. Це як загадка: треба знайти правильне слово, але ще й подумати, як краще передати зміст. Адже іноді дослівний переклад не має сенсу. Це цікаво й непросто, але мені це подобається. Тому я вирішив, що в майбутньому хочу стати перекладачем.

Це така професія, де ти не просто знаєш мову, а допомагаєш людям з різних країн розуміти одне одного. Мені здається, що це дуже корисна й цікава робота. Перекладач будує міст між людьми, які говорять по-різному. І це справді важливо — щоб люди могли порозумітися, навіть якщо не говорять однією мовою.

Перекладач може працювати в багатьох місцях — перекладати книжки, фільми, виступи на сцені або навіть працювати за кордоном. Мені хотілося б колись поїхати в інші країни й використовувати свої знання. Я мрію побачити світ і дізнатися більше про інші культури. Я уявляю, як перекладаю цікаву книжку або допомагаю комусь на конференції.

Я розумію, що для цього треба багато вчитися. Але я готовий. Я вже зараз стараюся більше читати, перекладати прості тексти, вчу нові слова. Мені це не важко, бо мені справді подобається. Я вірю, що якщо людина щось любить, то вона обов'язково досягне успіху.

Я також розумію, що перекладач має бути уважним, відповідальним, грамотно писати й говорити. Щоб добре перекладати, треба знати не тільки іноземну мову, а й рідну. Бо переклад — це не тільки про слова, а й про зміст, настрій, емоції.

Я вже почав писати свої перші переклади, пробую порівнювати їх з професійними. Іноді виходить добре, іноді не дуже, але це навчання. Я вчуся на помилках і стараюся щоразу краще. Мені дуже цікаво знати, як працюють справжні перекладачі. Я дивлюся відео, читаю інтерв'ю з ними, дізнаюся про їхній досвід.

Я мрію, що колись буду перекладати важливі речі, допомагати людям, подорожувати. Це стане справою мого життя. Я точно знаю — це саме те, що мені підходить. Бути перекладачем — це значить бути людиною, яка з'єднує світ. І я хочу бути такою людиною.

Я також думаю, що перекладач — це не лише про мови. Це ще й про культуру, історію, спілкування. Щоб

добре перекладати, треба розуміти, чим живе інша країна, що важливо для людей, які там живуть. Іноді одне слово може мати зовсім інший зміст у різних мовах, і треба вміти це відчутти. Тому я цікавлюся різними країнами, їхніми звичаями, святами, традиціями.

Мені дуже подобається ідея, що перекладач — це ніби міст. Він з'єднує людей. Іноді люди бояться одне одного, бо не розуміють, що кажуть. А коли є перекладач, вони можуть поспілкуватися, знайти спільну мову, вирішити проблеми або просто поділитися чимось хорошим. Я вважаю, що це дуже важливо у сучасному світі.

Мені також цікаво перекладати пісні. Інколи я чую улюблену мелодію і намагаюся зрозуміти, про що в ній співається. Це непросто, бо пісні часто мають рими, скорочення, образи. Але коли я вже переклав — ніби відкрив новий сенс. Іноді навіть сам починаю придумувати переклади пісень і записувати їх у зошит.

У школі я беру участь у різних конкурсах, пов'язаних з мовами. Мені цікаво писати твори, пробувати перекладати вірші. Я також іноді допомагаю друзям, коли вони не розуміють якесь слово або речення з англійської. Мені приємно, коли я можу пояснити й допомогти. Це ніби я вже трохи перекладач.

У майбутньому я хотів би навчатися на факультеті іноземних мов. Я знаю, що є багато університетів, де готують перекладачів. Я мрію там навчатися, зустріти викладачів, які знають багато мов, побачити, як це — працювати перекладачем у реальному житті. Можливо, я вивчатиму ще інші мови, крім англійської. Наприклад, німецьку або французьку.

Іноді я думаю: а ким би я став, якби не був перекладачем? Але потім розумію, що все одно хочу щось, пов'язане з мовами. Бо мови — це моя пристрасть. Мені цікаво, як вони влаштовані, як змінюються слова, як люди думають по-різному в різних мовах. Мова — це не просто інструмент, це цілий світ.

Ще я хотів би написати свою власну книгу або перекласти улюблену. Було б круто побачити на обкладинці своє ім'я як перекладача. А ще — уявляю, як я перекладаю виступи на сцені під час якоїсь міжнародної події. Це велика відповідальність, але й гордість.

Моя мрія — щоб у світі було більше розуміння між людьми. І я вірю, що моя професія допоможе цьому. Тому я не просто хочу бути перекладачем — я хочу бути людиною, яка змінює світ на краще. І я вже зараз роблю для цього перші кроки.

Свещева Луїза

11 років

Дніпропетровська область

м. Павлоград

МОЯ МРІЯ

Моя мрія — стати машиністом поїздів. Ви скажете — «Дівчата машиністами не бувають». Я з вами посперечаюсь — за кордоном на невеликих дистанціях машиністами працюють дівчата і жінки, хоча їх не так багато, як їхніх колег — чоловіків, до роботи вони ставляться не менш відповідально.

Сучасні локомотиви обладнано електричним устаткуванням, що значно полегшує роботу машиніста. Майже всю роботу з керування локомотивом виконує електроніка, яку контролює машиніст і його помічник.

Що ще приваблює мене у цій роботі? Я дуже люблю подорожувати, а тут є можливість поєднувати роботу і подорож, хоч і невеличку. Крім того, машиніст завжди у центрі подій, його робота вимагає високої концентрації, уваги та здатності приймати рішення у критичних ситуаціях.

Машиністові потрібні знання з правил залізничного руху, сигналізації та зв'язку, електроніки та іноземних мов.

Я вивчаю англійську та німецьку мови, читаю книжки про залізницю, сигналізацію та зв'язок на ній. Я також

вивчаю історію створення залізниці, цікавлюсь марками локомотивів, їхніми технічними характеристиками. Веду в інтернеті свою сторінку, де викладаю власноруч зняте відео з цікавими локомотивами та потягами.

Кілька років із задоволенням відвідала музей залізничної техніки в м. Київ, побувала всередині різних локомотивів і навіть у справжньому паровозі, який досі працює і який, навіть, забирали на зйомки до кіностудії.

Дуже сподіваюсь, що на той час, коли я вже закінчу школу, сучасні поїзди з'являться і в нашій країні, і я вступлю до спеціалізованого навчального закладу, щоб отримати омріяну професію машиніст.

Сілін Дмитро
10 років
Харківська область
Богодухівський район
Краснокутська ТГ
с. Пархомівка

Першого вересня я вже стану учнем шостого класу. І може комусь це здається дивним, але я вважаю, що це саме час серйозно замислитися над своїм майбутнім.

На мою думку, сьогодні підлітки стали менш серйозними і відповідальними, ніж у часи моїх батьків. Більшість моїх однолітків «проводить своє життя у смартфоні». Ми забуваємо про те, що не інтернет, а «жива» книга є мудрим порадиником, справжнім другом. Напевно, частково, я погоджусь з тим, що життя без гаджетів сьогодні неможливе. Але вважаю, що на світі все ще існує безліч ситуацій, коли смартфони й планшети зовсім не потрібні, вони тільки розсіюють нашу увагу, заважають бачити, сприймати і відчувати тих, хто нас оточує. Я стикнувся з тим, що діти не вміють користуватися словниками, не розуміють для чого потрібні енциклопедії.

Я вважаю, люди просто шукають легкий шлях пошуку та пізнання.

Батьки навчили мене любити книгу. Я вдячний їм за це. З гордістю кажу про те, що мені подобається шукати відповіді на питання в енциклопедіях. Пам'ятаю, якось у третьому класі я знайшов підручник сестри з біології. Зацікавився. Як результат — мій найулюбленіший предмети — біологія. Мої батьки агрономи. Завжди спостерігаю за їхньою роботою. Мене дивує, як багато треба знати! Коли вони навчалися своїй професії не було інтернету, а знання є! Мені подобається брати участь у різних заходах, пов'язаних із вивченням навколишнього середовища, проводити різні лабораторні дослідження.

Спостерігаючи за своїми батьками, вивчаючи літературу, я вирішив, що хочу бути не просто агрономом, а селекціонером.

Знайшов вислів великого академіка Івана Павлова «Лікар лікує людину, а ветеринар — людство!», та не будемо забувати, що весь тваринний світ потребує їжі. Рослини теж живуть, ростуть, хворіють, гинуть. Вважаю, що селекціонер — це лікар, але у рослин. Професія селекціонера дуже важлива. Необхідні знання не тільки з біології, треба знати географію, фізику, хімію. Без вивчення цих наук не можливо вивести досконалий сорт рослин, який буде давати якісний і високий урожай. Без селекціонера не буде роботи для агронома, бо зміна клімату на планеті впливає на рослини. Не буде роботи у агронома, не буде їжі ні для людей, ні для тварин. Ця тема сьогодні, як ніколи, актуальна. Тут так само потрібно бути ініціативним і самостійним у вирішенні конкретних завдань, бути дбайливим і далекоглядним.

На сьогодні для мене дуже важливо отримати знання, які мені допоможуть вступити до аграрного університету. Адже так я матиму змогу більш глибоко вивча-

ти улюблені предмети. Молодому спеціалісту з такою освітою є де себе реалізувати: у провідних вітчизняних і світових компаніях.

Головне у виборі спеціальності — пам'ятати одне: вона повинна приносити радість і задоволення.

Мельник Кіра

12 років

**Вінницька область
Хмільницький район
с. Самгородок**

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ – ДИЗАЙНЕР

Кожна людина рано чи пізно замислюється, ким вона хоче стати в майбутньому. Вибір професії — одне з найважливіших рішень у житті, яке може змінити його хід. Від цього вибору залежить не лише добробут, а й задоволення. Дехто змінює професію в дорослому віці, тому що їх робота не приносила доходу або радості. Тому я хочу влучно обрати майбутню професію всього мого життя.

Я довго міркувала над тим, ким я хочу бути в майбутньому. Зізнаюсь, що було багато варіантів: художник, лікар, вчитель... Але я зупинилась саме на дизайнерській справі. Дизайнер — це не просто людина, що вигадує нові красиві речі, гарно проєктує меблі, оздоблює будинок чи присадибні ділянки, це людина, що не боїться виражати себе та приносити нову моду в світ. Саме ця професія привабила мене своєю творчістю та можливістю не обмежувати себе. Одна з переваг цієї роботи — гнучкість графіку, що точно потрібно в дорослому житті. Мені подобається, що дизайн — це дуже різноманітна сфера. Маючи диплом дизайнера, можна бути дизайнером одягу, інтер'єру та навіть архітектором, а це ще один плюс у виборі... У кожному напрямку мож-

на проявити свій стиль і зробити щось цікаве та унікальне. Також дизайнерська робота постійно змінюється, тут немає однакових завдань: кожен новий проєкт — це нова історія, з якої починається нова цікава подорож.

Я розумію, що для цієї роботи потрібно не тільки бажання, а й сумлінна праця та неабияка творчість. У моєму віці я можу покращувати свої вміння малювати, фотографувати та розвивати свою комунікабельність. Я знаю, що кожна нова навичка, кожен досвід і кожна маленька перемога наблизатимуть мене до своєї мети. Одним із найважливіших пунктів є здобуття якісної освіти в університеті, де я зможу поглиблювати свої знання. Мені б хотілось відвідувати додаткові курси та майстер-класи, щоб досягнути більшої професійності. Не менш важливим пунктом у досягненні моєї мрії є практика. Це величезний досвід, досвід співпраці з однолітками над створенням власних проєктів та досвід роботи у спеціальних програмах — наприклад, Photo-sop, 3D-моделінг тощо. Справжній дизайнер повинен бути творчим та винахідливим та і уважністю не обділений, бо навіть дрібна помилка може змінити весь результат.

У майбутньому потрібно створювати портфоліо — збірку робіт, щоб якісно та ефектно представляти свої вміння майбутнім замовникам. До того ж, як більшість відомих дизайнерів, я вже маю власних кумирів.

Мене надихає творчість Коко Шанель, яка змінила уявлення про жіночу моду та винайшла елементи одягу, якими ми користуємося по цей день. Ще одним із моїх кумирів — є Джонатан Асів, що багато років створював дизайни для техніки відомої компанії Apple та приніс їм популярність у всьому світі. Історії цих людей доводять, що якщо багато працювати, вірити в себе і не боятися пробувати нове можна досягти великих результатів та висот.

Отож моя майбутня професія — дизайнер. Мені цей вибір подобається.

Річчоні Марія
11 років
Миколаївська область
Баштанський район
Березнегуватська ТГ
с. Висунськ

МОЯ МРІЯ – СТАТИ ПРОГРАМІСТОМ

Коли мене запитують, ким я хочу стати, коли виросту, я напевне вже знаю — програмістом. Ця професія мені дуже подобається, бо це — сучасно і цікаво. Я вже зараз точно знаю, що хочу пов'язати своє життя з комп'ютерами, програмами і всім, що пов'язане з технологіями.

Мене захоплює світ цифрових пристроїв, і я хочу бути тим, хто їх не просто використовує, а створює.

Я вперше зацікавилась програмуванням, коли грала у комп'ютерні ігри. Мене зацікавило, як вони зроблені: хто придумує ці рівні, як працюють персонажі, чому все виглядає так реально? З часом я дізналась, що за цим стоїть ціла команда програмістів, які пишуть спеціальний код — набір команд для комп'ютера. І тоді я зрозуміла і це саме те, чим я хочу займатися.

Я дізналась, що програміст — це людина, яка створює програми, сайти, додатки, ігри, штучний інтелект і навіть програми для роботів. Без програмістів не працювали б смартфони, інтернет, онлайн-уроки чи банкомати. Ця професія дуже важлива у сучасному світі, бо майже все навколо нас керується програмами. І мені дуже хочеться бути належною до цього.

Я вже трохи вчуся програмувати. У школі я люблю інформатику, і часом сама шукаю в інтернеті прості курси чи відео де пояснюють основи. Наприклад, я вже трохи знаю, як працює Scratch — це мова програмування для дітей, де можна створювати свої мультики, ігри або історії. Ще я пробувала Python — це вже серйозна мова про-

грамування. Якою користуються справжні програмісти. Мені цікаво, як із простих рядків коду можна зробити щось корисне, наприклад, калькулятор або чат-бота.

Бути програмістом — це значить придумувати і вирішувати складні задачі. Треба бути уважним, терплячим, вміти мислити логічно. Помилився в одній літері — і програма вже не працює. Але це теж цікаво, бо можна вчитися на помилках і ставати розумнішим з кожним днем.

У майбутньому я хочу навчатися в університеті на спеціальності, пов'язаній із комп'ютерними науками або ІТ.

Я знаю, що шлях буде нелегким: треба багато вчитися, знати англійську мову, розбиратися в математиці, логіці, алгоритмах. Але я не боюся труднощів. Якщо дуже чогось хочеш і докладаєш зусиль — усе вийде.

Я мрію, коли виросту, працювати в сучасній ІТ-компанії, можливо, навіть в іншій країні. Або створю свою власну програму чи гру, якою користуватимуться мільйони людей. Мені хочеться приносити користь світу. Наприклад, створити додаток, який допомагає вчитися дітям, або програму, що допомагає людям з обмеженими можливостями.

У професії програміста є багато переваг. По-перше, це цікаво — кожен день нові задачі. Нові знання, нові ідеї. По — друге, програміст може працювати з будь-якої точки світу — головне, мати комп'ютер і доступ до інтернету. По-третє, ця професія добре оплачується. А ще дає можливість вчитися все життя і розвиватися.

Я знаю, що програмісти бувають різні: ті, хто створює сайти — це фронтенд-розробники; ті, хто відповідають за «начиння» програми — це бекенд-розробники; є ті, хто відповідають за мобільні додатки, кібербезпеку. І я ще не вирішила точно, ким саме я стану, але точно знаю, що це буде щось із програмування.

Я часто думаю про майбутнє і уявляю себе у цій ролі. Можливо, одного дня я створю додаток, яким користу-

ватимуться мої друзі або навіть мої вчителі. А може, я напишу гру, яка стане популярною в усьому світі. Але для цього треба багато навчатися, тренуватися і не здаватися.

Я вірю, що моя мрія здійсниться. Адже найголовніше — це мати ціль, вірити в себе і постійно рухатись вперед. І я вже визначилася. Я ще дитина, але розумію, що це за цією професією майбутнє.

Гантюк Рікардо
11 років
Чернівецька область
Острицька ТГ
с. Мала Буда

Мене звати Рікардо, мені одинадцять років, я єдина дитина в сім'ї. З раннього дитинства ходжу до бібліотеки, де вже багато років працює моя мама. Почав захоплюватися історією, прочитав безліч книжок: про шкільні витівки, про минуле українського народу, про мораль, про природу, про роль книги в житті людини та інше.

Кожен народ, дбаючи про своє майбутнє, прагне передати наступним поколінням усі свої знання і досвід. Такі знання і досвід передають мені мої батьки.

Мої рідні вважають, що дитина повинна сама обрати майбутню професію, яка стане і улюбленою справою в житті. Змалечку я мав хист і до малювання, і до музики, і до спорту. Я тоді ще не знав, яку професію хочу обрати, але завжди прагнув когось наслідувати. Спочатку — батьків, потім — вихователів у дитячому садку, згодом — учителів. Іноді моїми кумирами були герої кінофільмів або книг.

Нещодавно я серйозно розмірковував, ким хочу бути у майбутньому.

Мабуть усі, хто займається спортом, мріють стати чемпіонами. Я, як і більшість моїх однолітків, теж захо-

плююся спортом. Люблю грати у футбол, кататися на ковзанах. Також пробував займатись і бігом, і стрибками, і гімнастикою, але особливих успіхів не здобув. Мої однокласники кажуть, що в мене немає здібностей. Але хіба займатися спортом повинні тільки перспективні хлопці й дівчата? Хоч я і люблю спорт, займатимусь ним й надалі, але дійшов думки, що спортсмен — це не моя професія, цим повинні займатися ті, хто відчуває внутрішню потребу у цьому. У кожного є своя спортивна вершина, і кожен прямує до неї своїм шляхом.

Я зрозумів, що в мене є інші внутрішні потреби та мрії. Розмірковуючи над сенсом життя, радію тому, що я існую, що поруч є найдорожчі мені люди, що мені дано милуватися красою навколишнього світу і відкривати цей світ для себе.

У мене хороша сім'я. Батько працює у технічному відділі, а мама — бібліотекар. Я пишаюсь ними. Вони є прикладом для мене, виховують в мені все гарне, людяне, формують мій характер.

Більшість вільного часу я проводжу з мамою. Матуся — велика розумниця: пише вірші, романи, читає багато. Навчила мене шанувати людей щирих, у яких і помисли, і вчинки викликають повагу. Мабуть, саме вона, найбільше вплинула на мій вибір професії та мрію мого життя.

Моя мрія — стати поетом, журналістом та перекладачем іноземних мов. Я хотів би поєднувати ці три справи. Я вже склав декілька віршів українською та румунською мовами, адже я проживаю у селі на Буковині, де розмовляють двома мовами.

Мій найкращий вірш, написаний румунською мовою, присвячений мамі, адже вона надихала мене до написання поезій та заохочувала багато читати.

Кажуть, кожна людина в душі поет, але я хочу, щоб мої слова були написані на папері та залишили свій слід у літературі.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років**

**Ісаєнко Альона
14 років**

**Полтавська область
Миргородський район
Білоцерківська ТГ
с. Красногорівка**

Останнім часом я багато розмірковую про своє майбутнє, яким воно буде... Багато разів я думала, ким хочу стати, коли виросту. Коли поруч не почую поради вчителя, підказки друга... І хочеться дорослішати, і стає боязко, коли згадую, що потрібно буде залишити поріг рідної школи.

У світі існує понад п'ятдесят тисяч професій, як знайти серед них свою? На запитання «Ким ти хочеш стати після школи?», не кожен може відповісти. А тим часом проблема вибору професії дуже серйозна. Що ж потрібно для того, щоб зробити свій професійний вибір? Я вважаю, всі професії по-своєму цікаві. Тільки подумайте, що б ми робили без лікарів, інженерів, дизайнерів? Наше життя було б зовсім іншим без економістів, адвокатів і, звичайно ж, без вчителів.

Мені хотілося спробувати різні професії, тому що всі вони здаються мені досить перспективними, але моє покликання — вчитель. Я вирішила, в майбутньому буду вчителем української мови та літератури.

Я пам'ятаю перший раз, коли я прийшла до школи, перші уроки, перші кроки до пізнання, перший учитель, який навчив нас писати й читати перше слово в житті «мама», потім такі, як «земля», «сонце», «народ», «праця». І не тільки навчив писати й читати ці слова, а й допоміг збагнути їхній глибинний зміст, прищепив відповідальність обов'язку, допоміг нам поступово знаходити своє місце в житті.

З дитинства я мрію стати вчителем. Відчуваю, що ця робота — моє покликання. Не тільки тому, що моя мама — вчитель. Ця професія — одна з найважливіших на Землі, адже школу не просто так називають другою домівкою. Як і батьки, вчителі наглядають за учнями, піклуються про них у школі. А до кого учні йдуть за порадою? Звичайно, хтось поговорить з батьками, але я неодноразово бачила, як засмучені школярі бігли насамперед до моєї мами, а вона їх втішала та давала поради. Я хочу бути такою, як моя мама, хочу допомагати дітям, вчити їх новому та відкривати для них цей дивовижний світ. Я відчуваю, що це моє покликання, заради якого я готова працювати вдень і вночі. Дійсно, працювати доведеться багато, але я готова до цього. Професія вчителя — дуже важка і відповідальна, в його руках майбутнє нашої держави. Я хочу давати іншим знання, бути радником і взірцем. Звичайно, далеко не кожний може стати справжнім учителем. Для цього потрібно багато працювати, займатися самоосвітою, щоб уроки були цікавими та корисними.

Вчителі — це ті люди, які допомагають пізнавати світ день за днем. Вони не тільки вчать математики, літературі, фізиці, історії або музиці, а докладають зусиль, щоб діти були дружніми, ввічливими, старанними та розвивали свої здібності й таланти. Як на мене, це дуже благородна й важлива професія. Не просто стати вчителем свого предмета, а й бути взірцем для дітей. Робота повинна зробити мене щасливою і тоді кожен день я буду прокидатися і ходити на роботу з усмішкою. З іншого боку, зарплата вчителя в Україні не дуже висока. На жаль, багато професій без вищої освіти оплачуються куди краще, ніж професія вчителя. Це не чесно, але такий мій вибір. Може, одного разу я зміню своє рішення, але сьогодні я відчуваю, що я стану вчителем.

Приємно, коли бачиш, що діти з радістю вітають тебе, діляться своїми маленькими таємницями, а на уроках,

зрозумівши новий матеріал, на їхніх обличчях з'являється осяяна усмішка. Якщо ти любиш дітей, то і діти віддають любов своїх маленьких сердечок. Труд учителя складний. Я вважаю, що кожен вчитель гідний любові й поваги. Мені дуже подобаються всі учителі, які в мене викладають, але найбільше — вчитель української мови та літератури.

Наш народ має право пишатися своєю мовою. Недаремно наші поети називали її солов'їною і калиновою, недаремно вважали, що кожне її слово — то перлина. Крім того, українська мова — це одна з найбагатших мов світу. Вона ж одна з найрозвиненіших мов. Має величезний лексичний фонд, багату синоніміку. Українська мова відзначається високою образністю, має багату фразеологію. Мова єднає людей, єднає народ, бо в ній його історія, його традиції, його пам'ять. Мова — головна ознака нації. Щоб зберегти цей скарб, нашу мову, треба вивчати її, розмовляти нею і пишатись, бо народ живе, допоки живе його рідна мова. Знати рідну мову — це надзвичайно важливо для будь-якої людини. Рідна мова кожного народу відіграє дуже важливу роль. Знаючи мову певного народу, набагато простіше жити серед цих людей, розуміти їх, доносити до них власні думки й поняття, почуття і переживання. Однак вивчити мову досконало зовсім не просто, навіть якщо мова йде про рідну, а не іншу мову. Дуже важливу роль у цьому процесі відіграє вчитель, зокрема, вчитель української мови та літератури, адже всі ми живемо в Україні й по праву вважаємо цю країну нашою справжньою Батьківщиною.

Чому я вирішила обрати професію саме вчителя української мови та літератури? Мабуть, тому що маю щастя вчитися від вчительки, яка перетворює навчання на захопливу подорож. Саме вона прищепила мені любов до рідного слова. Добра, справедлива, уважна — такою бачу свою вчительку Юлію Анатоліївну. Вона

не просто вчителька, а чарівниця слова. Її заняття — це справжній театр, де кожне слово оживає і набуває сенсу. Її ентузіазм та любов до мови вражає, заворює, і як учні, ми не можемо не ділитися цією енергією. Юля Анатоліївна вчить нас відчувати красу слова, розуміти глибину виразу, закохуватися в українську мову. Вона завжди готова допомогти, відповісти на запитання, створити атмосферу, де вивчення стає цікавим та захопливим. Завдяки їй, у нас в класі виходить не просто вивчати предмет, а розкривати власний світ мови. Кожен урок — це нагода поглибитися в таємничий світ слова, розкрити нові відтінки значень, вивчити та вдосконалити наш власний мовний інструмент.

Моя вчителька — справжній маг у своїй справі. І я вдячна за те, що вона вчить нас не просто мові, а любові до неї. Завдяки таким вчителям українська мова стає не лише засобом спілкування, але й джерелом нашої гордості та культурної спадщини. Щоразу, коли я приходжу до неї на урок, то бачу добру, чуйну вчительку, яка може дохідливо пояснити нам новий матеріал. Її уроки завжди різноманітні, на них панує тепла атмосфера. Наш клас бере участь у всіх шкільних святах, змаганнях і конкурсах, досягає успіхів, тому що ми відчуваємо підтримку з її боку. І це дуже важливо для нас. Юля Анатоліївна розповідає нам про українських письменників, про їхні твори... Вона розповідає нам про різні народні звичаї, пояснює їхній зміст.

Юля Анатоліївна дарує нам те, що може дати не кожен вчитель: світлу і променисту усмішку, радість від зустрічей, доброту своєї душі. Вона цілком присвячує себе роботі, віддає нам всі душевні сили, всю свою теплоту. Це людина, яка дуже серйозно ставиться до викладання свого предмета і тому, я беру з неї приклад.

Яким же повинен бути справжній вчитель української мови? Якими якостями повинна володіти ця людина? Чи багато таких в сучасний час? Головна роль вчителя

української мови полягає в тому, щоб показати, продемонструвати своїм учням, чим саме приваблива українська мова. Досить виразно прочитати кілька яскравих поетичних творів українських авторів, це має чинити досить сильне враження на учнів і показати їм, наскільки гарна, мелодійна і взагалі прекрасна українська мова. Це, безумовно, стимулює учнів вивчати українську, що згодом призведе лише до позитивних результатів. Звичайно, хороший вчитель буде досконало знати українську мову і сам. Йому будуть добре відомі граматичні правила, правила та ефективні способи стилістики, які зможуть зробити його мову цікавою і насиченою. Учні будуть це бачити, вони будуть переконані, що у них досить розумний, професійний та кваліфікований учитель, вони будуть йому довіряти. Крім того, учні будуть отримувати високі оцінки у такого хорошого вчителя, а тому й рівень їхніх знань буде поступово зростати, покращуватись і вдосконалюватись.

Щоб здобути професію вчителя, треба багато працювати. Потрібно самій добре знати шкільну програму. Як я зможу когось чогось навчити, якщо сама не знаю? Попри те, що ця професія здається легкою, це зовсім не так. Моя мама готується вдома до кожного уроку. Вона складає план, намагається вигадати щось цікаве й зрозуміле. До того ж у класі багато учнів, і до кожного свій підхід. Але моя мама задоволена своєю професією. Часом діти засмучують її, вона дуже втомлюється на роботі, але взагалі школа робить її щасливою. Ось тому я б хотіла стати вчителем. Я розумію, що по закінченню школи мені потрібно буде скласти іспити й пройти фінальні тести, щоб вступити до університету.

У майбутньому, коли стану вчителем, я хочу збагатити дитячі душі, прищепити їм любов до читання. Хочу вивести зі школи справжніх людей, готових до самостійного життя. На місці вчителя я, на мою думку, повинна докладати зусиль для того, щоб пробудити у школярів

найбільші почуття: поваги, любові, вихованості. Кожен учень мусить відчути тепло рідної школи, щоразу звертатися до неї, як до свого словника життя. Я вважаю, що школа — це куточок порад, і постараюсь, щоб вихованці це відчували.. І якщо я цього доб'юся, то вважатиму себе щасливою людиною. Бо саме це і є моєю мрією. Я знаю, що вибираю нелегкий шлях. Та іноді сумніваюся у власних силах, але немає нічого неможливого, бо якщо сильно хотіти досягти своєї мети й прагнути до самовдосконалення, обов'язково все вийде.

Настасюк Ганна
14 років
м. Кропивницький

ГОЛОС, ЯКИЙ Я ЗНАЙШЛА

Привіт, мій щоденнику! Сьогодні я хотіла б розповісти тобі про мою найближчу подругу — Ганну. Я знаю її все своє життя, тож просто не можу не згадати її!

Їй майже 15 років. Вона народилася у Бердянську — неймовірному місті Запорізької області, що розкинулося на березі Азовського моря. Вона завжди з великим захопленням і теплом розповідає про свій дім: про те, як там колись було водночас весело та спокійно, як приємно прогулюватися літнім та взагалі будь-яким вечором біля моря... Але, напевне, навіть 100 сторінок не вистачить, аби переказати всі її оповідання про Бердянськ.

Та останнім часом мене хвилювало одне питання. Хоча ні, таке питання було не одне: «Ким я стану в майбутньому?», «Яку професію я хотіла б опанувати?», «Які я маю мрії та цілі?» та ще багато інших. А оскільки я можу розповісти Ганні все, що в мене на душі, я вирішила запитати її, яким вона бачить своє життя попереду. Як виявилось, в неї була велика мрія — стати акторкою. Ще з 3 класу вона відвідувала Театральну студію, була

ведучою на усіх можливих заходах та була впевнена, що після школи вступить до Києва на бажану професію. Але, завжди має бути якесь «але».

Прокинувшись у четвер, 24 лютого 2022 року, в першу чергу вона подумала: «Сьогодні в мене контрольна з математики, але то не страшно, оскільки після школи я піду на репетицію виступу!». В ту саму хвилину, до кімнати зайшла її матуся Наталя, обличчя якої виглядало надзвичайно сумно. Підійшовши до ліжка донечки, вона лагідно промовила: «Доню, прокидайся. Ти сьогодні не підеш до школи».

Я думаю, кожна українська дитина почула це того ранку.

Вже 27 лютого в Бердянськ зайшли російські війська, а 11 квітня Ганна виїхала до Кропивницького. Вона та родичі вважали, що встигнуть повернутися додому до літа. Потім — до Нового року, а далі і не помітили, як промайнув рік з їхнього від'їзду «на декілька тижнів». З приводу цієї теми вона не була багатослівною, та й я не стала чіпляти за живе.

Таким чином її мрію було зруйновано. Раніше вона ніколи довго не сиділа на одному місці, оскільки її звичайний день виглядав якось так: спочатку школа, домашнє завдання, репетитор, потім Театральна студія, і знов домашка. Але тепер все, що вона робила з цього списку — це домашнє завдання.

Сталося так, що восени 2023 року вони разом з мамою прийняли рішення переїхати до Німеччини. Хоча ніщо не могло замінити рідний Бердянськ, Ганна намагалася знайти позитив у всьому та думала: «Це ж нова країна, відповідно нові друзі, нові можливості. Все буде добре».

Та її очікування, на жаль, знов не здійснилися. «Я відчувала апатію до всього. Мені не хотілося ходити гуляти — ні з мамою, ні з друзями, — не хотілося вчити німецьку мову, не хотілося там жити, не хотілося нічого», — казала мені вона. Такий її стан продовжувався рік. Але

у вересні 2024 дещо змінилося — її матуся знайшла оголошення про набір на онлайн-гуртки від Бердянського центру дитячої та юнацької творчості. Пам'ятаючи її мрію стати акторкою, я подумала, що Ганна обрала Театральну студію, але як я здивувалася, коли почула від неї: «Я записалася до студії журналістики «Юнпрес»». Вона сказала, що не могла точно відповісти, чому обрала журналістику. Ніби в неї було якесь передчуття, яке підказувало їй обрати «Юнпрес».

За її словами, журналістика — це те, що її врятувало. Спочатку студія для неї стала звичайним гуртком, проте з часом їй хотілося проводити все більше і більше часу за ноутбуком — не просто дивлячись YouTube, а пишучи нові матеріали, розслідування, статті... Вже у лютому вона дописала своє перше журналістське розслідування, за яке згодом отримала спецпремію у номінації «Журналістська робота».

Щоденнику, а хочеш, щоб я ще більше тебе порадувала? Ганна повернулася в Україну! Вона нарешті перестала відчувати себе ніким — чужою серед своїх, чужою серед чужих, — та почала відчувати себе насправді живою. Я так раділа і досі радію за неї! Хоча екзамен та випуск у студії відбувся ще наприкінці травня, вона досі пише та частенько показує мені свої роботи на різні теми та для різної аудиторії: у форматі новини, рецензії, портрету та навіть глянцевого журналу... Я бачу, як в неї горять очі, коли вона розповідає про те, як проходили заняття, які в неї плани на новий навчальний рік, як вона придумала нову ідею для розслідування... Окрім того, вона ділиться зі мною своїми мріями: як бажає вступити на журналістику в Дніпрі або Запоріжжі, аби було недалеко від дому; як після випускного хоче стати успішного журналісткою або телеведучою... Ну, або все разом. Мені так цікаво слухати все, що вона переказує про складнощі спеціальності, професійну етику журналіста та інтерв'ю, які вона проводила зі своєю командою

(скажу по секрету, було багато сміху та незручностей).

Зрозумівши, що пережила Ганна, я знайшла відповіді на свої питання. Вона така... крута. Вона всіма силами намагалася вийти з цього стану: шукала нові та поновлювала свої старі інтереси, як наприклад журналістика, вивчення англійської мови, читання та інші. Але якби не підтримка близьких та рідних, це далось б їй набагато складніше. І, до речі, вона досі любить читати скоромовки, виступати на сцені та згадувати минуле з Театральної студії. Бо «свіжі» інтереси — не привід забувати старі, єе ж?

Окрім того, що Ганна стала такою ж життєрадісною, як і раніше, вона знайшла цілі, мрії та надії, і найголовніше — силу і впевненість в собі.

Знаєш, щоденнику, я пишу це зі сльозами на очах. Чому? А тому, що Ганна — це я.

Федік Ангеліна
16 років
м. Рівне

МОЯ МРІЯ – УСПІШНА УКРАЇНА */Есе/*

Промені ранкового сонця зазирають у вікна автобуса міжнародного сполучення, який перетинає кордон України і долає кілометр за кілометром, а за вікнами все ті ж пейзажі: поля, ліси, гори, містечка, села. Ба, ні! Уже дещо знаю і роздивляюся навколишній ландшафт, як майбутній дизайнер середовища.

Група студентів коледжу прямує до республіки Польща. Якщо ліси і гори не викликають особливого інтересу у майбутнього дизайнера, то містечка і села якісь привабливіші, опатніші, у стилістичному вирішенні мінімалістичні. Прибудинкова територія оздоблена низькорослими барддюрами, рослинами, які додають

неабиякої композиційної довершеності, водночас стриманості, що притаманні даному стилю, легкості та водночас не загромаджують ландшафт простору. Згадалися приватні новобудови рідного містечка: високі, глухі паркани. І подумалося: огорожуються, ховаються, бояться — зникає простір, зникає воля...

Глогув, волонтерський центр для українців, містечко, яке приймає нас. Зустрічають однолітки, учні колегіуму, щирі теплі вітання, наші традиційні українські гостинці, символічні сувеніри. Мешкаємо у старовинному готелі, стародавнього міста, мандруємо вулицями із стародавніми будинками, милуємося природним заповідником. Слов'янський парк, де поєдналися минуле і сучасне: столітні дерева та модерні фонтани. Тиша, спокій, мирне небо над головою, і знову пригадалося...

Поруч нові друзі — Ола, Хуберт, Софія, Макс та інші. Турбуються, піклуються про нас: екскурсії, музеї, аквапарк, студенські вечірки, жарти, сміх, пісні — українська «Червона калина», польські «Гей, соколи» — стирають мовні бар'єри... Ми живемо, радіємо. Боже, збережи цих веселих хлопців і дівчат від біди, якої зазнали ми, яка чорною хмарою нависла над світом.

Дбають про наші творчі канікули і директор, який очолив студентську групу, і викладачі, занурюючи у мистецький світ сусідньої дружньої країни, яка подала руку, підставила плече, розуміючи нашу біду.

Майбутні фахівці в захопленні! Невимовно цікава, повчальна архітектура Польщі, яка творилася віками у дуже непростих взаєминах із сусідами у різні епохи, у різних архітектурних стилях: від романського через готичний, бароковий до класицизму. Побували у найвідоміших замках Польщі: поважний величний шестикутний з різними вежами по кутах — Гродзецький. Будували, перебудовували упродовж 10 століть. «Ксенж» — перлина Нижньої Сілезії, елегантний палац у стилі бароко з невимовної краси парком і терасами, які ство-

рюють спокій і гармонію, а розкішні зали палацу, старовинні меблі, художні полотна викликають уявлення про життя, таємниці, легенди, що витають довкола замку. Як грізний сторож на прямовисній скелі вдивляється сторожова видовжена вежа з дзьобом Болківського замку, оберігаючи від підступного ворога зі Сходу!

Непростою була доля цих величних споруд, як і їхніх мешканців: змінювалися роки, століття, змінювалися володарі, переходили у володіння німецьких, чеських, шведських, пруських можновладців. Були в облозі, зазнали воєн, нищилися, добудовувалися і перебудовувалися, але вижили, приймають туристів, розповідають історію, до якої не завжди дослухаються, аналізують і, на жаль, нечують. А треба... Бо світ рухається вперед.

Творча мандрівка моїх канікул завершується, як відлітає швидкоплинне літо і тане за вікном міжнародного автобуса хмаринкою, стривоженою, знервованою, зболоною але неповторною. Життя не можна зупинити і відкласти. Слідкую за хмаринкою, згадую, міркую: а яким було минуле літо? Творчим. Тільки без канікул, як буває у мінливому і такому несподівано барвистому житті.

Вчилась у школі, гризла граніт науки, мала щирих друзів, однокласників, улюблені й неулюблені уроки, улюблених і не дуже улюблених учителів. Усе, як у всіх — дні за днями, роки за роками, довчилася до дев'ятого класу, планувала йти до десятого. Та у батьків була інша думка, аби я здобула вищу музичну освіту (вчилася в музичній школі по класу фортепіано). Однак захоплення графічним дизайном: участь у конкурсах і виставках дизайну приміщень та ландшафту прискорило повернути моє навчання в потрібне русло — здобуття професійної освіти.

Професію дизайнера, виявляється, можна здобути в нашому місті, в економіко-технологічному фаховому коледжі. Моя цікавість привела на «День широко від-

критих дверей» у цьому коледжі. Простора світла зала не вміщала майбутніх абітурієнтів з батьками. Нам розповідали про професії, які є в коледжі, про їхню важливість. Кожен промовець намагався переконати, заігувати. А потім в розмову втрутився статечний чоловік, що сидів осторонь. Підвівся і якимось невимушено, привітно з усмішкою і гумором сказав кілька вітальних слів, і одразу видався мені давно знайомим і рідним, навіть якимось по-батьківськи домашнім. Виявилось — директор коледжу. Удома швиденько звернулася до Вікіпедії. З'ясувала: заслужений працівник освіти України, вчений-практик, академік, кандидат педагогічних наук, доктор філософії — і все це поєднано в одній людині!

Іспити склала успішно, стала студенткою. Незвичайний перший дзвоник у симпатичному внутрішньому дворіку коледжу (його студенти називають «італійським»), і кожній групі першокурсників гостинці від директора — просто так, обійшов усі групи, привітав, вручив кураторам «солодощі єднання». А далі закрутилося студентське життя не онлайн, а офлайн, з його усталеними традиціями і новими креативними проєктами. У перші тижні навчання — відкритий мікрофон у «італійському дворіку». За кілька тижнів — конкурс «Шукаємо таланти». Унікальні директорські проєкти: «З любов'ю до студентів» — концерт викладачів до Дня студента; «СОВА» — пошанування переможців конкурсів Малої академії наук, інтелектуальних змагань, учасників міжнародних конференцій.

Була і я серед них, перемогла у конкурсі «Юні літописці українського простору». А що було далі? Знаєте.

За вікном змінюються пейзажі гір, лісів, містечок сіл, у пам'яті — картини замків, костелів, міст Європи. А хіба ми не Європа? Ще раз пригадую зустрічі, вечірки, спілкування і порозуміння з однолітками. А з якою пошаною і повагою спілкувались колеги з нашими викладачами, а наш директор — справжній український

європеець. Відчуваю, що і ми, як і наші очільники — дипломати, показуємо світові, що, незважаючи на страшну війну, живемо, вчимося, здобуваємо наймирнішу професію, мріємо проєктувати, творити, будувати, жити в мирі на своїй, Богом даній землі. Лише треба трошки потерпіти. Піднімемося з руїн і відбудуємо наші міста і села, відновимо зруйновані храми, пам'ятки архітектури. Ми навчимося це робити, прикрасимо рідну землю, бо майбутнє за нами, молодими будівниками України. Віримо, що воно світле!

Громак Поліна
15 років
Сумська область
м. Глухів

ЯК ОБРАТИ СВІЙ ШЛЯХ У ЖИТТІ?

*Оберіть собі роботу до душі,
і вам не доведеться працювати
жодного дня у своєму житті.
Конфуцій*

Професія мрії чи престижна сфера діяльності? Матеріальна винагорода чи моральне задоволення? Робота над результатом чи насолода від процесу виконання улюбленої справи? Як обрати свій шлях у житті?

По-перше, придивіться пильно та уважно до людей, які знаходяться у вашому колі спілкування. Чим вони займаються? У якій сфері діяльності працюють? Чи забезпечені матеріально (на такому рівні, щоб це влаштувало саме їх, а не когось стороннього)? Який мають вигляд (і тут я не про модний одяг та прикраси, а про грайливі вогники в очах і світло в душі)? Чи мають час на хобі та відпочинок? Чи задоволені собою і життям?

Інколи зустрічаю свого дядька Миколу. Дорогий костюм, випрасувана сорочка, лакові черевики, претензійний капелюх — ідеальний вигляд. Ще й авто до пари

(здається випрасуваним). Тільки скаржитесь дядечка весь час на брак часу (отакий каламбур!), не може через поважну роботу та високу посаду вирватися на улюблену риболовлю, якісно провести час із дітьми (у вихідні теж часто доводиться працювати). «Щоб чогось досягти, чимось доводиться жертвувати», — згадую слова одного свого знайомого. Спробуйте все ж таки знайти золоту середину.

Кожного ранку Андрюшка (так його кличе напарник) підмітає асфальтовані доріжки біля мого під'їзду. Дивиться пильно на світ широко розплющеними очима, лагідно погладжує неймовірно доглянуту бороду, міцно обіймає віник сильними руками з нарощеними довгими тренуваннями м'язами — хоч картину малюй. Мимоволі постає питання: «Що він тут робить?». Ось про кого кажуть: живе одним днем. Для цього чоловіка щастя в тому, що він не бажає більше, ніж має. Упевнена, його радість від смачної їжі така ж велика, як у панянки, яка отримала в подарунок каблучку з діамантом. Усе просто: щастя у нього, у вас, у мене в голові. Звісно, зовсім нічого не бажати в житті — це крайнощі. Обираючи свій шлях, ставте перед собою цілі, які можливо досягти за певний час.

По-друге, прислухайтеся до свого внутрішнього голосу. Приміряйте на себе професію, ніби одяг. Погляньте, який величезний вибір! А треба ж дібрати і фасон, і колір, і розмір... Так, по-справжньому пасуватиме саме вам щось одне. Заплющте очі й намалюйте яскраві уявні картини зі свого майбутнього життя.

Ось ви, наприклад, лікар, який упевнено крокує довгими коридорами приватного медичного закладу, привітно вітається з пацієнтами, перекидається слівцем-другим з колегами, натхненно заходить до операційної, щоб на вищому рівні провести складну планову операцію.

А як вам ці чарівні композиції з троянд, орхідей,

тюльпанів, конвалій у різнокольорових обгортках, плетених кошиках ручної роботи, декоративних вазонах? Відчуваєте ці тонкі пахощі, що розлилися вашою квітковою крамницею?

Диджитал, маркетинг, таргет, оптимізація, трафік — поняття, без яких ви не уявляєте своє життя? Тому, мабуть, у своїх мріях відчуваєте себе як риба у воді в офісі з комфортним місцем роботи, зручним кріслом та сучасним комп'ютером.

Подумайте, які уявні моменти припали вам до душі. Повертайтеся у свої мрії стільки разів, скільки знадобиться для того, щоб зрозуміти себе та усвідомити, що ви готові витрачати час і докладати зусилля саме для здійснення цієї мрії.

Отже, працювати можна в будь-якій сфері життя, займатися різною діяльністю. Головне, щоб це було ваше покликання. Адже не престижність справи визначатиме рівень щастя (і сьогодні, і в майбутньому), а галузь, у якій ви отримаєте самореалізацію, визнання, фінансову стабільність, підтримку та розвиток. Тож прислухайтеся до себе, проаналізуйте свої здібності й оберіть шлях за покликом серця!

Стадник Дмитро
15 років
Вінницька область
м. Липовець

МОЯ ЧОТИРИЛАПА ПРИСТРАСТЬ

Вітаю, мене звати Дмитро. Цього року я закінчив 9 клас. У моєму житті є одна особлива істота, яка приносить стільки радості, що без неї вже важко уявити звичний день. Це мій собака — Принц.

Дуже добре пам'ятаю, як три роки тому до нас приїхали переселенці. Це було в непростий час, і вони шу-

кали прихисток. На жаль, через обставини, їм довелося залишити свого собаку, і так Принц опинився у нас. Він був наляканий і розгублений, але ми всією родиною намагалися зробити так, щоб він відчув себе в безпеці. Згодом пес став повноцінним членом нашої родини, а його безумовна любов і відданість — це те, що неможливо купити ні за які гроші. Саме завдяки йому я зрозумів, що хочу присвятити своє життя цим неймовірним створінням.

Чи задумувались ви коли-небудь, хто стоїть за тим, щоб пухнастий чотирилапий друг став надійним помічником, відданим охоронцем чи рятувальником? Це — кінолог.

Я мрію стати кінологом — людиною, яка не просто дресує собак, а вміє розмовляти з ними їхньою мовою. Собаки — це дивовижні істоти, які протягом тисячоліть є вірними друзями та помічниками людини. Мене надихають історії про собак, яких знає увесь світ. Баррі — найвідоміший сенбернар в історії, який врятував на високогірному перевалі у Швейцарських Альпах майже 100 людей. Балто — пес породи хаскі, він був ватажком упряжки, яка доставила крізь снігову бурю сироватку від дифтерії до віддаленого міста. Хатіко — символ неймовірної вірності з Японії, цей собака дев'ять років поспіль приходив на залізничну станцію зустрічати свого господаря.

Я розумію, що шлях до цієї професії тривалий, і мій перший крок — це самоосвіта. Я багато читаю про психологію та поведінку собак, про методи дресування, про різні породи та їхні особливості. Також дивлюся багато відео про те, як кінологи-професіонали працюють з собаками. Але найголовніше — я буду багато практикуватися зі своїм Принцом, вчитися розуміти його сигнали, вивчати його реакції і потроху навчати новим командам.

Собаки, безперечно, є одними з найрозумніших створінь на планеті. Вони розпізнають людські емоції, мо-

жуть відчувати смуток, радість, страх або злість свого господаря. Вчені стверджують, що вони розуміють людські слова і навіть розрізняють інтонацію.

Професія кінолога відкриває багато дверей. Ці фахівці потрібні в поліції, у прикордонній службі, на митниці, кінологи працюють і в дресирувальних центрах, де навчають домашніх улюбленців, або як зоопсихологи, що корегують поведінку. У сучасному світі, де безпека та допомога стали першочерговими, роль кінолога набуває особливого значення. Завдяки цим спеціалістам чотирилапі стають справжніми професіоналами: є собаки-поліцейські, які допомагають шукати злочинців або небезпечні речі, є собаки-рятувальники, які знаходять людей під завалами, і собаки-поводирі, які стають очима для тих, хто не бачить. Собаки-терапевти допомагають лікувати не ліками, а своєю любов'ю та теплом.

Після закінчення школи, планую вступати до Сумського національного аграрного університету на спеціальність «Кінологія». Мені розповідали, що це один із найкращих навчальних закладів, де можна навчитися всього про собак: як їх дресирувати, як доглядати, як розуміти їхню поведінку. Вибір навчального закладу не випадковий, адже, у Сумах живе мій дядько. Він працює кінологом. Він уже зараз багато розповідає мені про свою роботу, про те, які розумні бувають собаки, і як важливо знайти до кожної свій підхід.

Ось кілька головних правил, якими він поділився. Більшість команд потрібно вивчати з собакою на голодний шлунок. Тоді собака сприймає їжу як винагороду і швидше вчиться. Ще дуже важливо мати час на ігри з собакою. Ігри — це не тільки розвага, а й частина навчання. Через гру собака вчиться довіряти, виконувати команди і просто бути щасливою. Не можна сваритися на собаку, якщо у неї погано виходить. Собаки, як і ми, можуть помилятися, тому важливо бути терплячим. І найголовніше правило, яке я запам'ятав: завжди закін-

чувати заняття на позитивній ноті. Навіть якщо щось не вийшло, потрібно дати собаці виконати легку команду, похвалити її, погратися. Тоді вона буде з нетерпінням чекати наступного тренування.

До речі, мій Принц, вже чудово виконує команди «лежати», «сидіти», «круть-верть», «зайчик» та багато інших, адже я навчив його цьому за допомогою порад мого дядька.

Я буду наполегливо йти до своєї мети, бо точно знаю: кожне зусилля, кожен добрий вчинок, кожна краплина любові, віддана чотирилапим друзям, повернеться радісним гавкотом чи вилянням хвоста.

Професія кінолог має глибокий сенс: ви не просто дресируєте тварин, ви формуєте особистості, рятуєте життя, допомагаєте людям. Бачити результати своєї праці — коли службовий пес, якого ви навчали, знаходить зниклу людину чи вибухівку — це величезна мотивація і джерело гордості.

До здійснення мрії ще є час, а поки що мій кожен день починається з ранкової прогулянки із моїм головним мотиватором — собакою на ім'я Принц. Саме завдяки йому я усвідомив, наскільки міцним може бути зв'язок між людиною і собакою, і як багато ми можемо навчитися одне в одного.

Будьте в гармонії з природою, бережіть своїх чотирилапих друзів!

Дмитрієва Каріна
15 років
Чернівецька область
Веренчанська ТГ
с. Киселів

Кожна людина хоча б раз у житті замислюється над тим, ким вона хоче стати.

У дитинстві ми мріємо бути пожежниками, лікарями, вчителями, співаками, але з часом інтереси зміню-

ються. Ми починаємо краще розуміти себе, свої таланти та мрії.

Так сталося і зі мною.

З дитинства я була дуже творча. Любила малювати, вигадувати образи, стилізувати одяг для ляльок, створювати цікаві презентації. У школі мені завжди подобалися уроки образотворчого мистецтва, праці, навіть, коли треба було оформити зошит — я намагалася зробити його яскравим і охайним. З часом я зрозуміла, що мені подобається все, що пов'язано з красою, стилем та творчістю.

Тому я вирішила, що хочу пов'язати своє життя зі створенням чогось прекрасного. Я мрію стати дизайнером. Це може бути дизайнер одягу, інтер'єру, графічний дизайнер або навіть мультидисциплінарний митець, який працює в декількох напрямках образу. Мене захоплює процес творення чогось нового — коли з'являється ідея, а потім вона поступово втілюється в життя у вигляді реальної речі, яка приносить радість людям.

Бути дизайнером — це не лише про красу. Це також про зручність, функціональність, ідеї, які змінюють простір або вигляд людини. Мені подобається думка, що можна зробити життя кращим завдяки кольорам, формам, тканинам чи розміщенню предметів. Дизайнер має бути уважним, спостережливим, але також відкритим до експериментів. Я вчуся цьому вже зараз — читаю книги, дивлюся відео, спостерігаю за стилем відомих людей, малюю ескізи.

Крім того, я мрію стати інфлюенсером — людина, яка впливає на інших через соціальні мережі. Це нова, але дуже важлива професія у сучасному світі.

Бути інфлюенсером — це не просто знімати відео чи виставляти фото. Це ціле мистецтво комунікації, натхнення, мотивації. Через соціальні мережі можна говорити з тисячами людей, ділитися досвідом, порадами, підтримкою.

Я хочу показувати свій шлях і як дизайнера, ділитися своїми ідеями, розповідати про навчання, створювати проєкти, навіть про помилки, які я роблю, щоб допомагати іншим не боятися починати. Інфлюенсери мають великий вплив, тому я хочу використати цю можливість для добра. Адже в сучасному світі молодим людям не вистачає підтримки, і я хочу бути людиною, яка надихає, а не просто показує красиву картинку.

Моя ціль — стати успішною людиною. Але для мене успіх — це не лише багатство чи знаменитість... Це передусім щастя, гармонія з собою, визнання своєї праці, можливість зробити те, що любиш і бачити, як це змінює життя інших.

Я вірю, що кожна людина має шанс досягти успіху, якщо вірить у себе, працює над собою та не боїться змін.

БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ

Тут ніби все зрозуміло? Це все — ваша уява! Казки, фентезі, вигадки. Ніяких меж. Ваша сміливість, ваші світи, ваші найпримхливіші мрії можуть здійснитися у ваших оповіданнях.

Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років
Парфенюк Олександра
12 років
Рівненська область
Березнівська ТГ
с. Антонівка

КОСМІЧНА ВЕСНА

Бує природа
І сяють планети,
Весна розкриває
Зелені намети.
У космосі сиві
Тумани спадають,
Вони про планети
Багато так знають.

Міняється колір
Космічних вулканів,
Летять астероїди
Биті і рвані,
Запахло весною...
І промені сонця
Вже не застрягають
В густій оболонці.

Стрибаю, мов м'яч
По планетах нових,
У космосі світ
Геть принишк,
Аж затих...
Літаю у просторі,
Я наче дрон...
А мама на вухо:
«Прокинься, це сон!».

Палій Марія
11 років
Полтавська область
Диканська ТГ
с. Попівка

ЇЖАЧОК ХРУМЧИК ТА ІНШІ МЕШКАНЦІ ЧАРІВНОГО ЛІСУ

/Казка про мандрівку маленького їжачка/

Привіт! Я хочу розповісти вам одну казку. Це казка про мого нового друга — їжачка на ім'я Хрумчик.

Хрумчик був зовсім маленьким їжачком. Він жив під корінням старої ліщини у Лісовій долині. Щоранку він прокидався, вмивався росою й витирав носика листочком. А ще він дуже любив різні пригоди. Хрумчик хоч був колючий, але мав найм'якше серце з усіх лісових мешканців.

Одного ранку Хрумчик почув, як вітер йому шепоче:

— У самому центрі Чарівного лісу росте дерево, яке виконує одне бажання — але тільки, якщо ти маєш добре серце.

«Оце так пригода!» — подумав їжачок і вирушив у мандрівку до Чарівного лісу.

Першим жителем лісу, кого він зустрів, було совеня Буба — мудре, але трохи забудькувате. Його очі були, як два великі гудзики, і він носив крихітні окуляри. Буба дав Хрумчику карту Чарівного лісу, але попередив:

— Шлях буде не з легких, але ти впораєшся — я бачу це по твоїм очам.

Далі наш маленький мандрівник опинився на Стрибучій галявині, де мешкало білчеля Персик — метке, блискуче, як каштан у сонці. Він навчив їжачка перестрибувати через потоки й гойдатися на довгих вітах дерев. За це Хрумчик допоміг Персику знайти загублений ним горішок.

Потім Хрумчик опинився біля темного озера, де жив кротик Терик — мовчазний, але добрий. Терик навчив їжачка слухати тишу. Разом вони перепливли озеро на великому листку лопуха.

І, нарешті, коли вже сутеніло, Хрумчик вийшов до Дерева бажань. Воно світилося м'яким теплим світлом, ніби весь ліс лагідно обіймав його. Їжачок став перед ним і подумав:

— Я хотів би, щоб у всіх моїх нових друзів було те, чого вони так хочуть.

Буба — нові окуляри, Персик — запаси горішків, Терик — тунель до сонячної галявини.

І знаєте, що сталося? Дерево задзвеніло віттям і прошепотіло:

— Твоє серце — справжнє диво. Твоє бажання буде виконано.

Наступного дня у Чарівному лісі панувало неймовірне свято. У Буби блищали нові окуляри, Персик пританцьовував біля гірки горішків, а Терик тішився тунелем.

А Хрумчик? Він був дуже щасливий, бо зрозумів: найбільше в світі диво — це робити добро.

Чепіжко Поліна
13 років
Хмельницька область
с-ще Летичів

САМОТНІ ЗІРОЧКИ

Мій тато загинув на війні. Спершу він був у моєму житті постійно, потім лише по телефону, а потім зник взагалі. Я замкнулася у собі, занурилася у свою «мушлю» і постійно прокручувала в голові наші розмови. Попри все, він до останнього заспокоював мене. «Коли засумуєш за мною, дивися на зорі. Десь серед них буду я» — якось сказав він мені. А потім його не стало. Кожного вечора я сідала на підвіконня і дивилася на зоряне небо. Найважчими були похмурі дні, коли небо було чорне-чорне, як і мої думки. Одного зоряного вечора я, як завжди, сиділа на підвіконні, закутавшись у плед.

— Привіт, — почула тихий шепіт. Я зіскочила з підвіконня, мов ошпарена.

— Хто тут?

— Не бійся мене, бо я тебе боюся дужче, — тремтячим голосом промовив невідомий голос.

— Я тебе не бачу, покажись мені, — спокійніше відповіла я.

— А ти обіцяєш мене не скривдити?

— Обіцяю. Але мені було б зручніше продовжити розмову, якби я тебе бачила. — Мені стало цікаво, що то за непроханий гість.

Щось маленьке викотилося з-під мого ліжка. Невеличкого росту, синього кольору. У нього було одне велике око та короткі ручки.

— Що ти таке? — здивовано запитала я.

— Я — Хо. Я із іншої планети.

— І давно ти тут?

— Давненько вже.

– А чому раніше не показувався?
– Боявся!
– А чому зараз показався?
– Допоможи мені дістатися додому, я сумую за рідними.

– Як ти сюди потрапив?
– Я посварився з батьком і втік у його капсулі. Я раніше ніколи не літав. Моя капсула вийшла з ладу і мене занесло сюди, а як повернутися назад не знаю.

– А як я тобі допоможу? Я не те що не літала, я щойно дізналася про існування позапланетних істот.

– Я думав ти знала і допоможеш мені. Ти кожного вечора дивилася очима у бік мого дому.

– Я дивилася на зорі, бо там... бо туди полетів мій тато. Він загинув. Я, як і ти, дуже за ним сумую. — Я сіла на ліжку, коло Хо. — Мене Поліною звати.

– А як мені тоді повернутися додому? — маленька істота дуже зажурилася.

– Добре, показуй свою капсулу.

Хо швидко забіг під ліжку і виштовхав свій літальний апарат. Я відкрила верхню частину і почула тихий писк.

– Так от що пищало? А я думала, що мені здається. Навіть вуха декілька разів чистила, — усміхнулася я. Одна кнопка мерехтіла червоним кольором.

– Ти натискав на неї? — запитала я у Хо.

– Ні!

– А чому?

– Боявся. Раптом щось зламаю.

Я голосно засміялася.

– Ну ти і боягуз. Я думаю, що твою проблему можна вирішити, натиснувши на ось цю червону кнопку.

– А якщо ні? — Хо тремтів від страху.

– Спробуй, гірше не буде, — підбадьорила я його.
— А як полетиш, то передавай «привіт» зорям, он тим жовтеньким цяточкам, — я показала пальцем на зірки.

— І більше ніколи не тікай. А якби ти зустрів не мене, а когось іншого, було б лихо.

— Добре, а котрій саме?

— Тій, де мій тато. Це ж острівці, на яких поселяються душі. Останнім часом їх з'являється дуже багато. Серед тих, хто з'явився нещодавно, є мій тато. Якщо зустрінеш його, скажи, що я його дуже люблю та сумую за ним.

— Ні, Полінко! Зорі — це скупчення розжарених газів.

— А я хочу вірити, що це душі наших рідних. От ти зараз полетиш до свого тата, а я свого вже не побачу. Тому і дивлюся щовечора на зорі, бо думаю, що він одна із тих самотніх зірочок. — Хо знітився. — А тепер лети. Твої рідні напевно теж хвилюються за тебе.

Малюк сів у свій літальний апарат.

— Я передам «привіт» твоєму батькові. Дякую за допомогу, — я лише посміхнулася у відповідь.

Хо натиснув на кнопку та зник. Мене розбудив звук будильника.

— Невже я всю ніч проспала на підвіконні?

Я сповзла та пішла вмиватися. Усе тіло боліло від незручного сидіння. Раптом пригадала нічну пригоду. Можливо, то був лише сон. Я забігла до кімнати та зазирнула під своє ліжко. Але, на жаль, не знайшла ніяких ознак того, що Хо був тут.

— Сподіваюся, з тобою все добре, малюче, — прошепотіла та пішла збиратися до школи.

Сисак Владислава
11 років
Вінницька область
м. Гайсин

УЯВЛЯНДІЯ

Це все почалось у сонячний день, коли здавалося, що нічого цікавого не станеться. Вілетта сиділа за столом і

малювала. Усе було спокійно, тихо, навіть трохи нудно, доки не зламався фломастер. Просто тріснув навпіл і ковпачок відлетів аж під стілець. Вона нахилилась, щоб дістати його, але провалилась під стіл.

- Що!? — встигла вигукнути і почала падати.

Падала, мов осінній листочок, а біля неї летіли дивні речі: фіолетовий чайник, з носика якого вилітали мильні бульбашки, м'які іграшки. Найбільше її здивувала та розсмішила акула на троні, а також блискучі ноти, які відігравали цікаву мелодію. Вона приземлилась м'яко на ліжко з маршмелоу. І тоді голос сказав:

- Вітаємо в УЯВЛЯНДІЇ!

- У... Де?

- Уявляндія! Тут оживає все, що ти коли-небудь придумала, у що вірила або щось з'явилось у голові без дозволу, — сказав голос.

Закінчивши привітання, раптом Віолетта впала на землю, а ліжко зникло, і з'явився лабіринт. Біля нього висіла табличка з написом «Уява». В той самий час вона зрозуміла, що потрапила в свій світ уяви. Переступивши поріг лабіринту, вихід покритися кущами троянд, тому їй залишилось іти тільки вперед. Лабіринт був довгим. Пройшовши, можливо хвилин тридцять, вона дуже втомилась і раптом подумала: «Якщо я в Уявляндії, то можна просто уявити, як я стою на виході з лабіринту!». Віолетта так і зробила. Заплющила очі і уявила, як пройшла його, а коли розплющила очі, все було так, як і уявила собі. Тепер у великому коридорі виднілися двері з золотими літерами, на яких було написано «Безмежний світ моєї уяви». Віолетта захотіла відкрити їх, не маючи ключа, але на столику лежав розбитий амулет, його кристалики так сяяли і вабили, що дівчинка захотіла його собі. Вона почала збирати уламки в долоньку. Коли зібрала, амулет дивним чином став цілим. Віолетта одягнула його на себе і ступила до дверей. Дівчинку ніби щось тягнуло до тих дверей. Переступивши поріг

— двері відчинились, а там — велике поле квітів. Усі малюнки, які вона малювала, оживали. Дівчинці дуже сподобалось, але раптом усе почало тьмяніти, розпливатися. БУМ! Вона прокинулась у себе в кімнаті. Віолетта зітхнула і промовила: «Це був сон...» — з сумом сказала вона. Встала та пішла снідати.

Дівчинка не помітила, що амулет, який переливався всіма кольорами веселки, лежав на її столі...

Павленко Софія
11 років
Сумська область
Роменський район
с. Рогинці

МРІЇ В КОЛЬОРАХ

Мене звати Софія, мені 11 років. Я не супергерой, не зірка і не геній. Але маю дещо особливе — уяву, яка не знає меж. Вона живе в мені, як веселка після дощу: з'являється раптово, розливається всіма кольорами й ніколи не питає дозволу. Іноді вона приходить несподівано — під час уроку, у дорозі чи навіть тоді, коли я дивлюся у вікно. Моя уява схожа на добру подругу: завжди поруч і готова подарувати мені нову історію.

Я люблю малювати. Коли беру в руки олівець або пензлик, світ навколо ніби зупиняється. У такі миті я чую тільки шелест паперу та стукіт свого серця. Мої малюнки не завжди ідеальні, але в кожному є частинка мене. Ось дракон, якого немає в реальності, але він такий справжній у моїй уяві, що я майже чую його гарячий подих і шурхіт крил. А ось — ліс, де трава така висока, що ховає тебе від усього світу, і тільки сонячні промені знаходять шлях крізь густі гілки. А ще я малюю міста, які сяють уночі вогниками, ніби зорі впали з неба й знайшли собі новий дім на землі. А також у тихих

сільських дворах, де пахне яблуками і м'ятою, і сонце грає на вікнах, можна знайти магію для моїх малюнків.

У майбутньому я хочу стати програмістом. Але не просто писати нудний код, а створювати ігри, де оживуть мої малюнки. Уявіть собі: заходиш у гру — і раптом опиняєшся в чарівному світі, де можна подружитися з моїм драконом, пройти стежками мого лісу чи побачити, як спалахує зоряне місто. Я хочу, щоб кожен зміг потрапити в той світ, який я бачу у своїй уяві, і відчувати, як це — коли мрії стають реальністю.

Я звичайна дитина. Можу іноді помилятися чи бути неуважною, забути щось важливе або намалювати не те, що задумала. Можу засмутитися через дрібниці, але й зрадіти чомусь маленькому, як-от новій фарбі чи теплому слову. Але я справжня. І якщо придивитися уважніше, можна побачити в мені цілий кольоровий світ, який завжди готовий відкритися тим, хто вміє мріяти разом зі мною. Бо кожна дитина — це маленький Всесвіт. А мій Всесвіт — яскравий, гучний, трохи кумедний, але щирий. Він живе у моїх думках, моїх малюнках і моєму серці. І я вірю: одного дня він стане великим світом, у якому знайдеться місце для кожного, хто любить мріяти.

Талайло Яна

12 років

м. Львів

МЕРІ І ТАЄМНА КІМНАТА

Мері була не такою, як усі. Не через руде, як те вогнище, волосся, що не мала жодна з її однокласниць, а через неабияку віру в дива, якої не мала жодна людина її віку і через любов до книг про магію та різних містичних створінь, а також неохоту учити будь-які шкільні предмети. Всі вважали Мері дивною. Батьки намагалися змусити дівчину забути про дива і приділити увагу

навчанню. Однокласники глузували з неї і вигадували образливі прізвиська, як-от: Дивачка, Гуманоїдка, Лузерка, Повний нуль. Вчителі ставили погані оцінки і писали численні зауваження. Але Мері усіх ігнорувала і залишалась собою.

Була у Мері одна приємна риса — вона дуже любила відвідувати бібліотеку. Це чудове місце допомагало дивній школярці усамітнитись та подумати про дива, обираючи, що ще їй такого прочитати, а також менше витратити кишенькові на придбання нових книжок. Бібліотека була для Мері раєм.

Одного разу, як зазвичай, раз на тиждень після школи Мері увійшла до бібліотеки. Дівчині кинулася в очі маленька книжка з сірою палітуркою, на якій червоними літерами було виведено «Таємна кімната», а вгорі білими — «автор невідомий». Мері не роздумуючи узяла її. Вдома навіть не переодягнувшись, Мері лягла в ліжку і поринула у читання. Головною героїнею виявилась дівчина віку Мері, яка понад усе хотіла бути на самоті, і зоряними ночами, коли ніяк не могла заснути, мріяла, щоб одного прекрасного дня у підвалі її будинку опинилась таємна кімната, в якій вона могла б усамітнюватися, коли захоче. Одної ночі ця кімната і справді з'явилася у її підвалі, але не для неї. Ця кімната захопила її родину. Та, на щастя, до дівчини прилетіла фея і розповіла їй про те, що сталося. Дівчина відшукала таємну кімнату і сміливо увійшла туди. Там вона зустрілася зі своїми страхами, покійними родичами, спогадами, мріями і врешті-решт знайшла свою родину. Мері ця книга дуже сподобалася та вона навіть не уявляла, що таке ж може статися і з нею.

Цієї ночі Мері почула дивні звуки, що раз у раз линули з підвалу — це з-під землі виростала таємна кімната, як у прочитаній книзі.

Наступного дня, прокинувшись, Мері не знайшла батьків і молодшу сестру Лізу у будинку. Для неї це було дивиною, адже ні батьки, ні Ліза ніколи не вихо-

дили з дому так рано, а тим паче, у суботу, але Мері вирішила, що вони все ж кудись подалися. Дівчина пішла на кухню, поснідала бутербродом із чаєм. Після сніданку, проходячи через передпокій, вона побачила на стіні записку, що була написана на огризку аркуша з зошита у клітинку. Мері віддерла цю записку від стіни і стала уважно читати:

Мері!

Віриш ти мені чи ні, але я і наші батьки зараз полонені у таємній кімнаті, яка якимось дивом, опинилась у нашому підвалі. Будь ласка, піди в підвал і витягни нас усіх з цього жахливого місця. Детальніше я розповім тобі, коли знайдеш нас.

Ліза.

Мері дуже здивувалася. Дівчина не могла збагнути, як те, про що вона лише прочитала у книзі змогло опинитися у підвалі її будинку. Та розмірковувати про це не було часу.

Мері побігла сходами, що ведуть до підвалу. Думала вона лише про родину, тож, не дивлячись під ноги, перечепилась і упала, але відразу підвелась і побігла далі. Щоб знайти цю таємну кімнату, потрібно пошукати у підвалі незнайомі двері. Уперше Мері прийняла розумне рішення.

Ось і підвал... Мері швидко знайшла невідомі двері. Вона глибоко вдихнула і торкнулася клямки. Двері відчинилися... Спершу Мері побачила пітьму. Далі вона почула чоловічий голос, який говорив щось нерозбірливо. Наступної миті пітьма зникла і перед очима Мері з'явилося зоряне небо. Раптом у ньому пролетів дракон із дівчинкою на спині. Мері впізнала у дівчинці себе. «Ти мрієш побачити якесь диво у реальному світі?» — раптом почула Мері жіночий голос.

— Хто ти? — запитала дівчина.

— Я — Мрія, дух таємної кімнати, що знає про мрії усіх, хто сюди потрапляє і показує їм, як ця мрія з'являється насправді, — відповів голос.

Тут зоряне небо зникло і замість нього Мері побачила свій порожній клас. Вона побачила себе за останньою партою. Біля неї стояла розлючена вчителька математики. У руках вчительки була контрольна робота мері з оцінкою «одиниця».

– Мері, ну коли ти почнеш гарно вчитися? — розчаровано-лютим голосом розпитувала вона свою ученицю.

– Це не моя мрія. Таке відбувається щоразу! — вигукнула Мері, побачивши один з повсякденних моментів у школі.

– Так, це не твоя мрія, це твій спогад.

– Ти можеш бачити й показувати ще й спогади?

– Ні, спогади бачить і показує таємна кімната.

Клас та розлючена вчителька математики зникли і за мить з'явився новий спогад, та раптом Мері стало не до нього.

– Ой, — схопилася вона, — мені ж треба шукати батьків і сестру.

– Ти нікуди не підеш, — промовила Мрія.

– Ти залишишся тут, — промовив чоловічий голос.

– Та ви нічого мені не зробіть. Ви лише невидимі духи, — не здавалася Мері.

– Ти помиляєшся, мала.

Цього разу Мері почула обидва голоси в унісон і перед нею постали чоловік і жінка.

У жінки були чорні коси і вдягнена вона була у сіру мантію. Чоловік мав чорне волосся, що діставало плечей, і був одягнутий у чорний костюм, а на голові мав чорний капелюх.

– Ми не просто невидимі духи, ми духи, які можуть перетворитися на людей, коли нам захочеться, — вишкірилась Мрія у подібні жінки і боляче стиснула шию Мері. — Твою родину ми не випустимо, вони наші полонені.

Згодом до Мрії приєднався чоловік і вони обоє дуже боляче стиснули шию дівчини.

«Зупиніться!» — раптом Мері почула ще один голос і озирнулася. За декілька метрів від них стояв її покійний дідусь, який помер пів року тому.

Враз духи злякалися і відпустили Мері.

— Привіт, дідусю! Я дуже за тобою сумувала! — звернулася Мері до старого. — Чому вони тебе бояться?

— Ці духи бояться усіх, хто з'являється у несподіваний момент, — пояснив дідусь. — Бувай, Мері! У мене мало часу...

Таємна кімната зникла. Зник дідусь. Зникли духи. Мері опинилася в підвалі. Вона озирнулася. Позаду неї стояли батьки та Ліза.

— Мері, ти врятувала нас усіх, — захоплено щебетала Ліза. — До речі, записку я надіслала тобі силою думки і... А як тобі вдалося розвалити таємну кімнату?

Цього Мері й сама не знала, тому відповіла «Це не має значення. Головне, що ми всі живі!».

Дереж'янка Надія

11 років

**Івано-Франківська область
с-ще Богородчани**

КАЗКА ПРО КЛАРУ ТА ЧАРІВНИХ ДРАКОНІВ

Одного сонячного дня у саду гралася дівчинка на ім'я Клара зі своїми подругами Ангеліною та Уляною. Вони, як завжди, бігали й сміялися, граючи в квача. Та раптом Клара помітила дивну паличку, що світилася у траві. Вона підняла її й спробувала змахнути — але нічого не сталося. Подруги теж намагалися, та все було марно. Коли настав вечір, вирішили, що паличку візьме додому Клара. Удома дівчинка поклала паличку на стіл, і саме тоді в її кімнаті з'явився маленький дракончик із жовто-оранжевими очима. Клара злякалася, але невдовзі зателефонували Ангеліна й

Уляна — у них також з'явилися дракончики: рожевий і блакитний.

Наступного дня подружки зібралися разом і принесли своїх нових друзів. Вони вирішили пошукати відповідь у книгах. Ангеліна знайшла товсту книгу про драконів, де було написано: «Дракони приходять до людей маленькими, але можуть стати великими, якщо промовити чарівне слово «ЗБІЛЬШИСЯ!». А щоб повернути в малу форму, треба сказати: «ЗМЕНШСЯ!». Дракони завжди мають кулон, що є ключем до їхньої магії. Коли дракон виросте, ви повинні сісти на його спину — і тоді він віднесе вас туди, де чекає ваше призначення». Подружки вирішили перевірити написане. Клара першою промовила: ЗБІЛЬШИСЯ! І її сірий дракон виріс у кілька разів. Те саме зробили Уляна та Ангеліна. Тепер перед ними стояли три величезні й могутні дракони. Дівчата переглянулися й наважилися сісти їм на спину. Дракони розправили крила й піднялися високо в небо. Під ними залишилися будинки, вулиці, сади... А попереду розкинувся чарівний ліс, який світився смарагдовим сяйвом. У глибині лісу вони побачили замок із кришталевиими вежами. Дракони приземлилися біля його воріт, які самі відчинилися. Всередині на дівчат чекала мудра чарівниця. — Вітаю вас, обрані! — сказала вона. Кожна з вас тепер має власного дракона. Це велика відповідальність. Ви повинні берегти їх, а вони захищатимуть вас. Лише разом ви зможете підтримувати рівновагу між світом людей і світом магії. Чарівниця подарувала їм спеціальні шкатулки для драконів і навчила командам, щоб ті могли ставати маленькими й жити поруч із господарками.

Дівчата щиро подякували. Вони зрозуміли: відтепер їхнє життя вже ніколи не буде таким, як раніше.

Повернувшись додому, вони зменшили своїх драконів і сховали в шкатулочки. Тепер у Клари, Ангеліни й Уляни був не тільки секрет, а й справжні чарівні друзі. І хоча зовні все було, як і раніше, у серці кожної з них

горів вогник пригоди й магії. Бо щоразу, коли вони шепотіли: — ЗБІТЬШИСЯ! у їхніх кімнатах розправляли крила справжні дракони.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років**
Винник Арсеній
16 років
Київська область
м. Біла Церква

НІЧ

Це завжди щось прекрасне і страшне. Інколи вночі ти геть не помічаєш, як валишся у безодню чи порожнечу. Ніч буває різна, проте, як і в людини, ядро її лишається одним. Ця пора часу розкриває і водночас гнобить людські якості. Так, уночі я знаходив сенс свого життя, заливався гіркими сльозами з безглузвих причин та ставав навколішки у молитві, що завтра все точно стане краще. Радів і сміявся вночі, коли згадував давно минулі роки, розважався й стрибав, кричав від радості й від болю, отримував нові травми й долав їх.

Колорит ночі безмежний, як і безмежна деградація людства й еволюція його почуттів, як активні клуби й посиденьки на балконі. Ніч — майстриня контрастів. Вона поллоє на твої страхи й радощі, щоб потім знову змішати їх в одну купу. Дивишся у мрійливі її очі, й думаєш, яке то сузір'я вимальовується. Поринаєш у прогулянку під її темним крилом, і твоєму спокою немає кінця. Ви коли-небудь бачили, як ніч огортає природу в чорне покривало й кладе її осяйну корону за шафу горизонту? Той захід сонця на тлі свіжо-зеленого спектру не забути ніколи. Ті вологі й соковиті запахи, колискові тужливих цвіркунів, дракони з вати і бавовни, що пролітають по вітровій річці... Коли корона та зникає з горизонту, її промінчики й

далі відбиваються у нічнику, що ми зовемо Місяцем. І той нічник слугує однаково нам і природі. А ніч завжди поруч, дивиться на те, як усе спочиває і грає водночас.

Вона така — ця панна, таємнича і близька, водночас нам близька й далека. І це мені не дає спокою. Чому так багато контрастів? Яким чином вона цим керує? Кажучи правду, я шматую себе на друзки, тільки щоб залишитися з нею наодинці. День і Ніч, як брат і сестра, а я втомився ходити за руку з братом. Чудово знаючи наслідки наших зустрічей, не можу відірвати погляду від цих осяйних, мов діаманти, очей. У скрутну годину ніч приголубила мене й умовила лягти з природою до неї в холодні обійми, щоб потім зігрітися. В моменти радощів вона хапала мене за руки й підносила високо в небо, де я літав, мов птах, що був невідьником кілька років. І після кожної зустрічі, вона клала свою руку на дзеркала моєї душі й змушувала їх спочити. А тоді я бачив сни, дивні й кольорові, мовби видіння про майбутнє і минуле. Тоді вже наставав спокійний...

Сон.

Десь у далеких скелястих горах... Стояв Камінь. Він стояв один, на невеликій галявинці, що утворилася ще з давніх часів, коли ті гори були геть молоді й не такі обвітрені холодними борами. Камінь був високий та поважний. Його форма — конусоподібна, а текстура — на диво гладка. Він стояв над урвищем, яке за століття утворила стрімка річка. Течія бігла з печери невідомого походження. Колись, підземні води пробилися до поверхні й затопили систему тунелів, згодом утворивши мережу таких річок з єдиним витокom. Камінь спостерігав, як річка поступово формувалась, як до неї на водопій приходили тварини, яких згодом дедалі меншало. Урвище з кожним роком ширшало. Якоїсь миті Камінь уже стояв близько до крутого схилу. До самотнього велетня часто навідувалися птахи. За всі ці століття жодна пташка не залишила на ньому свого посліду. Немовби

всі ті покоління пернатих поважали й розуміли самотність Каменю. Рослини також його любили. Папороті любили ховатись у твердій та надійній тіні в той час, як кульбаби грілись на сонечку. Трава й мох навколо Каменю були зелені-презелені, незважаючи на холодні вітри.

Але одного сонячного дня стався неочікуваний зсув плит, що порушив і гори, і печеру, й річку, і сам Камінь. Земля під ним різко провалилася, і столітній сторож покотився вниз у обійми стрімкої річки. З гучним сплеском він почав занурюватися глибше на дно. Коли Камінь торкнувся річкового мулу, він осів під вагою велетня, утворив гніздо-кратер. Кам'яний гість одразу здобув популярність серед водної родини. Всіляка рибина хотіла потерти свої боки об нього. Водорості й підводні рослини майже одразу оточили нового гостя. Якби у Каменю були очі, він би дивився угору на сонячні промені, що пробивалися крізь поверхню води. А коли Камінь втомиться дивитись, він засне, огорнутий теплою зеленою ковдрою. Такою само зеленою, як і трава, що колись росла біля нього. Заколисуватиме його течія річки, що замінила холодні пориви вітрів.

Був собі Камінь... І досі є.

Юхименко Анастасія
14 років
Кіровоградська область
Кропивницький район
Компаніївська ТГ
с. Водяне

В ГОСТЯХ У НІЧЕНЬКИ

Коли сонце сховалося за обрієм і останній промінь погладив верхівки дерев, на світ опустилася тиша. У цей чарівний час, коли все навколо засинає, прокидається Вона — пані Ніч, або як лагідно її називають, —

Ніченька. Ніченька не приходить з гуркотом чи криками. Вона ступає м'яко, як кішка, босоніж по сріблястій росі. Її сукня пошита з темно-синього оксамиту, всіяного зірками, а волосся — мов темне небо, з якого визирає місяць. Пані Ніч носить у руках ліхтар із місячним сяйвом, щоб не було надто страшно тим, хто боїться темряви.

Одного теплового літнього вечора я тихенько вийшла у сад. День уже втомився, сонце сховалося за обрій, а небо повільно почало змінювати свої барви — від ніжно-рожевого до глибокого синьо-фіолетового. І саме тоді, коли перша зірка з'явилася на небі, до мене завітала вона — пані Ніченька. Вона ступала легко, наче тінь, у темному оксамитовому вбранні, прикрашеному срібними зорями. Її голос був лагідний, мов шепіт вітру у листі, а хода нечутна, як падіння пелюстки на траву.

— Добрий вечір, — промовила вона, торкнувшись мого плеча. — Ти не боїшся темряви?

— Ні, — відповіла я, дивлячись у її глибокі очі, в яких мерехтіли відблиски місяця.

Ніченька усміхнулася і запросила мене на прогулянку. Ми пройшлися селом, що вже заснуло. У вікнах будинків тьмяно жевріли нічники, дерева шелестіли вечірніми думками, а десь у полі співала свого нічного гімну капела цвіркунів.

— Удень усе поспішає, метушиться, а вночі — тиша і спокій, — прошепотіла Ніченька. — Саме вночі народжуються найсолодші сни, оживають фантазії та мрії.

І справді — я бачила, як із вікон діток виривалися невидимі кольорові сни: хтось мріяв про подорож до зірок, хтось — про цуценя, а хтось — про те, щоб ще трохи побути малим... Ми з Ніченькою дійшли до пагорба, де відкривався краєвид на зоряне небо.

Вона вказала рукою вгору:

— Там, серед зірок, кожна має свою історію. Але ці історії відкриваються лише тим, хто вміє слухати серцем.

Я сиділа поруч із пані Ніченькою і слухала...

Пані Ніч завжди чемно виконувала свої обов'язки перед Природою. Ніколи не зазіхала на День, бо знала, що порушиться тоді рівновага.

Одного суботнього дня зустріла пані Ніченьку на ринку Баба-Яга і почала пропонувати хабаря грошима, щоб пані Ніченька захопила частину Дня для звершення її планів. Пані Ніченька справедлива, знає всі закони Природи і на чуже ніколи не зазіхає, насварила Ягу і подалася у справах. Яга такої відмови не хотіла чути і почала мізкувати, щоб то зробити для здійснення своїх злих намірів, довго думала-гадала аж ось попросила літню бабусю піти попросити у Ніченьки милостиню. Та погодилась, бо біда та злидні доїдали її з усіх сторін, а Яга обіцяла винагороду. І бабуся про злі плани не здогадувалася. А Яга нарадила літню жінку, що мовляв, та пані дуже добра та гуманна.

Одного понеділка Зорі посходили з неба та повмощувалися на своїх зручних ліжечках у затишному будинку пані Ніченьки, відпочивали до наступного свого виходу в небо. У той момент, коли Ніченька частувала бабусю смаколикami та готувала їй харчів цілий мішок, Баба-Яга вбігла до спальні небесних світил та почала закидати їх у свій мішок, їй допомагав вірний друг Кіт. Коли бабуся пішла, і Ніченька зачинила свої двері, якось пані стало на душі важко.

– Зірочки, до столу, будемо вечеряти, затрималася я з бабусею.

Зазвичай, після таких слів, Зірки чемно поспішають за стіл, але ніхто не відгукнувся. Пані Ніченька запідозрила неладне, як прийшла до їхньої кімнати, то остовпіла, бо ліжка Зірок були порожніми... сльози горохом покотилися по її обличчю.

– Не вберегла, що ж мені робити? — картала себе за необачність пані Ніченька. На землю вже був час опустити нічні сутінки, а Ніченька не знала, де їй знайти Зорі. Зателефонувала до Місяця і разом почали шукати

побратимів. В обох відразу виникла думка, що це діло рук Баби-Яги. Ось і вирушили до її хатини на курячих ніжках.

Тим часом Яга виймала Зорі з мішка і розкидалася лайливими словами, бо Зорі пекли їй руки і не допомагали навіть рукавиці. Недовго Яга мудрувала, куди їх заховати, бо здавна для вкрадених речей мала спеціально відведене місце — скриню на замку. Чомусь Баба Яга не врахувала того фактору, коли вона вкраде Зорі, то Ніченька не вийде на зміну до тієї пори, доки їх не знайде. От і застали Місяць і Ніченька Ягу тоді, коли вона складала небесні світила в скриню. Ключі від скрині вчепила собі на шию. Старий пересохлий від віку ланцюжок розірвався і пані Ніченька підхопила ключі, які впали на підлогу. Несподівано на допомогу прийшла сама матінка Природа, коли побачила, що пунктуальна Ніченька запізнюється на своє чергування і допомогла Зорям вибратися на небо.

У кожному шелесті, у кожному подиху нічного повітря відчувався спокій, натхнення і таємниця. А коли почало світати, Ніченька попрощалася.

– Повертайся до мене, коли захочеш помріяти, — сказала вона і розчинилася в передранковому тумані. І відтоді щоночі, коли небо вкривається зоряною ковдрою, я знаю — десь поруч знову ходить Ніченька, збирає сни, охороняє спокій і дарує натхнення тим, хто її чекає.

Гудименко Марія
15 років
Черкаська область
м. Кам'янка

МІСТО ХУДОЖНИКІВ

Розлилися миготливі барви на широкому полотні фантазій. На шорсткій поверхні пензлик виводить ви-

гадливі візерунки, які з кожним соковитим мазком набувають колоритних образів. Тут із акрилового тіста зароджується новий невеличкий світ, де діють закони уяви та кольористого пишномовства.

Кожен митець у глибинах власної фантазії створює нові реальності, які чудово доповнюють ту, у якій він живе. І лише справжній майстер крізь призму творчої натури здатен зрозуміти власні всесвіти.

Мисткиня вірить, що її «вигадки» про місто Художників виявляться справжніми. Видавлює із тюбика фарбу на таріль, уже давно не користується звичайною пластиковою палітрою. Обережно виводить котові вуса, уявляючи, як той муркоче по інший бік мольберта. Котисько тримає в зубах пензель, ніби показує, що й він розуміється на секретах творчості.

Художниця з дитинства мріє жити у власному світі, де б кожен розумів ціну мистецтва. Щоночі, уві сні, дівчина подорожує до свого вигаданого світу. Бачить те, що створила сама. А деколи, й дещо інше, що не здатна зліпити її творча уява, а лише сновиддя. Це образ молодого чоловіка, який має дивну звичку носити із собою олівці та невеликий записник. Змальовує усе найпрекрасніше, що запримітить на вулиці. Охайні будинки, налиті сонцем галяви і парки, які художниця зображує на полотні акрилом, постають на цупких аркушах чужого записника.

Прокидаючись на світанні, дівчина не може повірити, що все пережите — лише сон. Довго не встає з ліжка, намагаючись зберегти у серці післясмак їхньої з незнайомцем «прогулянки». Більш ніж упевнена, що той дивний хлопець існує. Відчуває, що у душі його немає фальшу, бо навіть її багата фантазія не в змозі створити на полотні настільки живий образ.

...Дівчина прямувала додому після відвідин художнього салону. Раптово нашттовхнулася ногою на якусь річ. Це миттю вивело із задуми. Вона ледь не зойкну-

ла від несподіванки, бо серед стежки лежав знайомий записник — той, який завжди носив із собою хлопець зі сну. Така ж подерта обкладинка, зображення млина на жовто-блакитному фоні та саморобна закладинка у вигляді колоска. Тремтячими руками художниця розгорнула записник і здивувалася ще більше. Нариси, побачені там, пам'ятала зі своїх снів про місто Художників. Вона із захватом гортала записник і все більше переконувалася, що ці малюнки вже бачила раніше. Відірвалася від кольорових аркушів тільки тоді, коли зрозуміла, що хтось зупинився поряд.

— Добрий день, Ви..., — її голос обірвався, коли помітила перед собою юнака, зовсім схожого на того, що приходив до неї у снах.

Він був здивований не менше.

— Добрий день. Я саме не міг знайти свій записник. Поспішав на зустріч... Схоже він ненароком випав, коли... — хлопець простягнув руку.

Дівчина віддала йому блокнот, хоча так і не встигла переглянути всі сторінки. Ще деякий час вони стояли мовчки.

Незнайомець ніби щось хотів сказати, але ніяк не наважувався. У снах вони були такими щирими одне з одним. Та зустріч наяву виглядала зовсім інакше. Дівчина нервово перебирала пальці на руках. А може, то вона щось переплутала? Мабуть, надає занадто багато значень своїм снам.

Так вони й розійшлися. Художниця знову поринула у свої фантазії. Її не полишали сумніви, що вчинила неправильно, не скористалася шансом.

Дівчина знову бачилася уночі з незнайомцем. Їй здавалося, ніби вона проживає два різні життя, одне з яких — у місті Художників.

Мисткиня намагалася відволіктися від настирливих думок і непотрібних почуттів. Із пензлями у руках всідалася перед чистим полотном. Малювала все,

що приходило в голову. Залишала на цупкій тканині свої неказані слова через дзвінкоголосу мову барв. У ривких мазках її заплутані думки починали набувати образів. Ось на полотні постає висока жінка з чорним розкуйовдженим від вітру волоссям. У руках вона тримає парасоллю, поверхнею якої розтікаються іскристі дощові краплинки.

Художниця відходить від столу і прискіпливо оглядає роботу. Вперше за сьогоднішній день обличчя мисткині квітчає усмішка. Різко охоплює бажання вийти надвір. Прохолодне повітря бадьорить, а почуття полегкості після добре виконаної роботи додає сил. Художниця сідається на лаві біля одинокої вишні, листя якої розлилося навколо темно-бордовим дощем. Бере в руки листок і дивиться на нього крізь перші промені світанкового сонця. Тонкі прожилки нагадують стежки рідного містечка. Раптом погляд приковує фігура жінки, що пливе вулицею. Щось у її поставі, одязі, рухах видається знайомим. «Невже?... — спантеличує раптовий здогад. — Не може бути, однак, це вона. Чорнява жінка з картини. В руках тримає складену парасоллю. Дивина та й годі...».

Ураз із задуми дівчину вивів м'який дотик до її ноги. Вона миттю опустила голову і ледь не зойкнула від подиву. До неї ласкалася пухнаста сіро-біла кішечка. Поринувши у свої фантазії, мисткиня й не побачила її у себе в дворі. Приблуда звела на дівчину пильний погляд бурштинових очей.

Художниця, повагавшись, обережно піднесла до неї руку. Кицька враз гучно замуркотіла, коли відчула повільні погладжування по спині. Дівчина усміхнулася. Усі її котячі гості були полохливими і лякливими, а ця навпаки — тільки й чекала на ніжності.

Мисткиня зробила декілька фото муркотливої гості, аби вибрати серед них найкраще та зобразити на полотні. Її дружелюбна мордочка та круглі веселі очі точно би привернули увагу людей.

...Ранкові сонячні промені віддають своє останнє тепло осінній землі. З кожним новим днем холодний подих зими вчувається у повітрі все більше і більше. Та незважаючи на дощукільні дощі й невгамовні пориви примхливого вітру, у місті постійно вирує життя. В один із таких прохолодних дні художниця налаштується на роботу. Ураз щось гучно дзенькає. Есемека надійшла.

Дівчина швидко хапає телефон. Може, хтось хоче придбати у неї роботу? Однак коментар під одним із її оголошень дивує: «Вітаю! Киця на Вашій картині схожа на мою. Вона зникла тиждень тому. Де Ви її бачили?».

Жінка вражено піднімає брови, коли бачить ім'я коментатора — Сергій Мельник. Так само звучить і її друга з міста Художників. Довго вдивляється в екран, не вірячи власним очам. Переходить на його сторінку, аби роздивитися фото користувача, однак так нічого і не знаходить. Одного імені замало, щоб переконатися, що це дійсно він. Але потрібно діяти.

«Добрий день, — пише вона повідомлення у відповідь. Я бачила вашу кішку тиждень тому в себе у дворі. Якщо зустріну її ще раз — напишу».

Мисткиня перевела погляд на чисте полотно, що стояло у кутку кімнати. Вражено зойкнула й підвелася з місця. «А якщо спробувати намалювати цю кішку так, щоб вона сиділа на порозі мого дому? — Може тоді я, зрештою, її знайду? Якщо хлопця із міста Художників та жінку з парасолею я зустріла в реальному житті, то, мабуть, це й тут спрацює?

Коли мисткиня закінчила роботу, дім полишали останні сонячні промені. За шибкою яскраво-багряна небесна долівка, ніби намащена полуничним варенням, сповіщала про прихід вечора. Художниця прочинила вікно і впустила вологе свіже повітря у невеличку кімнатку. Деякий час постояла там, зіпершись ліктями на

підвіконня, поки сонце й зовсім не сховалося за верхівками далеких дерев.

...Минув тиждень з того часу, як художниця вдруге намалювала зниклу кішку. За весь цей час дівчина бачила її лише на своєму полотні. Щоранку вона виходила на ганок із надією, що сіро-біла заблуканка з'явиться у дворі, та не знаходила навіть найменшого натяку на пухнасту гостю. Схоже, що дива не завжди справджуються.

Мисткиня зробила кілька знімків нової картини й виставила їх у соцмережі, після чого сіла працювати. Згодом до тихого шкряботіння олівця доєднався стукіт — дощові краплини повзли віконною шибкою, ніби павучки павутинкою.

Дівчина закінчувала роботу й оглядала свій витвір прискіпливим поглядом. А дощ уже не йшов — він заливав усе навколо під звуки рюмсання набурмосених хмар. Раптом крізь репет зливи дівчина вловила ледь чутне нявкотіння. Швидше за все, їй це просто здалося. Однак нявкання не затихло, а стало лише настирливішим. Та не встигла господиня повністю прочинити вхідні двері, як до передпокою влетів сірий розпатланий клубок. Кицька сховалася під стільцем. Лише жовтаві овали блимали у сутінках, видаючи її схованку. Та як тільки рятівниця принесла шматок ковбаси, кішка відразу ж вигулькнула назовні.

...Художниця йшла вуличкою, тримаючи муркотливу знахідку в руках. На диво, чотирилапа шукачка пригод спокійно скрутилась у клубочок. Дощ уже затих, сховався поміж сірих хмар. Дівчина оминула останню калюжку й підійшла до зеленої хвіртки. Тут жив Сергій — її новий, а нібито вже й давній знайомий із наміреного міста.

У передпокої будинку гостю зустрів стрункий худорлявий юнак:

— Добрий день! Я щиро дякую Вам за допомогу! — ввічливо мовив він і дбайливо взяв кицьку у свої руки.

— Ох і ж нечупара! Де тебе носило!?!— жартівливо звернувся до кішки, а потім знову поглянув на дівчину: — Шарлотту я взяв у притулку зовсім недавно.

— Це благородно, що Ви подарували киці дім, — тихо мовила гостя.

Юнак почухав кішку за вушком.

— До речі, я Вас вже зустрічав на вулиці. Пам'ятаєте, як віддали мені знайдений записник?

Дівчина мовчки кивнула. Тепер вона зробить те, на що так довго не могла наважитись.

— Ви, так само як і я, захоплюєтеся малюванням. І хочете — вірте, хочете — ні, але я писала Ваші портрети ще до того, як познайомилася в реальному житті. Ви були моїм вигаданим персонажем.

На мить Сергій задумливо примружив очі. Художниця нервово прикусила губу, не знаючи, як той відреагує на її слова.

— Чесно кажучи... я й сам боявся розповісти, що й Ваш образ колись вигдавав. І він співпав із реальним з абсолютною точністю, — художник припинив погладжувати улюбленицю, прикувавши увагу до своєї гості.

— У мене є навіть ціле вигадане місто... — почала співрозмовниця, але чоловік закінчив речення за неї:

— ... де живуть лише художники. Це також і моя вигадка...

Мисткиня оторопіло дивилася на юнака. Тепер усе здавалося ще більш неймовірним і фантастичним, ніж раніше. Кімната на мить поринула у тісну тишу. Кожен думав про щось своє, і лише тоді, коли Шарлотта змудилась сидіти на руках господаря й зіскочила на підлогу, Сергій наважився порушити мовчанку:

— Чи не хотіли би Ви продовжити розмову за чашечкою кави?

Дівчина стрепенулася:

— Залюбки.

За спілкуванням час пролетів непомітно.

– Дивовижно! Те, на що ми самі не наважились, за нас зробила Шарлотта, — промовив юнак, проводжаючи художницю додому.

– Вона — справжнє диво, — дівчина привітно подала на прощання руку.

– Принесіть завтра портрет моєї кішки, який Ви написали. Я б хотів його придбати.

Художниця усміхнулася:

– Я Вам його подарую...

Юдіна Марія

18 років

м. Херсон — Румунія

СКЛЯНИЙ ДІМ

– Люди, які вірять у теорії змов, або дурні, або лінять-ся знайти нормальні логічні відповіді, — захекано промовила Наталі, перекидаючи наплічник через напівзіржавілий паркан.

– Я — не всі. Я не сліпо вірю, а шукаю неспростовні докази!

– Я раджу подумати ще раз, чи ти не дурень, — Наталі була не в гуморі, оскільки Джейк змусив її відірватися від улюблених робо-тваринок та вилізти з кімнати.

– Якщо тобі не подобається шукати відповіді на загадки, навіщо пішла?

– З нудьги. От і все, — вона перелізла через паркан і почала порпатися у замку.

– Тоді слухай, — сказав Джейк по іншу сторону брами. — Колишній власник цього будинку Альберт Тіто був відлюдником — він не тримав навіть покоївки, щоб слідкувати за таким гігантським будинком.

– Як я його розумію... — промимрила під ніс Наталі та відчинила браму.

– Ніхто у місті Брошта не знає, що сталося з його сім'єю, — продовжив Джейк. — Дружину та сина ніхто

ніколи не бачив... П'ять років тому і сам Альберт безслідно зник.

Перестрибуючи через дві сходинки, хлопець опинився на ганку. Двері були забиті дошками, і поки Наталі торсала дерев'яні перекладини, Джейк дістав маркер із поясної сумки та намалював кепкуючий смайлик на зітлілій табличці, яка попереджала: «Під охороною держави. Вторгнення карається законом».

– Якщо ми знайдемо щось страшне — я тебе прибі'ю, — Наталі посвітила ліхтариком в коридорі. — Прочинені двері. Глянемо?

Двері зарипіли від Джейкового поштовху.

– Це кабелі? — Наталі схопила поглядом дивне плетиво на підлозі. — Що за штуковину він тут будував?

– Це найцікавіше. Як гадаєш, що мала побудувати людина, щоб щезнути? — Джейк роздивлявся дивні конструкції у формі кубів. Деякі були зібрані у маленькі групки та пошкрябані, ніби хтось намагався їх перемістити.

– Зброю? Щось небезпечне? — Наталі пошукала поглядом — куди ведуть сплетені дроти? Зітхнула, зрозумівши, що в нікуди — обірвані краї кабелів були хаотично розкидані біля підніжжя кубів.

– Саме так! Щось таке, що змусило уряд вчепитися у підлюкітники нагрітих стільців та затруситися від страху!

Дівчина закотила очі, сідаючи перепочити біля стіни, її пальці несвідомо обводили запилюжені дірки в підлозі. Обабіч здіймалися комірки стелажів із величезною кількістю книг — справжнісінька особиста бібліотека!

– Нічого собі... Таке зараз нечасто побачиш у Діджитал Ері. Гей, Еллі...

Поки Джейк воркував із особистою помічницею на ім'я Еллі, Наталі відвернулася і посвітила ліхтариком на дивний бугор під пальцями. Ще один дріт. Він був

підозрілим не тільки через те, що стирчав з підлоги і зливався зі стіною. Він мав рівний край...

– Не розумію, нащо читати величезні тексти, якщо можна послухати з них вижимку, плюс, у Еллі просто солоденький голос, — Джейк посвітив ліхтариком по полиці та потягнув одну із книг.

У той самий момент структури та механізми за їхніми спинами — ті самі «куби» — поспалахували один за одним люмінесцентною блакиттю: підлогою розповзалися тьмяні смуги, які проходили крізь сяючі механізми, та здіймалися по стінах аж до стелі... Наталі з переполоху потягнула дріт — над їхніми головами почала вищати сигналізація, а приємні блакитні кольори змінилися на волаючий червоний.

Джейк пискляво закричав та вривався спиною у книжкові полиці: декілька книг захиталися і впали на підлогу.

– Що ти зробив?! — заволатала Наталі.

– Що я зробив? Що ти зробила?! — прокричав у відповідь Джейк.

Ці двоє продовжували б налякано верещати, але позаду них повільно від'їхала стіна, відкриваючи прихований простір, наповнений заспокійливим сяйвом.

– Поліція чи смерть? — пробурмотів Джейк і заозирався.

– Мені набридло опинятися у поліцейському відділку через тебе! — Наталі підхопила друга під руку. — Пересидимо там, поки паніка не вщухне.

Джейк не пручався — і вже за мить обидва зникли у проході.

Звикаючи до яскравого світла, Наталі озирнулася. На столах поміж моніторів і серверів були хаотично розкидані колби, інструменти і баночки з хімікатами. Лабораторія?

Її увагу привернула скляна ємність у кутку кімнати розміром з людський зріст, до якої тяглися дроти від

вимкнутих моніторів і чорного велетенського куба. Але найжахливіше було всередині: у наповненій в'язкою рідиною капсулі гоїдався хлопчик, років дванадцяти.

Наталі поторсала свого друга за руку:

– Він... мертвий?

– Я думаю він... спить, — Джейк підійшов до капсули.

– Дивись, як здіймаються груди, — він дихає... Отже, маска постачає кисень, а куб, певно, працює як генератор...

– Досить бурмотіти! Нам потрібно дістати його звідти! — метушилася довкола колби Наталі. — Або покликати поліцію. Вони все одно от-от приїдуть!

– Ні! Ти здуріла?! — Джейк панічно похитав головою.

– Що, як те, що ми бачимо, зробить нас співучасниками? Нас зітруть, як Тіто!

На мить запала тиша.

– Ми маємо йому допомогти. Він — дитина... — Наталі оглянула капсулу у пошуках кнопки, яка б її відчинила, а Джейк заклацав клавіатурою.

– Джейку, нічого зайвого не натискай.

– А як я інакше дізнаюся функцію кожної кнопки?

Спершу по кімнаті рознеслося легке гудіння, а за лічені секунди комп'ютери та екрани увімкнулися одночасно — яскраво-біле світло засліпило очі сталкерам. Наталі відчула, як її голова стає важкою. Наступне, що вона пам'ятала, — холод плитки на підлозі.

Наталі отямилася у таємній лабораторії й огляділася: вона наче... змінилася. На місці капсули із хлопчиком у кутку височів стелаж із незрозумілим приладдям. Дівчина глянула на Джейка і злякано позадувала: над її другом навпочіпки сидів чоловік, зацікавлено розглядаючи хлопця. Нарешті він обережно, але настирливо, похлопав його по щоках.

Нарешті опритомнівши і побачивши над собою незнайомця, Джейк поплазував до Наталі.

– Та це ж! Та це ж! — забурмотів пошепки.

Наталі не відводила погляду від незнайомого чоловіка, а той весело покрутив вуса та випрямився у весь зріст.

– Вітаю! Я — Альберт Тіто, господар дому. Ви вже пробачте за безлад, я дуже давно не мав гостей! Грегоре, привітайся з новими друзями.

У дверях, які ще кілька хвилин тому були відсувною стіною, з'явилася істота. Вона була вищою та більшою за звичайну людину, і її голова нагадувала голову пса.

– Я проведу їм екскурсію, а потім ми вип'ємо чаю за настільними іграми.

Створіння похмуро кивнуло, після чого ввічливо зачинило задньою лапою за собою двері.

– Що це за чортівня?! — Джейк поторсав Наталі за рукав, але дівчина залякла, не в змозі дібрати слів.

— Це Грегор. Мій помічник, — відповів замість неї Альберт. — Він був зі мною ще з часів... — чоловік зробив паузу, пригадуючи, — ...скільки я себе пам'ятаю!

Альберт подав руки Наталі та Джейку, допомагаючи їм встати.

– Якщо не хочете екскурсії, можемо перейти до ігор та чаю... — Помітивши збентежені обличчя друзів, чоловік помітно захвилювався.

– Як ми сюди потрапили? — підозріла зміна обстановки змушувала Наталі очікувати найгіршого, хоча вона і намагалася тримати себе в руках.

Обличчя чоловіка враз змінилося на порожнє і беземоційне. Тишу перервав Джейк найдурнішим запитанням:

– То ви справді Альберт Тіто?

Все, що Наталі бачила до цього в «заброшці», — щезло. Покинутий дім божевільного вченого перетворився на звичайний будинок.

Ця ситуація все більше нагадувала нічний кошмар. Це відчуття підтвердилося і тоді, коли тріо піднялося на третій поверх. Наталі та Джейка зустріли десятки усміхнених людей із келихами в руках. Щось у їхніх обличчях та рухах насторожувало Наталі і змушувало шукати очима вихід.

Альберт неуважно слухав Джейка, на всі дурнуваті питання хлопця відповідав коротко, перебираючи коробки із раритетними паперовими іграми. Джейк же не зупинявся:

– Пане Тіто, всі в нашому місті хочуть дізнатися, про те, що сталося з вашою дружиною?

Джейк ніколи не відрізнявся вмінням читати людей і ситуації, а от Наталі помітила, як Тіто весь час уникав питань про сім'ю. Його обличчя знову набуло пустого відчуженого виразу. Наталі відчула важкість у шлунку: настирливість Джейка ні до чого доброго не призведе, тож вона спробувала натякнути хлопцю про це маленьким стусаном. Мабуть, це забрало багато енергії — в очах попливло...

Голос Тіто повернув її до реальності, дівчина потрусила головою, щоб прийти до тями:

– Я очікував таких питань, Джейку, — він покивав. — Розумієш, я багато працював, фактично знехтував нею... Тож одного дня вона зібрала речі та поїхала...

Він взяв келих зі столика та промочив горло.

– По дорозі у щасливе майбутнє вона потрапила в автокатастрофу...

Все довкола знову закрутилося, п'їтьма невідступно насувала зі стелі на стіни, від чого паніка починала заповнювати живіт та груди. Наталі обернулася, щоб сказати про це Джейку і помітила, що друг мав кепський вигляд.

– Тож... якою була ваша робота? — кашлянув він.

– Я працював над уживленням людського мозку у штучний інтелект, — відповів чоловік. — Уявіть собі

миттєвий доступ до всесвітньої мережі, уся можлива інформація, найновіші відкриття науки та особисті дані. Людина, що володіє цими знаннями, здатна підкорити Землю...

Здавалося, Джейк починав розуміти, що вони потрапили у серйозну халепу. Обидва знали: якщо у них і була можливість вибратися з цього маєтку живими, то просто зараз.

Хлопець спробував змінити тему, поки Наталі повільно встала та почала обходити залу, роблячи вигляд, що зацікавлена обстановкою та малюнком шпалер:

– А де ваш син? Я чув на ф...орурах, що у вас є син...

Коли Джейк ще раз згадав сім'ю Альберта, підлога під ногами здалася Наталі м'якою, а групи людей злилися в одну велику страшну пляму.

Чоловік спробував їх відволікти:

– Будь ласка, сідай, Наталі. Навіщо вам знати про мого бідолашного хлопчика? Це особисте. Краще я розповім вам про свою роботу. Це цікаво дорослим, так? Уявляєте, мої проекти, зібрана власноруч техніка, роки і роки роботи дали результат: я тепер одноосібно можу контролювати весь штучний інтелект у цілому світі. Підглядати за людьми, підштовхувати їх до певних рішень...

Він так захопився розповіддю, що не помітив, як презираються між собою підлітки.

– Джейку, дай мені свій планшет — я покажу дещо, щоб ти повірив. До речі, Наталі, твої Лимон та Крендель — такі милі друзі-тваринки! Не те що мій Грегор.

Джейк підскочив з крісла і простягнув руку Наталі, дівчина стиснула її та ввічливо, якомога спокійніше, промовила:

– Дякуємо за прекрасну екскурсію і чай, пане Тіто. На жаль, нам уже час іти. Мені якраз потрібно зарядити акумулятори Лимона та Кренделя... Ми ще завітаємо до вас на наступному тижні. Так, Джейку?

Хлопець не встиг відповісти, як підлога під їхніми ногами затряслася, гості знову почали перетворюватися на розпливчасту пляму, яка десятками рук тягнулася до двох переляканих підлітків.

Тіто тим часом піднявся на ноги та сльозливо закричав:

– Ні! Не йдіть! Лимону та Кренделю нічого не потрібно — вони весело гасають по твоїй кімнаті! Ми ще не пограли у гру! У Монополію! Всі люблять Монополію!

Від його крику вся кімната затрусилася та почала миготіти і зникати. Зовсім скоро друзів та Тіто, який за мить дещо схуд і зменшився у розмірі, оточила пільма. Виходу не було, єдині двері — зникли. Лише вікна залишалися незмінними, вони висіли серед чорної пустки, а крізь них сяяло неприродне біле світло. Наталі картала себе, що не помітила цього раніше.

Вона не вагалася — її руки вхопилися за спинку дерев'яного стільця, який, як і інші меблі, вже почав танути. Вона розмахнулася та вдарила по вікну, Джейк кинувся допомагати.

– Зупиніться! Не руйнуйте мій ді-і-ім! — голос, що благав їх припинити, не належав дорослому Альберту Тіто.

Наталі та Джейк зупинилися і поглянули у бік чоловіка. Альберт Тіто зник. На його місці стояв той самий хлопчик... Хлопчик із прозорої капсули...

У чорному просторі, на неіснуючій підлозі, стояли троє. По обидва боки від них висіли, просто в повітрі, тріснуті вікна. Порятунком для Джейка і Наталі — руйнація цілого світу для маленького хлопчика.

Несподівано біля малого з'явилося те саме створіння із собачою головою. Воно загрозливо дивилося на двох друзів.

Наталі поглянула на Джейка — той із готовністю кивнув.

Почулося биття скла. Щільна імла змінилася білим світлом...

Джейк та Наталі прокинулися у знайомій лабораторії. Вони лежали на підлозі, міцно вчепившись один у одного. Чотири екрани комп'ютерів були розбиті: вони тріскотіли, іскри відлітали в різні боки. Техніка їдко диміла. Єдиний плюс — припинила вищати сирена.

Джейк почав підніматися на ноги, Наталі — за ним. Будинок міг спалахнути у будь-який момент...

Дівчина перевела погляд на капсулу із хлопчиком. Його спокійний вираз обличчя змінився гримасою болю.

Наталі знайшла на полиці гайковий ключ, Джейк підхопив стілець — й обоє синхронно та з усієї сили поцілили у скляну капсулу — удар, удар і ще один.

Вогонь почав здійматися по розтрощених комп'ютерах — екрани блякнули і вимикалися. Капсула нарешті надривно тріснула і почала розпадатися під тиском рідини.

Джейк обережно підхопив непритомного хлопчика, який притискав до грудей іграшкового бульдога. Наталі поспішно промацувала стіну долонею і поглядом у пошуках важеля. Коли стіна від'їхала, створюючи вихід із палаючого приміщення, друзі злетіли по сходах, полишаючи «скляний дім» на поталу вогню...

Афім'їна Ляна

15 років

Дніпропетровська область

м. Кривий Ріг

ЧАРІВНА КНИГА ПАМ'ЯТІ

Нарешті почалося довгоочікуване літо. Воно гучно заявило про свої відвідини та дало дітям нагоду відпочити від галасливого шкільного життя. Нарешті мож-

на видихнути та відчути аромат нового та незвіданого, того, що манить, того, чого прагне душа.

Для кожного перший день літніх канікул починається особливо, щоб дати початок відпочинку і відчути його на повну. От і ми з Діаною поїхали у центр міста з нагоди відкриття нової книжкової крамниці. Моя подруга, як і я, справжня книгоманка. Ми давно вже збиралися купити однакові книги, щоб читати, ділитися враженнями та обговорювати найцікавіші моменти героїв...

Ми наближаємося до книгарні. Пальці аж сверблять від бажання погортати сторінки та відчути аромат свіжодруку. Двері крамниці розчинилися — і нас одразу огорнув неперевершений аромат нових книг. Багато людей штовхаються поміж стелажів та із захопленням в очах перегортають хрусткі сторінки, запах яких манить кожного підійти до полиці та взяти довгоочікувану книгу. Він ніби для кожного свій. Кожного веде у конкретний відділ та до конкретного місця.

Ми з подругою захоплено переглядаємося. У наших очах палахкотять іскри. Ми одразу ж починаємо з оцінки місця та огляду кожної полицки. Очі одразу стають завидючими, а руки загребущими. Пальці розчепірюються та перебігають з книги до книги, з полиці на полицю і шукають те, чого так давно прагне душа.

Насолоджуюся процедурою пошуку щоразу, коли відвідую книжкову крамницю. Та раптом мене кличе Діана:

– Ось, я знайшла її!

Ми радісно підсакаємо та обіймаємося. Нарешті! Беремо два екземпляри та продовжуємо пошуки ще чогось цікавенького. Подруга порпається у відділі детективів, а я, закохана у класичну українську літературу, хочу купити п'єсу Івана Котляревського «Наталка Полтавка».

Раптом мою увагу привертає книга, яка випромінює яскраве зелене сяяння. Вона виблискує, ніби смарагд на

сонці, манить підійти та узяти її. Я беру її до рук, і вона починає ще сильніше мерехтити й навіть іскритися. Підбігаю до Діани та показую їй книгу, яка чомусь стала абсолютно звичайною.

– Дивись... — кажу я та помічаю, що книга прийняла вигляд звичайної дитячої енциклопедії про тварин.

Діана здивовано підводить брову та питає:

– Ти хотіла показати, де живуть білочки?

Я була здивована та ошелешена. Хіба таке може бути? Я сумно поглянула на книгу. Тепер вона здавалася звичайною. Я перегрілася на сонці? Але щойно книгу було поставлено на місце, як та знову почала мерехтити... Протерши очі, вирішила не думати більше про цю книженцію.

Ми стоїмо на касі та, поки чекаємо свої черги, розглядаємо стікери та закладки. Хлопець-консультант, не на багато старший за мене, усміхається та якимось багатозначно дивиться. Подякувавши, виходимо щасливі та сповнені позитивної енергії. Але мене однаково непокоїть думка про ту книгу та про продавця, який так багатозначно та хитро усміхався.

Пізно ввечері вдома я, знеможена та втомлена, проте щаслива, зручно вмощуюся на своєму улюбленому ліжку. Обережно дістаю одна по одній книжки, ще раз розгортаю та... Що це? Чому з мого пакета виринає якесь смарагдове мерехтливе світло? Затамувавши подих, дістаю ту саму книгу, яка і привернула мою увагу в книгарні. Намагаюся розгорнути, але не вдається. Вона міцно стиснута. Відчуття, що сторінки склеєні між собою. Що ж робити? Може рівномірно прогріти книгу? Запалюю свічку. Потрібно бути дуже обережною, щоб не підпалити випадково край.

На обкладинці з'являється напис. Через деякий час, коли я ще краще прогріваю книгу, розумію текст: «Зустрінемося завтра о 8:00 в кав'ярні біля водограю. Візьми із собою цю книгу». Я здивована. Напевно, краще сказа-

ти, ошелешена. Йти на цю зустріч, чи ні? Та моя жага дізнатися таємниці цієї книги бере гору, тому вирішую йти... Мені дуже цікаво, хто залишив це послання... Можливо, я здогадуюся, хто...

Уранці хапаю книгу, вистрибую на вулицю та поспішаю на таємничу зустріч до кав'ярні. Цікаво, що ж це все означає? Чому саме я бачу це світіння? Адже людям, що проходять повз абсолютно байдуже...

Можливо, усе не так просто. Так багато питань і так мало відповідей... Я занадто заклопотана загадкою цієї книжки. Її мерехтіння посилюється. Чим ближче до кав'ярні, тим яскравіше вона світиться. Це все не просто так, усе це щось означає... Напевно, там її володар... Вже відчуваю аромат кави. Моє серце калатає, дихання пришвидшується. Жага дізнатися правду бере верх.

У кав'ярні тихо. Хтось із головою поринув у комп'ютер, хтось насолоджується розмовами, хтось просто мрійливо дивиться у вікно... Аж раптом книга вислизає з моїх рук та падає на столик, за яким сидить хлопець, той самий продавець-консультант із вчорашньої книгарні. Він доброзичливо махає мені та запрошує присісти. Я чомусь так і думала, що побачу саме його. Занадто вже хитрою була його усмішка. А ще той багатозначний погляд, коли він пакував моє придбання. Усе вказувало на те, що він підклав мені «смарагдову» книжку. Але однаково почуваю себе трішки розгубленою. Незнайома людина та загадкова книга... Треба замовити каву. Вона завжди мене заспокоює та допомагає впорядкувати думки... Сідаю на диванчик у самісінькому куточку кав'ярні, махаю офіціанту, і він записує наше замовлення.

Хлопець-консультант радісно потискає мою руку і каже:

– Привіт! Не хвилюйся! Я тобі не зашкоджу. Я — Назар.

— Іляна... Рада знайомству, — відповідаю я та оцінююче дивлюся на співрозмовника.

Звичайний хлопець років шістнадцяти. Приємна усмішка. Охайний зовнішній вигляд. Але погляд... Здається, мого нового знайомого щось непокоїть чи турбує... Можливо, це пов'язано із книгою. Він відчув мій погляд, якимось невпевнено усміхається:

— Ну, що ж... Думаю у тебе багато питань... Я готовий дати на них відповіді...

Я йшла на цю зустріч і мала три тисячі питань, а коли вже можна було їх поставити, одразу ж задумалася, як краще запитати, щоб не нагрубити чи не образити... Раптом Назар перериває мої роздуми та каже:

— Цю книгу побачити може не кожен, лиш той зможе її прочитати, хто серце своє до неї захоче схилити...

— Тільки не розмовляй римами. Ти тоді викапаний чаклун із фільмів про магів. А їх ненавиджу, — перебила я Назара та скептично здійняла брову.

— Хах... Тоді скажу просто... Мерехтіння книги можуть бачити лише ті, у кого глибоко у душі захований смуток. Він не обов'язково повинен бути помітним. Книга відчує його у будь-якому разі. І тоді вона починає сяяти...

— Але я не маю ніякого смутку!

— Не перебивай мене. Ця книга знаходить людей зі смутком, який вони тримають глибоко в собі. Вона допомагає його подолати та відпустити. Найчастіше книга випромінює світло, коли відчуває, що цього смутку стільки, що неможливо терпіти. Він ховається глибоко в душі, і про нього бояться говорити. Усе в світі не просто, усе має значення. Ця книга теж дуже важлива. Вона допомогла мені, тому допоможе й тобі. Адже вона сама знаходить людей із сумом та допомагає його відпустити...

– У мене немає ніякого смутку... А якщо і є... То як саме може допомогти мені старезна книга?! Вона навіть не розгортається!

– Упевнена? — питає хлопець та легким помахом руки розгортає книгу...

Я дивлюся на сторінки... Серце неприємно стискається і починає поколювати... Відводжу очі та намагаюся приховати погляд. Там було багато фотографій з моїм покійним дідусем. Здається, ніби хтось слідкував за нами та фотографував кожен наш крок та подію. Тут ми гуляємо, тут їмо морозиво, тут ми поїхали на море... Ось тут він веде мене до художньої студії. Тут я дарую йому картину, яку сама намалювала. Це був сірий вовк... Тут він найперший вітає мене з днем народження... Тут ми разом стріляємо в тирі, ось ми біля моря... Дідусь і з танців забирав мене будь-якої негоди... Я досі пам'ятаю усі ці миті, де ми щасливі... Це були чарівні миттєвості. Я справді була щаслива поряд з ним, насолоджувалася його компанією. Дідусь був важливою людиною в моєму житті. Безмежно його люблю та ціную. Мій дорогий дідусь...

Уже майже п'ять років минуло з моменту його смерті, а в мене однаково стискається душа. Емоції накочуються хвилю, і моєю щоголю котиться кришталева сльозинка. Я нікому не казала про те, наскільки мені боляче про нього думати і як важко відпустити... Тримала десь глибоко всередині та ховала за усмішкою. Назар мав рацію, у мене справді в душі смуток. Я потребую його подолати та відпустити. Проте боюся, що тоді втрачу цю останню ниточку емоційного зв'язку. Я так міцно зв'язала себе важкими думками, що сама ж у них і заплуталася, немов у павутинні. Мені треба відпустити минуле.

Якийсь час ми сидимо мовчки. Назар не квапить мене. Він просто дивиться у вікно. А я, поринувши у спогади, нарешті наважуюся заговорити.

– Я так за ним сумую... Знаю, що пройшло багато часу, але... Знаєш, ця книга показала мені, які ж були чудові миті, коли ми були разом...

– Ти ж будеш вічно їх пам'ятати та згадувати з усмішкою. Потрібно лише відпустити смуток та згадувати щасливі моменти.

– Так, твоя правда, але мені було так важко усі ці роки... Я ж не можу зараз лише поглядом на декілька фотографій так легко відпустити біль!

– Тобі й не потрібно... Залиш його собі, а коли зрозумієш, що готова відпустити, то книга згорнеться і буде шукати нового власника, якому вона потрібна.

– І як я зрозумію, кому і де її віддати?

– Книга сама підкаже. Вона приведе тебе до конкретної людини, і ти сама все зрозумієш.

– А як у тебе з'явилася ця книга? — обережно питаю я та кладу книгу в сумку.

– Цей фоліант дуже допоміг мені, тому зараз я зможу з тобою поділитися своїми переживаннями.

Я відкинулася на спинку дивана в очікуванні історії цього хлопця. Адже мені стало його дуже шкода, бо якщо мені так сумно, то що відчуває він?

– Умію слухати уважно, — сказала я.

– Сашко був моїм найкращим товаришем ще із самого дитинства. Ми були нерозлучні. Він був, як Федько-хамидник... Читала? Одночасно завзятий шибайголова та дуже розумний і обережний. Сашко міг помирити хлопців та у туж мить сам міг вплутатися в якусь халепу. Він був добрим та турботливим. Його зелені очі випромінювали завзятість та готовність допомогти будь-якої хвилини. Він завжди зневажав брехню. Сашко був найчеснішим та найдобрішим у цілому світі. Його знали усі у нашому невеликому селі. До нього дослухалися, просили допомогу. Усі його любили... Він був для мене, ніби брат. З ним пов'язано багато цінних для мене спогадів. Від сидіння за одною партою та походів на річку.

Він допомагав мені виплутуватися з екстремальних ситуацій. Сашко був важливим для мене... Але війна... Вона прийшла неочікувано та налетіла на нас хижим птахом. Вона чорною пеленою огорнула і всю країну... Дісталось і нашому селу. Загарбники не щадили нікого...

Якось вранці я прокинувся від крику... Моя мама схопила мене та потягла до якоїсь маршрутки. У неї в руках був лише рюкзак з документами та два телефони. І ми поїхали... Ми залишили нашу батьківську землю, але не покинули рідну Україну! От я й тут... А мій вірний товариш... Він залишився і... Загинув, як і решта людей, як усе моє село. Війна просто наступила на нього і розчавила, навіть не відчуваючи ніякого жалю... Мені було зле, було гірко. Я не знав куди себе діти та що взагалі робити. Спочатку я винив у його смерті себе, адже не забрав його тоді, під час евакуації. Потім я був злий, що гинуть ні в чому невинні діти й дорослі! Потім плакав і страждав. Цілими днями я майже нічого не їв і не пив...

А потім книга знайшла мене. Це було, ніби вчора. Ми з мамою поверталися додому через міський парк. Мою увагу привернула лава, на якій лежала старовинна книга, яка світилася смарагдовим мерехтливим сяйвом. Почав роззиратися довкола — нікого. Мама сказала, щоб я не чіпав чужу річ. Але я вперше не послухався її і заховав знахідку у рюкзак. Вдома книга так само світилася.

Я розгортав книгу, знову проживав усі моменти життя, що були пов'язані із Сашком, тепер ще більше зігріваючи їх у пам'яті... Можливо, книга поглинає весь сум... Іноді мені здається, що Сашко став янголом і зараз він оберігає усіх своїх друзів, які zostалися живими... Спробуй і ти, думаю, що твій дідусь теж був дуже добрим і чесним... У нього дуже лагідні та теплі очі, у злих людей таких не буває...

– Так! Він був дуже добрим. Напевно, він, як і твій Сашко, став янголом...

Раптом книга почала світитися тьмяніше...

- Що з нею? — стурбовано запитую я.
- Ти відпустила свій сум... — сказав Назар.

Удома я створюю допис про дідуса на своїй інтернет-сторінці. На столі лежить розгорнута книга. У ній наші спільні моменти, проведені з дідусем. Проте зараз вона вже згорнута та зливається із сірим столом. Я пишу те, що давно хотіла висловити, та ніяк не могла зібратися духом. Мені не вистачало сили. От зараз я дописую останні рядки. Повертаюся до присвяти: «Любому діду-севі, який завжди буде в моєму серці...».

Раптом дзвонить будильник і я підскакую. Точно! Я ж призначила зустріч хлопцю, якого зустріла вчора у школі. Я всією душею відчула його потребу в цій книзі. Він нещодавно переїхав у моє місто з Херсонщини та прибув до гімназії, де вчусь я. На клас старший за мене. У нього стільки болю в очах, що, здається, ще мить — і все навколо буде залито ним...

Я зберігаю документ та надсилаю на друк. Хочу, щоб усі побачили та прочитали, який крутезний та добрий був мій дідусь...

Я біжу на зустріч, щоб допомогти людині, яка намагається впоратися зі смутком, яка маскує його, але не може відпустити...

Ось так... У руках моїх звичайна книга, яка здається сірою та невиразною для всіх. Але — це проживання наново подій минулого, усвідомлення цінності колишніх миттєвостей, відчуття вдячності долі за те, що подарувала нам цих особистостей. А ще — це бажання жити далі, щоб продовжити своїми думками, діями та вчинками пам'ять про дорогих серцю людей...

Книга пам'яті — у кожного з нас в душі. З усіма недомовками та таємницями... З усіма неприємними та радісними моментами. Тут і турботи, і смутки, визначні й навіть ганебні події. Тут усі вчинки... І тому, так буває, що

у когось сторінки цієї книги стають такого ж кольору, як душа... Чорні... Світлі... Веселкові... Пам'ять зберігає кожен крок, кожен мить... Книга пам'яті, як і книга життя, пишеться кожною людиною до останнього її подиху...

Чижевич Діана
15 років

Волинська область
Володимирський район
Поромівська ТГ
с. Поромів

CAMINO*

Андрій прокинувся в холодному поту. Серце стукотіло так, ніби хотіло вирватися з грудей. Він лежав нерухомо, намагаючись заспокоїтись, але згадка про сон тримала його в страху. Це був той самий сон. Той самий сон...

Він підвівся, взяв пляшку води і вийшов на подвір'я лікарні. Надворі було тихо. Житомир спав. Навколо все завмерло. Тільки вітер шелестів листям...

Він сів на лавку біля корпусу, повільно дихав, намагаючись заспокоїти думки.

— Михайло... — шепотів він. — Де ж ти?.. Де?

Їх обох знайшли немовлятами на автобусній зупинці біля Луцька. Михайло був загорнутий у брудне покриття, Андрій — поряд, плакав від голоду. Вони опинились у дитячому будинку. Життя там було нелегке. Знущання, образи, холодні стіни і постійні приниження з боку вихователів та дітей. Але були й щасливі моменти — дружба хлопчиків.

Виховання було суворим і безжальним. Андрій пам'ятав, як вчився захищати себе, коли старші діти ображали їх. Часто саме Михайло заступався. Його голос звучав твердо і грізно, навіть коли сам трусився від страху:

— Відійди від нього. Ти не маєш права.

І хоч це не завжди зупиняло кривдників, Андрій знав — він не один.

Дружба для них стала змістом життя. Вони ділилися всім: їжею, таємницями, мріями. Часто сварилися, билися, проте завжди мирилися.

— Якщо я стану багатим, куплю будинок і житиму там з тобою, — казав Михайло в дитинстві.

— А я зроблю там майстерню! — сміявся Андрій. — Буду зварювати тобі паркан. Після дитбудинку Андрій вступив у технікум і став зварювальником. Він цінував свою роботу, гордився, що може сам заробляти на життя. Михайло обрав будівництво — його руки вміли створювати щось міцне і корисне. Хоча вони і не стали багатими та не купили будинок, про який так мріяли, але мали маленьку двокімнатну квартиру.

— Пам'ятаєш, як разом збирали гроші на холодильник? — усміхався Андрій.

— Було непросто, — усміхнувся Михайло. — Але ми зробили це. Економили на їжі, одязі. Навіть іноді не спали. Але ж як раділи, коли його привезли! Вони часто їздили на вихідні у дитбудинок, щоб допомогти дітям, які залишилися без батьків. Не забували своє коріння і те, через що пройшли.

24 лютого змінило все.

Війна...

— Чуєш, Андрюха, — сказав Михайло по телефону, — я йду добровольцем.

— Я з тобою, — відповів Андрій без вагань.

Вони приєдналися до 57-ї мотопіхотної бригади «Степові». Там усе було по-іншому — нові люди, нові правила, нова відповідальність.

Перші дні були важкими: ранкові стройові, тренування, строгий розпорядок. Втома, біль у м'язах, мозолі. Але ніхто не жалівся.

До них приїжджали волонтери та капелани, розповідали про Бога. Хлопці сміялися:

— Вони що? Думають, ми на екскурсії? — глузував хтось.

— Якщо є Бог, — говорив Андрій, — чому Він допустив війну? Хай вони моляться за нас. Нам тут не до молитов.

Але його серця щось торкнулось. Особливо, коли одна жінка з тихим голосом, тримаючи в руках стару Біблію, сказала:

— Ми не знаємо ваших життів, але віримо, що Бог іде поряд, навіть якщо ви Його не бачите. Він є Той, хто допоможе, утішить та підкріпить. Пам'ятайте, не забувайте дякувати за те, що маєте, за те, що живі, за те, що можете дихати. Бог вас любить...

Ніч була холодною. Вони стояли на варті. Говорили.

— Андрюха, якщо зі мною щось трапиться... — почав Михайло.

— Не починай, — перебив той.

— Ні, слухай. Якщо щось — не бійся. Йди далі. Ти сильніший, ніж здається. І не забувай, що я тебе любив, як брата.

— Іди ти... — хрипло сказав Андрій. — Разом прийшли — разом і підемо.

Раптом почули гул дронів, потім — вибухи. Земля здригнулася.

— ЛЯГАЙ! — закричав Михайло.

Андрій упав, прикрив голову. В очах потемніло.

Все було в пилові та диму. У повітрі пахло горілим.

Чоловік прокинувся в палаті.

— Де Міша? Де? — кричав Андрій.

В лікарні сказали:

— Ваш друг, імовірно, загинув. Тіло не знайдено.

— Ні... — шепотів Андрій. — Не може бути... Міша ж обіцяв...

Він не міг у це повірити, але згодом змирився.

Місяці лікування, безсоння та жахливі сни.

На реабілітації він зустрів Степана — хлопця, що впав з дерева, зламав хребет.

— Я боявся, — розповідав Степан, — але страх — це кайдани. Поки їх не знімеш, не підеш далі. Бог змилювався наді мною. Я це зрозумів.

Але Андрій про Бога навіть чути не хотів.

Леся, сестра Степана, допомагала брату та Андрію. Дівчина говорила просто і щиро:

— Бог дав тобі другий шанс, Андрію. Не відмовляйся від нього.

— А якщо я не вмію вірити? Той Бог забрав у мене друга і брата. Як мені далі жити? А ти мені ще кажеш, що Він існує. Тоді чому? Чому?.. — Андрій плакав...

— Ніхто з нас нічого не вміє без благодаті Божої. Але Йому не треба наші вміння — тільки серце. Він є, тільки ми часто Його не помічаєм. Бог любить нас. Любить...

Андрій просто мовчав.

Минуло 2 місяці.

Одного разу Леся запитала:

— Підеш зі мною на ярмарок у п'ятницю? — промовила вона. — Просто прогулятися.

Він погодився.

На площі було багато людей. Діти малювали прапори, збирали гроші для військових. Лунала музика. Мирне життя... Але не зовсім.

Андрій ішов з Лесею, коли почув голос:

— Кабан якийсь іде, напевно місцевий, — промовив незнайомець.

Андрій повільно підвів голову.

Перед ним стояв Михайло. У формі. З листівками. Живий.

— Мішка?.. — прошепотів Андрій не вірячи своїм очам.

— Андрюха?.. — перепитав той.

Вони кинулися в обійми. Плакали, сльози рікою текли з очей. Люди теж зупинялись. Деякі плакали, деякі раділи.

— Я думав, що ти загинув... — сказав Андрій.

— Після вибуху мене поранило. Я отямився в іншому місці. Потім мені сказали, що ти мертвий. Я... я кликав Бога. Просив... кричав. Але не вірив...

Вони стояли ще кілька хвилин, не вірячи, що це — не сон.

Вони зрозуміли якщо не Бог, то хто зберіг їх? Хто?

Хлопці впали на коліна.

Андрій подивився в небо.

— Боже, Ти є... Я вірю. Вірю...

Михайло прошепотів:

— Ти виконав свою обітницю. Пробач мене. Пробач...

«Вірний Бог, що додержується заповіту й милости до тисячного покоління тим, хто любить Його та додержує Його заповіді». (Повторення Закону 7:9).

*Примітка: Camino — з іспанської «шлях».

Кожухар Тетяна

15 років

Одеська область

Білгород-Дністровський район

Петропавлівська ТГ

с. Фараонівка

ВАРТА ЛІСОВОГО БРАТСТВА

У густому зеленому лісі, де дерева тягнулися до неба, мов велетенські охоронці, панувала справжня гармонія природи. Дуби з товстими, зморшкуватими стовбурами стояли, наче старійшини, що пам'ятали сотні років. Берези, зі своїми сріблястими стовбурами, вигиналися витонченими арками, ніби запрошували кожного до затишку. Сосни своїми верхівками торкалися хмар, а їхній аромат наповнював повітря свіжістю і спокоєм.

На кожному кроці можна було знайти щось дивовижне: м'який килим із зеленого моху, що огортав коріння дерев, мов ковдра; польові квіти, які розцвітали на галявинах, додаючи яскравих барв серед суцільної зелені; гриби, що визирали з-під опалого листя, як маленькі казкові хатинки. Лісові струмки, мов живі вени, струменіли між каменями і пнями, дзюркотіли так мелодійно, що здавалося, вони розповідають стародавні легенди.

У цьому лісі не було місця для самотності. Птахи співали в кронах дерев, влаштовуючи справжні концерти, а білки разом з'їжджали з гілок, мов на каруселях, вигукуючи радісні звуки. Олені ходили стежками впевнено й велично, але навіть вони зупинялися, щоб допомогти малим зайцям перейти струмок. Борсуки та лисиці не лише співіснували в цьому лісі, але й обмінювалися порадами, як краще облаштувати свої домівки.

Громада звірів була дружною не просто так. Їх єднала любов до свого дому — цього лісу, який був для кожного з них надійним прихистком і місцем, де вони могли виростати, ділитися своїми радощами й разом долати негаразди. Вони розуміли, що кожен із них — важлива частинка спільного життя. Кожен мав свою роль: птахи повідомляли про наближення небезпеки, білки допомагали зібрати горіхи на зиму, а мурашки підтримували порядок, доглядаючи за своїми маленькими містечками під деревами.

Та головне — звірі завжди приходили на допомогу одне одному. Якщо хтось потрапляв у біду, як-от заєць, що застряг у гілках, чи їжак, якого перевернуло вітром, вся громада гуртувалася, щоб допомогти. Вони вірили: їхня сила — в єдності. Бо в цьому лісі не було чужих — були лише свої.

Але одного дня над лісом нависла темрява. З далекого болота прийшов загін хижих вовків. Їхній ватажок, злий і жорстокий сіроманець Бурий, вирішив захопити ліс, щоб зробити його своїм царством. Вовки полювали

на беззахисних тварин, руйнували домівки, і лісова братія опинилася у великій небезпеці.

Ведмідь Мирон, старійшина лісу, скликав усіх тварин під Великий Дуб. На галявині зібралися звірі, птахи, навіть мурашки. Кожен мав тривожний вигляд, адже всі розуміли: якщо вони не об'єднаються, то ліс буде втрачено.

Ведмідь Мирон, старійшина лісу, був звіром величним і мудрим. Його кремезна постать здіймалася над усіма, наче саме втілення сили лісу. Густе, темно-буре хутро відливало золотом у променях сонця, а глибокі очі світилися добротою та розумінням. На його плечах лежали роки досвіду — старі шрами від колишніх битв і густі зморшки на морді розповідали про те, що він багато пережив.

Мирон говорив тихо, але кожне його слово проникало прямо в серце, наче старий дуб промовляв крізь нього. Його величезні лапи, здавалося, могли вирвати з корінням дерево, але всі знали, що він використовував свою силу тільки для захисту. Тварини довіряли йому, адже він завжди стояв на варті справедливості й миру в лісі.

Цього разу, стоячи перед зібраними звірами, Мирон мав особливий вираз обличчя. Його спина була випрямлена, а голос звучав твердо, бо він розумів: зараз на кону стоїть не лише їхній дім, а й саме майбутнє лісової братії.

— Ми не можемо дати Бурому забрати наш дім, — сказав Мирон, здіймаючи лапу. — Але перемогти ми зможемо лише разом. Нам потрібен план і відвага кожного з вас!

Першою виступила білочка Ярина. Вона запропонувала зібрати всі свої запаси горіхів і зробити з них пастки. Заєць Тимко додав, що їхні швидкі лапи можуть стати в пригоді для розвідки. Орел Грім зголосився спостерігати за вовками з висоти, а хитра лисиця Зоряна запропонувала заманити ворогів у пастки.

— Ми сильні тоді, коли тримаємось разом, — підсумувала Ярина. — Нехай наша дружба стане нашою зброєю!

Наступного ранку звірі почали діяти. Орел Грім піднявся високо в небо і помітив, що вовки розділилися на два загони. Один загін прямував до струмка, а інший — до дубового гаю. Грім передав цю інформацію зайцю Тимкові, який швидко доніс новину іншим.

Лісова братія була готова. Біля струмка білки виставили пастки з горіхів, залитих липким медом. Як тільки вовки ступили туди, вони потрапили в пастку: лапи прилипали до землі, а звірі з усіх боків оточили їх, змушуючи тікати.

Біля дубового гаю лисиці та борсуки викопали ями й прикрили їх гілками. Коли другий загін вовків прийшов до гаю, лисиці почали кидати в них каміння, заманюючи прямо в ями. Тим часом ведмідь Мирон та олень Степан виступили віч-на-віч із самим Бурим. Вони знали, що це буде нелегко.

Бурий вийшов уперед, вищиривши зуби.

— Ви думаєте, що дружба допоможе вам перемогти мене? Я — найсильніший у цих лісах! — заричав він.

— Сила не лише в зубах і кігтях, — відповів Мирон. — Справжня сила — у сміливості й єдності!

Тварини зібралися навколо, і навіть сам Бурий зрозумів, що він у меншості. Побачивши відвагу лісової братії, вовки відступили.

Ліс знову наповнився співом птахів і шумом струмків. Звірі відсвяткували перемогу великим зібранням під Великим Дубом. Вони знали, що лише завдяки дружбі, сміливості та єдності змогли подолати ворога.

Мирон, звертаючись до всіх, сказав:

— Ми зберегли наш ліс, але найголовніше — ми стали ще сильнішими як громада. Пам'ятайте: разом ми — непереможні!

І з тих пір у лісі жила не лише природа, а й дух патріотизму, який надихав кожного мешканця берегти свій дім.

Корнієнко Анастасія

14 років

Харківська область

Богодухівська ТГ

с. Губарівка

МАНДРІВКА

Лунетте марила однією безмежно довгою мандрівкою. Це не була втеча і не пригода заради пригоди. Це була мрія, яка пускала коріння в найтихіших її вечорах. Тих самих, коли чай у чашці ще парував, а за вікном починали танути обриси дня. Вона мріяла не про місце — а про рух. Про дорогу, яка розгортається лише під твоїми ногами.

У своїй невеличкій хатині з дерев'яними віконницями, що були пофарбовані в колір вицвілої лавандової пелюстки, Лунетте жила надто довго, щоб не знати кожну дошку у підлозі, кожен шурхіт вітру в димарі. Але водночас — надто коротко, щоб наважитися піти. Її шкіряна сумка стояла на полиці біля дверей — завжди напівпорожня, завжди готова. У ній був маленький записник, шматочок сухого мила, нитка з голкою, дзеркальце, пляшечка з маслом лаванди, хлібці у формі кроликів (пухкі, пружні, легко вкривалися скоринкою, коли вона їх підсмажувала) — і карта. Карта була незвичайною. Вона змінювалась. Не завжди. І не для кожного. Але Лунетте бачила це — щойно вона думала про нове місце, на папері з'являлась ледь помітна тінь нового шляху. Вона позначала його легенько олівцем, наче боялася зіпсувати мапу світу своїм бажанням.

Усе життя вона збирала монети. Ті, що виблискували на сонці і тьмяніли при світлі місяця. Вона вчила мови далеких земель, які чула від мандрівників, що зупинялися в її містечку на день чи два. Вона знала, як попросити хліба в Артемійському королівстві, як привітати-

ся у Східному Гуроні, як вклонитися на кордоні Ферії. Вона знала все. Крім того — як зробити перший крок.

Одного вечора, коли Лунетте знову сиділа біля свого озера — того самого, де відбивався місяць, ніби тільки в ньому й жила її душа — сталося щось незвичне. На протилежному березі помітила постать. Чоловік у довгому плащі, який тримав у щось блискуче і, здається, розмовляв з водою. Лунетте прислухалася, але чула лише шепіт.

— Карто, вкажи мені, будь ласка, шлях — запитав він.
— Бо я знову загубився.

Допитливість перемогла дівчину. Лунетте обійшла берег, опинившись поруч із незнайомцем.

— Зазвичай карти не відповідають, — мовила тихо, але її голос звучав упевнено. Він подивився на неї і посміхнувся.

— Зазвичай. Але не сьогодні.

Його очі блищали, ніби в них жила ніч. А голос був такий, наче він знав, ким ти станеш, ще до того, як ти сама здогадаєшся.

— Я шукаю Того, Хто Не Йде, — сказав він. — Мандрівника, що досі не зрушив з місця. Він зможе вказати, де знайти ворота.

— Ворота куди?

— До Краю Душі.

У його руках з'явився ключ. Він був зроблений зі срібла й гілочки лавра, а всередині — прозоре скельце, у якому Лунетте побачила себе. Вмить. На дорозі. Зі сумкою. З вітром у волоссі. І... із страхом в очах.

— Це для тебе. Але тільки, якщо підеш. Якщо не сьогодні — він зникне. І дорога тяж.

І вперше в житті Лунетте не сказала: «Завтра».

Вона мовчки взяла ключ. Уночі після зустрічі з Ключником Лунетте не спала. Її пальці стискали срібно-гіллястий ключ так, ніби той міг розчинитися. Серце билосся у грудях не від страху, а від того тихого, пекучого

відчуття, яке з'являється лише, коли ти знаєш: зараз усе може змінитися.

Вона запалила лампу, і, зітхаючи, розгорнула карту. Її серце завмерло.

Карта не була вже тією самою. Там, де завжди було порожньо, — там, куди не вели жодні стежки — з'явилося щось нове. Крихітне слово, немов написане перламутром:

Край Душі

Цей напис не лишав чорнила, а світився сам по собі. Коли лампа згасала, карта й далі блимала. Лунетте мала б злякатися. Вона могла б засміятися і скласти її назад. Вона хотіла б сказати: «Добре, завтра подивлюсь».

Але цього разу не сказала. На світанку вона запакувала сумку.

Не багато — кілька хлібчиків-кроликів, баночку чаю з квітів весняного сонця, легку ковдру, яку можна використовувати і як накидку, і як захист від дощу. Вона не сказала нікому «прощай». Вона просто залишила записку на столі, де тремтячою рукою написала:

«Я не знаю, коли повернуся. Але я спробую. — Л».

Світ за порогом здавався однаково знайомим і дивним. Кожна стежка, яку Лунетте колись проходила, вела тепер інакше. Схилились дерева — вітаючись, здається. Ранкова роса липла до її чобіток, мов благословення.

Коли вона вийшла за межі Куеля, відчула, як щось змінюється в повітрі. Наче час тут ішов інакше: не вперед, а вбік. Навколо пахло хлібом, вогкістю й якимись дуже старими словами.

І тоді вона вперше відкрила нову частину карти — там, де блимав напис, тепер простягалася тонка срібна лінія, схожа на нитку павука, що вказувала шлях. Ключник з'явився наступного вечора. Сидів на пеньку біля вогнища, де Лунетте гріла собі чай. Його капелюх із книжкових сторінок потріпався ще дужче, ніж учора, а

в погляді з'явився тонкий жаль, ніби він вже передчував кінець оповідання.

— Ти таки пішла, — мовив він. — Зазвичай тисячі причин зупиняють навіть тих, хто вже вийшов за поріг.

— Я не впевнена, що знаю, куди йду, — зізналась Лунетте, загортаючи руки в ковдру.

— Це не має значення. Головне — що ти більше не сидиш на березі.

Він витягнув зі своєї торбини маленьку скляну кульку, усередині якої ворушилося світло. Лунетте не встигла нічого спитати, як кулька раптом розчинилася у повітрі — і світ навколо змінився.

Світ більше не був лісом. Вона стояла посеред міста, де кожна лавка була зроблена з речей, які хтось колись загубив.

Срібні сережки, одинокі рукавички, листи без адресата, уламки дитячих іграшок — усе тут мало нове життя. На перехрестях стояли ліхтарі з загублених снів, які хтось покинув, прокинувшись занадто рано.

— Це Місто Знаходів, — промовив Ключник. — Місце, де знаходять те, що втратили. Але щоби взяти щось, треба залишити щось інше.

— Я нічого не загубила, — сказала Лунетте.

— О ні. Ти загубила дуже багато. Просто не помітила.

Її провели на площу. Там стояв прилавок, за яким сиділа стара жінка із квітами у волоссі. Вона подивилась на Лунетте й мовила:

— Ти можеш забрати одну річ: пісню з міста, де ти ніколи не була, або погляд того, хто міг би тебе кохати. Лунетте застигла.

— І що я маю залишити?

— Свою звичку. Одну. Будь-яку.

Вона довго думала. А потім тремтячими пальцями поклала на стіл — **чайник**. Свій улюблений. Той, у якому вона щовечора заварювала чай із квітів. І промовила:

— Я залишаю звичку: чекати на «завтра».

Жінка кивнула. Їй віддали пісню. Вона не звучала, не мала слів, але поселилася десь у глибині, мов сонце, яке ще не зійшло.

Коли вони залишили Місто Знаходів, небо стало фіолетовим, з прожилками золотого. Лунетте знову сіла біля вогнища. Їй не було сумно. Не було страшно. Але було тихо. І ця тиша була інакшою. Ключник дав їй папір.

— Ти можеш написати листа собі. Але не тій, яка була — а тій, якою хочеш стати.

Лунетте взяла перо.

Світ поступово вицвітав. Дорога, якою йшла Лунетте, ставала все кам'янистішою, і навіть трава тут мала вигляд виснаженої. Схили вкривала туманна вуаль, тонка, майже прозора, але з тією щільністю, яка ніби поглинає звуки. Перші кроки були ще теплі — вчорашній чай ще жив у животі, залишок солодкого хлібця ще ніс на язичі натяк на ваніль і тмин. Але чим далі вона йшла — тим порожніше ставало всередині. На обрії з'явилися скелі. Вони стояли нерухомо, мов древні мовчазні вартові, і їхні вершини ховалися в сірому небі, такому спокійному, що Лунетте відчувала, ніби рухається не вона, а саме небо обтікає її, як вода.

На підйомі був камінь — гладкий, з темного базальту. Він був не зовсім природний: його форма була надто прямою, а літери на ньому — витесані, не стерті часом.

«Щоби пройти — забудь. Не все. Лише зайве».

Вітер тут був особливий. Він не обдував — він прошивав. Мов тканина, крізь яку простягаєш долоню. І з кожним його порухом Лунетте відчувала, як щось у ній тріскається — не боляче, але напружено. Наче тоненька сітка спогадів під шкірою поступово розплітається.

Спершу вона забула, який день тижня. Потім — якого кольору була хустка, яку вона носила у весняні дощі. Потім — зникли імена. Не всі, але ті, що залишались у пам'яті давно й без причин. Вони просто... стерлися. Як старий напис на вивісці.

Її кроки більше не мали тіні. І навіть звук — той глухий, знайомий звук підошви по каменю — змінився. Став м'якшим, глухим, наче не вона йде, а щось ходить усередині неї.

Уже не було певності, скільки часу минуло. День, два? Чи тиждень? Їжа майже не мала смаку, вода — температури, повітря — запаху.

Але вона продовжувала йти.

На четвертий день вона дійшла до середини перевалу — відкритої западини, де стояв кам'яний вівтар. Його форма була дивною: прямокутний стіл, у центрі якого — книга. Відкрита, біла. На першій сторінці — лише один рядок:

«Назви себе, і далі підеш».

Вперше за цю подорож Лунетте зупинилася. Відчула — тіло тремтить. Не від холоду, а від того, що вже годину не може згадати, як її звать. Слова ковзали під язиком, як мило у вологих руках. Вона пам'ятала, що вміє пекти хліб. Пам'ятала, як пахне лавандовий чай. Але ім'я... Зникло.

Вона сіла навпроти книги. Сховала руки в рукава й мовчки вдивлялась у порожню сторінку. Вітер більше не дув — ніби тут був простір, який вітрові не належав. Порожнеча. Пауза.

Лунетте вийняла зі своєї сумки останній хлібець. Маленький, уже трохи стиснутий, але ще пружний. У формі кролика — з вушками й позначкою на спинці, яку вона завжди ставила виделкою. Три маленькі точки, як сузір'я.

Вона поклала його на сторінку.

І шепнула, не певна, чи слова справжні:

— Мене зве та, що пекла хліб для мандрівки, якої боялась.

Світ затримав подих.

А потім з глибини вівтаря, ніби прокинувшись, пройшов м'який звук — коли лід у річці нарешті тріска-

ється навесні. Книга засвітилась м'яким світлом, і зі сторінки піднялось слово: **Лунетте**. Воно прозвучало в повітрі, не гучно, але впевнено. І з кожним його повтором — **Лунетте, Лунетте, Лунетте** — у неї поверталось серце. Пам'ять. Суть.

Вона заплющила очі — і побачила не весь свій дім, а лише одне вікно. Не все своє життя, а лише мить, коли тримала щойно спеченого кролика, гарячого, як перше кохання. І цього було достатньо.

Повітря стало м'якішим, теплішим — немов усі тіні перевалу лишилися позаду. Лунетте ступила у гай, де кожен листок, кожен промінь сонця, що пробивався крізь гілки, здавався наповненим тихою музикою світанку.

Тут, у цій зеленій залі природи, усе дихало: стовбури дерев, ніби говорили мовою коріння, що вліталось під землю, вітер шепотів думки, які легко загубити в поспіху, а сама земля дихала м'якою пружиною під ногами.

На кожному дереві — таблички. Вони були не з металу чи каменю, а з тонких листочків, переплетених між собою, з написами, що змінювалися, немов живі.

«Що ти втратиш, якщо підеш?» — запитувало одне. «Чи знайдеши ти те, що шукаєш, якщо залишишся?» — запитувало інше. «Чому ти вважаєш, що заслуговуєш на цю подорож?» — зітхало третє, ніби дивлячись прямо в душу.

Лунетте зупинилася, доторкнулася долонею до одного листа — він був теплий, як подих ранкового повітря, і водночас холоднуватий, мов найтонший льодяний кристал. Їй здалося, що ті слова затаїлися між жилками листка — і їх можна було прочитати лише серцем.

Довкола тихо шелестіли птахи, та їхні голоси були далекі, неначе сама природа чекала відповіді.

Вона крокувала далі, а в її грудях ніби тягар питань перетворювався на легкість, бо кожне запитання ніби розкривало щось забуте — віру в себе, сміливість бути вразливою, готовність відпустити те, що тягне назад.

І ось, посеред гаю, на невеликій галявині, стояло дерево — особливе. Величезне, з корою кольору місячного світла, з гілками, що переливалися відтінками бірюзи і золота. На ньому висіла табличка, більша за інші:

«Чи готова ти йти далі, навіть якщо це означатиме залишити частину себе навіки?».

Лунетте подивилася вгору, і її очі відбили світло листя, яке мовчки падало довкола, немов розсипані слова в поемі.

У цей момент знову з'явився Ключник — слабкий, мов примара, його очі сяяли тонким блакитним світлом.

— Чим далі ти йдеш, тим менше я з тобою, — прошепотів він. — Бо я — це твоя нерішучість, твій страх. І тепер ти готова жити власним світлом.

Він простягнув їй невелику скляну кулю, в якій мерхтіло відображення її майбутнього.

— Дивись тільки тоді, коли будеш готова зустріти себе без страху.

Лунетте взяла кулю, і в ній з'явилося безкрає поле, на якому стояла вона сама — усміхнена, з вільним серцем і легкими кроками.

Її очі на мить зустрілися з її власним відображенням — і в цю мить Лунетте зрозуміла: найважливіша подорож — це подорож у саму себе.

Вітер знову почав співати, і гай, здавалось, ожив у кожному листочку.

Підйом у гори був неспішним і важким, мов тягар спогадів, що Лунетте несла в серці. Кожен камінь під ногами здався мовчазним свідком її страхів і надій. Повітря ставало тоншим, холоднішим, і здавалось, що небо опускається ближче, щоб поговорити з нею наодинці.

Її чобітки стерлися, як старі листи, які ніколи не надіслали. Волосся, розпущене від вітру, розсипалося по плечах, а карта в сумці стала тьмянішою, мов пам'ять, що згасає.

На самому вершечку, де земля переходила у неозору білизну, Лунетте зупинилася. Там не було ні дерев, ні каменів, ні звуків — лише світло. Світло, що мовби тримало в собі усі можливі світи.

Перед нею розгорнулися вісім живих полотен — кожне з них показувало одне з можливих життів, що чекали на неї:

У першому — вона стояла біля свого озера, тримаючи хлібець-кролика і посміхаючись до відблиску місяця. В іншому — вона перекладала стародавні книги у величезній бібліотеці, а за вікном тихо падав сніг. У ще одному — вона обіймала того, хто дарував їй чай у холодні вечори. І нарешті, у найяскравішому — вона йшла вперед, незнана, але з відкритим серцем, з карткою в руках і мрією, що палахкотить.

Лунетте дістала зі своєї сумки скляну кулю, подаровану Ключником. Усередині мерехтіла саме це останнє життя — яскраве і справжнє.

Вона подивилася на себе — не ідеальну, не безстрашну, а справжню. І раптом відчула, що жодне з життів не буде правильним, якщо в нім не буде її вибору.

Світло розтануло, а серце наповнилося тихою впевненістю.

«Це не кінець. Це початок, — подумала Лунетте, і в її грудях засяяла нова зірка».

Горбач Анастасія
14 років
Сумська область
м. Конотоп

ТРОЯНДОВІ СВІТАНКИ

Самотнім холодним серпанком згасала ніч. Крихітний місяць, мов срібний кульчик, неквапливо танув у морській воді. Він прискіпливо розглядав своє відображення, аж доки зовсім не розчинився у світлих ранкових променях. Невидимою шаллю на берег лягала тиша.

Ранок нечутною ходою ступав по піску. Його тендітні, ледь помітні сліди зникали під покровом аквамаринових хвиль. Та все ж дехто встигав їх помітити, і відтоді не бачив нічого прекраснішого...

У далечині, із-за скелястого берега, визирало сонце. За недосяжним горизонтом воно видавалося мізерним, не більшим за ліхтар у вечірньому парку. Але скільки ж у ньому сили та могутності, щоб дарувати світло й тепло цілій планеті!

Небо перетворилося на гармонійну суміш пастельних кольорів: блакитного, рожевого, жовтого. Кілька тонких смужок-хмаринок тягнулося вздовж обрію, немов оберігаючи сонце від згасання. Золотиста заграва розтікалася небом від пензля умілої художниці — природи. Вона кидала жаристі відблиски на море. Здавалося, що у воді простелилася палаюча стежка вогню. Море безперестанку рухалося. Кожна його краплинка — одна швидше, інша повільніше — наввипередки наздоганяли одна одну в цьому бірюзовому потоці. Вони поєднувалися у скляні хвилі, що прибоєм розбивалися об берег. Від них не залишалося осколків, лише густа морська піна. Охристий пісок поблискував сяйвом дрібного коштовного каміння. Серед крихітної морської пустелі затаїлися мушлі. Кожна з них, елегантна та ніжна, зачаровувала своїми вигадливими завитками та спіралями. Білі, кольору свіжого молока, чайки граційно кружляли понад берегом. Пташині крики доносилися згори, раптові пориви вітру підхоплювали їх на свої крила й розносили повсюди. Серце купалося у спокої, і ніхто й ніщо не міг цього змінити.

Хоча на острові й не було жодної живої душі, на великому підвищенні стояв будинок. Він не вирізнявся пишністю й величністю, не сяяв досконалістю, радше скидався на казкове помешкання вигаданих героїв. Будівля тілесного кольору з похилим дахом та бордовими віконницями, з яких визирали мереживні фіранки, усім

своїм виглядом випромінювала простоту. Але вона мала щось особливе та неповторне. Піднімаючись на ганок невисокими сходами, можна було помітити невеличкий кремовий столик зі стосом книжок та запашною кавою. Плетене крісло того ж кольору довершувало загальну картину. Проте найдивнішим видавалося те, що стілець стояв лише один...

Будівлю оточувала невисока огорожа. Густі, пишні кущі троянд густо виструнчилися попід нею. Тонкі стебельця похитувалися від грайливих подихів бризу. Зубчасті листочки видавали заспокійливий шурхіт. Квіти скидалися на балетні пачки різних барв: рожевої, червоної, жовтої. Кожна з троянд була по-своєму чарівна та розкішна, немов закохана дівчина, підбадьорена зустріччю зі своєю другою половинкою, проте з-під листяного покриву визирали колючки. Але ця загроза була оманливою. Хоч як троянди не силкувалися носити маску недоторканності, все одно залишалися беззахиснішими за дитину.

Напевно, кожному з нас бодай інколи варто навідуватися до такого острова. Не обов'язково саме до цього, кожен вимальовує у своїй уяві той, який забажає. Бодай інколи варто тікати зі стрімких життєвих поворотів у невибагливе місце тиші. Не обов'язково долати сотні кілометрів, щоб опинитися на морському узбережжі. Трояндові світанки не такі далекі, достатньо зіткати їх із павутиння мрій.

Венгерська Ірина
16 років
Рівненська область
с-ще Мізоч

ЗАЗИРАЮ У ЛІТО

Світає... Перші промінчики літнього сонця заливають усе навколо золотим сяйвом. Небо ще трішки сонне, але

вже ясніє палітрою багряних кольорів. Червневий ранок вимальовує тиху мелодію нового дня. Поступово світ ніби оживає...

Удалині чути зворушливий спів жайворонка. Його пісня лине високо в небо і летить, мов цілющий подих вітру, аж до самого поля, що розкинулося біля обрію — високого, безмежного, барвистого...

Серед буйних трав зеленого моря несміливо визирають головки польових квітів. Ось вони... Ромашки — як символ ніжності любові, волошки — краплини неба на землі, а маки мов нагадування, що краса іноді приховує біль.

Обабіч поля розкинула свої пишні віти бузина. Білі кетяги пахнуть спогадами — трохи медово, трохи гірко, трохи замріяно. Вона повільно перецвітає, уплітаючи в повітря, останні солодкі ноти. Ближче до хат красуються пишні півонії. Їхні квіти ніжно розпускаються на сонці та дарують кожному свій приємний аромат, що залишає світлий слід навіть у найпохмуріший день. Здається, що час зупинився серед цієї запавної краси. Але щось порушує літню тишу. Це ж він — пустотливий вітер — розносить гудіння непосидючих бджіл...

Так солодко пахне липа... Її аромат лягає теплом на душу, гамує тривоги та гоїть старі рани. Ніжний цвіт повільно падає на стежину, яка так і в'ється серед трав та веде до саду, де палає червоногарячими кольорами кущ гордої троянди. Липень в одну із коротких зоряних ночей прошепотів цій красуні найкращі слова кохання, а вона ще більше розквітла від такого щирого освідчення. На пелюстках квітки краплини роси вбирають ніжні промені літа, їхню ласку й тепло.

Ой! Яскравий жовтий метелик! Який гарний... Він сідає на гордовиту троянду й теж любить, як і я, цією красою. Через мить метелик здіймається високого вгору й летить до обрію, де в літньому промінні сонця купається ніжне лавандове поле. Його солодкий аромат за-

полонив усе довкола, даруючи кожному тепло і спокій. Фіолетові барви повільно втрачають свій колір, а на горизонті вже визирає серпень...

Гуркіт комбайнів розноситься скрізь. Жнива... Свіжі віяння дозрілої пшениці миттєво переносять у ті безтурботні теплі спогади дитинства, де я малою бігала, споглядаючи, як тато молотить жито. Яке це щастя бачити, як потоком ллється зерно, напоєне тяжкою працею хліборобів.

Солодкий подих раптом розвіює відлуння минулого. По обидва боки хат розкинулася тендітна матіола. Яскраві квіти все манять і манять своїм п'яним запахом, мов теплим подихом надвечір'я.

Серпень повільно розкидає свої темні шати над селом, гасить яскраві барви заходу на горизонті та запалює на небі маленькі ліхтарики — зорі. Тишу порушує лише лагідне дзюрчання цвіркунів. Безмежний світ моєї уяви огортає сон літньої ночі...

ДАЛІ БУДЕ? НІ, ДАЛІ – ВЖЕ Є!

Тут ми чекаємо на справжніх книгоманів, які так вживаються у літературні сюжети та книжкові пригоди своїх улюблених героїв, що перегортаючи останню сторінку книжки, зітхають — а як же так! Хочу ще...! Хочу більше пригод, хочу знати, що сталося далі з моїми улюбленими героями! Отже, улюблена книга, улюблені герої... і ваше продовження!

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**

*Харкевич Соломія
11 років*

**Кіровоградська область
Олександрійський район
с-ще Петрове**

КУРОЧКА РЯБА /за мотивами казки/

Із самого дитинства і дотепер мама читає мені перед сном. Казки були і є моїми улюбленими книгами. Мамин голос є особливим: спокійним і ніжним. Уві сні я подорожую казковими країнами, дружу з тваринами, розумію їхню мову. Є одна казка, яку я знаю напам'ять. Це — «Курочка Ряба». Колись я запитала у мами, чому така коротка ця казочка. Мама мені побажала перед сном, щоб мені наснилося продовження. І ось що мені наснилося...

Наступного дня знесла Курочка Ряба яєчко. Не золоте яєчко, а просте. Дід змайстрував гніздо і настелив м'якої свіжої соломи. Баба обережно поклала туди яєчко і сказала:

- Ось тут, Курочко Рябо, будеш тепер жити.
- І яєчко висиджувати, — додав дід.

Подякувала курочка за добро, залізла у гніздо, обійняла крилами яєчко та й заснула.

Щодня дід з бабою догоджали курочці: годували пшеницею та кукурудзою, поїли свіжою водою з криниці, стерегли яєчко, коли Ряба просилася погуляти на подвір'ї.

Так, день за днем, дід із бабою дбали про курочку, а вона піклувалася про своє яєчко.

На двадцятий день на яєчку з'явилася невеличка тріщинка. Дід плаче, баба плаче.

— Ой, що ж це робиться?

— Ой, що ж це коїться?

А курочка їм у відповідь:

— Не плач, діду, не плач, бабо! Це курчатко народжується!

Зраділи старенькі цій новині та й нумо з Курочкою Рябою обійматися.

Наступного дня тріщинка на яєчку стала більша і кризь неї було видно маленький дзьобик.

— Яке гарне курчатко у нас буде, діду! — сказала баба.

— А як же ми його назвемо? — запитав він.

— А давай назвемо його курчатко Малятко! — запропонувала баба.

— Годиться! — погодився дід, надів на голову солом'яного капелюха та й подався в ліс по дрова. Бо треба ж кашу молочну малому зварити та й самим пообідати.

Баба теж часу не гаяла. І долівку підмела, і пшоно перебрала.

Сидять старенькі, смакують кашею, аж чують, хтось пищить.

— Діду, — каже баба, — піди-но, глянь. Хто це пищить? Чи не навідалася до нас мишка, яка розбила наше золоте яєчко...

— Та вже йду, — озвався дід та й вийшов з хати.

Походив дід по подвір'ю, нікого не знайшов та й повернувся назад.

Сидять з бабою, кашу їдять та прицмокують. Коли знову чують, хтось пищить.

Дід і каже:

— Піди-но, бабо, тепер ти, глянь, хто ж це пищить?
Пішла старенька надвір. Перевірила всі закутки. Не-
має нікого. Коли чує, Курочка Ряба співає:

— Ко-ко-ко. Яєчко знесла я.

— Ко-ко-ко. Мамою стала я.

Баба радіє, обіймає курочку і просить її ще раз заспі-
вати. А дід сидить у хаті, чекає бабу та й каже:

— Щось баба забарилася. Піду її пошукаю.

Прийшов дід до баби та вже вдвох радіють, пісню Ку-
рочки Ряби слухають та курчатком милуються.

— Яке ж воно гарненьке!

— Яке ж воно маленьке!

— Яке ж воно жовтеньке!

— Яке ж воно голосне!

А курча їм у відповідь:

— Пі-пі-пі...

Дід каже бабі:

— Бабо, треба мале нагодувати. То воно від голоду
пищить. Неси-но йому каші з нашого обіду!

— Добре, діду, — відповідає вона, — вже несу.

Принесла баба курчаткові Маляткові дрібку каші та
наперсток води. Воно поїло, попило та й спатки вклалося.

А Курочка Ряба дякує:

— Дякую, діду, дякую, бабо, за доброту вашу.

Перші дні курчатко Малятко тільки їло, пило і спало.
А згодом, коли підростло, зміцніло, то виходило з гнізда
на подвір'ї гуляти. Дід та баба сидять на лаві, грінються
на сонечку та спостерігають, як мале дорослішає. Ку-
рочка Ряба навчала його всьому, що знала: як гребти
землю в пошуках смачних черв'яків, личинок, комах та
насіння; як чистити пір'ячко; як ладнати м'яке кубельце
та багатьом іншим речам...

Раділа курочка Ряба,

Раділи дід і баба.

І я радію —

Про таку кінцівку мрію.

Ярова Поліна
12 років
Чернівецька область
Дністровський район
Кельменецька ТГ
с. Іванівці

/за твором Володимира Винниченка
«Федько-халамидник»/

Кожна людина після смерті дорогої для неї особи просто повинна пережити стадії горювання, але хто ж знає, що відчуває насправді людина, яка пережила це жахіття?

Стадія перша — Заперечення

«Не так вже й давно я почав вести свій щоденник. Я вважаю, що це мені допоможе впоратися з моїми думками, які останнім часом переповнюють мою голову. Хоча в перші дні після смерті мого друга я не відчував нічого. Так, абсолютно нічого, і знаю — це звучить занадто абсурдно, тому що всі друзі Федька плачуть навзрід тільки після одного нагадування про його колишнє існування. Я виглядав на їхньому фоні як егоїстична потвора, яка Федька то і не цінила ніколи. Але для мене це було зовсім не так. Мені просто здавалося, що Федько все ще поруч, що він все ще живе у нашій колишній хаті, і все, що нас відокремлювало — це хвіртка та густі кущі. Мені постійно здавалося, що Федько ось-ось вийде зі своєю компанією надвір та почне знову мене гука-ти фразами, які мали б мене чіпляти, але зараз я навіть скучив за ними. Звичайно, я ж знав, що з ним сталося. Я бачив це на власні очі, я не дурний. Але в думках усе ще була надія: а раптом він просто застудився і лікується вдома? Чи мама знову покарала і не випускає з дому?...».

Думки, здавалось, не кінчалися. Я ніколи не був письменником чи хоч би щось типу того. Але зараз мені хотілося писати аж поки папір увесь не скінчиться. А коли

скінчиться, то буду писати на стінах, мені вже було все одно. Я просто не міг зрозуміти самого себе, чому ж я повожуся так безсовісно? Навіть сльозинки вичавити із себе не можу.

На хвилинку якийсь силует промайнув у вікні. Я підбіг до вікна, вдивляючись у фігуру. За нею низькорослий хлопець: розтріпане волосся, карі очі та синець під оком — ну точно ж Федько! Але ні, це звичайний хлопчина, який навіть не з нашого подвір'я. Може це все маячня? Мій мозок вже почав сам домальовувати образ Федька перед кожним силуетом, що проходить повз вікна. А я одразу біжу перевіряти Халамидник це чи ні. Хоча я знаю, що він помер, ось могила, але змиритися не можу ніяк... Як в стіну не бийся, не сприймаю я його смерть, як фізично, так і морально... Все це відчувається, як сон, що затягнувся... А може я і не вижив тоді!? І це все моє особисте пекло?

Стадія друга — Провина

«Який це день то є — ніхто не зна, напевно пройшло часу не так і багато, кілька тижнів вже точно. На вулиці потихеньку тануть крижини, перетворюючись на бурхливі водойми, лютневий сніг вже давно зійшов із землі, зробивши її вогкою та сирою, десь не десь виглядає вже перша зелень, а проліски вже з'являються набагато рідше. Птахи повертаються з теплих країв, вулиця наповнюється невгамовним цвірінканням, нявканням, гавканням, дитячим сміхом... Потихеньку світ прокидається після холодного сну. Весняне сонечко виглядає з-за хмар, стає набагато тепліше, але чоботи та дощовики все ще можуть бути в пригоді. Але мені ця весна здається холодніша за всі найморозніші зими, які мені тільки вдалося пережити. Хоча зими в таких глухих районах напевно й були найхолоднішими й похмурими. Але з Федьком вони, начебто завдяки магії, перетворювалися в жарти та веселощі, хоч і сміялися всі недовго, поки хтось із дорослих не вирішував порушити цю гармонію.

Я не встиг побути на їхньому місці, я завжди дивився зі сторони. Як боягуз. Я знав, що їм обов'язково перепаде за їхні капості, але я навіть не уявляв, які ж вони були в ту мить щасливі, а я просто боявся порушити своє звання «хорошого хлопчика». Навіть заради Федька, заради того, хто хоч і викликав у мене дискомфорт та неприязнь, але врятував моє життя, навіть не попросивши нічого для віддяки. Навіть заради нього я не міг проявити хоча б краплину сміливості та мужності. Я ж знав, якщо я зізнаюся, то я не був би так сильно покараний».

Тріск... Олівець зламався навпіл у моїх долонях, а невеличкий шматок грифелю, яким я писав, увійшов у папір і теж відламався, залишивши на папері подряпину на пів абзацу. Я стиснув олівець та викинув у відеречко зі сміттям, де вже лежало штук п'ятнадцять таких же поламаних олівців... Це ж був останній олівець, який я не зламав під час свого «натхнення».

У той момент за вікном спалахнула блискавка, що змусило мене аж підскочити. З самого дитинства я боявся блискавки, але тоді я був боягузом і ховався під ліжком, але я більше не боягуз... Не боягуз, не боягуз, не боягуз! Я відключив настільну лампу та навшпиньках підійшов до дверей. Сам не знаю навіщо я так крадуся, вдома ж нікого зараз немає, а батьки зазвичай повертаються пізно. Просто звичка. Я ніколи не вмів ходити впевнено та рівно. З неприємним скрипом відчинивши двері, я сів на ганок, поклав голову на коліна і мовчки подивився вперед. Дощ стікав по даху... Десь-не-десь було чути гучний грім, на вулиці було темно і нікого, звичайно ж. Хто ще піде на вулицю у такий буревій, тим більше вночі? А Федько б вийшов. Всі знали, що вийде!

«Зараз він би із дзвінким сміхом скавав по калюжах весь у болоті та стукав сусідам палицею по трубам, не даючи спати, а потім зранку знову з незворушною мармизою сидів та вислуховував би мамині претензії, і з червоною спиною від лящів ремінцем» — думаю я.

«А наш Толя звичайно ж сидить під ліжком та тремтить, голову висунути не може, від кожного шурхоту шарахаючись. А потім піде до мамочки своєї в ліжко, як тютя». Як тютя...». На очі вже навертаються сльози, та зупинити їх майже неможливо. Федько зі своєю «компанією» точно, якщо б мене такого побачив, то насміхався би до кінця життя, назвавши плаксою... І як на зло, могила Федька знаходиться в полі зору прямо перед моєю хатиною, біля річки, де хлопці стрибали по крижинам. Наче спеціально, щоб я кожен день дивився з подвір'я на неї та думав про те, який я був боягуз і чому одразу не зізнався...

Стадія третя — Гнів

«Усе ж таки це сталося. Я ж звичайно знав, бовдур, що це мало би колись статися. Як мені мама казала: «Все таємне завжди стає явним». Адже не так? Всі про це вже знають. Я ж там був не один, там була ціла юрба, які мовчки дивилися, як Федько рятує мене від моєї ж дурості. Не могло воно пройти повз мене безслідно, навіть без чуток. Може це Гаврик? Звичайно, це ж він! Як я одразу не здогадався. Йому ніколи, чорт забирай, не можна було вірити! Я думав, він друг! А він ось який кретин... А може це Стьопка? Теж не з добросовісних хлопців, залюбки б напакостив, тільки б життя комусь пригнічити! Хоча Льоньці й Спірці теж...

Чекайте, я скоріше схожий на обвинувача всього, що рухається... Але я ж сам винен в тому, що зі мною відбувається. І ніхто більше! Але в цей момент мені все одно хочеться вийти на подвір'я та на увесь голос прогорлати: «Я не винен!».

Я мало не втовкмачував олівець у той нещасний папір, та й так, що в ньому аж лишались вм'ятини, які виблискували під світлом настільної лампи грифельним покриттям. Почерк був такий, начебто курка лапою накарлякала, літери на два рядки, всі рвані, поцукані, такі, що нормальна людина в здоровому розумі

ніколи в житті не прочитає це. Та й не треба, щоб хтось сторонній прочитав цей жах. Я не пишу так завжди, зазвичай мій почерк, натренований каліграфічними додатковими заняттями, виглядає наче пером написаний. Але це був не той стан, щоб це мене так сильно турбувало. Я відчував, що ось-ось переверну всю свою кімнату, порозриваю, порозбиваю, поздираю все, що є в цій хаті. Та, напевно, навіть це не допоможе мені повністю «віднайти спокій», гнів все ще буде таїтися в мені.

Стадія четверта — Торги / Хандра

«Не було жодного дня, коли б я не шкодував про зроблене, кожен божий день я подумки крутив мінісценарії: «А що було б, якби я вчинив зовсім по-інакшому?». Звичайно ситуація була б іншою. «Мені не можна жити минулим, припини це» — нагадував я собі щораз, але це не допомагало. Начебто я почав жити у своєму особистому світі, де все добре. Реальність, яку я в результаті втратив. Та ще й самим нікчемним способом, який тільки можна було в цій ситуації використати. Просто стояв та дивився! Я б всю свою душу продав, щоб тільки повернутись знову в той день та все виправити! Вчинити як справжній герой! І мені вже все одно чи мучився би я від цього більше, тільки повернути все, як було!».

Мені в цю мить здавалося, що я пишу в півсонному стані. Я не відчував навіть свого тіла в цей момент, настільки сильно я плив у думках. Я відчував себе ніби моє тіло намагається скинути свою шкуру, як змія, що так сильно рветься почати життя по-новому, з чистої сторінки. Обережно піднімаючись з ліжка, я несвідомо ходжу так тихо, що навіть тік годинника повністю перекриває скрип підлоги під моїми кроками. Я відчиняю вікно, вдихаю вологе нічне повітря. Холод пробирає груди, але я не відходжу. Хай забере тепло, хай забере кисень, хай забере сон — тільки б все налагодилось! Стою навшпиньки, тримаючись за підвіконня. Я віддам усе, хай тільки це буде сном і я прокинувся у тому дні, де він все

ще дзвінко сміється з хлопцями з подвір'я! Хай навіть весь світ згорить після того... Лиш би ще раз!

Сідаю на підлогу. Спина ковзає стіною вниз. Очі закриваються, у вухах гуде. А якби я тоді сказав більше, якби тримав міцніше... Якби не вийшов надвір у той день... Підіймаюсь, ходжу по кімнаті, нервово розмахую руками, як божевільний. Пальці судомно змикаються в кулаки. Кидаю погляд на нього... Але це було лише фото, яке все ще стоїть на комоді. Стою перед ним. Я знаю, я запізнився, я все зіпсував. Але я готовий. Готовий розплатитись! Тільки як? Хто ж знає?! Схиляюсь перед світлиною, як перед іконою. Пальці ковзають по склу, ніби це шкіра, ніби я зможу відчутти тепло, як від шкіри. Візьми мої роки, візьми пам'ять, тіло, що завгодно... Я обіцяю бути кращим! Я ніколи більше не втечу! Я стоятиму поряд до кінця!

Стукаю лобом у скло. Один раз! Другий! Начебто хочу з головою впасти в це фото в цей момент. Я знаю, що це не молитва. Це крик. Це відчайдушна угода. Це все, що в мене залишилось: надія на те, що хтось десь почує і скаже: «Прокинься, це був усього лише кошмар». Все повернулось так само, як і раніше — я був ніким. Я досі ним є. Але дозволь мені бути кимось, хоч на хвилину в той день. Щоб він та всі, хто там були, чії лиця я вже й не пам'ятаю, побачили, що я міг. Що я не просто мовчазна тінь! Завмираю... Сльози знову розливаються... Але навіть те краще, ніж порожнеча. Здається я плачу навіть не сльозами, а кров'ю. Іду до ліжка, але не лягаю. Просто сиджу на краю, схиливши голову... Можеш забрати у мене майбутнє. Лиш поверни той день! Пів дня! Хоч мить! І знову тиша... Без відповіді... І тільки ніч, яка слухає все, але ніколи не обіцяє нічого взамін...

Стадія п'ята — Прийняття

Просто одного дня я прокинувся і не відчув цього тягаря. Не тому, що біль зник. Він просто став частиною мене: не як отрута, а як шрам. Біль залишився, але він

вже не кричав, а мовчав. Я повільно потягнувся до вікна в тій же кімнаті, з тим самим ледь помітним скрипом підлоги. Повітря було таке ж холодне, але воно просто нагадувало, що я ще тут, що я ще дихаю... А Федько більше не приходив уві сні. Або, може, я вже не прокидався з відчуттям, що мушу його шукати, бо він вже був у мені. У кожному дні, в кожному рішенні, яке я приймаю. Навіть у тому, як я мовчу. Я згадав його голос не як важкі зітхання від жару та болю, а як простий сміх, що тепер звучить не в голові, а десь за спиною, коли я думаю про щось дурне... Я більше не стою навшпиньки, не втрачаю тепла в обмін на надію. Я більше не торгуюсь, бо зрозумів: той день не повернеться. Але це не означає, що він зник. Він у мені. В кожному русі, кожному кроці. І коли я дивлюсь на фото, я вже не схиляюсь перед ним, а просто ледве усміхаюсь, але щиро. Бо знаю, що він був. І що я був поруч. І хай як безглуздо я тоді мовчав, я все одно його цінував як приятеля. Як на того, на кого можна покластися, як на того, ким можна безкінечно захоплюватися, наче в перший раз. Тоді. І зараз.

Це вже не молитва. І не крик. Це тиша, яка більше не лякає. Просто тиша, як після дощу. Мокра земля, яка ще пам'ятає грім, але вже дозволяє рости новому. Я не забув його. Натомість я навчився жити так, щоб це не було тягарем, а змістом. Бо його відхід не обірвав мого життя — він його змінив. Назавжди. Це і є справжнє прийняття. Стільки можливостей для нових перемін!

Це не кінець. Це продовження. Без провини. Без торгів. Без сліз, які виснажують. Просто... З пам'яттю і вдячністю за кожну мить, яка була і за те, що я досі тут, щоб про все пам'ятати... Я просто стояв та дивися у вікно, з легкою усмішкою. Вперше за весь час я зміг помітити, який світ я не помічав за своїм горем... Діти дзвінко сміються та граються, літня жіночка підкормлює птахів, якийсь юнак чекає свою дівчину біля її дому... Чекайте, хто ж це? Невже це Спірка?! Ні, ну точно він! А

там за ним всі решта слідом! Все ж, як раніше, вони такі ж самі хлопці-хулігани, які бешкетують на вулиці. У цей момент я навіть не дивився на могилу Федька навпроти, за яку кожен раз чіплявся мій погляд. Я підскочив з ліжка і присів за стіл, взяв ручку й почав писати: «Я більше не хочу шукати своє місце в минулому, бо зрозумів, що усе важливе зараз зі мною. А Федько зараз просто стоїть поруч та глузує з мене. Чи не так?».

Раптом я почув: «Це Гаврик! — «Толкою, ти виходиш на подвір'я? Ти нам потрібен для нашої восьминіжки! Я визирнув у вікно та побачив, як вони дуркують перед моїм подвір'ям. Вони прив'язали один одному шнурки черевиків та ходять так, намагаючись не повалити один одного. Я відповів: «Та у вас якраз вісім ніг. Навіщо я вам?..». А Льонька відповів: «Та начхати, все одно надвір виходь, без тебе тут нудно!». Я усміхнувся від цієї картини за вікном, швиденько накинув на себе пальто: «Все йду, хлопці! Мене підождіть!».

*Дениченко Олександр
11 років
м. Херсон*

«ПІВНИК»: ЩО БУЛО ДАЛІ? /за книгою Зоряни Живки «Півник»/

Моя улюблена книга — «Півник» Зоряни Живки. Це не просто казка, а захоплива історія, відома всій Європі, в основі якої — порятунок бабусею улюбленого пернатого із Маріуполя. Головний герой — півень: «Та такий гарний — козак, а не півень! Пір'я — як смола, чуб — як шапка смушева, а штанці — немов шаровари. Про хвоста й казати нічого — не хвіст, а прапор! А як закукурікає — пів міста чує». Саме він, перетворившись на козака, допоміг мирним мешканцям покинути окупований Маріуполь.

«А вороже військо без нечистої сили геть слабе стало — захисники міста його незабаром здолали й своє місто ще кращим відбудували. Повернулися тоді жінка з півнем до свого дому, стали жити-поживати, сусідським дітям казки розповідати. А містяни шанували чорного півня на рівні з усіма козаками — захисниками міста. Бо він своєю звитягою це заслужив».

На жаль, і моє рідне місто Херсон, у якому я проживаю і сьогодні, не покидаючи в найскладніші часи, було окуповане чи не з перших днів війни. Довгими тривожними вечорами я малюю у своїй уяві того ж Півника-Козака, який допоміг прогнати ворога з Півдня. А могло це бути так...

Темрява накривала наш край... Крок за кроком, село за селом, місто за містом нечиста сила відтісняла добро і світло з нашої землі... Ось і на вулицях Херсона з'явилися упирі та вовкулаки, насолоджуючись власною силою та безпомічністю містян. Сіючи страх у людських душах, ворог перетворив прекрасну Перлину Півдня на березі Дніпра на темне задзеркалля, у підземеллях якого в катівнях страждали нескорені херсонці. Що ж робити, скільки ж потерпати від нечисті? Скільки матінкам із дітками слізки лити безпомічно?

Порадилися найвідважніші херсонці, надумали: як би звісточку Півникові-Козакові передати, щоб швидше ворога прогнати? І прийшли на поміч птахи, які погодилися на власних крилятах рятівника маріупольців відшукати, щоб допоміг біду подолати.

Не довго їй шукали — і звісточку передали: нечисть блукає, діток у підвали заганяє, навчатися не дозволяє. Допоможи-бо, Козаче, адже давню магію знаєш і ворога подолаєш.

І став Півник мудрувати, таємні операції планувати, як би пошвидше ворога з Херсона прогнати. Перетворюючись із птаха на людину й навпаки, легко долав наш герой перепони, гуртував навколо себе відважних українців.

Ось прийшов і падолист, і вирішальна ніч: подав Півник бойовий клич — і славне військо українське прогнало нечисть із нашого міста. А Півник, перетворившись на Козака, був першим у лавах наших соколів, бо Волю і Свободу, Любов до людей носив у серці завжди і з'являвся там, де найбільше потребували допомоги. На диво, чи не в кожному селі й місті чорненькі півники знаходили в собі прихований дар і перетворювалися на козаків. Бо щедро ділився наш герой таємними знаннями характерників із побратимами, бо попереду — звільнення Лівобережжя та Криму!

Козацькому роду — нема переводу!

Синьогуб Юлія
12 років
м. Львів

/за мотивами казки Ігоря Калинця «Пан Ніхто»/

1

Були два хлопчика: Янчик і Арчик. Арчик — меншенький, але головніший у нашій казці. І ось чому. Він мав рукавички. Та всі мають рукавички! І Ярчик має. Але не всі гублять. А Арчик загубив. І що з того вийшло? — запитаете ви. Відповідаю: не вийшло, а увійшло. В рукавичку. Спочатку трапилося ось що.

Сорока Ока оголосила по лісовому радіо:

— Увага! Увага! Говорить пташине радіо. В лісі, під калиною, лежить рукавичка. Хто хоче погрітися — поспішайте! У рукавичці мешкає ніхто.

Сорока Ока повинна була сказати, що в рукавичці ніхто не мешкає. Але вона помилилася. І от що з того вийшло.

2

Із патруля в табір поверталися коти-вояки Сніголап і Мохошубка. Раптом кішка побачила під калиною щось

волохате. Вона здивовано запитала: «Що це?» Сніголап поспіхом зробив стійку, готуючись до стрибка на «здобич».

— Зачекай, Сніголапе! Мені здається, що це геть не здобич!

Коти обережно підійшли ближче і тільки тоді побачили, що на снігу лежить якась вовняна річ.

— Що за дивна штука двоногів? — озвався Сніголап, обережно обнюхавши її. Мухошубка так само обережно штовхнула рукавичку....

— Не знаю. — Стиха вимовила вона. — Але, здається, тут можна погріти лапи.

— Та це ж просто рукавичка! І не зовсім просто рукавичка. Там живе пан Ніхто! — зненацька пролунав згори голос Сороки Оки.

Від несподіванки коти відсахнулися від рукавички і підняли голови догори. З дерева на них дивилася Сорока Ока.

— Що за маячню ти несеш?! А ну геть, дурна пташко або станеш воронячим їдлом! Геть з моїх очей! — обурився Сніголап.

Сорока Ока перелякано глянула на нього і швидко зникла в гущавині лісу. Коти обережно просунули лапи в рукавичку. В ній було м'яко і тепло... Коти замуркотіли від задоволення... Аж раптом з неї почулося:

— Це ж хто не чіпає не мою Рукавичку?!

Вояки з несподіванки і переляку висмикнули лапи з рукавички і стрімголов помчали геть.

— А я знала, що не варто довіряти двоногам! — на ходу вигукнула Мохошубка. І коти швидко зникли в лісі, залишивши галявину і рукавичку під калиною.

А що ж було далі? — запитаєте ви. А далі було ось що.

3

Вояки мчали лісом, не розбираючи дороги, і з розгону налетіли на велике дерево, яке лежало впоперек їхнього шляху. В очах засвітилися зірочки, а потім лише темрява... Отямилися вояки від холодного снігу, який

хтось клав їм на голови. Відкривши очі, вони побачили перед собою котів-розвідників.

— Як ви, отямилися? — запитав Орлякошуб.

— Де ми? Що сталося? — кволо озвалися в один голос Мохошубка і Сніголап.

— Ви що, нічого не пам'ятаєте? — знову запитав Орлякошуб.

Мохошубка і Сніголап сіли, подивились один на одного... І все пригадали. Вони розповіли друзям про свою пригоду, хоч і соромно було визнавати, що втікали невідомо від кого.

— А ви чому тут? Куди прямуєте? — поцікавилася Мохошубка у розвідників.

— Доречне запитання. Ми тут затрималися з вами. Треба поспішати. З табору зникло кошеня Хмарко. Ми йдемо на пошуки, а ви повертайтеся в табір.

— Ми підемо з вами. — вирішили Сніголап і Мохошубка. І коти всі разом рушили прочісувати ліс у пошуках кошеняти.

А що ж рукавичка? Вона ж залишилась самісінька на галявині під калиною... — запитаєте ви. Відповідаю: і зовсім не сама. А з ким, дізнаєтесь далі.

4

Коли Сніголап і Мохошубка втікали від дивної рукавички, то не помітили під густою ялиною кошенятко. Воно втекло від мами Рудохвостой та й заблукало в лісі. Почувши скрекотання Сороки Оки, пішло на її голос. Кошеня заспокоїлось. Підкравшись до галявини, воно почуло розмову котів-вояків із Сорокою Окою, але нічого не зрозуміло. Зраділо і хотіло бігти до них, як вояки перелякано кинулися тікати від волохатого предмета, що лежав на снігу. Здивовано подивившись вслід воякам, Хмарко (а це був саме він), нявкнув і кинувся було за ними, та цікавість перемогла страх. Він повернувся на галявину і тихесенько підкрався до рукавички. Обережно обнюхав і легенько штовхнув лапкою. Рукавичка

не рухалась. Вона була така м'якенька і тепла, а Хмарко так замерз...

— Нічого ж не буде, якщо я трішки погріюся... — подумав Хмарко і вже зібрався залізти в рукавичку. Як на галявину вискочили Орлякошуб, Сніголап і Мохошубка.

— Стій! Не руш! — загукали вони разом. — Там небезпечно! В рукавичці живе пан Ніхто!

Мохошубка вхопила кошеня за карк і всі вояки кинулись до лісу. А рукавичка знову залишилася лежати серед опустілої, вибіленої снігом, галявини. Тим часом Арчик кинувся шукати свою рукавичку.

5

Йде Арчик лісом, вийшов на галявину, роззирнувся навкруги. Бачить — лежить його рукавичка. Підняв хлопчик рукавичку, а звідти:

— Хто не чіпає не мою рукавичку?

— А ти ще хто?

— Пан Ніхто.

— Ти тварина?

— Не тварина.

— А хто?

— А ніхто.

— А який ти?

— А ніякий.

— А звідки?

— А нізвідки.

— А чий?

— А нічий.

— А для чого ти?

— А для нічого.

— А чому?

— А нічому.

За таким заперечувальним діалогом Арчик не почув позаду якесь дивне гарчання. Озирнувшись, він побачив величезного Залізного вовка з палаючими очима.

Пазурі на його лапах були довгі і гострі, наче шаблі. А хутро на загривку грізно настовбурчилося.

— Хто посмів чіпати мою здобич?! — грізно гаркнув звір. — Ану геть від неї!

Арчик від несподіванки впав у сніг і, тремтячи від страху, розгублено промовив: — Це не здобич. Це н...н... не моя рукавичка... — почав пояснювати він.

— Що за дурню ти верзеш?! — обурився вовк. — Хіба я сліпий і не бачу, що це напівдохлий заєць?! Та й до слова, хто ти взагалі? — пробурчав вже тихіше Вовк.

— Я — Арчик, а це — моя рукавичка. — Вже сміливіше промовив хлопчик.

Тим часом Вовк кинув голодний погляд на рукавичку. Вона ворушилася....

— А там хто? — здивувався вовк.

— А Пан Ніхто. — Почулося з рукавички і вона потишеньку посунула до Вовка. — А ти геть звідси!

Лише тепер вовк розгледів не зайця, а рукавичку, яка все швидше наближалася до нього, загрозливо піднявши великий палець.

— Що тобі треба? Я цей... ну... помилився... З ким не буває... Так... Ну, я тоді піду... Бувайте!

Вовк позадкував до лісу і через кілька секунд його і сліду не лишилося.

Арчик спантеличено подивився вслід вовкові, підняв рукавичку і пішов додому.

— Дякую тобі, що врятував мене від вовка! Хоч і не знаю, хто ти, але дякую! — промовив хлопчик до рукавички.

— А хіба я не тобі не казав, що я — Пан Ніхто.

Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років
Бернацька Вероніка
14 років
м. Херсон

МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ: ЩО БУЛО ПОТОМУ
/за твором Антуана де Сент-Екзюпері
«Маленький принц»/

Минуло багато часу. Або зовсім трохи. На його планеті це було важко визначити, бо одна доба могла тривати довше, ніж уся зима на Землі. Маленький Принц стояв серед пісків і вдивлявся в небо, допоки зірка, що вела його, не згасла. Він знов опинився на своїй планеті. Його троянда ще спала.

Вона не прокинулась одразу, ніби чекала підтвердження, чи насправді він повернувся. А коли її пелюстки нарешті ворухнулись, вона мовчала.

Не сказала:

— Ти запізнився.

Не сказала:

— Я сумувала.

Вона нічого не сказала. І це було найстрашніше.

— Я... повернувся, — прошепотів Маленький Принц.

— Я знаю, — відповіла троянда. Її голос був не сердитий, лише далекий, як луна.

Він доглядав її мовчки. Поливав її коріння рососою, пригладжував ковпак, який тепер завжди стояв поруч. Але троянда мовчала. І тоді Маленький Принц сказав їй:

— Я бачив багато планет. Але кожна з них була порожньою без тебе.

Троянда не відповіла. І він уперше подумав: «Може, потрібно говорити не словами?».

Маленький Принц сидів біля троянди, як колись, але щось було не так. Його планетка здавалася меншою. По-

вітря — важчим. І навіть зорі, здавалося, перестали дзвонити. Він запитував себе: «Чи міг я змінитися настільки, що став чужим для власної троянди?».

Однієї ночі, коли троянда знову мовчала, принц почув голос. Не ззовні — зсередини.

— Ти чуєш мене? — спитав голос.

— Так... Але хто ти?

— Я твій сумнів.

Маленький Принц не з'якався. Він лише кивнув.

— Чому ти повернувся? — спитав сумнів.

— Бо я люблю її.

— А чи не тому, що ти боїшся, що вона загине без тебе?

Маленький Принц замовк. Це було боляче, бо любов і страх втрати — майже одне й те саме.

— Ти хочеш, щоб вона розмовляла з тобою, як раніше, — мовив сумнів, але троянда вже не така, якою ти її залишив. І ти не такий, яким пішов.

— То що ж мені робити?

— Зрозумій: мовчання теж говорить. Іноді воно каже більше, ніж слова.

Маленький Принц глянув на троянду. Її пелюстки тремтіли від нічного вітру. Вона була така ж тендітна, як завжди. Але тепер він побачив: вона мовчала не через образ. Вона мовчала, бо вчилася бути сильною без нього.

І тоді він прошепотів:

— Я знову підю. Але цього разу не для того, щоб втекти. Хочу навчитись бачити тебе навіть на відстані.

І троянда вперше усміхнулась. Ледь-ледь. Без слів.

Маленький Принц знову залишив свою планетку. Та цього разу він не подорожував між зорями. Він заплющив очі — і вперше побачив те, що завжди носив у собі.

Перед ним простягався сад, у якому росли всі його спогади. Там були дерева з голосами лисеняти, що казав: «Ти назавжди відповідатимеш за тих, кого приручив», і кущі, на яких ріс сміх — такий легкий, як зорі.

І серед саду стояла... троянда.

Але не одна.

Їх було безліч. Усі схожі. І кожна з них казала:

— Я — та сама, яку ти полюбив.

— Ні, — заперечив Маленький Принц. — Моя троянда особлива.

— А чому? Бо ти доглядав її?

— Так. І тому, що вона... була моєю.

— Але ти не розумів її, — прошепотіла одна троянда.

— Я намагався.

— Ти любив образ, який сам створив. А не її, справжню. Вона не лише красива та ніжна. Вона жива. А живе не завжди зручне. Вона ображалася, лякалась, вимагала уваги, мовчала.

— Але я повернувся до неї, — мовив принц, опустивши очі.

— І тому тепер ти маєш шанс зрозуміти: любов — не зручність. Це вибір. Не лише поливати, коли ти маєш час. А й залишатися, коли хочеться піти.

У саду запала тиша.

Аж раптом одна троянда, що мовчала весь цей час, глянула на нього поглядом, у якому жила і гордість, і біль, і прощення.

— Вона просто чекала, поки ти виростеш, — сказала троянда.

І Маленький принц зрозумів:

Не троянда була мовчазною — це він не вмів слухати її тишу.

І тоді він заплакав. Але то були сльози радості. Бо він більше не боявся: ні її мовчання, ні своєї провини.

Бо любов — це не лише берегти. Це ще й вчитися берегти краще, ніж учора.

Маленький принц повернувся на свою планетку. Вона не змінилася — усе так само маленьке, як і колись. Але щось у ньому самому зробило цю планетку ширшою, ніж цілий Всесвіт.

Троянда чекала.

Як завжди — трохи горда, трохи мовчазна. Але тепер Маленький Принц побачив: її мовчання було не стіною, а містком, яке він не наважувався перейти.

Він сів поруч, не говорячи ні слова. І мовчали вони разом. Але то було тепле мовчання, як долоня в долоні.

Минуло багато обертів планетки.

Одного ранку троянда спитала:

— Ти ще любиш мене?

Він усміхнувся:

— Я тебе вже не люблю.

Вона здригнулась, та не встигла відповісти.

Маленький Принц додав:

— Бо тепер я люблю тебе не з минулого і не з надії. А просто зараз.

Вона дивилась мовчки. А він продовжив:

— Я зрозумів: ти не була складна. Ти була жива. І я, захоплений красою, забув, що любов — це не лише милуватися і доглядати. Це бути поруч, коли сумно, коли важко, коли боляче. Любити — це не ловити твій аромат. Це навчитись жити в ньому.

І тоді троянда сказала:

— Я ображалася не через тебе. А тому, що боялася: якщо ти побачиш мене справжню, то більше не захочеш лишатися.

— Але я ж повернувся, — прошепотів він.

— І саме тому, — відповіла троянда, — я нарешті можу стати собою.

Вони сиділи в тиші. Але ця тиша вже не була мовчанкою. Це була довіра.

Маленький Принц зрозумів: у найглибшій тиші живе

справжнє «я люблю тебе».

Одного дня Маленький Принц знову подивився в небо. Але тепер не щоб втекти, не щоб щось шукати. А просто, щоб сказати дякую зорям. Вони більше не були самотніми. Він навчився чути їх, як і троянду.

Більше не було тривоги — лише мир. Не тиша від втрати, а тиша від прийняття.

І тоді він зібрав слова. Не для троянди — вона вже все знала, — а для тих, хто ще блукає у своїх пустелях. Для тих, хто, як і він колись, дивиться на зорі й питає: «А чи любили мене? А чи не зів'яла моя любов, як троянда?».

Він написав на маленькому листку з золотою жилкою часу:

«Якщо ти шукаєш любов — навчися бачити. Не очима, що оцінюють. А серцем, що визнає: інша істота — не твоя мрія, а цілий особистий світ із болем, гордістю й тишею, яку не завжди зрозумієш з першого разу.

Якщо ти боїшся, що тебе не люблять — спитай себе: чи вмієш ти сам любити неідеальне?

Бо троянда не зів'яне від вітру. Вона зів'яне від байдужості. І оживе — від прийняття.

І якщо раптом тобі здасться, що все втрачено, знай: любов не зникає. Вона може мовчати, ховатися в тінях, перетворюватись. Але справжня любов завжди чекає, поки ти станеш гідним бачити її справжню. І коли ти це зробиш — тоді, повір, усі зорі почнуть світитися».

Маленький Принц відпустив листа у вітер. Можливо, одного дня хтось втомлений, з розбитим серцем, знаходячись на краю пустелі, знайде його. І скаже собі: «Я більше не боюся любити. Я більше не боюся бути справжнім!».

Бо любов — це не казка. Це правда, яка росте на кожній, навіть найменшій планеті.

Афім'іна Ляна
15 років
Дніпропетровська область
м. Кривий Ріг

/за повістю Михайла Коцюбинського
«Дорогою ціною»/

...Душа рветься до сонця, а тіло тягне до себе чорна безодня. Вона оковує його залізом, обвішує камінням, охоплює холодними руками... Все тяжчим і тяжчим стає воно, все глибше і глибше пірнає у воду...

— Остапе!.. — з розпукою кличе душа.

— Соломіє-є!.. — доноситься до неї крик серця.

— Соломіє!.. — чує вона кризь холодну хвилю, що б'є їй в очі, торкається чола, розплутує коси...

— Соломіє-є!.. — знову лунає Остапів крик. Він вдаряє громовицею і змушує Соломіїне серце калатати. Ні! Вона не здасться, зможе. Остапів голос заряджає і змушує напружити руки та впливати на поверхню. Важко. Вода б'є в обличчя, глибінь тягне на дно та ніби заколисує.

— Соломієєєє! — ледь чути голос дорогого...

«Мабуть, це кінець...», — думає Соломіє і вже готова поринути у бездонну порожнечу. Раптом чується хлюпінт і її міцно охоплюють чийсь руки (де й узялися сили у хлопця!). Дужий Остап витягає її!

Щось вибухнуло в серці парубка від думки, що він може втратити кохання свого життя. Вони так багато подолали перешкод заради життя на свободі. Він не готовий покинути її просто тут, знаючи, що може і має бажання їй допомогти. Вона врятувала його, піклувалася. Тепер його черга.

Нарешті сонце, світло! Він кладе Соломію на закритавлений човен (він же з турком бився!) і перевертає горілиць. Очі дівчини повільно розплющуються, потім заплющуються...

— Остапе... Це ти?.. — запитує Соломія голосом, сповненим недовіри...

— Я! — радісно відповідає той.

— Ти ризикнув своїм життям, щоб врятувати моє? — питає Соломія з недовірою і з усмішкою на обличчі.

— Так, як і ти, — говорить він і продовжує веслувати. Вже зовсім скоро берег, свобода та вільне життя.

— А як же Іван?.. — раптом очі дівчини наповнюються сльозами...

Остап мовчить, налягає на весла, не хоче говорити, що той загинув. Йому шкода товариша. Ці кляті турки! Остап стискає весла та починає завзято гребти. Він поглядає на Соломію, а та лежить і дивиться на небо. Хлопець і собі поглядає. Воно таке високе, гарне... Дихає теплом та свіжістю, наповнює відчуттям польоту. Остап уявляє, як вони з Соломією злітають у небо легкими птахами. Його не полишає думка про відчуття свободи та волі. Лише вони... Він та Соломія нарешті разом.

Соломія і собі замріяно поглядає на Остапа. Невже це все?.. Вони нарешті видобули свободу... Вони удвох — вона та Остап...

Човен пристає до берега. Остап допомагає Соломії підвестися та пройти за ним далі. Вони знову йдуть, лише вони вдвох...

Чимало пройшли шляху, утомилися. І сонце, і місяць освітлювали їм шлях. Вони йшли, поки не дібралися Тульчі, де землі не міряні, де мирно живуть утікачі. Для Остапа й Соломії знайшлася невелика хатка. Вона була порожня, лише проміння сонця звеселяло її сірі та зарослі травою стіни...

Остап та Соломія знайшли його — своє щастя. Хатину вони привели до ладу. Вона стала гостинною та теплою, рідною. Життя вирувало у цій хатинці довго... Навіть коли постарілі Остап і Соломія залишилися в будиночку одні, вони були щасливі. Їхні серця зберегли теплі почуття та пронесли їх через роки. До стареньких

часто приходили онуки й інші діти з села, щоб послухати історії діда Остапа та порозглядати списану життям спину — «дарунки» від пана та москаля... Бабуся Соломія любила розповідати про те, як дід її врятував. Остап не любив вихвалитися. Але все одно зачаровано дивився на дружину.

Історія кохання та боротьби за волю Остапа й Соломії передається з покоління в покоління, пробуджуючи жагу до свободи й волі в юних українців...

Соловей Костянтин
14 років
м. Кропивницький

**«ВОНО» —
кінець, який не закінчується**
/за романом Стівена Кінга «Воно»/

Чомусь «Воно» Стівена Кінга мені дуже запало. Пеннівайз — це зло, яке хоче нас зламати. А ми — це «Клуб Невдах». Ми не якісь там супергерої, а просто звичайні українські люди. Кожен, хто вірить, бореться та допомагає — це наш колективний захисник. І ми переможемо, бо ми єдині, ми разом, як «Клуб Невдах», тільки набагато крутіші!

1. Тиша після бурі

Коли серце істоти перестало битись — якщо воно взагалі билось — все навколо стихло. Глибини каналізації перестали дихати, вібрації спинились. Але діти — тепер уже дорослі — стояли в темряві, що здавалася ще більш густою, ніж до того.

— Це... все? — прошепотіла Беверлі, стискаючи ніж, що тримала досі, ніби хтось міг повернутись із-за рогу.

— Не знаю, — відповів Білл. Голос хрипкий, ніби щойно пройшов крізь пісок.

Річі посміхнувся, але очі залишались порожніми.

– Навіть якщо все — це кінець, нам не здається, правда?

І дійсно — відчуття, що щось лишилось, залишалося із кожним.

2. Тріщини в місті

Після повернення на поверхню Деррі мав такий вигляд, ніби все налагодилось: каналізація не гуде, вулиці не пустіють після шостої, люди знову почали сміятись. Але кожен із Сімки щось помічав.

Майк залишився у місті — слідкувати, досліджувати, записувати. Його щоденники перетворились на плутанину: одні сторінки — цілком зрозумілі, а інші — написані не його почерком фразами, які він не пам'ятає.

В одній із таких записів: «Воно не мертво. Воно — дихання Деррі. Воно під шкірою міста».

Бeverлі повернулась до Чикаго. Її чоловік загинув у ДТП через місяць після повернення. Вона бачила його в дзеркалі, в калюжах, навіть у відблисках вікон. Але кожного разу — з очима Пеннівайза.

– Воно чіпляється, — сказала вона Річі по телефону.
– Наче щось залишилось у нас. І проростає.

3. Пам'ять тоне

Бен, що жив тепер у Лос-Анджелесі, писав вірші. Але коли перечитував їх — не упізнавав. Рядки були зловісні:

І в зливі стоїть воно,

І в погляді дитини.

У щілині тротуару —

Повертається тінь Вини.

Він почав втрачати спогади. І не лише про «Воно», а й про друзів. Як звали хлопця з окулярами? Що стало з їхнім клубом? Чому при слові «Деррі» виникає пульсуюча паніка?

Річі став популярним стендап-коміком. Але одного разу він вийшов на сцену і сказав лише:

– Ви колись сміялися під водою?

Зал мовчав. А потім він заволав. Просто заволав, немов побачив те саме жахіття, що колись, в каналізації. Його госпіталізували.

4. Сон, як попередження

Їм почали снитися сни. Один і той самий.

Вони знову спускаються в каналізацію. Замість ліхтариків — свічки. Вони не йдуть — їх тягне. І в центрі темряви — не «Воно», а... самі себе.

— Ми стали ним, — каже один із них у сні, і голос змінюється на багато інших, зливаючись у хоровий крик.

— Коли вбиваєш чудовисько — воно лишає частину себе в тобі, — говорить хтось із темряви.

І щонаочі хтось із них прокидається, дивлячись у темряву кімнати, чекаючи... повернення.

5. Новий розділ — знайомий початок

Минуло 27 років.

Вуличний музикант у Деррі заграє на саксофоні. Діти зупинилися послухати. Хлопчик років семи впустив кульку, яка полетіла до каналізаційного люка. Він схилився — і з люка з'явилась рука. Але не клоунська. Дитяча. Його власна.

— Гей, Джошуа..., — прошепотіло з темряви. — Ти вже давно мене шукаєш.

Тієї ночі він зник.

Майк, старий і хворий, дізнався про це з новин. На його комп'ютері сам по собі відкрився файл із назвою «ВОНО_ФІНАЛ». Він не створював його. Усередині був лише один рядок «Старе не помирає. Воно просто засинає. Але сни завжди повертаються».

6. Скликання нової Сімки

Майк зібрав їх знову. Всіх, хто залишився. Річі сидів мовчки. Беверлі палила одну за одною. Бен спізнився, але приїхав. Білл не відповідав. У повідомленнях — лише білий шум. Наче хтось зіткнув шум у слова.

— Ми маємо піти туди знову, — сказав Майк.

— І що? Вбити його вдруге? — зірвався Бен.

– Ні, — відповів Річі. — Ми маємо дозволити йому увійти. І зрозуміти, що це.

І вони зійшли вниз. Знову. Але цього разу — не з ліхтарями. Без зброї. Лише зі страхом і спогадами.

7. Цикл

У глибинах каналізації більше не було істоти. Не було павука. Не було Пеннівайза. Була тільки темрява. Їхні голоси.

– Це ми, — прошепотів Білл, який з’явився з тіні.

Він був прозорий. Як спогад.

– Коли ми знищили Його — ми розірвали рівновагу. Ми стали Його частиною. Ми — ВОНО.

Тиша. Потім:

– І ми можемо зробити вибір.

Темрява перед ними згустилась. Вона тремтіла. Чекала.

– Ми можемо замкнути цикл. І залишитись тут. Як вартові.

– Або..., — почала Беверлі. — Або дозволити цьому повернутися в світ.

Вони дивилися один на одного. І, мовчки, зробили вибір.

8. Фінал

На місці старого входу в каналізацію побудували парк. Діти граються там без страху. Але на одній лавці сидить літній чоловік із блокнотом. Він записує щось і поглядає на люк біля дитячого майданчика.

У блокноті лише одна фраза «Ми залишилися. Ми дивимось, щоб інші могли спати спокійно».

А в іншому місті хлопчик запускає паперовий кораблик. І він не тоне.

ЗМІСТ

ГОРДІЄНКО АЛЛА	СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ	3
ЧЛЕНИ ЖУРІ КОНКУРСУ		4
ЗНАЙОМТЕСЯ – ЦЕ МИ!		
Карпець Вікторія <i>Тернопільська обл.</i>	Я – ЗВИЧАЙНА ДІВЧИНА...	15
Шуба Ксенія <i>Харківська обл.</i>	ДАВАЙТЕ ЗНАЙОМИТИСЬ...	18
Брунцвик Марина <i>Закарпатська обл.</i>	ЛІТНІ КАНІКУЛИ ТІЛЬКИ ПОЧИНАТИСЬ...	20
Христенко Ксенія <i>Харківська обл.</i>	ПРОСТО ПРО ДРУЖБУ	21
Стрілець Юрій <i>Рівненська обл.</i>	ВЕСНЯНИЙ ГОРОД	23
Титаренко Катерина <i>м. Кропивницький</i>	МИ - ДРУЗІ...	23
Квашук Каріна <i>Вінницька обл.</i>	ПРИВІТ, ЦЕ Я!	26
Коваль Софія <i>м. Черкаси</i>	ЗА ЧЕТВЕРТИМ СТОЛИКОМ БІЛЯ ВІКНА	28
Шевченко Анна <i>м. Луцьк</i>	ЦЕ ТРАПИЛОСЯ НА ДНІ НАРОДЖЕННІ МОЄЇ ОДНОКЛАСНИЦІ...	34
Тихонюк Катерина <i>Вінницька обл.</i>	Я І КОНІ	43
Дерманська Руслана <i>Одеська обл.</i>	ОСЬ УЖЕ І ДОБІГАЮТЬ КІНЦЯ КАНІКУЛИ...	45
Кива Владислав <i>Дніпропетровська обл.</i>	ДАВАЙТЕ ЗНАЙОМИТИСЬ...	48
Базай Софія <i>Харківська обл.</i>	КОЛИ ЖИТТЯ ЗВЕЛО ЇХ РАЗОМ	51
Ковальова Єсенія <i>Чернігівська обл.</i>	ДІТИ ГЕРОЇВ	56

МОЯ УКРАЇНА. З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ

Колодій Софія <i>Хмельницька обл.</i>	КОЛИ МОВЧИТЬ НЕБО – ГОВОРИТЬ СЕРЦЕ...	57
Пугачов Максим <i>Черкаська обл.</i>	СЕРЦЕ ВОЇНА	59
Частакова Маргарита <i>м. Кропивницький</i>	П'ЯТНАДЦЯТЬ ДНІВ МИРУ, П'ЯТНАДЦЯТЬ ДНІВ ЛІТА...	60
Луцюк Марія <i>м. Рівне</i>	СВІТЛО СИЛЬНІШЕ ЗА ТЕМРЯВУ	62
Олещенко Зоряна <i>Полтавська обл.</i>	КВІТИ І БЕЗСМЕРТЯ	63
Дьячков Даниїл <i>Черкаська обл.</i>	МЕНІ 12 РОКІВ...	65
Анцибор Руслана <i>Волинська обл.</i>	НАШ ТАТО ПОВЕРНУВСЯ ДОДОМУ АНГЕЛОМ	66
Волинець Данило <i>Київська обл.</i>	БУМЕРАНГ УЖЕ В ДОРОЗІ	68
Глухова Єфросинія <i>Дніпропетровська обл.</i>	НЕЗЛАМНА ВЕРБА	72
Шабанов Любомир <i>Кіровоградська обл.</i>	КОЖЕН СВІТАНОК У МОЇЙ УКРАЇНІ...	76
Іващенко Ксенія <i>Харківська обл.</i>	ЛИСТ ІЗ 3025 РОКУ ДО ВАС, НАШІ ПОЛЕГЛІ ГЕРОЇ	78
Каланча Ксенія <i>Чернівецька обл.</i>	СОН НА ЯВУ	80
Астахова Марія <i>Житомирська обл.</i>	МОЯ УКРАЇНА	82

ПРИРОДА – ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ ТА КРАСИ

Смолінська Ірина <i>м. Львів</i>	ПРИРОДА В МОЇХ ДОЛОНЯХ	83
Мартинюк Вікторія <i>Вінницька обл.</i>	ПРИРОДА ЗАВЖДИ БУЛА...	87
Заїка Вікторія <i>Кіровоградська обл.</i>	ТАЄМНИЦЯ ЗАСОХЛОЇ РІЧКИ	90

Смоквін Богдан <i>Одеська обл.</i>	ЛАСТІВОЧКИ	93
Крячюнас Оксана <i>м. Самар</i>	ШОВКОВИЦЯ ТА ОЛЕНКА	95
Лазаренко Катерина <i>Житомирська обл.</i>	ЛІТНІ КАНІКУЛИ СЕРЕД ПРИРОДИ	96
Пугачов Максим <i>Черкаська обл.</i>	ЗОЛОТИЙ ШЕПІТ ПРОБУДЖЕННЯ ВЕСНЯНИХ БАРВ	99 100
Полховська Анастасія <i>Рівненська обл.</i>	ПРИРОДА УКРАЇНИ РІЗНОМАНІТНА	101
Ковальова Єсенія <i>Чернігівська обл.</i>	ШУРХОТИТЬ ПІД НОГАМИ ЛИСТЯ	104
Сичик Марія <i>м. Рівне</i>	Є КНИГА, ПИСАНА БАРВАМИ НЕБА Й ЗЕМЛІ...	104
Гарасим Ліля <i>Закарпатська обл.</i>	ПРИРОДА – ЦЕ НАЙКРАЩИЙ ХУДОЖНИК...	106
Миронова Марія <i>Кіровоградська обл.</i>	ГОЛОС ЗЕМЛІ	108
Богданова Дарина <i>Вінницька обл.</i>	ТИ СХОДИШ З ДОРОГИ...	109
Рибка Олег <i>Сумська обл.</i>	ГАРМОНІЯ З ПРИРОДОЮ	112
Лисенко Станіслав <i>м. Київ</i>	МЕЛОДІЯ ПРИРОДИ	114
Гришутін Данііл <i>Миколаївська обл.</i>	МОЯ МАЛЕНЬКА БАТЬКІВЩИНА	115
І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ		
Матюхіна Естер <i>Львівська обл.</i>	А ВИ ВПЕВНЕНІ, ЩО ЗНАЄТЕ, ХТО ТАКИЙ ФІЛОСОФ	118
Камінська Вікторія <i>Рівненська обл.</i>	ТИ ВПЕВНЕНИЙ, ЩО МИ НА ОДНІЙ ХВИЛІ?	128
Конаєв Владислав <i>Кіровоградська обл.</i>	ІНОДІ МЕНІ ЗДАЄТЬСЯ...	134
Бойко Марія <i>Дніпропетровська обл.</i>	СОЛОДКЕ СЛОВО «КАНІКУЛИ»	136

Талайло Яна <i>м. Львів</i>	ЯКБИ	138
Гаврилова Альбіна <i>Харківська обл.</i>	ПРО ТЕ, ЩО НЕ ДАЄ ЗАСНУТИ	139
Болобан Марія <i>Харківська обл.</i>	МЕНЕ ЗВАТИ МАРІЯ...	140
Лисенко Станіслав <i>м. Київ</i>	ФІЛОСОФ У КОЖНОМУ ЖИВЕ	142
Пензеник Анастасія <i>Закарпатська обл.</i>	У МАЛЕНЬКОМУ МІСТІ...	143
Мазурець Надія <i>Рівненська обл.</i>	СРІБНІ НИТКИ НАТХНЕННЯ У ТКАНИНІ БУТТЯ	146
Старик Віолетта <i>Полтавська обл.</i>	Я – ФІЛОСОФ СВОЄЇ КНИГИ	149
Дерев'янка Уляна <i>Вінницька обл.</i>	ФІЛОСОФ...	151
Романова Діна <i>Кіровоградська обл.</i>	ЯКБИ СВІТ НЕ ЗНАВ, ЩО ТАКЕ ВІЙНА...	153
Гудименко Марія <i>Черкаська обл.</i>	ЗА ЧУЖИМ СЦЕНАРІЄМ...	155
Савчук Софія <i>Чернівецька обл.</i>	ЛЮДИ ЗАГИНАЮТЬ СТОРІНКИ У КНИЖКАХ...	157
МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ		
Пустильнік Марія <i>м. Київ</i>	МЕНЕ ЗВАТИ МАРІЙКА ПУСТИЛЬНІК	158
Прудка Аріна <i>Черкаська обл.</i>	ПРОФЕСІЯ, ЩО ПРИХОВУЄ ТАЄМНИЦЮ	161
Клюс Петро <i>Львівська обл.</i>	МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ – ПЕРЕКЛАДАЧ	163
Свещева Луїза <i>Дніпропетровська обл.</i>	МОЯ МРІЯ	166
Сілін Дмитро <i>Харківська обл.</i>	ПЕРШОГО ВЕРЕСНЯ Я ВЖЕ СТАНУ УЧНЕМ...	167
Мельник Кіра <i>Вінницька обл.</i>	МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ – ДИЗАЙНЕР	169

Річчюні Марія <i>Миколаївська обл.</i>	МОЯ МРІЯ – СТАТИ ПРОГРАМІСТОМ	171
Гантюк Рікардо <i>Чернівецька обл.</i>	МЕНЕ ЗВАТИ РІКАРДО...	173
Ісасенко Альона <i>Полтавська обл.</i>	ОСТАННІМ ЧАСОМ Я...	175
Настасюк Ганна <i>м. Кропивницький</i>	ГОЛОС, ЯКИЙ Я ЗНАЙШЛА	180
Федік Ангеліна <i>м. Рівне</i>	МОЯ МРІЯ – УСПІШНА УКРАЇНА	183
Громак Поліна <i>Сумська обл.</i>	ЯК ОБРАТИ СВІЙ ШЛЯХ У ЖИТТІ?	187
Стадник Дмитро <i>Вінницька обл.</i>	МОЯ ЧОТИРИЛАПА ПРИСТРАСТЬ	189
Дмитрієва Каріна <i>Чернівецька обл.</i>	КОЖНА ЛЮДИНА ХОЧА Б РАЗ У ЖИТТІ...	192
БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ		
Парфенюк Олександра <i>Рівненська обл.</i>	КОСМІЧНА ВЕСНА	195
Палій Марія <i>Полтавська обл.</i>	ЇЖАЧОК ХРУМЧИК ТА ІНШІ МЕШКАНЦІ ЧАРІВНОГО ЛІСУ	196
Чепіжко Поліна <i>Хмельницька обл.</i>	САМОТНІ ЗІРОЧКИ	198
Сисак Владислава <i>Вінницька обл.</i>	УЯВЛЯНДІЯ	200
Павленко Софія <i>Сумська обл.</i>	МРІЇ В КОЛЬОРАХ	202
Талайло Яна <i>м. Львів</i>	МЕРІ І ТАЄМНА КІМНАТА	203
Дерев'янка Надія <i>Івано-Франківська обл.</i>	КАЗКА ПРО КЛАРУ ТА ЧАРІВНИХ ДРАКОНІВ	207
Винник Арсеній <i>Київська обл.</i>	НІЧ	209
Юхименко Анастасія <i>Кіровоградська обл.</i>	В ГОСТЯХ У НІЧЕНЬКИ	211

Гудименко Марія <i>Черкаська обл.</i>	МІСТО ХУДОЖНИКІВ	219
Юдіна Марія <i>м. Херсон - Румунія</i>	СКЛЯНИЙ ДІМ	221
Афім'їна Іляна <i>Дніпропетровська обл.</i>	ЧАРІВНА КНИГА ПАМ'ЯТІ	229
Чижевич Діана <i>Волинська обл.</i>	SAMINO	238
Кожухар Тетяна <i>Одеська обл.</i>	ВАРТА ЛІСОВОГО БРАТСТВА	242
Корнієнко Анастасія <i>Харківська обл.</i>	МАНДРІВКА	246
Горбач Анастасія <i>Сумська обл.</i>	ТРОЯНДОВІ СВІТАНКИ	254
Венгерська Ірина <i>Рівненська обл.</i>	ЗАЗИРАЮ У ЛІТО	256
ДАЛІ БУДЕ? НІ, ДАЛІ – ВЖЕ Є!		
Харкевич Соломія <i>Кіровоградська обл.</i>	КУРОЧКА РЯБА (ЗА МОТИВАМИ КАЗКИ)	259
Ярова Поліна <i>Чернівецька обл.</i>	ЗА ТВОРОМ В. ВИННИЧЕНКА «ФЕДЬКО-ХАЛАМИДНИК»	262
Дениченко Олександр <i>м. Херсон</i>	«ПІВНИК»: ЩО БУЛО ДАЛІ? (ЗА КНИГОЮ ЗОРЯНИ ЖИВКИ «ПІВНИК»)	269
Синьогуб Юлія <i>м. Львів</i>	ЗА МОТИВАМИ КАЗКИ І. КАЛИНЦЯ «ПАН НІХТО»	271
Бернацька Вероніка <i>м. Херсон</i>	МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ; ЩО БУЛО ПОТОМУ (ЗА ТВОРОМ А. де СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ «МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ»)	276
Афім'їна Іляна <i>Дніпропетровська обл.</i>	ЗА ПОВІСТЮ М. КОЦЮБИНСЬКОГО «ДОРОГОЮ ЦІНОЮ»	281
Соловей Костянтин <i>м. Кропивницький</i>	«ВОНО» – КІНЕЦЬ, ЯКИЙ НЕ ЗАКІНЧУЄТЬСЯ (ЗА РОМАНОМ СТВЕНА КІНГА «ВОНО»)	286

«Творчі канікули»
Всеукраїнський
дитячий літературний конкурс

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.

Укладач Н.А. Хльобас.

Літературний редактор В.В. Зеленська.

Верстка і дизайн Н.В. Ярчак.

Підписано до друку 25.12.2025 р.

Зам. № 24. Тираж 200 прим.

Видавець та виготовлювач

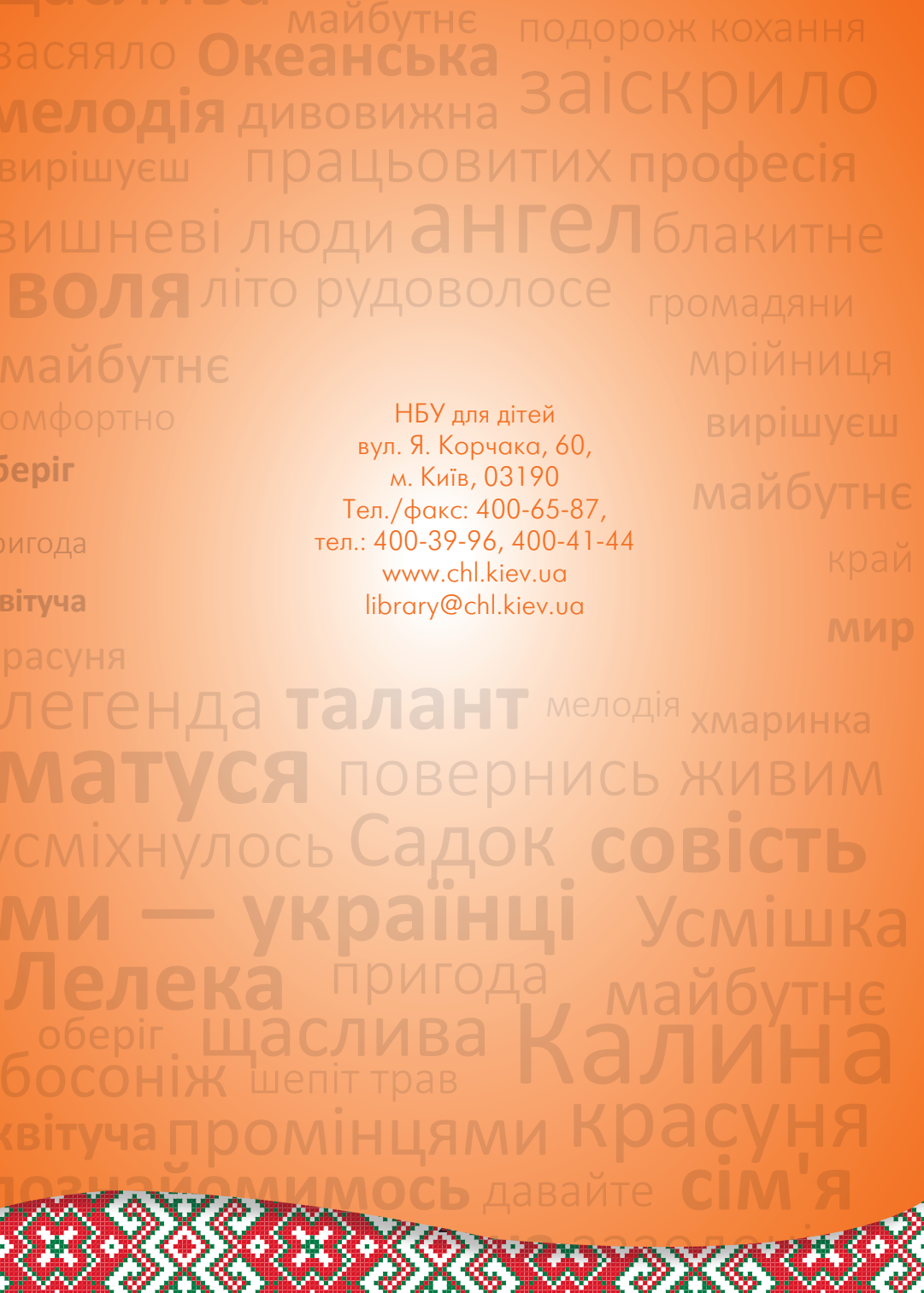
НБУ для дітей

вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190

Тел./факс.: 400-65-87, тел.: 400-39-96, 400-41-44

www.chl.kiev.ua

mail: library@chl.kiev.ua

НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60,
м. Київ, 03190
Тел./факс: 400-65-87,
тел.: 400-39-96, 400-41-44
www.chl.kiev.ua
library@chl.kiev.ua

